

Leskeneläke

01.02.2019

Sisällysluettelo

1 Etuusohe	1
1.1 Hyvä hallinto	1
1.2 Tavoite	1
1.3 Etuuden osat	1
1.3.1 Lesken alkueläke	1
1.3.2 Lesken jatkoeläke	2
1.3.2.1 Perusmäärä	2
1.3.2.2 Täydennysmäärä	2
1.3.3 Kertasuoritus	2
1.4 Oikeus ja edellytykset	2
1.4.1 Kuolema	3
1.4.2 Ikä	3
1.4.3 Suomessa asuminen	3
1.4.3.1 Asumisaikavaatimus (karenssiaika)	4
1.4.4 Avioliitto / Rekisteröity parisuhde	5
1.4.5 Yhteinen lapsi	5
1.4.6 Ei yhteistä lasta	5
1.4.7 Kansaneläkkeen saaja	6
1.4.8 Kansainväliset säännökset	7
1.4.8.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	7
1.4.8.1.1 Asumisaikavaatimus (karenssiaika)	8
1.4.8.1.2 Oikeus ja edellytykset	9
1.4.8.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	11
1.4.8.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	12
1.5 Suhde muihin etuuksiin	13
1.5.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	14
1.6 Hakeminen	14
1.6.1 Vireilletulo	15
1.6.1.1 Eläkehakemuksen vireilletulo	17
1.6.1.2 Lähettäjän vastuu	17
1.6.1.3 Asiakirjan siirto	17
1.6.2 Kuka voi hakea etuutta?	17
1.6.2.1 Henkilö itse	17
1.6.2.2 Edunvalvoja	18
1.6.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	19
1.6.2.4 Asiamies eli valtuutettu	19
1.6.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	19
1.6.2.6 Kunta	20
1.6.2.7 Kuolinpesä	20
1.6.3 Hakuaika	20
1.6.4 Lisäselvitysten pyytäminen	21
1.6.4.1 Lisäselvitykset leskeneläkkeessä	22

1.6.5 Hakemuksen peruminen	23
1.6.6 Kansainväliset säännökset	23
1.6.6.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	24
1.6.6.1.1 EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa	25
1.6.6.1.2 EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa	28
1.6.6.1.3 EU-hakemuksen peruminen	30
1.6.6.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	31
1.6.6.2.1 Peruseläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa	31
1.6.6.2.2 Hakemus Suomeen toisesta Pohjoismaasta	32
1.6.6.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	32
1.6.6.3.1 Toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkkeen hakeminen	32
1.6.6.3.2 Hakemus Suomeen toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta	35
1.7 Määrä	36
1.7.1 Alkueläke	36
1.7.2 Jatkoeläke	36
1.7.2.1 Perusmäärä	36
1.7.2.2 Täydennysmäärä	36
1.7.3 Kertasuoritus	37
1.7.4 Pienin maksettava eläke	37
1.8 Täydennysmäärän määräytymisperusteet	37
1.8.1 Perhesuhteet	38
1.8.1.1 Eri talous	38
1.8.1.2 Yhteistalous	38
1.8.1.3 Avoliitto	39
1.8.1.4 Suojattu perheluokka	39
1.8.2 Tulot ja vähennykset	40
1.8.2.1 Työeläkkeet	41
1.8.2.1.1 Lakisääteiset työ- ja perhe-eläkkeet	41
1.8.2.1.2 Vapaaehtoiset lisäeläkkeet	42
1.8.2.1.3 Kuntoutusetuudet	42
1.8.2.2 Tapaturmaeläkkeet	42
1.8.2.3 Liikennevahinkokorvaukset	43
1.8.2.4 Sotilasvammakorvaukset	44
1.8.2.5 Luopumiskorvaukset	44
1.8.2.6 Muut eläkkeet	44
1.8.2.7 Rajoitetusti tuloksi otettavat etuudet	44
1.8.2.8 Eläke ulkomailta	45
1.8.2.9 Eläketulojen jäätyminen	46
1.8.2.9.1 Täydennysmäärä alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin	46
1.8.2.9.2 Täydennysmäärä on alkanut ennen 1.1.2008	46
1.8.2.9.2.1 Ilman jäätymisaikaa olevat jäätyvät eläkkeet	47
1.8.2.9.3 Perustemuutos ja jäätymisen purkautuminen	48
1.8.2.9.3.1 Esimerkkejä perustemuutoksista	48
1.8.2.9.4 Jäätyminen keskeyttämistilanteessa	51
1.8.2.10 Eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen	51
1.8.2.11 Palkkatulot	52

1.8.2.12 Elinkeinotoiminnan tulot	54
1.8.2.12.1 Elinkeinotoiminnan harjoittaminen eri yritysmuodoissa	54
1.8.2.13 Maa- ja porotalouden tulot	55
1.8.2.14 Metsätalouden tulot	56
1.8.2.15 Osinkotulot	56
1.8.2.16 Talletusten korkotulot	57
1.8.2.17 Luovutusvoitot	57
1.8.2.18 Vuokratulot	58
1.8.2.19 Syytinki	58
1.8.2.20 Sosiaalietuudet	58
1.8.2.21 Etuoikeutetut tulot	59
1.8.2.22 Vähennykset	60
1.8.2.23 Tiedot rahalaitoksilta	60
1.8.3 Ulkomailloin on vaikutus eläkkeen määrään	61
1.8.3.1 Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika	61
1.8.3.2 Suhteutus	62
1.8.4 Kansainväliset säännökset	62
1.8.4.1 EU-lainsäädännön vaikutukset eläkkeen määrään	62
1.8.4.1.1 Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika	63
1.8.4.1.2 Eläketulot	64
1.8.4.1.3 Perhesuhteiden vaikutus	67
1.8.4.1.4 Eläkkeen määrän laskeminen	67
1.8.4.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	70
1.8.4.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	71
1.9 Ratkaiseminen	71
1.9.1 Käsittelypaikka	71
1.9.1.1 Eläke-etuuksien käsittelypaikka	73
1.9.1.2 Kansainvälisten eläkeasioiden käsittelypaikka	73
1.9.2 Esteellisyydestä	76
1.9.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	76
1.9.2.2 Esteellisyyden toteaminen	76
1.9.3 Lisäselvitykset	77
1.9.4 Kuuleminen	77
1.9.4.1 Milloin asiakasta on kuultava?	77
1.9.4.2 Miten kuullaan?	77
1.9.5 Päätöksen antaminen	77
1.9.5.1 Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa	78
1.9.5.2 Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa	78
1.9.5.3 Väliaikainen päätös	79
1.9.5.4 Päätöksensaaajat	79
1.9.5.5 Ratkaiseminen käytettävissä olevin tiedoin	81
1.9.6 Kansainväliset säännökset	81
1.9.6.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	81
1.9.6.1.1 E 205-vakuutuskausitodistus	82
1.9.6.1.2 Väliaikainen ratkaiseminen	84
1.9.6.1.3 Lopullinen ratkaisu	85
1.9.6.1.4 E211-yhteenveto	87
1.9.6.2 Sosiaaliturvasopimukset	87

1.10 Maksaminen	88
1.10.1 Maksuosoite	89
1.10.1.1 Ulkomaan maksuosoite	89
1.10.2 Maksunsaajat	89
1.10.2.1 Etuudensaaja	90
1.10.2.2 Edunvalvontavaltuutettu	90
1.10.2.3 Edunvalvoja	91
1.10.2.4 Kunta	92
1.10.2.4.1 Laitos- tai perhehoito (AML 14 §)	92
1.10.2.4.2 Sijais- ja jälkihuolto	93
1.10.2.4.3 Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt	93
1.10.2.5 Vangin perhe	94
1.10.2.6 Kuolinpesä	95
1.10.3 Ulosotto	96
1.10.3.1 Tulopohja	96
1.10.3.2 Suojaosuus	96
1.10.3.3 Toimenpiteet palvelupisteessä	97
1.10.3.4 Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus	99
1.10.4 Maksaminen regressinä	100
1.10.4.1 Maksaminen toimeentulotuen korvaukseksi	101
1.10.4.2 Maksaminen kansaneläkkeen korvaukseksi (ennakkosuoritus)	102
1.10.4.3 Maahanmuuttajan erityistuen korvaukseksi	102
1.10.4.4 Maksaminen takuueläkkeen liikamaksun korvaukseksi	102
1.10.4.5 Maksaminen Potilasvakuutuskeskukselle	102
1.10.4.5.1 Toimenpiteet keskittämisyksikössä	103
1.10.5 Kansainväliset säännökset	104
1.10.5.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	104
1.10.5.1.1 Maksaminen regressivaatimuksella	104
1.10.5.1.2 Maksaminen takaisinperintänä	106
1.10.5.2 Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset	106
1.10.6 Viivästyskorotus	106
1.10.6.1 Viivästysaika	107
1.10.6.1.1 Kolmen kuukauden sääntö	107
1.10.6.1.2 Yhden kuukauden sääntö	108
1.10.6.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)	109
1.10.6.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksueste (estekorotus)	109
1.10.6.2 Erityistilanteet	110
1.10.6.3 Korkoprosentti	111
1.10.6.4 Ei viivästyskorotusta	111
1.10.7 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet	111
1.10.7.1 Ennakonpidätyksen perusteet	112
1.10.7.2 Tietojen saanti ja käyttöönotto	113
1.10.7.2.1 Suorasiirtotiedot	113
1.10.7.2.2 Tiedot maksunsaajalta	113
1.10.7.2.3 Ennakonpidätyksen tallennus	114
1.10.7.3 Toimittaminen	114
1.10.7.3.1 Perhe-eläke	115
1.10.7.3.1.1 Leskeneläke	115

1.10.7.3.1.2 Perhe-eläkkeiden takautuvat erät	115
1.10.7.3.2 Eläkejärjestelmien välinen kuittaus	117
1.10.7.3.3 Tulontasaus ja jaksottaminen	117
1.10.7.4 Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus	118
1.10.7.5 Takaisin maksetut etuudet	119
1.10.7.6 Regressisuoritukset	119
1.10.7.7 Vuosi-ilmoitukset	119
1.10.7.8 Kuukausivalvonta	120
1.10.8 Etuusmaksujen peruutukset pankista	120
1.10.8.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen	121
1.11 Ilmoitusvelvollisuus	121
1.12 Tarkistaminen	121
1.12.1 Perhesuhteiden muutos	122
1.12.1.1 Puolison tai oma laitoshoido	123
1.12.1.2 Puolison vankilassaolo	123
1.12.2 Vuositulojen muutos	124
1.12.3 Tarkistamisajankohta	124
1.12.4 Ulkomailta asuvan olosuhteiden tarkistus	125
1.12.5 Vakinainen muutto Suomeen	126
1.12.6 Kansainväliset säännökset	127
1.12.6.1 EU-säännökset	128
1.12.6.2 Siirtymäsäännökset Euroopan unionin laajentuessa	129
1.13 Keskeyttäminen	130
1.13.1 Väliaikainen keskeyttäminen	131
1.13.2 Keskeyttäminen vankilassaolon vuoksi	131
1.13.3 Vakinainen muutto ulkomaille	132
1.13.4 Kansainväliset säännökset	133
1.13.4.1 EU-säännösten vaikutukset	133
1.13.4.2 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	133
1.14 Lakkauttaminen	134
1.14.1 Pyynnöstä lakkauttaminen	135
1.14.2 Kansainväliset säännökset	136
1.15 Liikamaksu	136
1.15.1 Takaisinperintä	137
1.15.2 Regressimenettely	137
1.15.2.1 Tuloksi otettavasta eläkkeestä valitus vireillä	137
1.15.3 Ennakkosuoritus	138
1.15.4 Kansainväliset säännökset	138
1.15.4.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	138
1.15.4.1.1 Kelan regressivaatimus	139
1.15.4.1.2 Kelan etuuksien takaisinperintä	140
1.16 Leski syntynyt ennen 1.7.1950	141
1.17 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	141

1.18 Muutoksenhaku	141
1.18.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	141

1. Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1. Hyvä hallinto

Hallintolaissa säännellään hyvän hallinnon perusteet. Hallintolakia sovelletaan kaikkiin hallintoasioihin Kelassa. Näihin kuuluvat **etuusasiat**, sisäisen hallinnon asiat ja sidosryhmäyhteistyö.

Hallintolaki on yleislaki. **Jos erityislaissa, esimerkiksi etuuslaissa, jostain asiasta säädetään toisin, sovelletaan erityislakia.**

Hyvän hallinnon perusteista tarkemmin

- hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa
- etuusohjeen kohdissa hakeminen ja ratkaiseminen

1.2. Tavoite

Leskeneläkkeen tarkoituksena on lesken toimeentulon turvaaminen perheenhuoltajan kuoltua (KEL 568/2007 1 §).

1.3. Etuuden osat

Kela maksaa leskeneläkkeenä alkueläkettä ja jatkoeläkettä (KEL 568/2007 27 §).

1.3.1. Lesken alkueläke

Alkueläkettä maksetaan kuuden kuukauden ajalta edunjättäjän kuolemasta. Alkueläke on vakiomääräinen (KEL 568/2007 28 §).

1.3.2. Lesken jatkoeläke

Alkueläkkeen jälkeen maksetaan jatkoeläkettä. Jatkoeläkkeenä voidaan maksaa perusmäärä ja sen lisäksi tulosidonnaista täydennysmäärää. Niitä voidaan maksaa samanaikaisesti tai vain toista osaa yksinään (KEL 568/2007 29 §).

1.3.2.1. Perusmäärä

Jatkoeläkkeeseen kuuluu perusmäärä, kun

- leskellä on alle 18-vuotias yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa tai
- lesken kanssa samassa taloudessa asuu alle 18-vuotias lesken tai edunjättäjän lapsi, joka asui samassa taloudessa jo edunjättäjän kuollessa (KEL 568/2007 29 §).

Perusmäärä maksetaan niin kauan kuin nuorin yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Jos perusmäärä on myönnetty muun kuin yhteisen lapsen perusteella, perusmäärä maksetaan kunnes lapsi täyttää 18 vuotta tai muuttaa sitä nuorempana pois lesken luota.

1.3.2.2. Täydennysmäärä

Täydennysmäärän määrään vaikuttavat eläkkeensaajan

- perhesuhteet
- vuositulot
- edunjättäjän ulkomailla asuma aika

Lue lisää

tulona huomioon ottamisesta (Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset.)

1.3.3. Kertasuoritus

Leskeneläke maksetaan kertasuorituksena leskelle, jonka jatkoeläke lakkaa hänen solmittuaan uuden avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen alle 50-vuotiaana.

Maksamisen edellytyksenä on, että leski on saanut leskeneläkettä vähintään vuoden ajalta. Tämän edellytyksen täyttymistä arvioitaessa otetaan yhteen laskettuna huomioon sekä se aika, jolta leskelle on maksettu alkueläkettä että se aika, jolta hänelle on maksettu jatkoeläkettä.

Jos lesken uusi avioliitto purkautuu, leskeneläkeoikeus ei palaudu. (KEL 568/2007 38 §). Lue lisää kertasuorituksesta Määrä > Kertasuoritus.

1.4. Oikeus ja edellytykset

Leskeneläke voidaan myöntää Suomessa asuvalle alle 65-vuotiaalle leskelle, joka täyttää leskeneläkkeen saamisen edellytykset. Myöntämisedellytykset ovat erilaiset riippuen siitä, oliko leskellä ja edunjättäjällä yhteistä lasta vai ei.

Jos leski saa aikaisemman avioliiton perusteella perhe-eläkelain mukaista leskeneläkettä tai ulkomailta maksettavaa vastaavaa eläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen (KEL 568/2007 26 §).

Alku- ja jatkoeläkkeessä on samat myöntämisedellytykset, mutta alkueläkkeeseen eivät vaikuta perhesuhteet eivätkä tulot.

1.4.1. Kuolema

Edunjättäjän kuolemasta vaaditaan yleensä virallinen kuolinilmoitus. Eläke voidaan myöntää myös ilman sitä, jos kuolemaa voidaan pitää todennäköisenä. Kuoleman todennäköisyys ratkaistaan esim. poliisitutkintapöytäkirjan tai meriselityksen perusteella.

Kun eläke myönnetään ilman virallista kuolinilmoitusta, se myönnetään määräajaksi. Eläke myönnetään yleensä siihen saakka, jolloin edunjättäjä voitaisiin julistaa kuolleeksi (KEL 568/2007 49 §).

Jos edunjättäjällä oli ennen kuolemaansa maksussa eläke tai jokin muu Kelan etuus, sen maksaminen keskeytetään ennen eläkkeen myöntämistä.

Jos edunjättäjän kuolemaa ei voida pitää todennäköisenä, eläke myönnetään vasta kun edunjättäjä on julistettu kuolleeksi.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman. Tahallisia rikoksia ovat esim. murha ja tappo. Kuolemantuottamus ei ole tahallinen rikos. Oikeuden päätöksestä selviää, millaisesta rikoksesta henkilö on tuomittu. (KEL 568/2007 50 §).

Kuolinaika

Jos kuolintiedosta puuttuu kuolinpäivä, kuolinpäivänä pidetään kuukauden 1. päivää. Jos kuolinaikaa ei ole määritetty kuukaudenkaan tarkkuudella, vaan kuoleman todetaan tapahtuneen jonkin ajanjakson kuluessa, kuolinaikana pidetään ensimmäistä mahdollista aikaa. Kun henkilö on julistettu kuolleeksi, kuolinaika määritetään oikeuden päätöksessä.

1.4.2. Ikä

Oikeus leskeneläkkeeseen on 65 vuotta nuoremmalla leskellä (KEL 568/2007 26 §).

1.4.3. Suomessa asuminen

Perhe-eläke voidaan myöntää Suomessa asuvalle hakijalle sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka asui Suomessa kuollessaan.

Vakinaisesti Suomessa asuvana (Ratkaisutyö > Vakuuttaminen > Vakuuttaminen - Suomeen muutto > Vakinainen asumistarkoitus ja oleskelulupa > Vakinainen asumistarkoitus) pidetään henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä.

Edunjättäjän aikaisempi ulkomailla olo saattaa vaikuttaa perhe-eläkkeen myöntämiseen ja eläkkeen määrään, jos hän ei ole asunut Suomessa koko 16 vuoden iän täyttämisen ja kuolemansa välistä aikaa. Myös hakijan Suomessa asuma aika voi vaikuttaa perhe-eläkkeen myöntämiseen.

1.4.3.1. Asumisaikavaatimus (karenssiaika)

Kansaneläkettä varten hakijalle sekä leskeneläkettä varten hakijalle ja edunjättäjälle karttuu vakuutusaikaa Suomessa asutulta ajalta ja sellaiselta ulkomailla olon ajalta, jolloin hän on edelleen Suomessa soveltamisalain mukaisesti vakuutettu. Vakuutusaikaa karttuu kahteen tarkoitukseen eli

- eläkeoikeutta varten (karenssiaika)
- eläkkeen määrän laskemista eli suhteuttamista varten.

Karenssiajalla tarkoitetaan aikaa, joka hakijan ja edunjättäjän on ennen eläkkeen alkamista täytynyt asua Suomessa tai olla täällä vakuutettu ulkomailla olostaan huolimatta.

Esimerkki

Suomesta Kiinaan lähetetylle työntekijälle karttuu Suomen vakuutusaikaa siltä ajalta, jolta hänet Kelan päätöksen perusteella vakuutetaan edelleen Suomessa.

Karenssiajan karttumista ei estä 65 vuoden iän täyttäminen eikä ulkomaisen eläkkeen saaminen. Karenssiaikana otetaan huomioon myös sellainen Suomessa asuttu aika, jona henkilö on saanut aikaisemmin eläkettä tai pitkäaikaistyöttömien eläketukea. Tilapäiseltä eli yleensä alle vuoden Suomessa oleskelun ajalta ei kartu vakuutusaikaa, koska sitä ei pidetä asumisena.

Karenssiaika on kolme vuotta. Edunjättäjältä edellytetään, että hän oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. Myös lesken on pitänyt asua Suomessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään. Ajan ei tarvitse olla yhdenjaksoista. Leskeneläkkeen saadakseen lesken täytyy lisäksi asua Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttaa Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. (KEL 568/2007 9 §)

Lapsella ei ole karenssiaikaa. Riittää, että hän asuu Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttaa Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. (KEL 568/2007 9 §)

Karenssiajan täyttämistä ei edellytetä nuorelta edunjättäjältä eikä nuorelta leskeltä. Nuorella leskellä ja nuorella edunjättäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka on kuollut tai jäänyt leskeksi alle 19-vuotiaana. (KEL 568/2007 9 §)

Selvitä Suomessa asuminen ja täällä vakuutettuna olo karenssiaikaa varten hakijan ja edunjättäjän Vakuutusjaksot-tiedoista. Jos tiedot ovat puutteelliset, ne täydennetään Kelan kansainvälisten asioiden keskuksessa.

Lue lisää

[karenssiajasta EU-tilanteissa](#)

(Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Karenssiaika)

1.4.4. Avioliitto / Rekisteröity parisuhde

Leskellä tarkoitetaan henkilöä, joka oli avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa edunjättäjän kanssa tämän kuollessa (KEL 568/2007 26 §).

Leskeneläkeoikeutta ei ole

- avopuolison jälkeen
- jos puoliset olivat eronneet ja eropäätös oli lainvoimainen edunjättäjän kuollessa.

Erohakemuksen tekemistä seuraava harkinta-aika, tuomioistuimen antama päätös puolisoien yhteiselämän lopettamisesta tai asumuserotuomio eivät estä leskeneläkkeen saamista.

Avopuolison jälkeen ei ole leskeneläkeoikeutta.

1.4.5. Yhteinen lapsi

Leskellä on oikeus eläkkeeseen, jos yleiset edellytykset (kuolema, ikä, Suomessa asuminen, avioliitto/rekisteröity parisuhde) täyttyvät ja

- hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa ja
- avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta.

Yhteisellä lapsella tarkoitetaan

- lesken ja edunjättäjän yhteistä omaa lasta
- yhteistä ottolasta
- rekisteröidyn parisuhteen osapuolen ottolapseksi ottamaa parisuhteen toisen osapuolen lasta

Puolison lapsen perusteella ei ole eläkeoikeutta.

Eläkeoikeutta ei kuitenkaan ole, jos yhteinen lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos leski on vasta edunjättäjän kuoltua ottanut edunjättäjän lapsen ottolapsekseen (KEL 568/2007 26 §)

1.4.6. Ei yhteistä lasta

Lesken, jolla ei ole yhteistä lasta edunjättäjän kanssa, tulee yleisten edellytysten (kuolema, ikä, Suomessa asuminen, avioliitto/rekisteröity parisuhde) lisäksi täyttää seuraavat edellytykset (KEL 568/2007 26 §)

- leski oli täyttänyt 50 vuotta edunjättäjän kuollessa
- avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta
- avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta ja
- avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

1.4.7. Kansaneläkkeen saaja

Valintaoikeus

Toimenpiteet

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen, jos hän saa

- kansaneläkettä (työkyvyttömyyseläkettä/kuntoutustukea, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä) tai
- ulkomailta maksettavaa, kansaneläkettä vastaavaa eläkettä.

Alkueläkettä voidaan kuitenkin maksaa yllä lueteltujen etuuksien kanssa samanaikaisesti. Alkueläkkeenä maksetaan tällöin alkueläkkeen ja edellä mainittujen eläke-etuuksien erotus.

Laske eläkkeiden erotus vertailemalla eläkkeiden bruttomääriä kultakin kuukaudelta erikseen. Tee vertailu ja alkueläkkeen ratkaisu vasta sen jälkeen, kun työperhe-eläke on ratkaistu ja myös kansaneläke on tarkistettu uusien tulojen ja perhesuhteiden vastaavaksi.

Lesken jatkoeläkettä ei makseta samalta ajalta, jolta leski saa (KEL568/2007 29 §)

- kansaneläkettä
- vastaavaa ulkomaan eläkettä

Valintaoikeus

Jos leskellä olisi oikeus sekä jatkoeläkkeeseen että kansaneläkkeeseen tai sitä vastaavaan ulkomaan eläkkeeseen, hän voi valita itselleen edullisimman eläkkeen. Maksussa olevaa varhennettua vanhuuseläkettä ei kuitenkaan voida pyynnöstä lakkauttaa. Ulkomailta maksettavan eläkkeen lakkauttaminen riippuu ko. maan säännöksistä.

Tee edullisuusvertailu vertaamalla eläkkeiden bruttomääriä. Hakija selvittää itse veron osuuden eri eläkkeissä.

Kansaneläkkeensaajana ei pidetä eläkkeensaajaa, jonka eläke on jätetty lepäämään. Eläkkeen lepäämisen ajalta leskeneläke maksetaan kuten muillekin leskille, jotka eivät saa kansaneläkettä.

Toimenpiteet

Lesken jatkoeläkkeen saajalle voidaan aina myöntää kansaneläke. Lakkauta leskeneläke kansaneläkehakemuksen perusteella. Lakkauttamisessa ei tarvita kirjallista pyyntöä. (KEL 568/2007 37 §).

Kansaneläkkeen saajalle voidaan myöntää lesken jatkoeläke, jos hakija pyytää kirjallisesti kansaneläkkeen lakkauttamista.

Varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle ei kuitenkaan voida myöntää jatkoeläkettä, koska maksussa olevaa varhennettua vanhuuseläkettä ei voida lakkauttaa. Jatkoeläkkeen voi kuitenkin myöntää, jos varhennettu vanhuuseläke lakkaa esim. tulojen tai perhesuhteiden muutoksen vuoksi.

Jatkoeläkkeen myöntäminen ulkomailta kansaneläkettä vastaavaa eläkettä saavalle edellyttää, että ulkomaan eläkkeen lakkauttamisesta esitetään selvitys.

Jos kansaneläkettä ja lesken jatkoeläkettä on haettu yhtä aikaa, ja eläkkeenhakija valitsee perhe-eläkkeen, pyydä hakijaa peruuttamaan kansaneläkehakemus. Peruutus voidaan tehdä myös suullisesti. Kirjaa tällöin peruutus Oiwaan ja hylkää kansaneläkehakemus. Jos hakija valitsee kansaneläkkeen, hylkää perhe-eläkehakemus.

Koska eläkkeitä ei makseta samanaikaisesti, myönnettävästä kansaneläkkeestä vähennetään vastaavan ajan perhe-eläke. Maksettua perhe-eläkettä pidetään tällöin kansaneläkkeen ennakosuorituksena.

Samoin myönnettävästä jatkoeläkkeestä vähennetään vastaavan ajan kansaneläke (KEL 568/2007 69 §).

Lue lisää ennakosuorituksesta

(Ratkaisutyö > Eläkeläiset > Vanhuuseläke > Etuusohje > Liikamaksu > Ennakosuoritus)

1.4.8. Kansainväliset säännökset

Ulkomailla olo saattaa vaikuttaa kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen myöntämiseen, eläkkeen määrään ja maksamiseen, jos

- eläkkeenhakija tai edunjättäjä ei ole asunut Suomessa koko 16 vuoden iän täyttämisen jälkeistä aikaa tai
- hakija asuu ulkomailla eläkettä hakiessaan tai
- edunjättäjä asuu ulkomailla kuollessaan.

Euroopan unionin 1.5.2010 sovellettaviksi tulleissa sosiaaliturva-asetuksissa 883/2004 (perusasetus) ja 987/2009 (täytäntöönpanoasetus) sekä niitä edeltävissä asetuksissa 1408/1971 ja 574/1972 sekä Suomen solmimissa sosiaaliturvasopimuksissa on kansaneläkelakia suotuisampia määräyksiä siitä, millä edellytyksillä eläkkeeseen on oikeus, jos hakija tai edunjättäjä on ollut vakuutettuna maissa, joissa mainittuja kansainvälisiä säännöksiä sovelletaan.

Kansainvälisten asetusten ja sopimusten perusteella eläke voidaan myöntää myös toisessa maassa asuvalle, mikä kansallisen lain perusteella ei ole mahdollista.

1.4.8.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(883/2004 artiklat 44–59\)](#)

[\(1408/1971 artiklat 37–49\)](#)

[\(859/2003 artikla 1\)](#)

[\(1231/2010 artikla 1\)](#)

[\(EU-sekakomitean päätös 1/2012\)](#)

[\(ETA-sekakomitean päätös 76/2011\)](#)

Kelan eläkkeissä sovelletaan 1.5.2010 lukien perusasetusta 883/2004 ja täytäntöönpanoasetusta 987/2009 niihin EU-maiden kansalaisiin, jotka ovat olleet eläkevakuutettuina Suomessa ja vähintään yhdessä muussa EU-maassa ([EU-maat](#)) ([Maasta- ja maahanmuutto > Asumista koskeva lainsäädäntö > EU-lainsäädäntö > Työvoiman vapaa liikkuvuus > Alueellinen soveltamisala](#)). Asetukset 883/2004 ja 987/2009 on ulotettu asetuksella 1231/2010 koskemaan 1.1.2011 alkaen myös 3. maiden kansalaisia.

Ennen 1.5.2010 EU- ja Eta-maiden kesken työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä sovellettiin aikaisempia asetuksia 1408/1971 ja 574/1972, joita Suomi alkoi soveltaa 1.1.1994. Tanskaa lukuun ottamatta muut EU-maat ovat soveltaneet 1.6.2003 lukien asetuksen 859/2003 perusteella

asetuksia 1408/1971 ja 574/1972 myös 3. maiden työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä, jotka oleskelevat EU-alueella laillisesti.

Eta-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein alkoivat ETA-sekakomitean päätöksellä 76/2011 soveltaa 1.6.2012 lukien asetuksia 883/2004 ja 987/2009 EU- ja Eta-maiden kansalaisiin, mutta eivät 3. maiden kansalaisiin.

ETA-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein eivät soveltaneet 3. maiden kansalaisiin myöskään asetuksia 1408/1971 ja 574/1972. Kuitenkin Islanti ja Norja soveltavat näitä asetuksia pohjoismaiden välillä liikkuviin 3. maiden kansalaisiin uuden Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen voimaantuloon saakka.

Sveitsi, joka ei ole Euroopan unionin jäsen, soveltaa 1.4.2012 alkaen EU-sekakomitean päätöksellä 1/2012 asetuksia 883/2004 ja 987/2009 Sveitsin ja EU:n kansalaisiin. Sveitsi ei sovelta niitä Eta-maiden eikä 3. maiden kansalaisiin.

Ennen 1.4.2012 Sveitsi sovelsi Euroopan unionin ja Sveitsin välisen erillissopimuksen perusteella aikaisempia asetuksia 1408/1971 ja 574/1972 EU-kansalaisiin, mutta ei bulgarialaisiin, romanialaisiin, Eta-maiden eikä 3. maiden kansalaisiin.

Kukin maa käsittelee eläkehakemukset kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ottaen lisäksi huomioon asetusten eläkemääräykset. Esimerkiksi on mahdollista, että hakijaa ei pidetä työkyvyttömänä kaikissa maissa, joista eläkettä on haettu.

1.4.8.1.1. Asumisaikavaatimus (karenssiaika)

Sosiaaliturva-asetusten mukaan vakuutusaikaa karttuu sekä eläkeoikeutta että eläkkeen määrää varten työnteosta ja yleensä vain yhdestä maasta kerrallaan. Asumisen perusteella vakuutusaikaa karttuu niissä maissa, joissa on myös asumisperusteinen eläketurva. Jos henkilö työskentelee muussa kuin asuinmaassa, vakuutusaikaa karttuu vain työskentelymaasta. Työskentely yhdessä maassa syrjäyttää siis samanaikaisen asumisen toisessa maassa.

Esimerkki

Ruotsissa asuvalle rajatyöntekijälle, joka työskentelee Suomessa, karttuu työnteon ajalta kansaneläkettä varten vain Suomen vakuutusaikaa.

Eräät maat ilmoittavat vakuutuskausitodistuksissaan (E 205, P5000), onko vakuutusaika karttunut eläkeoikeutta vai eläkkeen määrää vai molempia varten. Ellei tätä ole ilmoitettu, vakuutusajan tulkitaan kartuttaneen molempia.

Suomessa vakuutusaikaa eläkeoikeutta varten (Vanhuuseläke > Oikeus ja edellytykset > Suomessa asuminen > Karenssiaika) karttuu täällä asumisesta ja työskentelemisestä samoin periaattein kuin kansallisen lain mukaankin.

Aikana 1.1.1994–31.7.2004 työntekijälle on karttunut vakuutusaikaa myös sellaiselta työnteon perusteella Suomessa työeläkevakuutuksen piirissä olon ajalta, jolta hänen ei soveltamisalain perusteella ajan lyhyden vuoksi olisi katsottu asuvan Suomessa. Heinäkuun 2004 jälkeen työntekijän on työeläkevakuutettuna olosta huolimatta täytynyt työskennellä Suomessa vähintään neljän kuukauden ajan, jotta vakuutusaikaa olisi karttunut kansaneläkettä ja perhe-eläkettä varten.

Selvittäessäsi Suomessa asuttua aikaa ota huomioon, mitä asetuksissa [1408/71](#) ja [883/2004](#) määrätään lainvalinnasta eli siitä, minkä maan lainsäädäntöä työntekijään ajalla 1.1.1994 - 30.4.2010 ja henkilöön 1.5.2010 alkaen on sovellettu, sekä mitä soveltamisalalaisissa (Maasta-

ja maahanmuutto > Vakuuttaminen > Asumista koskeva lainsäädäntö > EU-lainsäädäntö > Asetukset 883/2004 ja 1408/71 > Lainvalintamääräysten periaatteet ja Maasta- ja maahanmuutto > Vakuuttaminen > Asumista koskeva lainsäädäntö > kansallinen lainsäädäntö) säädetään. Ota myös huomioon Kelan antamat vakuuttamispäätökset. Kun selvität vuotta 1994 aikaisemman ajan Suomessa asumista, noudata kunakin ajankohtana voimassa olleen kansaneläkelain Suomessa asumista koskevia määräyksiä sekä Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen määräyksiä ja kahdenvälisten sosiaaliturvasopimusten lainvalintamääräyksiä.

Ota eläkehakemusta käsitellessäsi huomioon myös Norjan, Islannin, Liechtensteinin, Tanskan ja Sveitsin vahvistamat vakuutuskaudet, myös silloin kun nämä maat eivät sovelta asetusta 883/2004 tai 1408/1971

- EU:n ja Sveitsin välisen sopimuksen perusteella
- 3. valtion työntekijäkansalaisia koskevan asetuksen 859/2003 perusteella
- 3. valtion kansalaisia koskevan asetuksen 1231/2010 perusteella.

Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa, jota EU-tilanteissa sosiaaliturva-asetusten ohella sovelletaan Pohjoismaiden välillä liikkuneisiin henkilöihin, on takautuvia aikoja koskeva seuraavan sisältöinen määräys: Jos eläkkeenhakija oli ennen vuotta 1994 ansainnut peruseläkeoikeuden asumalla yhdessä Pohjoismaassa ja samalla ansainnut työeläkeoikeuden toisesta Pohjoismaasta, peruseläkkeenkin katsotaan kertyneen samasta maasta kuin työeläkkeen. Jos hän on samanaikaisesti työskennellyt kahdessa Pohjoismaassa, joista toinen oli myös asuinmaa, peruseläke on karttunut vain asuinmaasta. ([Pohj.sop. artikla 18](#))

Asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkeoikeutta varten otetaan tarvittaessa huomioon myös henkilölle toisesta maasta eläkeoikeutta ja eläkkeen laskentaa varten karttuneet ajat. Suomen vakuutusaikaa täytyy kuitenkin olla vähintään yksi vuosi. Jos asiakkaalla ei ole missään maassa yhden vuoden vakuutusaikaa, hänellä on kuitenkin oikeus kansaneläkkeeseen, jos hän on viimeksi ollut vakuutettuna Suomessa ja kaikkien maiden vakuutusaikaa yhteensä on vähintään kolme vuotta. (KEL 568/2007 9 §, [1408/1971 artikla 48](#), [883/2004 artiklat 6 ja 51](#)).

Jos asetusta 1408/1971 sovellettaessa työntekijä ei ole ollut vakuutettuna Suomessa laissa edellytettyä kolmea vuotta, karenssiaikaa laskettaessa otetaan Suomen vakuutusajan lisäksi huomioon muissa asetuksissa soveltavissa maissa vain eläkeoikeutta varten karttuneet vakuutusajat.

1.4.8.1.2. Oikeus ja edellytykset

([883/2004 artiklat 51 ja 52](#))
(1408/1971 artiklat 45 ja 46)

Perhe-eläkkeen määrän laskentaan (Lapseneläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > Määrän laskeminen) vaikuttaa se, millä perusteella EU-tilanteissa oikeus eläkkeeseen syntyy. Kirjaa eläkeoikeuden peruste eläkeratkaisuun (Tekniset ohjeet > Lapseneläke > Ulkomaalaisasiat > Uusi hakemus).

Leskeneläkkeen määrän laskentaan (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Määrän laskeminen) vaikuttaa se, millä perusteella EU-tilanteissa oikeus eläkkeeseen syntyy. Kirjaa eläkeoikeuden peruste eläkeratkaisuun. (Tekniset ohjeet > Leskeneläke > Ulkomaalaisasiat > Uusi hakemus)

Oikeus kansaneläkelain perusteella

Myös EU-tilanteissa oikeus perhe-eläkkeeseen syntyy kansaneläkelain perusteella molempien edellytysten täytyessä, jos

- edunjättäjä kuolee Suomessa asuessaan
- edunjättäjän kolmen vuoden karenssiaikansa täyttyy Suomen vakuutusajalla ilman muissa maissa karttuneiden vakuutusaikojen ottamista huomioon. Perhe-eläkkeen hakijan Suomessa asumalla ajalla ei ole vaikutusta eläkeoikeuteen.

Leskeneläkkeeseen on oikeus leskellä, jos

- hän asuu eläkettä hakiessaan ja edunjättäjän kuollessa Suomessa
- edunjättäjä oli työskennellyt Suomessa tai oli asunut Suomessa ja työskennellyt toisessa asetuksia soveltavassa maassa,
- joko hän tai edunjättäjä oli Suomen tai toisen asetuksia soveltavan maan kansalainen
- edunjättäjä asui kuollessaan Suomessa
- edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään ollut vakuutettuna Suomessa kolme vuotta.

Oikeus sosiaaliturva-asetuksen eläkemääräysten perusteella

Oikeus perhe-eläkkeeseen syntyy sosiaaliturva-asetuksen perusteella (883/2004 ja 1408/1971), jos

- edunjättäjä kuolee toisessa asetuksia soveltavassa maassa asuessaan tai
- kuolee Suomessa asuessaan, mutta hänen kolmen vuoden karenssiaikansa täyttyy vain ottamalla huomioon myös muissa maissa karttuneet vakuutusajat.

Täysorvolle eläkeoikeus määrätään kummankin edunjättäjän jälkeen erikseen. Eläkkeisiin voi olla oikeus eri perusteilla sen mukaan, missä edunjättäjät ovat asuneet kuollessaan ja miten karenssiajat on täytetty. Jos lapsi on täysorpo ainoan edunjättäjän kuoltua, oikeus eläkkeeseen määrätään molemmissa eläkkeissä ainoan edunjättäjän tietojen perusteella.

Lapseneläkkeeseen ja koululaiseläkkeeseen on oikeus lapsella, jos

- hän asuu perhe-eläkettä hakiessaan ja edunjättäjän kuollessa Suomessa tai toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa. Lapsen ei ole tarvinnut koskaan asua Suomessa.
- edunjättäjä oli työskennellyt Suomessa tai oli asunut Suomessa ja työskennellyt toisessa asetuksia soveltavassa maassa
- joko hän tai edunjättäjä oli Suomen tai toisen asetuksia soveltavan maan kansalainen,
- edunjättäjä asui kuollessaan Suomessa tai toisessa asetuksia soveltavassa maassa ja
- edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään ollut vakuutettuna Suomessa täällä vaaditusta kolmen vuoden vakuutusajasta vähintään yhden vuoden. Jos kolmen vuoden karenssiaika ei täyty Suomen ajalla, enintään kaksi vuotta voidaan korvata toisessa asetuksia soveltavassa maassa karttuneella vakuutusajalla.

Leskeneläkkeeseen on oikeus leskellä (883/2004 ja 1408/1971), jos

- hän asuu eläkettä hakiessaan ja edunjättäjän kuollessa Suomessa tai toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa. Lesken ei ole tarvinnut koskaan asua Suomessa.
- edunjättäjä oli työskennellyt Suomessa tai oli asunut Suomessa ja työskennellyt toisessa asetuksia soveltavassa maassa,
- joko hän tai edunjättäjä oli Suomen tai toisen asetuksia soveltavan maan kansalainen
- edunjättäjä asui kuollessaan Suomessa tai toisessa asetuksia soveltavassa maassa ja
- edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään ollut vakuutettuna Suomessa täällä vaaditusta kolmen vuoden vakuutusajasta vähintään yhden vuoden. Jos kolmen vuoden karenssiaika ei täyty Suomen ajalla, enintään kaksi vuotta voidaan korvata toisessa asetuksia soveltavassa maassa karttuneella vakuutusajalla.

Edellisten kappaleiden ehtoja noudatetaan 1.5.2010 lukien myös asetusta 883/2004 sovellettaessa, kuitenkin siten että edunjättäjä on voinut olla myös ns. ei-aktiivi eli ei ole ollut

työntekijä eikä yrittäjä. Jos edunjättäjä (työntekijä tai ei-aktiivi) on kuollut toisessa maassa asuessaan, riittää että hän on ollut vakuutettuna vain Suomessa. Myös toisesta maasta eläkkeen laskentaa varten karttuneella vakuutusajalla voi korvata eläkeoikeutta varten vaadittavasta Suomen kolmen vuoden ajasta puuttuvan osan. Jos ei-aktiivi edunjättäjä on 3. maan kansalainen, oikeus eläkkeeseen alkaa aikaisintaan 1.1.2011.

Sovellettaessa asetusta 1408/1971 joko edunjättäjän tai hakijan tulee olla jonkin sosiaaliturva-asetuksia soveltavan maan kansalainen. 1.6.2003 alkaen perhe-eläke on voitu myöntää mainitun asetuksen perusteella myös 3. maan kansalaisen jälkeen, jos hän oli työntekijä (EY-asetus 859/2003).

1.4.8.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Uusi Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus tuli voimaan 1.5.2014. Sopimuksella ulotetaan EU-asetuksen 883/2004 ja 987/2009 soveltaminen koskemaan kaikkia henkilöitä, joihin pohjoismaista sopimusta sovelletaan ja jotka asuvat Pohjoismaassa, ellei sopimuksessa toisin määrätä. Vain asetuksen säännöksistä poikkeavat määräykset on kirjoitettu sopimukseen. Uusi sopimus korvaa aikaisemman 1.8.2004 alkaen voimassa olleen sopimuksen.

Uuden sopimuksen merkitys eläkkeiden kannalta on vähäinen. Asetuksia 883/2004 ja 987/2009 on sovellettu Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa 1.5.2010 alkaen ja Norjassa ja Islannissa 1.6.2012 alkaen. Käytännössä sopimuksella on merkitystä Färsearten ja Grönlannin kannalta, jotka eivät ole EU:n jäseniä eivätkä kuulu ETA-sopimuksen piiriin sekä pohjoismaiden välillä liikkuvien kolmansien maiden kansalaisten kannalta.

Sopimusta sovelletaan kaikkeen EU-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

Oikeus ja edellytykset

Perhe-eläkkeeseen on oikeus Suomessa tai toisessa Pohjoismaassa asuvalla leskellä ja lapsella, jos edunjättäjä

- oli asunut kahdessa tai useammassa Pohjoismaassa,
- asui kuollessaan Suomessa tai toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa ja
- oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. Kolmen vuoden asumisaikavaatimuksen täyttämiseksi voidaan kuitenkin lukea hyväksi muissa asetuksia soveltavissa maissa täyttyneitä vakuutuskausia edellyttäen, että Suomen vakuutusaikaa on vähintään yksi vuosi.

Hakijan ja edunjättäjän kansalaisuudella ei ole merkitystä.

Sopimuksessa on asumista koskeva määräys (Pohj.sop.artikla 5), jota on täydennetty hallinnollisessa sopimuksessa. Henkilön asuminen Pohjoismaassa perustuu maan kansalliseen lainsäädäntöön. Erimielisyystilanteessa Pohjoismaiden toimivaltaisten laitosten tulee yhdessä määritellä, missä maassa henkilön pääasialliset intressit ovat. Jos on epäselvyyttä siitä, mitä lainsäädäntöä tulee soveltaa johonkin henkilöön, tämän katsotaan asuvan siinä Pohjoismaassa, jossa hän on väestökirjanpidon mukaan kirjoilla.

1.4.8.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa kahdenvälinen sosiaaliturvasopimus Amerikan Yhdysvaltojen, Kanadan, Chilen, Israelin, Viron ja Australian kanssa.

Suomessa asuva leski ja lapsi saavat perhe-eläkkeen yleensä kansaneläkelain perusteella. Sopimusta sovelletaan, jos edunjättäjä asuu kuollessaan toisessa sopimusmaassa.

Sopimukset sisältävät seuraavat eläkelajit, joita koskevat mainitut artiklat

USA	vanhuuseläke, perhe-eläke	6 artikla
Kanada	vanhuuseläke, perhe-eläke	10 artikla
Chile	vanhuuseläke, perhe-eläke	12 artikla
Israel	vanhuuseläke, perhe-eläke	14 artikla
Viro	vanhuuseläke, perhe-eläke	2 artikla
Australia	vanhuuseläke	15 artikla
Saksa	vanhuuseläke, perhe-eläke, työkyvyttömyyseläke	6 ja 8 artikla
Luxemburg	vanhuuseläke, perhe-eläke, työkyvyttömyyseläke	11 artikla

Oikeus ja edellytykset

Perhe-eläkkeeseen on oikeus lapsella, joka

- on Suomen tai toisen sopimusmaan kansalainen ja
- asuu Suomessa tai toisessa sopimusmaassa.

Lapsella ei ole karenssi-aikaa.

Perhe-eläkkeeseen on oikeus leskellä, joka

- on Suomen tai toisen sopimusmaan kansalainen,
- asuu Suomessa tai toisessa sopimusmaassa ja
- on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään kolme vuotta. USA:n sopimusta sovellettaessa aika on yhdenjaksoiset viisi vuotta.

Lisäksi edellytetään, että edunjättäjä täyttää seuraavat edellytykset

- oli Suomen tai toisen sopimusmaan kansalainen,
- asui toisessa sopimusmaassa tai Suomessa,
- oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään kolme vuotta. USA:n sopimusta sovellettaessa aika on yhdenjaksoiset viisi vuotta.
- ei ollut työntekijä eikä yrittäjä (vain Viron sopimus).

Pakolainen ja valtioton henkilö rinnastetaan Suomen kansalaiseen.

Suomessa asuva leski ja lapsi saavat perhe-eläkkeen yleensä kansaneläkelain perusteella. Sopimusta sovelletaan, jos edunjättäjä asuu kuollessaan toisessa sopimusmaassa.

1.5. Suhde muihin etuuksiin

[Ei samanaikaisesti](#)

[Samanaikaisesti, ei vaikutusta](#)

[Samanaikaisesti, vaikuttaa](#)

Leski voi valita itselleen edullisimman eläkkeen, jos hänellä olisi oikeus sekä lesken jatkoeläkkeeseen että kansaneläkkeeseen tai sitä vastaavaan ulkomaan eläkkeeseen. Lue lisää valintaoikeudesta (Oikeus ja edellytykset > Kansaneläkkeen saaja).

Ei samanaikaisesti

Leskeneläkettä ei voi saada, jos saa

- kansaneläkettä (työkyvyttömyyseläkettä/kuntoutustukea, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä) tai
- ulkomailta maksettavaa, kansaneläkettä vastaavaa eläkettä (Huomaa kuitenkin: [EU-lainsäädännön vaikutukset](#))

Alkueläkettä voidaan kuitenkin maksaa yllä lueteltujen eläke-etuuksien kanssa samanaikaisesti. Alkueläkkeenä maksetaan tällöin eläke-etuuksien erotus.

Lesken jatkoeläkkeen ja em. eläkkeiden välillä tehdään edullisuusvertailu (KEL 568/2007 29 §).

Samanaikaisesti, ei vaikutusta

Samanaikaisesti leskeneläkkeen kanssa voidaan maksaa seuraavia Kelan maksamia tai niitä vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia. Etuuksilla ei myöskään ole vaikutusta leskeneläkkeen määrään

- eläkettä saavan hoitotuki
- rintamalisä
- lapsilisä
- 16 vuotta täyttäneen vammaistuki
- opintoraha
- kuntoutusrahaetuudet
- eläkkeensaajan asumistuki
- yleinen asumistuki
- sotilasavustus
- eläketuki

Samanaikaisesti, vaikuttaa

Samanaikaisesti perhe-eläkkeen kanssa voidaan maksaa seuraavia Kelan maksamia tai vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia, ja etuus vaikuttaa lesken tulosidonnaisen täydennysmäärän määrään

- peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja koulutuspäiväraha
- koulutustuki
- sairausvakuutuslain mukainen päiväraha
- äitiys- ja vanhempainraha
- vuorottelukorvaus
- lasten kotihoidon tuen hoitoraha, osittainen hoitoraha ja kunnalliset lisät
- hoitajan tulona yksityisen hoidon tuen hoitoraha, hoitolisä ja kunnalliset lisät.

1.5.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(883/2004 artikla 55\)](#)
(1408/1971 artikla 46c)

Kansaneläkelain mukaan leskellä ei ole oikeutta jatkoeläkkeeseen, jos hän saa ulkomailta työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä. EU-säännösten mukaan toisesta maasta maksettava oma eläke ei saa kokonaan estää leskeneläkettä. EU-tilanteissa siis jatkoeläke myönnetään, mutta toisen maan oma eläke otetaan eläketulona huomioon, koska se on perhe-eläkkeeseen nähden erilainen etuus.

Ks. myös eläketulot (Ratkaisutyö > Perhe-eläkkeet > Etuusohje > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläketulot)

1.6. Hakeminen

[Työeläkelakien mukaisen leskeneläkkeen hakeminen](#)

[Ilman hakemusta](#)

[Ulkomaan lisäeläkkeen hakeminen](#)

[Liitteet](#)

Alkueläkettä ja jatkoeläkkeen perusmäärää haetaan lomakkeella [Perhe-eläkehakemus \(ETK/Kela 7004\)](#).

Tulosidonnaista täydennysmäärää ja sen tarkistusta haetaan [lomakkeella EV 277](#). Täydennysmäärää on aina haettava erikseen.

Lue sosiaaliturva-asetusta ja sosiaaliturvasopimuksia soveltavien maiden eläkkeiden hakemisesta.

Työeläkelakien mukaisen leskeneläkkeen hakeminen

Työeläkelakien mukaista leskeneläkettä haetaan myös lomakkeella [Perhe-eläkehakemus \(ETK/Kela 7004\)](#). Eläkkeenhakija voi jättää hakemuksensa Kelan toimistoon.

Lue lisää työeläkepalvelusta (Menettelyohjeet > Työeläkepalvelu).

Ilman hakemusta

Ilman hakemusta maksetaan

- kertasuoritus, kun alle 50-vuotias leski on solminut uuden avioliiton tai rekisteröinyt parisuhteen
- jatkoeläkkeen perusmäärä, jos leskeneläkkeen jälkeen myönnetty määräaikainen työkyvyttömyyseläke / kuntoutustuki on lakannut.

Kertasuoritus maksetaan ilman hakemusta. Kun tieto avioliiton solmimisesta tai parisuhteen rekisteröinnistä on saatu (TORE/tarkistettavat asiat/eläkkeet ja vammaisetuudet/yleistietomuutokset), ota yhteyttä leskeneläkkeensaajaan ja selvitä hänelle verotusmenettely kertasuorituksen maksamisessa. Ellei leskellä ole kertasuoritusta varten annettua henkilökohtaista veroprosenttia, ennakonpidätys toimitetaan määräprosentin (40 %) mukaan.

Eläke voidaan lakkauttaa ilman hakemusta, kun

- alle 50-vuotias leski on solminut avioliiton tai rekisteröinyt parisuhteen
- eläkkeensaajalle myönnetään kansaneläke

- koululaiseläkkeen saaja on lopettanut koulunkäynnin. Eläkkeensaajaa on kuultava ennen eläkkeen lakkauttamista.

Ulkomaan lisäeläkkeen hakeminen

Useissa maissa on lakisääteisten eläkejärjestelmien lisäksi työnantajien kustantamia lisäeläkejärjestelmiä, joista maksetaan työntekijöille sellaisia eläkkeitä, jotka kansaneläkelain mukaan otetaan aina tulona huomioon riippumatta siitä, mistä maista niitä maksetaan. Tyypillisin esimerkki on työmarkkinasopimukseen perustuva Ruotsin lisäeläkejärjestelmä, josta maksetaan Ruotsissa töissä olleille lisäeläkkeinä avtals- ja tjänstepension-eläkkeitä.

Selvitä ulkomailla töissä olleelta eläkkeenhakijalta, onko hän kuulunut tällaiseen lisäeläkejärjestelmään. Jos hän jo saa lisäeläkettä, pyydä häneltä eläkepäätos ja maksukuitti. Muussa tapauksessa kehoita häntä sitä hakemaan ja avusta tarvittaessa hakemisessa.

[U-liitteen](#) kohdassa 6 eläkkeenhakija voi antaa suostumuksensa siihen, että ulkomainen lisäeläkkeitä maksava laitos saa antaa Kelalle tietoja lisäeläkkeistä.

Rekisteröi HEMU / henkilön yleistiedot > Ulkomaiset lisäeläkelaitokset –tapahtumalla hakijan antama suostumus, lisäeläkettä maksava laitos ja tieto siitä, maksaako laitos lisäeläkkeenä omaa vai perhe-eläkettä.

Asiakkaalle rekisteröityjä lisäeläketietoja voit kysellä HEKY-tapahtumalla. Jos lisäeläkettä maksaa laitos, jonka tietoja ei vielä ole Ulkomaisten lisäeläkelaitosten rekisterissä, ilmoita puuttuvan laitoksen tiedot esimerkiksi sähköpostilla Lakiyksikön kansainvälisten eläkeasioiden ryhmäpostilaatikkoon ETTKVELMA.

Liitteet

Hakijan tulee toimittaa eläkehakemuksen liitteeksi

- [liite U Asuminen ja työnteko ulkomailla \(ETK/Kela 7110\)](#) ja muut liitteet, jos hän on asunut tai työskennellyt ulkomailla
- päätöskopio ja maksukuitti ulkomailta maksettavasta eläkkeestä
- Leskeneläkkeen täydennysmäärää haettaessa lesken on lisäksi toimitettava selvitys ansio- ja pääomatuloista ja veloista:
 - Palkkalaskelma tai työnantajan palkkatodistus, josta ilmenee palkan, luontoisetujen ja lomarahen määrä vuodelta 2018. (Kela saa tiedot palkkatuloista, luottamustoimen palkkioista, tekijänoikeuspalkkioista ja omaishoidon tuesta 1.1.2019 alkaen tulorekisteristä.)
 - Päätös apurahasta, starttirahasta ja työttömyyskassan maksamasta päivärahasta.
 - Kuitti tai esim. tiliote vuokra-, korko-, osinko- ja muiden pääomatulojen määrästä. Lisäksi esim. tiliote, josta selviää talletusten määrä ja korkoprosentti.
 - Ulkomailta maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta todistus, päätös ja kuitti, josta ilmenee etuuden maksaja ja määrä ennen veron ennakonpidätystä (bruttomäärä).

Suomesta maksettavien eläkkeiden ja korvausten tiedot Kela saa suoraan eläkkeen maksajalta, joten eläkkeenhakijan ei tarvitse toimittaa näistä eläkkeistä päätöskopioita. Jos asiakkaan ilmoittamat tiedot kuitenkin puuttuvat tai poikkeavat HEKY/Työeläke- ja korvaustiedoista, pyydä tietotukea hankkimaan tiedot Kelaan.

1.6.1. Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuskien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa .

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjä koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etusasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. [Katso poikkeukset](#).

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.6.1.1. Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkehakemus tulee vireille, kun se on saapunut Kelaan. Eläkehakemus tulee kuitenkin vireille Kelassakin sinä päivänä, jona se on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen tai ulkomaan vakuutuslaitokseen.

1.6.1.2. Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#).

1.6.1.3. Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.6.2. Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.6.2.1. Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan

- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.6.2.2. Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** [holhousasioiden rekisterikyselyllä](#). Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättymisen.

1.6.2.3. Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon
 - tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/ Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunnistet.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, tarkista **valtuutuksen sisältö** edunvalvontavaltuutetulta tai maistraatista ja dokumentoi Oiwaan.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.6.2.4. Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkaayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.6.2.5. Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta** toisen puolesta

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**.

Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**

- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.6.2.6. Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.6.2.7. Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea eläkettä. Eläke on henkilökohtainen etuus, jota ei voi henkilön puolesta hakea hänen kuolemansa jälkeen.

Lue myös eläkkeen maksamisesta kuolinpesälle (Maksaminen > Maksunsaajat > Kuolinpesä)

1.6.3. Hakuaika

Leskeneläke myönnetään edunjättäjän kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta. Leskeneläke voidaan myöntää kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen hakemista. Hakemiskuukautta ei oteta huomioon takautuvaa hakuaikaa laskettaessa.

Eläke voidaan myöntää erityisestä syystä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuen. Erityisenä syynä ei kuitenkaan pidetä esimerkiksi hakijan tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden hakemisessa (KEL 568/2007 55 §).

Leskeneläke myönnetään edunjättäjän kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta myös silloin, kun puolisoiden ainoa lapsi syntyy vasta edunjättäjän kuoleman jälkeen (KEL 568/2007 48 §).

Lesken jatkoeläke myönnetään edunjättäjän kuolinpäivää seuraavan seitsemännen kuukauden alusta.

Esimerkki

Perhe-eläkettä on haettu 30.4. Eläke voidaan myöntää takautuen 1.10. alkaen.

1.6.4. Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää [tietojen saamisesta muilta tahoilta](#).

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimitse sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. Kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja.

Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritely, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaikaa lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentoissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.6.4.1. Lisäselvitykset leskeneläkkeessä

Selvitä ensin mahdollisuus pyytää lisäselvityksiä suullisesti. Voit pyytää asiakkaalta lisätietoja myös [viestillä](#), jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan

asian selvittelyyn. Jos et tavoita asiakasta tai lisäselvitysten pyytäminen kirjallisesti on muuten perusteltua, voit käyttää seuraavia lisäselvityspyyntökirjeitä.

- PEL01 Lisäselvityspyyntö
- PEL07 Tiedustelu eläkkeistä ja korvauksista (ulkomaan eläkkeet)
- PEH11 Perhe-eläkkeen tarkistaminen
- PEL50 Selvitys ulkomailla olosta (U-liite)

1.6.5. Hakemuksen peruminen

Eläkkeenhakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu.

Peruminen tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Selvissä tilanteissa peruminen voidaan tehdä myös suullisesti. Suullisesta pyynnöstä rekisteröidään tieto Oiwa-työn kommenttikenttään. Kirjaa asiakkaan yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksianto -työ.

Poista järjestelmästä eläkkeen Hakemistiedot. Lue hakemistietojen poistosta [vanhuuseläkkeen](#) ja [perhe-eläkkeen](#) teknisestä ohjeesta.

Lähetä hakijalle [viesti](#) tai kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu. Voit käyttää viestiä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön. Jos lähetät hakijalle kirjeen, voit käyttää kirjepohjaa YHI39.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuutus, ei hakija voi perua hakemustaan ilman laillisen edustajansa suostumusta.

Lue lisää pyynnöstä lakkauttamisesta, kun eläkepäätös on jo annettu [EU-eläkehakemuksen perumisesta](#).

1.6.6. Kansainväliset säännökset

Henkilöllä, joka on ollut vakuutettuna toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa, on Suomen eläkkeiden lisäksi yleensä oikeus myös toisen maan eläkkeeseen. Sama koskee myös hänen jälkeensä maksettavaa perhe-eläkettä. Hakijan kokonaiseläketurva koostuu siis eri maista niissä karttuneiden vakuutusajkojen perusteella myönnettävien eläkkeiden summasta.

Sovellettaessa asetuksia 883/2004 ja 987/2009 vanhuuseläkkeen lisäksi työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettä ei tarvitse hakea kaikista maista ja laitoksista samanaikaisesti, koska hakija voi kuitenkin perua jättämänsä hakemuksen.

Asetusten 1408/1971 ja 574/1972 mukaan työkyvyttömyyseläkettä oli haettava samanaikaisesti kaikista maista, joissa hakija oli ollut vakuutettuna. Sama koski perhe-eläkkeen hakemista. Vain vanhuuseläkkeen hakemista saattoi lykätä.

Hakemuksessa tulee ilmoittaa maat, joista eläkettä haetaan. Kelankaan eläkettä ei tarvitse hakea samanaikaisesti muiden eläkkeiden kanssa. Hakemus käsitellään Kelassa, jos Suomessa asuva on rastiannut hakevansa kansaneläkettä. Jos hakija yhden hakemuksen jättämisen jälkeen täydentää hakemustaan ilmoittamalla uuden vakuutusmaan, hakemus tulee vireille tässä maassa hakemuksen täydennyspäivänä.

Työkyvyttömyys- tai perhe-eläkehakemuksen voi myös perua yhdestäkin maasta tai laitoksesta. Lue lisää [perumisesta](#) (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > EU-hakemuksen peruminen).

Ulkomailta tuleva hakemus käsitellään Kelassa, ellei siihen ole selvästi merkitty, että kansaneläkettä ei haeta.

Vanhuuseläkettä ei myöskään tarvitse hakea kaikista maista samanaikaisesti. Tämä johtuu siitä, että eri maiden vanhuuseläkeiät voivat erota tai hakijalla voi olla oikeus lykkäyskorotukseen, jos hän ei ota eläkettä kyseisen maan varsinaisessa vanhuuseläkeiässä. Hakijan tulee ilmoittaa, minkä maan vanhuuseläkkeen hakemista hän lykkää tuonemmaksi.

1.6.6.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

([987/2009 artiklat 45 - 46](#))

([574/1972 artiklat 35 – 38](#))

Sosiaaliturva-asetuksissa 987/2009 ja 574/1972 määrätään laitosten välisestä menettelystä, kun haetaan eri maiden eläkkeitä. Yhteen laitokseen jätetyn kansallisen hakemuksen perusteella asia otetaan käsiteltäväksi jokaisessa maassa, jossa hakija tai edunjättäjä on ollut vakuutettuna, ellei hakija ole perunut hakemusta tai jättänyt tietoisesti hakematta jotakin eläkettä.

Sovellettaessa asetusta 987/2009 tietojenvaihto eri maiden laitosten kesken on sähköistä. Sähköiseen tiedonsiirtoon siirtymisellä on kuitenkin muutaman vuoden siirtymäkausi, jonka aikana tietoja välitetään entisillä E-lomakkeilla, jos ne tuotetaan sähköisesti, tai paperisilla SED-asiakirjoilla. Kelasta tietoa välitetään E-lomakkeilla. Muut maat voivat toimittaa tietoja myös paperisilla SEDeillä.

Yhteyslaitos - käsittelevä laitos

([987/2004 artikla 47](#))

([574/1972 artikla 41](#))

Asetusta 987/2009 sovellettaessa asetuksen 574/1972 mukaisesta käsittelevästä laitoksesta käytetään nimitystä yhteyslaitos. Yhteyslaitoksen tehtävät ovat miltei samat kuin käsittelevän laitoksen. Varsinkin ennen laitosten väliseen sähköiseen tiedonvaihtoon siirtymistä prosessit pyritään pitämään nykyisinä.

Yhteyslaitos/käsittelevä laitos koordinoi eläkehakemuksen käsittelyä. Yhteyslaitos/käsittelevä laitos on yleensä työntekijän asuinmaan eläkelaitos, myös silloin kun kyseessä on Pohjoismainen merityön tai rajatyön tekijä. Jos henkilö ei ole ollut vakuutettuna asuinmaassaan tai jos hän asuu asetuksia soveltavien maiden ulkopuolella, yhteyslaitoksena/käsittelevänä laitoksena on sen maan laitos, jossa hän oli viimeksi vakuutettuna tai jonka kansalainen hän on.

Yhteyslaitoksen/käsittelevän laitoksen tehtävät hoitaa **Eläketurvakeskus**, kun hakija asuu Suomessa. Hakijan yleistietoihin kirjoittuu ohjelmallisesti käsitteleväksi laitokseksi ETK, kun QE-järjestelmään tai RAKE-järjestelmään rekisteröidään vireille ETA-eläkehakemus.

Yhteyslaitoksen tehtävä asetuksen 987/2009 mukaan on

- käsitellä etuushakemus soveltamansa lainsäädännön mukaisesti
- osallistua tietojenvaihtoon
- tiedottaa päätöksistä ja toimista, joita tarvitaan hakemuksen käsittelemiseksi asianomaisissa laitoksissa
- antaa hakijalle pyynnöstä tiedot, jotka liittyvät yhteisönäkökohtiin asian käsittelyssä
- pitää hakija ajan tasalla asian etenemisestä
- lähettää hakijalle ja muille asianomaisille laitoksille yhteenveto päätöksistä.

Asetuksen 987/2009 mukaan kukin käsittelyyn osallistuva laitos pyytää ja toimittaa tiedot kaikille muille laitoksille ja vain tiedoksi yhteyslaitokselle. Suomi pyrkii noudattamaan siirtymäkautena

entistä asetuksen 574/1972 mukaista menettelyä, jonka mukaan laitosten välinen tietojenvaihto tapahtui käsittelevän laitoksen kautta, mutta osa maista saattaa menetellä jo asetuksen 987/2009 mukaisesti.

Käsittelevä laitos/yhteyslaitos säilyy entisenä, vaikka eläkkeensaaja tai -hakija muuttaa asuinmaata. Se voidaan määrätä uudelleen, jos asiakas hakee eri lajista eläkettä (esimerkiksi perhe-eläkettä) tai aikaisempi eläke on päätynyt (esimerkiksi kuntoutustuki). Suomi-Ruotsi-tilanteessa käsittelevä laitos määrätään uudelleen, jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja vanhuuseläkettä hakiessaan ei enää asu samassa Pohjoismaassa.

Kun hakija asuu ulkomailla, yhteyslaitoksen/käsittelevän laitoksen tehtävistä huolehtii asuinmaan, viimeisen vakuutusmaan tai hakijan kansalaisuusmaan laitos. Käsittelevän laitoksen maakoodi ja Kelan ulkomaan laitosrekisterin (OSKY/Viranomaiset ja laitokset > Ulkomaan laitokset) mukainen laitosnumero kirjataan hakijan yleistietoihin KV-keskuksessa. KV-keskus toimii ulkomaisten osapuolien Suomen yhdyslaitoksena ja ulkomailla asuvien eläkkeenhakijoiden ja -saajien kotitoimistona.

Muut laitokset/kyseiset laitokset

Muilla laitoksilla/kyseisillä laitoksilla tarkoitetaan kaikkia muita käsittelyyn osallistuvia yksiköitä ja laitoksia. Näitä ovat esimerkiksi KV-keskus, työeläkelaitokset, Ruotsin vakuutuskassat ja eläkeviranomaiset, muiden asetuksia soveltavien maiden eläke- ja vakuutuslaitokset.

Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa otetaan kantaa Suomessa ja ulkomailla asuvan hakijan työkyvyttömyyteen. Myös ulkomailla asuvan asiakkaan työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisasiat käsitellään TK-ratkaisukeskuksessa.

1.6.6.1.1. EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa

Lomakkeet	Lisäselvitysten pyytäminen
E 205-vakuutuskausitodistus	Hakemus toiseen maahan
E 207-vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa	Käsittelypaikka
Vireilletulo	Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa

Asetuksia 883/2004 ja 987/2009 sovellettaessa käytetään siirtymäaikana entisiä E-lomakkeita.

Lomakkeet ja pSEDit

([574/1972](#) artiklat 36 ja 37)

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla [lomakkeilla](#) haetaan Suomen eläkkeiden lisäksi myös toisen sosiaaliturva-asetuksia soveltavan maan eläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla ([Liite U](#)), jolla hakijan tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät Suomesta poissaolon aikansa. Hakijan ei pidä jättää täyttämättä sellaisissa maissakaan olonsa aikoja, joista hän ei hae eläkettä. Perhe-eläkettä haettaessa U-liite tarvitaan aina edunjättäjästä ja kaikista ulkomailla olleista hakijoista. On tärkeää, että hakija täyttää myös U-liitteen kohdan 6 Suostumus. Suostumuksen perusteella Kela voi kysyä ulkomaan laitoksilta tietoa niistä eläkkeistä, jotka eivät kuulu sosiaaliturva-asetusten piiriin.

Eläketurvakeskus yhteyslaitoksena/käsittelyväenä laitoksena välittää hakemustiedot toiseen maahan E 200-sarjan lomakkeilla (sulkeissa pSEDien numerot):

- E 202 vanhuuseläke (P2000)
- E 203 perhe-eläke (P2100)
- E 204 työkyvyttömyyseläke (P2200)
- E 205 Suomen vakuutuskaudet (P5000)
- E 207 vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa (P4000)
- E 210 päätöstiedot (P6000)
- E 211 päätösten yhteenveto (P7000, P1 asiakkaalle)
- E 213 lääkärinlausunto.

E205-vakuutuskausitodistus

([574/1972](#) artiklat 42 ja 43)

Koska Suomessa on kaksi eläkejärjestelmää, toiseen maahan lähetetään myös kaksi vakuutuskausitodistusta. Kelan KV-keskus vahvistaa Suomen asumiskaudet ja Eläketurvakeskus vahvistaa työskentelykaudet ja käyttää jo P5000 SED:iä.

Myös asetusta 987/2009 sovellettaessa kumpikin laitos toimittaa oman vakuutuskausitodistuksensa. Viimeistään Eläketurvakeskuksen pyynnöstä KV-keskus toimittaa asumiskausitodistuksen myös silloin, kun Kelan eläkettä ei haeta.

E207-vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa

([574/1972](#) artikla 42)

Eläketurvakeskus täyttää vakuutushistorian U-liitteen tietojen perusteella.

E 213-lääkärinlausunto (vain työkyvyttömyyseläke)

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen liitteenä on yleensä kansallinen B-lääkärinlausunto, jonka hakija itse kustantaa. Jos toinen maa pyytää B-lausunnon sijasta E213-lääkärinlausuntoa, senkin kustantaa hakija.

Jos toinen maa pyytää hakijan terveydentilasta muuta lääketieteellistä lisäselvitystä tai haluaa tarkistuttaa eläkkeensaajan työkyvyn, Eläketurvakeskus käsittelyväenä laitoksena velkoo lisäselvityksen kustannukset selvitystä pyytäneeltä maalta. Jos maan kanssa on luovuttu tällaisten lääketieteellisten selvitysten kustannusten korvaamisesta, selvitykset korvaa työeläkelaitos ja ellei henkilö ole ollut Suomessa töissä, kustannukset korvaa Kela. Tällöin kustannusten korvausasia käsitellään KV-keskuksessa. Suomi on luopunut lääketieteellisten selvitysten kustannusten korvaamisesta muiden Pohjoismaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan (Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti) kanssa.

Vireilletulo

[\(987/2009 artikla 45\)](#)

[\(574/1972 artikla 36\)](#)

EU-eläkehakemus tulee vireille samana päivänä Suomessa ja niissä maissa, joiden eläkettä haetaan. Suomessa jätetyn hakemuksen vireilletulopäivä on sekä Kelassa että työeläkelaitoksessa se päivä, jolloin hakemus ensiksi jätetään. Jos hakemus tulee Kelaan työeläkelaitoksesta, vireilletulopäivä Kelassakin on työeläkelaitokseen jättöpäivä.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen maahan Suomen eläkehakemuksen jättöpäivän, koska hakemus tulee vireille kaikissa maissa samana päivänä.

Jos hakija asetusta 883/2004 sovellettaessa hakee myöhemmin erikseen jostain maasta omaa eläkettä, jonka on aiemmin jättänyt hakematta tai jota ei ole maininnut aikaisemmin, vireilletulopäivä kyseisessä maassa on tämän myöhemmän hakemuksen tai hakemuksen täydentämisen jättöpäivä. Perhe-eläkehakemuksen myöhempi täydentäminen ei kuitenkaan myöhennä vireilletuloa. Perhe-eläkkeen hakijalle ei saa syntyä edunmenetyksiä siitä syystä, että hän vasta myöhemmin saa tietää edunjättäjän ulkomailla olosta.

Kirjaa Kelassa käsiteltävä hakemus vireille QE-järjestelmään ETA-asiana. Kirjaa samalla myös hakijan Kela-tietoihin KV-keskuksen numero 67593, kun asiakas asuu Suomessa.

Lisäselvitysten pyytäminen

Pyydä hakijalta kaikki ulkomailla oloa todentavat asiakirjat, esimerkiksi koulu-, opiskelu- ja työtodistukset, komennusmääräykset, merityö- ja työkirjat, vanhat passit ja mahdolliset matkaliput. Selvitykset tarvitaan toiseen maahan lähtevän hakemuksen liitteeksi. Kopio työkirjan jokaisesta sivusta tarvitaan aina kun eläkettä haetaan seuraavista maista: Bulgaria, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovenia, Unkari, Kroatia ja Kreikka. Työkirjan kopio pitää todistaa oikeaksi Kelassa allekirjoituksella, nimenselvennyksellä ja päivämäärällä

Hakijalla voi olla oikeus muista maista maksettaviin lisäeläkkeisiin, jotka otetaan huomioon eläkkeen määrää laskettaessa. Lue lisää lisäeläkkeistä.

Vanhuuseläkkeen hakijalla, joka on ollut töissä Ruotsissa, on yleensä oikeus saada Ruotsista työmarkkinasopimukseen perustuvaa lisäeläkettä. Se otetaan tulona huomioon kansaneläkettä laskettaessa, joten Kela tarvitsee tiedon lisäeläkkeen alkamisajankohdasta ja bruttomäärästä. Huolehdi siitä, että asiakas [hakee lisäeläkettä](#) ja pyydä häntä toimittamaan Ruotsin eläkepäätös ja maksukuitti Kelaan.

Hakemus toiseen maahan

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto -työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä
- Eläketurvakeskukseen, jos EU-eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen sosiaaliturva-asetuksia soveltaviin maihin Euroopan unionin E 200 -lomakesarjalla.

Käsittelypaikka

EU-tilanteissa kansaneläke- ja perhe-eläkehakemusten käsittely on keskitetty KV-keskukseen.

Ohjaa eläkehakemus OIWAn kautta KV-keskukseen etuuden mukaiseen, Suomessa asuvan työjonoon.

Ohjaa U-liite tarvittaessa OIWAn kautta Vakuutusjaksojen rekisteröinti –työnä KV-keskuksen Yhteyslaitos-työjonoon, ellei ole ohjautunut sinne automaattisesti.

Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa

Vertaa U-liitteen tietoja päätteeltä saataviin ulkomailla oloa tukeviin vihjetietoihin. Tarkista asiakkaan ilmoittamat epäselvät Suomeen ja Suomesta muuton ajat esimerkiksi

- väestötietojärjestelmästä
- osoitetoimistosta
- maistraatista
- seurakunnasta.

Pyri selvittämään suuret poikkeamat asiakkaan antamiin tietoihin yhdessä hänen kanssaan. Aikojen selvittäminen on tärkeää, jotta hakijalle voidaan laskea oikean suuruinen eläke ja että ulkomaille voidaan ilmoittaa Suomessa asutusta ajasta karttunut vakuutusaika mahdollisimman tarkasti.

Viitteinä ulkomailla olosta voivat olla esimerkiksi seuraavat päätteen tiedot

- ulkomaan kansalaisuus
- syntymäkunta tai edellinen kotikunta ulkomailla
- kuntahistoriassa kotikunta ulkomailla
- osoitehistoriassa ulkomaan osoite
- oleskelulupatietoja
- toisen Pohjoismaan henkilötunnus tai ulkomaan vakuutusnumero
- vakuutusjaksot-tietoja
- vakuuttamishistoria-tietoja
- ulkomaan vakuutusjaksot-tietoja (Ruotsin tai Norjan työskentelyhistoria)
- ulkomaan eläketietoja verotustiedoissa tai työeläketiedoissa.

Voit myös selvittää web-kyselyllä työeläkejärjestelmän ansiotyörekisteristä hakijan työsuhteet Suomessa.

Muutto- ja vakuutushistoriatietoja selvittäessäsi ja kirjatessasi ota huomioon se, mitä muuton ajankohtana voimassa olleissa laeissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on sanottu Suomessa asumisesta. Lue [lisää](#).

1.6.6.1.2. EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa

Käsittelypaikka

EU-tilanteissa vanhuuseläke- ja perhe-eläkehakemusten käsittely on keskitetty KV-keskukseen. Työkyvyttömyyseläkehakemukset käsitellään työkyvyttömyyden selvittämisen osalta Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa, jonka työjonoon KV-keskus ne toimittaa. Kun työkyvyttömyyseläkeoikeus on ratkaistu Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa, KV-keskus antaa eläkkeestä päätöksen.

KV-keskus toimii toisissa sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa asuvien hakijoiden kotitoimistona ja sikäläisten yhteyslaitosten/käsittelevien laitosten Suomen yhdyslaitoksena. Siten KV-keskus välittää hakemustiedot Suomen työeläkelaitoksille ja vakuutuskausi- ja

päätöstietoja kaikille käsittelyyn osallistuville laitoksille. Käsittelyn päätteeksi KV-keskus toimittaa toisen maan yhteyslaitoksesta/käsittelevästä laitoksesta saamansa päätösten E 211 -yhteenvedon tai asetuksen 987/2009 artiklan 48 mukaisen yhteenvedon (SED P7000, PD P1) Eläketurvakeskukselle tiedoksi ja rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

Lomakkeet ja pSEdit

[\(574/1972 artikkelit 36 ja 37\)](#)

Toisesta sosiaaliturva-asetuksia soveltavasta maasta hakemus saapuu KV-keskukseen Euroopan unionin E 200 -lomakesarjalla, jossa lomaketunnuksen jäljessä on kyseisen maan [kaksikirjaiminen maakoodi](#) (OSKY > Valtiot ja valtioiden väliset järjestöt > Valtiotiedot). Sovellettaessa asetusta 987/2009 hakemustiedot voivat saapua toisesta maasta myös paperisella SED-asiakirjalla (sulkeissa pSEDien numerot):

- E 202 vanhuuseläke (P2000)
- E 203 perhe-eläke (P2100)
- E 204 työkyvyttömyyseläke (P2200) ja E213 lääkärinlausunto tai maan kansallinen lausunto
- E 205 asuinmaan vakuutuskaudet (P5000)
- E 207 vakuutushistoria muissa sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa kuin asuinmaassa (P4000).

Vireilletulo

[\(987/2009 artikla 45\)](#)

[\(574/1972 artikkelit 36 \)](#)

Hakemus tulee vireille Kelassa samana päivänä, jona se on jätetty toisen sosiaaliturva-asetuksia soveltavan maan laitokselle. Kirjaa toisesta maasta saapuneesta hakemuksesta sekä Kelaan saapumispäivä että hakemuksen jättöpäivä toisessa maassa. Takautuva kuuden kuukauden hakuaika lasketaan toisen maan hakemispäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä. Jos hakemuksessa ei ole ilmoitettu kyseisen maan hakemuksen jättöpäivää, sinä pidetään päivää, jolloin laitos on allekirjoittanut hakemuksen.

Ilmoita hakijalle eläkehakemuksen vastaanottamisesta kirjeellä VEL55.

Asetusta 987/2009 sovellettaessa asiakkaan katsotaan hakeneen Suomesta sekä kansaneläkettä että työeläkettä, jos hakemukseen ei ole merkitty, mitä eläkettä ei haeta. Jos hakija ei ole samanaikaisesti hakenut Kelan eläkettä, myöhemmin tulleen hakemuksen vireilletulopäivä on sen jättöpäivä asuinmaassa. Jos Kelan perhe-eläkettä haetaan myöhemmin, hakemuksen katsotaan tulleen vireille alkuperäisen hakemuksen jättöpäivänä.

Sovellettaessa asetusta 574/1972 selvitä ulkomaan laitokselta syy eläkehakemuksen viipymiseen ja tarkista oikea hakemuksen jättöpäivä, jos Kelaan saapumisen ja toisessa maassa jättämisen väliä on enemmän kuin vuosi. Syynä voi olla esimerkiksi se, että hakemus lähetetään Suomeen vasta, kun asiakas on ilmoittanut hakevansa täältä aikaisemmin lykkäämänsä vanhuuseläkettä. Hakemuksen jättöpäiväksi katsotaan tällöin päivä, jolloin hakija ilmoitti hakevansa Suomen eläkettä. Perhe-eläkehakemuksen yli vuoden viipyminen voi johtua esimerkiksi siitä, että hakija vasta myöhemmin saa tiedon edunjättäjän Suomessa vakuutettuna olosta. Pitkästä viipymisajasta huolimatta perhe-eläkehakemus tulee vireille Kelassa ulkomaan hakemuspäivänä.

Jotta voit rekisteröidä hakemuksen vireille, pyydä hakijalle ja perhe-eläkettä haettaessa myös edunjättäjälle suomalainen henkilötunnus maistraatista, jos sitä ei ole ennestään. Vaikka Kelan

eläkettä ei haettaisikaan, työeläkevakuuttaja tarvitsee henkilötunnuksen hakijalle ja perhe-eläkkeen edunjäntäjälle.

Toimita hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto -työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella työeläkelaitokseen. Jos Santra ei pysty sitä päättelemään, hakemus ohjautuu Eläketurvakeskukseen.

Lisäselvitysten pyytäminen

Tarkista hakemus. Pyydä puuttuvat selvitykset toisen maan laitokselta sekä Kelan että työeläkelaitoksen tarpeita varten. Yhteydenpidossa voit käyttää lomaketta E 001.

Jos hakija asuu Ruotsissa ja on ollut siellä töissä, pyydä häneltä Ruotsin työmarkkinasopimuseläkkeestä päätös tai kuitti, josta selviää eläkkeen alkamisaika ja bruttomäärä. Tarkista, saako muussa maassa asuva hakija tuloksi otettavaa lisäeläkettä (Ratkaisutyö > Eläkeläiset: oikeanpuoleinen navi Tärkeää tietää > KV-asiat > Eri maiden eläkejärjestelmät).

Kirjaa myös hakijan muutto- ja vakuutushistoria ja Suomesta poissaolon aikana tapahtuneet yleistietojen muutokset.

1.6.6.1.3. EU-hakemuksen peruminen

[\(987/2009 artikla 46\)](#)

[\(574/1972 artikla 36\)](#)

Sovellettaessa asetusta 987/2009 hakija voi eläkkeen lajista riippumatta perua vain yhdenkin maan tai laitoksen eläkettä koskevan hakemuksen. Tämä on mahdollista, koska hakijaa ei voida enää velvoittaa hakemaan edes työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettä samanaikaisesti kaikista maista.

Vanhuuseläkkeen saamista hakija voi lykätä. Siksi myös yhden maan hakemuksen peruminen on mahdollista, jos perumisen edellytykset täyttyvät kyseisen maan lainsäädännön mukaan. Kelan vanhuuseläkehakemuksen voi perua, jos päätös ei ole lainvoimainen tai eläkettä ei vielä ole maksettu.

Ilmoita perumisesta yhteyslaitokselle/käsittelyvälle laitokselle E 001-yhteydenpitolomakkeella. Kirjaa siihen perumisen syyt ja mitä etuuksia hakija menettäisi ottaessaan vastaan perutun eläkkeen.

Sovellettaessa asetusta 574/1972 hakija voi perua EU-eläkehakemuksensa, jos minkään maan päätös ei ole lainvoimainen. Hakemus siis perutaan kaikissa maissa. Vain yhden maan työkyvyttömyyseläke- tai perhe-eläkehakemusta ei voi perua edes silloin, kun sen päätös ei ole vielä lainvoimainen. Joissakin harvoissa yksittäistapauksissa toisen maan hakemus voidaan perua, jos tämä maa siihen suostuu. Perumisen edellytyksenä on tällöin, että hakija ottamalla vastaan toisen maan pienen eläkkeen samalla menettää pääasiallisen toimeentulolähteensä toisessa maassa. Kun sovelletaan asetusta 574/1972, yhdyslaitos/käsittelyvä laitos selvittää toisen maan mahdollisuudet ja suostumuksen perumiseen.

Toisesta maasta tulleen perumispyynnön käsittelee KV-keskus. KV-keskus käsittelee myös Suomessa asuvan hakijan Kelan eläkettä koskevan perumisen.

1.6.6.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Uusi Pohjoismainen sopimus tuli voimaan 1.5.2014.

Uusi pohjoismainen sopimus laajentaa asetuksen 883/2004 soveltamisen myös Färsaarilla ja Grönlannissa asuviin henkilöihin.

Hakijalla on oikeus kansaneläkkeeseen kaikista niistä Pohjoismaista, joissa hän on asunut. Siten Suomessa asuva hakija hakee yleensä samanaikaisesti Suomen kansaneläkettä ja ainakin yhden muun Pohjoismaan kansaneläkettä. Vastaavasti leskellä ja lapsella on oikeus perhe-eläkkeeseen niistä Pohjoismaista, joissa edunjättäjä on asunut.

1.6.6.2.1. Peruseläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa

Lomakkeet

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla hakemuksilla haetaan kansaneläkkeen lisäksi myös toisen Pohjoismaan peruseläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla (Liite U), jolla hakijan tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät Suomesta poissaolon aikansa. Perhe-eläkettä haettaessa Liite U tarvitaan aina edunjättäjästä ja kaikista ulkomailla asuneista hakijoista.

Vireilletulo

Eläkehakemus tulee vireille samana päivänä kaikissa Pohjoismaissa, joiden eläkettä haetaan.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen Pohjoismaahan maahan toimittamassaan hakemuksessa Suomen kansaneläkkeen hakupäivän.

Käsittelypaikka

Suomessa asuvan hakijan eläkehakemus käsitellään KV-keskuksessa.

Ohjaa U-liite tarvittaessa KV-keskuksen Yhteyslaitos-työjonoon hakijan tai edunjättäjän muutto- ja vakuutushistorian tarkistamista ja kirjaamista varten.

KV-keskuksen toimenpiteet on selostettu kohdassa [Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa](#) (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Hakeminen Suomessa > Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa).

Hakemus ulkomaille

Tietojen vaihdossa käytetään samaa muotoa ja menetelmää kuin sovellettaessa EU-asetusta ja sen täytäntöönpanoasetusta. Siirtymäaikana Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen toiseen Pohjoismaahan Euroopan unionin E-lomakkeilla.

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto-työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä

- Eläketurvakeskukseen, jos sosiaaliturvasopimusmaan eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä.

1.6.6.2.2. Hakemus Suomeen toisesta Pohjoismaasta

Lomakkeet

Tietojen vaihdossa käytetään samaa muotoa ja menetelmää kuin sovellettaessa EU-asetusta ja sen täytäntöönpanoasetusta. Toisesta Pohjoismaasta kansaneläkehakemus saapuu Kelan KV-keskukseen siirtymäaikana E-lomakkeilla.

Vireilletulo

Hakemus tulee vireille Kelassa samana päivänä, jona se on jätetty toisen Pohjoismaan laitokselle. Kirjaa toisesta Pohjoismaasta saapuneesta hakemuksesta sekä Kelaan saapumispäivä että hakemuksen jättöpäivä kyseisessä maassa. Takautuva kuuden kuukauden hakuaika lasketaan toisen maan hakemispäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä.

Jos hakemuksessa ei ole ilmoitettu kyseisen maan hakemuksen jättöpäivää, sinä pidetään päivää, jolloin laitos on allekirjoittanut hakemuksen.

Ilmoita hakijalle eläkehakemuksen vastaanottamisesta kirjeellä VEO40.

Jotta voit rekisteröidä hakemuksen vireille, pyydä hakijalle suomalainen henkilötunnus maistraatista, jos sitä ei ole ennestään.

1.6.6.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Suomen solmimissa kahdenvälisissä sosiaaliturvasopimuksissa on yleensä mukana vanhuuseläkkeet ja perhe-eläkkeet. Vanhuuseläkeikä eri maissa ei ole sama kuin Suomessa. Siten asiakas hakee yleensä samanaikaisesti niitä eläkkeitä, joihin hänellä ikänsä puolesta on oikeus. Sosiaaliturvasopimukset eivät velvoita hakemaan kummankin maan eläkkeitä samanaikaisesti.

1.6.6.3.1. Toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkkeen hakeminen

Asiakas hakee yleensä samanaikaisesti kansaneläkettä Suomesta sekä eläkettä toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta. Työeläke voi olla jo maksussa alemman vanhuuseläkeiän johdosta.

Lomakkeet

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla hakemuksilla haetaan Suomen eläkkeiden lisäksi myös toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta. Kansallisella hakemuksella voi hakea myös eläkettä Intiasta ja Etelä-Koreasta, vaikka sopimukset eivät koske Kelan eläkkeitä. Sen sijaan kansallisella hakemuksella ei voi hakea eläkettä Kiinasta, vaan asiakkaan on itse selvitettävä eläkeoikeutensa.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla (Liite U), jolla hakijan tulee ilmoittaa kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät

Suomesta poissaolon aikansa mahdollisimman tarkasti. Perhe-eläkettä haettaessa U-liite tarvitaan aina edunjättäjistä ja kaikista ulkomailla olleista hakijoista.

Asiakas voi hakea sosiaaliturvasopimusmaan eläkettä, lukuun ottamatta Kiinaa, myös täyttämällä sosiaaliturvasopimusmaan hakemuslomakkeen, jonka saa Tyoelake.fi-sivuilta. Kiinan eläkettä ei voi hakea sosiaaliturvasopimusmaan lomakkeella vaan asiakkaan on itse selvitettävä eläkeoikeutensa. Eläketurvakeskus vastaa asiakkaiden neuvomisesta sosiaaliturvasopimusmaiden eläkkeiden hakemisessa.

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen toiseen sopimusmaahan kyseisen sopimuksen mukaisella hakemuksella. Hakemuksen saatteeksi kirjoitetaan sopimuksen mukainen Suomen yhteydenpitomake. Tarvittaessa Eläketurvakeskus pyytää Suomen asumiskaudet KV-keskuksesta. Australian eläkettä hakevan Suomen asumiskaudet KV-keskus ilmoittaa lomakkeella FI/AUS 2A ja muista sopimusmaista eläkettä hakevien kaudet ottamalla kuvaruutukopion HEKY / Henkilön yleistiedot / Eläkkeen vakuutusajat -tiedoista.

Eläketurvakeskus välittää hakemustiedot toiseen maahan seuraavilla lomakkeilla:

Sopimusmaa	Lomakkeet	Sopimusmaan eläkkeet
USA	FIN/USA 4 hakemuspyyntö + FIN/USA 2 yhteydenpitomake (USA lähettää hakijalle varsinaisen hakemuslomakkeen täytettäväksi)	vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke
Kanada	CAN/FIN 2 CAN/FIN 2 (DI) + lääkärintlausunto CAN/FIN 4 lapsenetuudet FIN/CAN 3 yhteydenpitomake	vanhuuseläke ja perhe-eläke työkyvyttömyyseläke lapsikorotus
Chile	RCH/FI-1 RCH/FI-2 FI/CL 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke ja tk-eläke perhe-eläke
Israel	I/FI 4 I/FI 3 I/FI 5 FIN/ISR 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke työkyvyttömyyseläke perhe-eläke
Australia	AUS140_FI Mod(IA) Tulot ja omaisuus FI/AUS 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke

Amerikan yhdysvaltojen eläkkeen saamiseksi hakijalla tulee olla henkilökohtainen SSA-numero. Jos se puuttuu, hakijan tulee käydä henkilökohtaisesti haastateltavana USA:n suurlähetystössä Helsingissä. Passi tulee ottaa mukaan haastatteluun.

Vireilletulo

Suomen eläkkeiden hakemispäivä katsotaan myös Kanadan, Chilen ja Israelin eläkkeiden hakemispäiväksi, jos kyseisten maiden eläkkeitä on haettu kuuden kuukauden kuluessa Suomen hakemusten jättämisestä. Australian sopimuksen mukaista vanhuuseläkettä on haettava 12 kuukauden kuluessa Suomen hakemusten jättämisestä. Muissa sopimuksissa hakemispäivä on se, jona hakija on jättänyt sopimusmaan eläkehakemuksen.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen sosiaaliturvasopimusmaahan Suomen eläkkeiden hakemispäivän.

Lisäselvitysten pyytäminen

Pyydä hakijalta kaikki ulkomailla oloa todentavat asiakirjat, esimerkiksi koulu-, opiskelu- ja työtodistukset, komennusmääräykset, merityö- ja työkirjat, vanhat passit ja mahdolliset matkaliput jne. Selvitykset tarvitaan toiseen maahan lähtevän hakemuksen liitteeksi.

Hakemus sopimusmaahan

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto -työnä työeläkejärjestelmän keskuspiiteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä
- Eläketurvakeskukseen, jos sosiaaliturvasopimusmaan eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä.

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen sosiaaliturvasopimusmaihin kyseisten sopimusten mukaisilla hakemuslomakkeilla.

Käsittelypaikka

Sosiaaliturvasopimusmaassa olleen hakijan Kelan eläkettä koskevat hakemukset käsitellään KV-keskuksessa riippumatta siitä, sovelletaanko ratkaisemisessa sosiaaliturvasopimuksen vai kansaneläkelain säännöksiä.

Ohjaa eläkehakemus OIWAn kautta Hakemus-työnä sen KV-keskukseen etuuden mukaiseen työjonoon.

Ohjaa U-liite tarvittaessa OIWAn kautta Vakuutusjaksojen rekisteröinti -työnä KV-keskuksen Yhteislaitos-työjonoon hakijan tai edunjättäjän muutto- ja vakuutushistorian tarkistamista ja kirjaamista varten.

KV-keskuksen toimenpiteet on selostettu kohdassa Toimintaohje U-liitteelle (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Hakeminen Suomessa > Toimintaohje U-liitteelle).

1.6.6.3.2. Hakemus Suomeen toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta

Lomakkeet

Kelalla ja Eläketurvakeskuksella on yhteiset hakemuslomakkeet Chilen ja Australian sopimuksissa. Muissa sopimuksissa kummallakin laitoksella on omat lomakkeensa.

Toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta hakemus saapuu Kelan KV-keskukseen seuraavilla lomakkeilla

Sopimusmaa	Lomakkeet	Suomen eläkkeet (vain työeläke)
USA	FIN/USA 3A (EV61A) FIN/USA 3B (EV61B)	vanhuuseläke perhe-eläke
Kanada	FIN/CAN 2B (EV57Aen, fr) FIN/CAN 2C (EV57Aen, fr) CAN/FIN 3 yhteydenpitomake	vanhuuseläke perhe-eläke
Chile	FI/CL 3 (ETK/Kela FI/CL 3) FI/CL 4 (ETK/Kela FI/CL 4) FI/CL 4a (ETK/Kela 4a) RCH/FI 6 yhteydenpitomake	vanhuuseläke, (tk-eläke) perhe-eläke lapseneläke
Israel	FIN/ISR 3A (EV63A) FIN/ISR 3B (EV63B) I/FI 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke perhe-eläke
Australia	FI/AUS 3 (ETK/Kela FI/AUS 3) FI/AUS 4 (ETK/Kela FI/AUS 4) FI/AUS 4A (ETK/Kela FI/AUS 4A) AUS200_FI yhteydenpitomake	vanhuuseläke, (tk-eläke) (perhe-eläke) (perhe-eläke, lapsiliite)

Vireilletulo

Kirjaa toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta saapuvasta hakemuksesta Kelaan saapumispäivä ja hakemuksen jättöpäivä ulkomailla. Takautuva kuuden kuukauden hakuaika lasketaan ulkomaan jättöpäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä.

Kanadasta, Chilestä tai Israelista saapuvan hakemuksen vireilletulopäivä Kelassa on sama kuin kyseisen maan eläkkeen hakemispäivä, jos Kelan eläkettä on haettu kuuden (6) kuukauden

kuluessa sopimusmaan eläkkeen hakemisesta. Australian sopimuksessa aika on 12 kuukautta. Muulloin vireilletulopäivä on päivä, jolloin Suomen eläkkeittä on haettu sopimusmaassa.

Lisäselvitysten pyytäminen

Jos hakija asuu toisessa sosiaaliturvasopimusmaassa, Kelan KV-keskus pyytää puuttuvat selvitykset ulkomaan laitokselta sekä Kelaa että työeläkelaitoksen tarpeita varten.

Kirjaa myös hakijan muutto- ja vakuutushistoria ja Suomesta poissaolon aikana tapahtuneet yleistietojen muutokset.

Muutto- ja vakuutushistoriatietoja selvittäessäsi ja kirjatessasi ota huomioon se, mitä muuton ajankohtana voimassa olleissa laeissa ja sosiaaliturvasopimuksissa oli sanottu Suomessa asumisesta. Lue [lisää](#).

1.7. Määrä

Jatkoeläkkeen täydennysmäärän määrään vaikuttavat perhesuhteet ja vuositulot. Ulkomailla asumisesta johtuva suhteutus voi pienentää täydennysmäärän määrää. Suhteutus voi vaikuttaa myös vakiomääräisen alkueläkkeen ja jatkoeläkkeen perusmäärän määrään. Leskeneläkkeen laskukaavan löydät eläketaulukosta.

1.7.1. Alkueläke

Alkueläke on vakiomääräinen. Alkueläkkeen määrä on 324,33 €/kk vuonna 2018 (KE-ind. 1617). Ulkomailla asumisesta johtuva suhteutus voi pienentää sitä (KEL 568/2007 28 §).

1.7.2. Jatkoeläke

Leskeneläkkeen jatkoeläkkeenä maksetaan perusmäärää ja tulosidonnaista täydennysmäärää.

1.7.2.1. Perusmäärä

Perusmäärän suuruus on 101,59 euroa/kk vuonna 2018 (KE-ind. 1617), ellei edunjättäjän ulkomailla asumisesta johtuva suhteutus sitä pienennä (KEL 568/2007 30 §).

1.7.2.2. Täydennysmäärä

Täysimääräisen täydennysmäärän määrä on perheluokittain seuraava vuonna 2018 (KE-ind. 1617).

Y-perheluokka 527,26 €/kk

P-perheluokka 456,20 €/kk

Täydennysmäärän tulosidonnaisuusprosentti ja laskeminen ovat vastaavat kuin kansaneläkkeessä. Täydennysmäärää ei makseta, jos henkilön eläkkeessä huomioon otettavat tulot ylittävät vuonna 2018

Y-perheluokka 1110,04 €/kk
P-perheluokka 967,87 €/kk
(jos leskellä on alle 18-vuotias lapsi)

Y-perheluokka 1096,70 €/kk
P-perheluokka 954,54 €/kk
(jos leskellä ei ole alle 18-vuotiasta lasta)

Voit laskea täydennysmäärän CICSissä ELLA-laskentatapahtumalla / APLA > Eläkkeen laskennat > Eläkkeen määrä.

1.7.3. Kertasuoritus

Kertasuorituksena maksetaan ne perusmäärä- ja täydennysmääräerät, jotka leskellä olisi oikeus saada seuraavan kolmen vuoden ajalta. Eläkkeen osat otetaan huomioon sen suuruisina, mihin leskellä olisi ollut oikeus avioliiton solmimis- tai parisuhteen rekisteröimiskaudelta. Myöhemmin toteutumassa olevat muutokset eivät vaikuta kertasuorituksen määrään paitsi, jos perusmääräoikeus lakkaisi seuraavan kolmen vuoden sisällä lapsen täyttäessä 18 vuotta (KEL 568/2007 38 §).

Lue lisää kertasuorituksesta (Ratkaisutyö > Leskeneläke > Etuusohje > Etuuden osat > Kertasuoritus)

Esimerkki

Jos perusmäärää ja täydennysmäärää saava leski solmii avioliiton tai rekisteröi parisuhteen 23.1.2012 ja nuorin perusmääräoikeuden tuova lapsi täyttää 18 vuotta 18.3.2012, kertasuorituksena maksetaan täydennysmäärä kolmelta vuodelta ja perusmäärä kahdelta kuukaudelta.

Jos edunjättäjä on kuollut ennen 1.7.1990, kertasuorituksen määräytyminen on erilainen. Lue lisää aikaisemmasta perhe-eläkeohjeesta.

1.7.4. Pienin maksettava eläke

Perusmäärää ja täydennysmäärää ei makseta, jos niiden yhteismäärä vuonna 2018 on pienempi kuin 6,68 euroa/kk (KE-ind. 1617).

Edunjättäjän ulkomailla olon vuoksi myös suhteutettu alkueläke voi jäädä pienintä maksettavaa määrää pienemmäksi (KEL 568/2007 28 §).

1.8. Täydennysmäärän määräytymisperusteet

Täydennysmäärän määrään vaikuttavat eläkkeensaajan perhesuhteet ja vuositulot. Myös edunjättäjän ulkomailla asumisesta johtuva suhteutus voi vaikuttaa täydennysmäärän määrään (KEL 568/2007 30 § ja 31 §).

1.8.1. Perhesuhteet

Perhesuhteilla tarkoitetaan sitä, onko eläkkeensaaja avioliitossa, avoliitossa (Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Perhesuhteet > Avoliitto) tai rekisteröidyssä parisuhteessa vai ei (KEL 568/2007 5 ja 30 §).

Perhesuhteiden perusteella määräytyy eläkkeen perheluokka

Y-perheluokka	Eläkkeensaaja, joka ei ole avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa sekä sellaiset puoliset, joilla ei ole yhteistä taloutta. Eläkkeensaajan perheluokka voi olla myös ns. Suojattu perheluokka. Lue lisää suojatusta perheluokasta (Vanhuuseläke > Etuusohje > Määräytymisperusteet > Perhesuhteet > Suojattu perheluokka).
P-perheluokka	Eläkkeensaaja, joka on avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

1.8.1.1. Eri talous

Jos avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevalla henkilöllä ei ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen eläkkeensä lasketaan Y-perheluokan mukaan (KEL 568/2007 5 § ja 30 §).

Aviopuolisoilla tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla katsotaan olevan **eri talous** silloin, kun

- puoliset asuvat erillään laitoshoidon tai avohoidon toimintayksikössä. Hoidon tulee tällöin olla jatkuvaa. Jatkuvaksi hoito katsotaan, jos se kestää yhtäjaksoisesti vähintään kolme kuukautta. Jos molemmat puoliset ovat jatkuvassa hoidossa, katsotaan heidän asuvan eri taloudessa siinäkin tapauksessa, että puoliset ovat samassa toimintayksikössä. Jos puoliset asuvat palvelutalossa, eri talous ratkaistaan asumismuodosta riippuen tapauskohtaisesti.
- puoliset ovat muuttaneet **pysyvästi** erilleen asumaan eikä heillä ole yhteistaloutta. Erillään asuminen arvioidaan tapauskohtaisesti.

1.8.1.2. Yhteistalous

Eläkkeensaajan solmittua avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen häntä pidetään yhteistaloudessa asuvana mm. silloin, kun

- molemmat puoliset pitävät edelleen omat asuntonsa
- toinen puolisoista asuu ulkomailla
- toinen puoliso muuttaa muualle opintojen tai työn vuoksi ja kysymys ei ole välien rikkoutumisesta. Puolison muualla asuminen voi kestää useitakin vuosia
- puoliset asuvat edelleen yhdessä avioeron harkinta-aikana tai jo erottuaan

Jos ajan kuluessa osoittautuu, että eläkkeensaaja asuu pysyvästi erillään puolisostaan eikä hänellä ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, voidaan eläkkeensaajan perheluokka muuttaa hakemuksesta Y-perheluokaksi. Erillään asumisen aika harkitaan tapauskohtaisesti.

1.8.1.3. Avoliitto

Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että kaksi henkilöä avioliittoa solmimatta elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (KEL 5 §). 1.3.2017 alkaen myös samaa sukupuolta olevat voivat olla avoliitossa.

Jos asiakas väestörekisteritietojen mukaan tai tosiasiallisesti asuu samassa asunnossa toisen henkilön kanssa ja ilmoittaa olevansa avoliitossa, etuus ratkaistaan sen mukaisesti. Jos asiakas ei tällaisessa tilanteessa ilmoita olevansa avoliitossa, eivätkä muut käytettävissä olevat tiedot tue asiakkaan antamaa tietoa, asiakkaalta pyydetään lisäselvitystä asumisesta (esimerkiksi asunnon koko ja huonemäärä, muu yhdessä asumisen syy kuin avoliitto, vuokrasopimukset, vuokran tosiasiallinen maksaminen). Muun selvityksen ohella asunnon tulee aina olla sellainen, että siinä on selkeästi riittävän yksityisyyden takaavat tilat. Suhteen tulkitseminen avoliitoksi harkitaan tapauskohtaisesti eikä mikään seikka yksinään ole ratkaiseva (esim. henkilöiden isokaan ikäero ei yksinään estä avoliitossa oloa). Ratkaisu tehdään kokonaisharkinnan perusteella, ottaen huomioon yleinen elämäkokemus ja se, miltä tilanne esitettyjen selvitysten perusteella kokonaisuutena näyttää. Harkinnassa voi ottaa huomioon esimerkiksi sen, että yleisen elämäkokemuksen mukaan kimppa-asuminen on tavanomaisempaa samaa sukupuolta olevien kesken ilman, että kysymys on avoliitosta. Toisaalta henkilöiden muuttaminen asunnosta toiseen yhdessä, osoittaa yleensä sen, että heillä on tarkoitus elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa suhteissa.

Pääsääntöisesti henkilöitä voidaan pitää avoliitossa elävinä, kun he asuvat samassa asunnossa eivätkä he ole lähisukua keskenään. Myöskään serkuksia ei lähtökohtaisesti tulkita avopuolisoiksi. Avoliitossa eläviksi voidaan katsoa henkilöt aina, jos he asuvat samassa asunnossa ja sen lisäksi heillä on joko yhteisiä lapsia, he ovat kihloissa tai kyseessä on muutoin vakiintuneeksi katsottava suhde. Lapsen/lasten asuminen samassa asunnossa voi yleisen elämäkokemuksen mukaan viitata avoliittoon myös silloin, kun lapset eivät ole yhteisiä.

Avoliitto alkaa, kun kaksi henkilöä muuttaa yhteen ja heidät katsotaan avoliitossa asuviksi. Avoliitto päättyy, kun avopuolisot muuttavat erilleen. Tämä johtuu avioliiton luonteesta, jossa suhde syntyy yhdessä asumisella. Avioliiton katsotaan kuitenkin edelleen jatkuvan erilleen muutosta huolimatta, jos hakija itse ilmoittaa avioliiton edelleen jatkuvan.

Ulkomailla asuvista Kelan ei ole mahdollista saada vastaavia väestörekisteritietoja kuin Suomessa asuvista. Näissä tapauksissa perhesuhteiden arviointi perustuu lähinnä asiakkaalta saataviin tietoihin, vaikka suhdetta muuten arvioidaan samoin kuin muissakin tilanteissa.

Lähtökohta on, että henkilön avoliitto tulkitaan samoin kaikkia etuuslakeja toimeenpantaessa.

1.8.1.4. Suojattu perheluokka

Kun avioliitossa tai avoliitossa olevalle henkilölle on myönnetty lisäosa ennen 1.9.1991, lisäosa on myönnetty Y-perheluokan mukaan, jos hänen puolisonsa ei ennen 1.9.1991 lainmuutosta ollut kansaneläkkeensaaja. Suoja purkautuu ja perheluokka muutetaan P-perheluokaksi, kun perhesuhteet muuttuvat avioliiton solmimisen tai purkautumisen vuoksi tai avoliittoon menon tai

sen päättymisen vuoksi tai kun leskeneläkkeen saajan puolisolle myönnetään kansaneläke tai perhe-eläke. (Tarkistaminen > [Perhesuhteiden muutos](#)) (KELVpL 569/2007 12 §)

1.8.2. Tulot ja vähennykset

Leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tuloksi vain lesken omat jatkuvat tulot, ei avio-/avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolen tuloja. Tulot otetaan huomioon vuositulona lukuun ottamatta etuoikeutettuja tuloja (KEL 568/2007 33, 34 ja 35 §).

Vuositulo

Vuositulolla tarkoitetaan tuloa, jota tuen saajan voidaan edellyttää jatkuvasti tai toistuvasti vuosittain saavan. Tulo katsotaan yleensä jatkuvaksi, jos sitä maksetaan vähintään kuuden kuukauden ajalta. Vuosittain toistuvaksi tuloksi katsotaan tulo, vaikka se kestäisi alle kuusi kuukautta.

Esimerkki

Leskeneläkkeen saaja on puutarhatyöntekijä ja työskentelee vuosittain viisi kuukautta 1.5.-30.9. Hänellä on ollut työtuloa vuonna 2008, 2009 ja taas 2010. Tulo otetaan huomioon 1.5.2009, koska vasta toisena vuonna tulo voidaan katsoa jatkuvaksi tuloksi sen toistuttua vuosittain. Vuosituloksi otetaan työperhe-eläke ja viiden kuukauden työtulo lomarahoineen.

Esimerkki

Leskeneläkkeen saaja aloittaa työt opiskelun jälkeen. Työsuhde on aluksi määräaikainen kesäloman tuuraus 3 kuukautta 1.6.2010 alkaen. Lesken työsuhde jatkuu vuoden loppuun, jonka jälkeen hän alkaa saada työttömyyspäivärahaa.

Kolmen kuukauden määräaikaisen työsuhteen perusteella täydennysmäärää ei tarkisteta, koska tuloa ei voida katsoa jatkuvaksi.

Työsuhteen jatkuessa vuoden loppuun tulo muodostuu jatkuvaksi lesken saadessa sitä kuuden kuukauden ajan. Täydennysmäärä tarkistetaan työn alkamisesta 1.6.2010 lukien. Työsuhteen päätyttyä ja työttömyyspäivärahan alettua otetaan työttömyyspäiväraha tuloksi vuodenvaihteesta.

Esimerkki

Leski on pätkätoissa ravintola-alalla tuuraamassa eri ravintoloissa yleensä n. 2 – 3 kuukauden pätkissä. Väliajoilla hän saa työttömyyspäivärahaa. Kun leski on ollut jo aikaisemminkin pätkätoissa, vastaisuudessa saatavia tuloja arvioitaessa voidaan apuna käyttää hakijan edellisen vuoden työtuloja. Tuloksi otetaan leskeneläkkeen lisäksi palkkatulo ja työttömyyspäiväraha. Tulot arvioidaan siinä suhteessa kuin niitä voidaan ajatella saatavan.

Kertasuorituksena maksettua tuloa ei oteta huomioon. Tuloa ei oteta tulona huomioon, jos henkilö ei sitä saa.

Esimerkki

Jos henkilö ei hae esim. työperhe-eläkettä, sitä ei voida ottaa tulona huomioon, vaikka eläkkeensaajalla olisi siihen oikeus.

Työtulo on osittain etuoikeutettua tuloa. Vuositulosta vähennetään asuntovelkojen korot. Lue lisää Tulot ja vähennykset > Vähennykset.

Tulot otetaan huomioon bruttomääräisenä.

Omaisuudesta otetaan huomioon vain sen tuotto.

1.8.2.1. Työeläkkeet

Leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa vuositulona otetaan huomioon eläkkeensaajan työeläkkeet (KEL 568/2007 6 §).

Työeläkkeellä tarkoitetaan kansaneläkelaiissa

- eri työeläkelakien tai eläkesääntöjen mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä
- muita eläkkeitä ja perhe-eläkkeitä, jotka perustuvat työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään.

1.8.2.1.1. Lakisääteiset työ- ja perhe-eläkkeet

[Työeläkkeen varhennusvähennys](#)

[Etuoiikeutetut työeläkkeen kattumat- ja korotukset](#)

[Työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen sisältyvä varhennusvähennys](#)

[Etuoiikeutetut työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen kattumat ja korotukset](#)

Lakisääteiset työeläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon kokonaan tai osittain. Jos oman työeläkkeen eläketapahtuma on aikaisempi kuin 1.6.1975, työeläke otetaan tulona huomioon vain rajoitetusti eli laskennalliseen eurorajaan saakka.

Lakisääteisiin omiin työeläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin sovelletaan pääsääntöisesti viimeisen laitoksen periaatetta (Vilma) 1.1.2004 lukien. Tällöin työeläke (VILMAEL) / perhe-eläke (VILMAPE) maksetaan yhdestä eläkelaitoksesta ja se otetaan tuloksi yhtenä eläkkeenä. Jos työeläkkeeseen/ perhe-eläkkeeseen ei ole sovellettu Vilma-periaatetta, maksetaan julkisten alojen ja yksityisten alojen työeläkkeet erikseen omista eläkejärjestelmistään. Tällöin kunkin eläkejärjestelmän maksama eläke otetaan erikseen tuloksi.

Työeläkkeen varhennusvähennys

Työeläkelakien mukaiseen **varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ja osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen** sisältyvä varhennusvähennys otetaan tuloksi. Varhennettu vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan siten tulona huomioon maksettavaa eläkettä suurempana (KEL 568/2007 33 § 2 mom.).

Työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen sisältyvä varhennusvähennys

Edunjättäjän varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuva **perhe-eläke** otetaan 1.1.2008 lukien tulona huomioon maksettavan eläkkeen suuruisena.

Ennen 1.1.2008 varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuva **perhe-eläke** otettiin huomioon varhennusvähennyksellä lisättyinä. Jos tällainen perhe-eläke on otettu tulona huomioon ennen 1.1.2008, otetaan se tuloksi maksettavan eläkkeen suuruisena seuraavassa 1.1.2008 tai myöhemmin tehtävässä tarkistuksessa. Perhe-eläkkeen tulona huomioon ottaminen 1.1.2008

lukien ilman varhennusvähennystä ei ole perustemuutos, joten se ei pura työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen jäätymistä.

Etuoiikeutetut työeläkkeen karttumat- ja korotukset

Leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa tuloksi ei oteta henkilön omaan työeläkkeeseen sisältyviä seuraavia karttuvia ja korotuksia (KEL 568/2007 35 § ja KELVpL 569/2007 9 §):

- eläkkeensaajan 63 iän jälkeen tehdystä työstä karttunutta työeläkettä, jos tällainen karttuma on ansaittu 1.1.2005 - 31.12.2016. Jos eläkkeensaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen 1.1.2005, tuloksi otetaan hänelle 31.12.2004 mennessä karttunut työeläke.
- alimman vanhuuseläkeiän jälkeen maksettavaa työeläkkeen lykkäyskorotusta.
- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta työeläkkeen osaa (Laki 644/2003).
- työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotusta.
- työeläkelakien mukaista lapsikorotusta.
- työeläkelakien mukaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin maksettavaa kuntoutuskorotusta.
- työeläkelaitosten 1.10.2003 alkaen maksamaa työeläkkeen korotusta. Korotus maksetaan kansaneläkkeen pohjaosan yhteensovitukseen vuoksi.

Etuoiikeutetut työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen karttumat ja korotukset

Leskeneläkkeen täydennysmäärän määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen sisältyviä seuraavia karttuvia ja korotuksia (KEL 568/2007 35 §):

- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta perhe-eläkkeen osaa
- edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotusta.

1.8.2.1.2. Vapaaehtoiset lisäeläkkeet

Leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon eri työeläkelakien mukaisten työ- ja perhe-eläkkeiden lisäksi rekisteröidyt ja rekisteröimättömät lisäeläkkeet sekä huoltoapulain (HAL) 5 §:n mukainen eläke. Yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tuloksi.

1.8.2.1.3. Kuntoutusetuudet

Tuloksi ei oteta työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustusta.

1.8.2.2. Tapaturmaeläkkeet

Leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon lakisääteisen tapaturmavakuutuksen (esim. työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma-

ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain) mukainen

- päiväraha
- kuntoutusraha
- tapaturmaeläke
- perhe-eläke
- elinkorko
- huoltoeläke

Vapaaehtoisesti otettuun, lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen perustuvat eläkkeet ja korvaukset otetaan tuloksi kuten muutkin lakisääteiset tapaturmakorvaukset. Poikkeuksena on kuitenkin työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella maksettava perhe-eläke, jota ei oteta tulona huomioon silloin, kun perhe-eläke perustuu vapaa-ajan vahinkoon.

Tapaturmaeläkkeeseen ja elinkorkoon maksettavaa **kertakorotusta ei oteta tulona huomioon**. Kertakorottamattoman tapaturmaeläkkeen tai elinkoron määrän saat HEKY/Työeläkkeet- ja korvaukset/Tapaturmakorvaukset -kyselyltä, kun valitset F16-näppäimellä Tulokoodit –toiminnon. Leskeneläkkeen täydennysmäärätulona näytetään kertakorottamaton tapaturmaeläkkeen/ elinkoron määrä.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen perusteella maksettava päiväraha rinnastetaan vuoden ajalta työtuloon. Jos päiväraha kuitenkin maksetaan kuntoutusajan etuutena, sitä ei rinnasteta työtuloon, vaan se otetaan tuloksi kokonaan. Myös kuntoutusraha otetaan tuloksi kokonaan.

Lakisääteisten korvausten lisäksi leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon yksityiseen tapaturmavakuutukseen perustuvat korvaukset.

1.8.2.3. Liikennevahinkokorvaukset

Leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon liikennevakuutusta koskevien eri lakien mukainen

- työkyvyttömyyseläke
- perhe-eläke
- ansionmenetyksen korvaus

Ansionmenetyksen korvaus rinnastetaan vuoden ajalta työtuloon.

Työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksen korvaus maksetaan kuntoutuksen ajalta täysimääräisenä (100 %). Kun kuntoutuksen ajalta maksettava työkyvyttömyyseläke tai ansionmenetykskorvaus on alkanut

- 1.1.1999 tai myöhemmin, se otetaan kokonaan tuloksi.
- ennen 1.1.1999, sitä ei oteta tuloksi. Kuitenkin jos henkilö on ennen kuntoutuksen alkamista jo saanut liikennevakuutusta koskevien lakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetykskorvausta yli vuoden ajalta, otetaan se tuloksi myös kuntoutuksen ajalta. (KELVpL 569/2007 10 § 3 mom.).

Raideliikennevastuulain mukaiset eläkkeet ja korvaukset otetaan tuloksi kuten vastaavat liikennevakuutuslain mukaiset etuudet.

1.8.2.4. Sotilasvammakorvaukset

Täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon sotilasvammalain mukainen

- elinkorko
- huoltoeläke

Jos huoltoeläke on alkanut ennen 1.1.1983, otetaan se tuloksi rajoitetusti eli laskennalliseen euromäärään saakka.

1.8.2.5. Luopumiskorvaukset

Täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon

- luopumistuen perusmäärä ja täydennysosa
- luopumiseläke

Perusmäärään maksettavaa työeläkkeen lapsikorotusta ei oteta tuloksi. Tuloa ei myöskään ole täydennysosaan sisältyvä KEL-lapsikorotus.

Jos luopumiseläke on alkanut ennen 1.1.1983, otetaan se tuloksi rajoitetusti eli laskennalliseen euromäärään saakka.

1.8.2.6. Muut eläkkeet

Leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon myös kaikki muut jatkuvasti maksettavat eläkkeet ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi

- sanomalehtimies- ja taiteilijaeläkkeet ja näiden jälkeen myönnettyt perhe-eläkkeet
- vakuutuseläke (henkivakuutuseläke ja yksityinen tapaturmaeläke)
- vastuuvakuutukseen perustuvat eläkkeet
- yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke, jossa vakuutuksen on ottanut yksityishenkilö
- rikosvahinkolain mukainen jatkuva korvaus
- vahingonkorvauslain mukainen ja siihen rinnastettava korvaus
- potilasvahinkolain mukainen korvaus työansionmenetyksestä, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke

1.8.2.7. Rajoitetusti tuloksi otettavat etuudet

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan seuraavat etuudet tulona huomioon rajoitetusti eli enintään laskennalliseen euromäärään saakka (KELVpL 569/2007 8 §)

- ennen 1.7.1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva **oma työeläke**
- ennen 1.1.1983 alkanut sotilasvammalain mukainen **huoltoeläke**
- ennen 1.1.1983 alkanut **luopumiseläke**.

Rajoitetusti tulona huomioon otettavia työeläkkeitä (eläketapahtuma ennen 1.7.1975) ovat:

- yksityisen alan (TEL, LEL, YEL, MYEL, MEL) vähimmäisehtojen mukainen oma työeläke

- julkisen alan (VaEL, KuEL ja vastaavat) omista työeläkkeistä se osa, jonka laskeminen on määritetty KELVpL 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Muu osa otetaan kokonaan tuloksi.

Jos julkisen alan työeläkkeeseen on laskettu KELVpL 8 §:n mukainen osa, tämä rajoitetusti tuloksi otettava määrä näkyy HEKY/ Työeläkkeet ja korvaukset/ Työeläkepääätös-kyselyllä / Eläkejakson-tiedoissa kohdassa "KEV 8 § / vuosi". Jos määrää ei ole viety työeläketietoihin, pyydä tietojenvaihtoryhmää laskemaan määrä. Ota yhteyttä tietojenvaihtoryhmään tekemällä Oiwaan Toimeksiantotyö ja ohjaamalla se "Eläkkeet, työttömyysturva ja kv. tietoliik. 20361 / Työeläke/ vapaaeht.eläke/tt-kassaetus"- työjonoon.

Kun teet eläkeratkaisua, ohjelma ottaa rajoitetusti tulona huomioon otettavista eläkkeistä huomioon enintään tuloksilukemisrajan suuruisen määrän. Jos eläkkeensaajalla on rajoitetusti tuloksi otettavien eläkkeiden lisäksi myös muita eläketuloja, myös tällöin tuloksilukemisraja lasketaan ohjelmallisesti. Tuloksilukemisrajan löydät eläketaulukon sivulta 8 ja tuloksilukemisrajan laskukaavan sivulta 19 (Työvälineet > Eläketaulukot).

1.8.2.8. Eläke ulkomailta

Täydennysmäärässä tulona huomioon otettavia ulkomailta maksettavia eläkkeitä ovat

- työ- ja virkasuhteeseen sekä yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- työtapaturmaan perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- liikennevahinkoon perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- sotilasvamman perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- maatalousyrittäjien luopumisetuusia vastaavat etuudet
- kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaavat eläkkeet
- kaikki muut eläkkeet ja korvaukset, jotka Suomesta maksettuinakin otetaan tulona huomioon

Ulkomailta maksettavan eläkkeen tuloksi ottamisen voi estää sosiaaliturva-asetus 1408/71, joka kieltää omaan asumis- tai vakuutusajanaan perustuvan eläkkeen tulona huomioon ottamisen samanlaisessa etuudessa. Sosiaaliturvasopimusmaista maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon.

Lue lisää [kv-säännösten vaikutuksesta eläkkeiden tulona huomioon ottamiseen](#).

Ulkomailta maksettava työperhe-eläke tai kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaavat eläkkeet, jotka eivät olleet tuloa täydennysmäärässä ennen 1.1.1997 voimassa olleen perhe-eläkelain perusteella, otetaan tulona huomioon, kun täydennysmäärä tarkistetaan 1.1.1997 tai sen jälkeen tulojen tai perhesuhteiden muutoksen vuoksi. Jos täydennysmäärä myönnetään tai tarkistetaan ajalle ennen 1.1.1997, otetaan em. ulkomailta maksettava eläke tulona huomioon 1.1.1997 lukien. (KEL VpL 569/2007 10 § 4 mom.)

Huomaa kuitenkin

Tulona huomioon ottaminen poikkeaa Suomesta maksettavan eläkkeen ja korvauksen tuloksi ottamisesta, koska ulkomailta maksettavan eläkkeen tuloksi ottamiseen ei sovelleta KEL 33 §:n 2 momentin ja KEL 35 §:n 1 ja 8-12 kohtien säännöksiä. Tulona huomioon ottaminen poikkeaa

- työeläkkeen varhennusvähennystä ei oteta tuloksi, vaan eläke otetaan tuloksi maksetun määräisenä
- lapsikorotus ja kuntoutuskorotus otetaan tuloksi
- kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaava eläke otetaan tulona huomioon kokonaan
- 63 ikävuoden jälkeen karttunut eläkkeen osa otetaan tuloksi, samoin kuin opiskelun ja lapsen hoidon ajalta karttunut osa
- ei rajoitetusti tulona huomioon otettavia etuuksia

Jos ulkomaan eläke maksetaan muussa valuutassa kuin euroissa.

Lue lisää eläkkeiden ja korvausten muuttamisesta euroiksi (KV-asiat > Valuutta)

1.8.2.9. Eläketulojen jäätyminen

Jäätyminen tarkoittaa sitä, että leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistettaessa aikaisemmin tulona huomioon otettu eläke tai korvaus otetaan huomioon työeläkeindeksien sijasta kansaneläkeindeksillä korotettuna. Näin ollen tuloksi otetun etuuden määrä poikkeaa sen todellisesta määrästä.

Jäätyviä etuuksia **ovat**

- työeläkkeet sekä muut eläkkeet ja korvaukset, jotka perustuvat lakiin, asetukseen tai julkiseen eläkesääntöön taikka Valtioneuvoston päätökseen (KEL VpL 568/2007 14 § 5 mom.)
- rekisteröidyt lisäeläkkeet

Jäätyviä etuuksia **eivät ole** esim.

- rekisteröimättömät lisäeläkkeet
- muut vapaaehtoiset eläkkeet
- ulkomailta maksettavat eläkkeet.

Jos täydennysmäärän myöntö- tai tarkistusaika on ennen 1.1.2008, lue jäätymisestä ohjeesta, joka oli voimassa ennen 1.1.2008.

1.8.2.9.1. Täydennysmäärä alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin

Eläketuloja ei jäädytetä, kun leskeneläkkeen täydennysmäärä alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin. Kun tällainen täydennysmäärä myöhemmin tarkistetaan, eläketulot otetaan tuloksi aina tarkistusajankohdan suuruisena.

Kuitenkin silloin, kun henkilö siirtyy ennen 1.1.2008 alkaneelta kansaneläkkeeltä leskeneläkkeen täydennysmäärän saajaksi, jäädytetyn eläketulon jäätymissaika säilyy entisenä (jäätyminen siirtyy), ellei jäädytetyssä tulossa ole tapahtunut perustemuutosta 1.1.2008 tai myöhemmin.

Esimerkki

Henkilölle myönnetään leskeneläkkeen täydennysmäärä 1.2.2008 lukien. Hän on saanut välittömästi ennen leskeneläkkeen täydennysmäärän myöntämistä kansaneläkettä, jossa on otettu tuloksi KuEL työeläke ja se on jäänyt 1.1.1990. Lisäksi henkilölle on myönnetty 1.2.2008 lukien VaEL perhe-eläke. Kansaneläkettä myönnettäessä KuEL työeläke jäätyy 1.1.1990, koska perustemuutosta ei ole tapahtunut. VaEL perhe-eläke otetaan huomioon leskeneläkkeen täydennysmäärän myöntöajankohdan suuruisena, eikä sitä jäädytetä.

1.8.2.9.2. Täydennysmäärä on alkanut ennen 1.1.2008

Kun leskeneläkkeen täydennysmäärä on alkanut ennen 1.1.2008 ja tuloksi otetaan uusi eläke 1.1.2008 tai myöhemmin, ei tällaista 1.1.2008 jälkeen tuloksi otettavaa eläkettä jäädytetä.

Kun ennen 1.1.2008 alkaneessa leskeneläkkeen täydennysmäärässä on otettu tulona huomioon jäätyvä eläke tai korvaus, on tällainen eläketulo jäänytynyt 1.12.2007 tai aikaisemmalle ajalle.

Tarkistus 1.1.2008 tai myöhemmin

Kun ennen 1.1.2008 alkanut leskeneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan 1.1.2008 tai myöhemmin, jäänyt eläketulo otetaan tarkistuksessa huomioon

- edelleen **jäätyneenä**, jos tuloksi otetussa eläketulossa **ei ole** tapahtunut perustemuutosta. Säilytä tällöin tuloerittelyssä jäätyneen eläkkeen entinen määrä ja entinen jäätyminen. Ratkaisussa ohjelma korottaa jäätyneitä eläkettä kansaneläkeindeksillä tarkistusajankohdan tasoon.
- tarkistusajankohdan suuruus eli **jäätyminen purkautuu**, jos eläketulossa **on** tapahtunut **perustemuutos** 1.1.2008 tai myöhemmin. Merkitse tällöin eläketuloerittelyyn tarkistusajankohdan määräisenä ja poista eläkkeen jäätyminen.

Esimerkki.

Henkilölle on myönnetty leskeneläkkeen täydennysmäärä 1.10.2005. Täydennysmäärässä on otettu tulona huomioon työeläkelakien mukainen perhe-eläke, joka on jäädytetty täydennysmäärän alkamisaikaan eli 1.10.2005.

Työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen tehdään uusi eläkesovitus (leskeneläkkeen vähentäminen) 1.3.2008 lukien ja perhe-eläkkeen määrä muuttuu tällöin muutoin kuin indeksikorotuksella (perustemuutos). Työperhe-eläkkeen jäätyminen purkautuu ja se otetaan leskeneläkkeen täydennysmäärän tarkistuksessa huomioon tarkistusajankohdan 1.3.2008 tasossa, eikä eläkettä enää jäädytetä.

1.8.2.9.2.1. Ilman jäätyminen olevat jäätyvät eläkkeet

Kun leskeneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan 1.1.2008 tai myöhemmin ja tuloerittelyssä on ilman jäätyminen olevia jäätyviä eläketuloja, selvitetään näille tuloille jäätyminen. Jäätyminen vieminen edellyttää, että ko. tulossa ei ole tapahtunut perustemuutosta 1.1.2008 tai myöhemmin. Jäätyminen puuttuu yleensä sellaisilta eläketuloilta, jotka on otettu tuloksi ennen jäätymissäännösten voimaantuloa (tuloerittelyn indeksi on 323 tai pienempi) tai eläke on tuotu eläketuloerittelyyn 1.1.1983 lainmuunnosajossa (tuloerittelyn indeksi on 689 tai pienempi).

Jäätymissäännös tuli voimaan 1.7.1975. Etuus, joka on otettu tulona huomioon ennen lain voimaantuloa, jäätyy 1.6.1975 tasoon. Tämä on aikaisin mahdollinen jäätyminen. Eläkeuudistuksessa 1.1.1983 lisäosa muodostettiin tukiosan ja tukilisän saajille. Ne lisäosaan vaikuttavat eläkkeet ja korvaukset, jotka eivät olleet tukiosatuloa, lisättiin pelkkää tukiosaa saaneille tuloksi 1.1.1983 tasoisena ilman jäätyminen alennettuna tuloarvion kansaneläkeindeksiin. Leskeneläkkeen täydennysmäärää seuraavan kerran tarkistettaessa nämä eläkkeet ja korvaukset jäätyvät 1.1.1983, ellei perustemuutosta ole myöhemmin tapahtunut. Tulona huomioon otettava määrä on 1.1.1983 ajankohdan todellinen määrä tai perustemuutoksen ajankohdan todellinen määrä.

1.8.2.9.3. Perustemuutos ja jäätyminen purkautuminen

Perustemuutoksella tarkoitetaan sitä, että aikaisemmin vuosituloksi otetun etuuden määräytymisperusteissa tapahtuu muu kuin indeksikorotuksesta johtuva muutos. Tällöin eläketulon **jäätyminen purkautuu** (KELVpL 569/2007 14 §).

Perustemuutoksena ei kuitenkaan pidetä sellaista muutosta, joka ei vaikuta tuloksi otetun etuuden määrään.

Vilma työeläke/perhe-eläke otetaan tuloksi yhtenä eläkkeenä. Jos yhdessäkin Vilmaan sisältyvässä eläkkeessä tapahtuu perustemuutos, purkautuu koko Vilma-eläkkeen jäätyminen. Silloin, kun työeläkkeeseen/ perhe-eläkkeeseen ei ole sovellettu viimeisen laitoksen periaatetta, voivat eri eläkejärjestelmien mukaiset työeläkkeet/perhe-eläkkeet jäätyä ja jäätyminen voi purkautua eri aikaan.

Esimerkki

Leskeneläkkeen täydennysmäärän saajalla on tulona tapaturmavakuutuslain mukainen perhe-eläke, joka on jäänyt täydennysmäärän alkamisajankohtaan 1.10.1999.

Perhe-eläkkeen edunsaajien lukumäärän muuttuu 1.5.2008 ja muutos aiheuttaa täydennysmäärän tarkistamisen. Tapaturmavakuutuslain mukaisessa perhe-eläkkeessä on tapahtunut perustemuutos, joten täydennysmäärän tarkistuksessa perhe-eläke otetaan tulona huomioon tarkistusajankohdan suuruusena eikä sitä enää jäädytetä.

Perustemuutoksen selvittäminen

Voit yleensä tarkistaa, onko eläkkeessä tapahtunut perustemuutos seuraavasti

- Korota aiemmin tulona huomioon otettu eläke muutoksen ajankohdan TEL-indeksiin.
- Jos korotettu määrä eroaa muutoksen ajankohdan määrästä, on kyseessä perustemuutos. Muista verrata määrää leskeneläkkeen täydennysmäärässä tulona huomioon otettavaan määrään.
- Voit tehdä indeksoinnin esim. työeläkkeiden ja korvausten- kyselyssä olevalla indeksointitapahtumalla (F15) tai APLA/Eläkkeen laskennat/Työeläkkeen indeksointi -toiminnolla (vain työeläkkeet).

Huomaa kuitenkin, ettei perustemuutosta voi selvittää pelkästään eläkkeen indeksoinnilla, jos alkamisajan ja muutosajan välissä on ollut esimerkiksi tasokorotuksia, eläke ei ole korottunut TEL-indeksillä tai rekisteröityyn lisäeläkkeeseen on tehty hyvityskorotus.

Lue lisää perustemuutoksista ja muutoksista, jotka eivät ole perustemuutoksia.

1.8.2.9.3.1. Esimerkkejä perustemuutoksista

Esimerkkejä jäätyminen purkavista perustemuutoksista ovat mm.

Työeläke

- osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuminen täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi, työttömyyseläkkeeksi tai vanhuuseläkkeeksi
- täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen osatyökyvyttömyyseläkkeeksi
- työttömyyseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi, jos määräytymisperusteet samalla muuttuvat

- työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja vanhuuseläkkeeseen on lisätty lepäävä tulevan ajan osuus
- osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen, yhteensovituksen/vähennyksen muuttuminen tai poistuminen
- 1.1.1994 ETA-sopimuksen, 1.1.1997 Kanadan sopimuksen ja 1.10.1997 Viron sopimuksen voimaantulon johdosta tehdyn työeläkkeen uudelleen laskennan aiheuttama määrän muutos. Uudelleen laskenta ja määrän muutos voi tapahtua myöhemminkin kuin sopimuksen voimaantulosta
- yksityisoikeudellisen työeläkkeen rekisteröidyssä lisäeläkkeessä tapahtunut muutos, esim. kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta
- julkisoikeudellisessa työeläkkeessä ns. LEL- tai TEL-osuuden vähentäminen
- lapsikorotuksen poistuminen KuEL-lisäeläketurvan mukaisesta eläkkeestä
- ennakoitu eläke muuttuu myönnettyksi työeläkkeeksi 1.1.2005 tai myöhemmin

Työperhe-eläke

Lapseneläke

- edunsaajien lukumäärä muuttuu
- edunsaajina olevien lasten lukumäärä muuttuu
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen

Leskeneläke ja entisen puolison eläke

- edunsaajien lukumäärä muuttuu. Leskeneläkkeen määrä ei kuitenkaan enää muutu, jos edunsaajana on ollut leski ja 1 lapsi. Kuitenkin viimeksi mainitussa tapauksessa perustemuutos voi tapahtua siitä syystä, että eläkesovitus muuttaa leskeneläkkeen määrää
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen
- eläkesovitus/leskeneläkkeen vähentäminen
- entisen puolison eläke lakkaa tai muuttuu

Kun yksityisoikeudellinen perhe-eläke perustuu ennen 1.7.1990 sattuneeseen eläketapahtumaan ja edunsaajina on pelkästään lapsia, lasten osuus muuttuu aina, kun lasten lukumäärä muuttuu. Lesken osuus muuttuu edunsaajien lukumäärän muuttuessa, kun edunsaajina on leski ja 3 tai useampia lapsia.

Kun julkisoikeudellinen perhe-eläke perustuu ennen 1.7.1990 sattuneeseen eläketapahtumaan, on edunsaajien lukumäärän muuttuessa lisäeläketurvan mukaisissa perhe-eläkkeissä aina perustemuutos.

Luopumiskorvaus

- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen

Sukupolvenvaihdoseläke ja luopumistuki

- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen,
- SpV-eläkkeen tai luopumistuen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi purkaa jäätymisen silloin, kun perhe-eläkkeensaaja siirtyy vanhuuseläkkeelle

Tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet

Tapaturmaeläke tai elinkorko

- haitta-asteen tai työkyvyn alenemaprocentin muuttuminen. Kun korvaus muuttuu kuntoutusajan tapaturmaeläkkeeksi tai elinkoroksi tai päinvastoin, jäätyminen purkautuu vain, jos haitta-aste tai alenemaprocentti samalla muuttuu
- elinkorkoon vaikuttavien omaisten lukumäärän muuttuminen (puoliso ja alle 17-vuotiaat lapset sekä poikkeustapauksessa muut omaiset)
- tapaturmaeläkkeen alentaminen, kun saaja täyttää 65 vuotta 1.3.1993 tai sen jälkeen.

Perhe-eläke tai huoltoeläke

- edunsaajien lukumäärän muuttuminen
- tulositituksen aiheuttama muutos leskeneläkkeeseen.

Sotilasvammalain mukaiset etuudet

Huoltoeläke

- kuntien kalleusluokituksen vaikutuksen poistuminen huoltoeläkkeestä 1.1.2008 lukien.

Liikennevakuutuslain mukaiset etuudet

Työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus

- korvausasteen muuttuminen. Eläkkeen tai ansionmenetykskorvauksen muuttuessa kuntoutusajan korvaukseksi tai päinvastoin, jäätyminen purkautuu vain, jos korvausaste samalla muuttuu
- korvauksen muuttuminen, joka johtuu vuosityöansion muutoksesta
- yhteensovitus kansaneläkkeen pohjaosan kanssa vuoteen 1996 saakka. Lisäksi pohjaosan leikkaamisen vuoksi yhteensovituksia tehtiin 1.1.1996–1.1.2001
- vuosityöansion alentaminen 60 prosenttiin, kun eläkkeensaaja saavuttaa eläkeiän
- maksettavan korvauksen määrän muuttuminen sen vuoksi, että ensisijaisina maksettavat TVL:n ja SOVL:n mukaiset korvaukset ovat muuttuneet.

Perhe-eläke

- edunsaajien lukumäärän muuttuminen
- edunjäntäjän vuosityöansion alentaminen 60 prosenttiin ajankohtana, jolloin hän olisi saavuttanut eläkeiän
- edunsaajan tulojen muuttuminen ajankohtana, jolloin hän siirtyy eläkkeelle
- lesken eläkkeen muuttuminen, kun huollettavana oleva nuorin lapsi täyttää 18 vuotta
- maksettavan korvauksen määrän muuttuminen sen vuoksi, että ensisijaisina maksettavat TVL:n ja SOVL:n mukaiset korvaukset ovat muuttuneet.

Ei perustemuutosta

Perustemuutoksena eivät ole

- edunjäntäjän varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuvan työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen tulona huomioon ottaminen 1.1.2008 lukien ilman varhennusvähennystä (tuloksi ottamisen muuttuminen)
- työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutustuen, yksilöllisen varhaiseläkkeen, tai työttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi, jos eläkkeen määrätymisperusteet eivät ole muuttuneet (KELVpL 14 § 4 mom.)

- luopumistuen, luopumiskorvauksen ja sukupolvenvaihdoseläkkeen muuttumista MYEL-työkyvyttömyyseläkkeeksi tai vanhuuseläkkeeksi ellei henkilölle samanaikaisesti myönnetä muuta yksityisoikeudellista eläkettä tai palkattomilta ajoilta karttunutta eläkettä
- työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi (KELVpL 14 § 4 mom.)
- uuden työeläkkeen alkamisesta, jos työeläke perustuu pelkästään 1.1.2005 tai myöhemmin 63 vuotta täyttäneen henkilön työhön
- työkyvyttömyyseläkkeen korottamista kertakorotuksella, aikaisintaan vuonna 2010
- työeläkkeiden ja niihin rinnastettavien korvausten indeksitarkistuksia
- työeläkkeisiin 1.7.1975–1.1.1982 tehtyjä ns. tasokorotuksia
- rekisteröityihin lisäeläkkeisiin 1.1.1996 annettua 1,3 % hyvityskorotusta

1.8.2.9.4. Jäätyminen keskeyttämistilanteessa

Jäätyminen ei purkaudu, kun eläkkeen maksaminen on keskeytetty

- väliaikaisesti
- ulkomailla asumisen vuoksi
- vankilassaolon vuoksi

Jäätyminen säilyminen edellyttää, että tuloksi otetussa etuudessa ei ole tapahtunut perustemuutosta keskeytyksen aikana.

1.8.2.10. Eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen

Ratkaise leskeneläkkeen täydennysmäärä vasta sen jälkeen, kun kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot tai niiden määrä on muulla tavalla selvitetty. Selvitä eläkkeiden ja korvausten määrät HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset- kyselyltä tai eläkepäätöksestä.

Ratkaisua tehdessä pyöristä eläkkeiden ja korvausten määrät lähimpään euroon ja merkitse kukin tulo omalle tulokoodille. Oikeat tulokoodit löydät

- RAKE-ohjeen liitteestä A1 ”Tulosidonnaisten eläkkeenosien tulolajit”.(Tekniset ohjeet > Rake > Liitteet > Liite A1).
- HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset-kyselyiltä ”Tulokoodit”-toiminnolla (F16) tai Vilma-eläkkeiden osalta Vilma-yhteenvetonäytöltä. Vapaaehtoisissa eläkkeissä tulokoodi on vain viimeisimmällä eläkejaksolla.

Ennen eläkeratkaisun tekemistä voit tarvittaessa kysyä lisätietoja. Jos eläkkeen tai korvauksen tuloksi ottaminen tai eläkkeen jäätyminen on epäselvä, kysy neuvoa vanhuuseläkkeen prosessikaavion mukaisesti.

Jos tietoliikenteen piiriin kuuluva etuus puuttuu kyselystä tai kyselyllä ilmoitetussa määrässä on epäselvyyttä, ota yhteyttä tietojenvaihtoryhmään tekemällä Oiwaan Toimeksianto-työ ja ohjaamalla se valitsemaasi tietojenvaihtoryhmän työjonoon. Määriä koskevat tiedustelut voit kysyä suoraan eläkkeiden ja korvausten maksajilta tai tietojenvaihtoryhmästä. Jos kyse on vapaaehtoisesta eläkkeestä, kysy eläkkeen määrästä aina tietojenvaihtoryhmästä.

1.8.2.11. Palkkatulot

Palkkatuloa on kaikenlainen palkka, palkkio, osapalkkio sekä muu niihin rinnastettava etuus ja korvaus. Palkaksi katsotaan myös esim. lomarahaa, lomakorvaus, luontoisedut, veronalaiset henkilökuntaedut, joulurahat ja lahjapalkkiot sekä tantieemi.

Luontoisedut

Luontoisedut arvioidaan tuloksi noudattaen Verohallinnon vuosittain vahvistamia ennakonpidätyksessä noudatettavia luontoisetujen laskentaperusteita. Katso myös luontoisetujen raha-arvot (Kelan taulukko)

Apurahansaajan työtulo

Tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa harjoittavan apurahansaajan työtuloksi otetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (MYEL-työtulo). Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneillä apurahansaajilla tuloksi otetaan vähintään MYEL-työtulon vähimmäismäärä 3 778,59 €/vuosi (= 314,88 €/kk) vuonna 2016. Samoin menetellään niiden osalta, jotka eivät ole vakuuttamisvelvollisia, mutta jotka ilmoittavat elävänsä tieteellistä tai taiteellista toimintaa varten myönnettyllä apurahalla.

MYEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY / Työeläke ja korvaukset/YEL/MYEL-työtulo-kyselyltä.

Kulukorvaukset

Palkan lisäksi maksettavia erilaisia kulukorvauksia ei lueta tuloksi. Tällaisia korvauksia ovat esimerkiksi matkakustannusten korvaus, verovapaat päivärahat, työkulukorvaukset, virkapukuavustukset tai hoito- tai sijoituslapsen hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset, elleivät ne ylitä todellisia kustannuksia.

Työllistymistä tukeva toiminta

Sosiaalihuoltolain 27 d §:n mukaiseen työllistymistä tukevaan toimintaan liittyvä työ on työsuhteista työtä, joten siitä maksettava palkka otetaan tuloksi. Samoin tuloksi otetaan kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettava työmarkkinatuki. Sen sijaan kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa ahkeruusrahaa tai toimintarahaa ei oteta tuloksi. Mielenterveyskuntoutujien klubitalojen järjestämästä siirtymätyöstä saatu palkka otetaan yleensä työtuloksi. Jos työskentely klubitalossa ei kuitenkaan perustu työsuhteeseen, vaan on luonteeltaan vapaaehtoistoimintaa tai työtoimintaa, siitä saatavaa tuloa ei oteta tuloksi. (Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset > Etuoikeutetut tulot > Työtoiminta)

Arvioiminen

Palkkatulo luontoisetuineen otetaan huomioon tulona. Myös irtisanomisajan palkka luetaan tuloksi. Ota kuitenkin tulona huomioon vain jatkuva tai toistuva tulo.

Työtulosta, lukuun ottamatta YEL/MYEL-työtuloa, otetaan tulona huomioon 60 %, jos edunjättäjä on kuollut 1.7.1990 tai sen jälkeen. Jos edunjättäjä on kuollut ennen 1.7.1990, työtulo otetaan tulona huomioon kokonaan. Merkitse kaikki palkkatulot ja ansiotulot tulokoodille 16. Ohjelma laskee työtulon etuoikeuden, joten merkitse työtulo kokonaan tuloarvioon.

Työtuloksi katsotaan myös

- työttömyyspäiväraha ja työmarkkinatuki
- perhehoitajan hoitopalkkio
- omaishoitajan hoitopalkkio
- sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, äitiys-, isyys-, ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha
- tapaturman tai liikennevahingon perusteella vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava päiväraha tai ansionmenetyksen korvaus
- vuorotteluvapaalain mukainen vuorottelukorvaus
- aikuiskoulutustuki
- julkisesta työvoimapaivästä annetun lain mukainen koulutustuki
- lasten kotihoidon tuen hoitoraha ja osittainen hoitoraha, yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä tukien kunnalliset lisät

Merkitse edellä mainitut etuudet tulokoodille 10.

Arvioi palkka vuositulona. Kuukausipalkka kerrotaan vuosituloksi luvulla 12. Jos palkka poikkeuksellisesti ilmoitetaan päiväpalkkana työsopimuksessa, muutetaan se kuukausituloksi kertomalla luvulla 21,5 ellei muuta selvitystä ole. Jos palkka ilmoitetaan tietyltä ajalta saatuna palkkakertymänä, vuositulo saadaan pääsääntöisesti jakamalla palkkakertymä ajanjaksoon sisältyvien kalenteripäivien lukumäärällä ja kertomalla näin saatu päiväkohtainen tulo luvulla 30 kuukausituloksi ja edelleen luvulla 12 vuosituloksi. Kertoimiin ei sisälly lomarahaa, vaan lomараha lisätään vuosituloon maksetun määräisenä. Jos määrä ei ole tiedossa, tuloon lisätään 5 % vuosipalkasta. Jos lomarahaa ei tosiasiallisesti makseta, sitä ei myöskään arvioida tuloksi.

Sairausajan palkaksi voidaan yleensä arvioida sairauspäivärahan määrä.

Lue lisää Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset > Sosiaalietuudet

Tulorekisteritiedot

Kela hakee tulotiedot tulorekisteristä aina, kun asiakkaalla on palkkatuloja. Tietoja kertyy 1.1.2019 alkaen sitä mukaan, kun palkkoja maksetaan. Tietoja käytät apuna, kun arvioit palkkatulon jatkuvuutta ja/tai vuosittaista toistuvuutta tulevan tulotason määrittelyssä.

Ratkaisutyössä voidaan pääsääntöisesti käyttää tulorekisterin leskeneläkkeen täydennysmäärän käyttötarkoituksen muodostamaa huomioitavaa määrää pohjatietona arvioitaessa vuositulon määrää.

Tulorekisteritietoja käytetään kuten paperista palkkatodistusta. Tulorekisterissä hakijan ansiotulot ilmoitetaan palkkakauden perusteella. Tulorekisterissä näkyy henkilön saama palkkatulo bruttona (ennakonpidätyksen alainen määrä) sekä tulorekisterin muodostama huomioitava määrä, joka sisältää ne tulolajit, jotka on määriteltävä otettavan huomioon.

Käytä lähtökohtaisesti tulorekisterin tietoja, kun ratkaiset leskeneläkkeen täydennysmäärää. Asiakkaalle on kerrottu kela.fi:ssä, että Kela hyödyntää tulorekisteriä. Pyydä asiakkaalta selvityksiä, jos

- tarvittavia tietoja ei saada tulorekisteristä,
- tulorekisteristä saatavia tietoja tulee tarkentaa,
- tiedot olennaisesti poikkeavat asiakkaan ilmoittamasta tai
- epäilet rekisteritietoa virheelliseksi.

Osa tulorekisterin tiedoista on ns. täydentäviä tietoja, joiden toimittaminen on työnantajalle vapaaehtoista. Myös täydentävillä tiedoilla on merkitystä asian ratkaisemisessa.

Täydentävät tiedot leskeneläkkeen täydennysmäärässä koskevat esimerkiksi:

- palvelussuhteen tyyppiä, kestoja ja sen päättymisen syytä;

- tulolajeja sekä työaika- ja poikkeustilannekorvauksia;
- palkkauksen muotoa; tuloerien ansainta-ajankohtia;
- suorituksen kertaluonteisuutta;
- osa-aikaisuutta ja sovittua viikkotyöaikaa;
- palkallista tai palkatonta poissaoloa;
- tietoa siitä, että suoritus on maksettu muuna kuin rahana;
- tulonsaajan osakkuusasemaa suhteessa suorituksen maksajaan.

1.8.2.12. Elinkeinotoiminnan tulot

Tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain mukainen työtulo (YEL-työtulo). Yrittäjän eläkelain mukainen työtulo otetaan tulona huomioon kokonaan.

Yrittäjällä, joka on vakuuttamisvelvollinen, mutta jolla ei ole vakuutusta, otetaan tuloksi YEL-vähimmäistulo. YEL-vähimmäistulo on 7 557,18 €/v (= 629,77 €/kk) vuonna 2016 (7 502,14 €/v vuonna 2015).

Jos yrittäjä ei ole YEL-vakuuttamisvelvollinen, tuloksi arvioidaan oman arvion mukainen tulo. Jos oman arvion mukaista tuloa ei saada, otetaan tuloksi YEL-vähimmäistulo tai starttiraha.

Lue lisää [yrittäjän vakuuttamisesta \(www.etk.fi\)](http://www.etk.fi) > vakuuttaminen > eläkejärjestelmät > Suomi > Eläketurvan kattavuus ja vakuuttaminen > YEL-yrittäjät).

Starttiraha otetaan tulona huomioon niiltä kuukausilta, joilta se on myönnetty. Starttirahan päätyttyä yrittäjän tulo arvioidaan yleensä vähintään starttirahan aikaiselle tulotasolle, jollei yrittäjällä ole YEL-työtulotietoja.

YEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY/Työeläke ja korvaukset/YEL/MYEL-työtulo -kyselyltä. YEL-työtulon merkitset tulokoodille 15.

Lue lisää Elinkeinotoiminnan harjoittaminen eri yritysmuodoissa

1.8.2.12.1. Elinkeinotoiminnan harjoittaminen eri yritysmuodoissa

Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa:

- yksityinen elinkeinonharjoittaja
- avoin yhtiö
- kommandiittiyhtiö
- osakeyhtiö.

Elinkeinonharjoittaja

Elinkeinonharjoittajat jaetaan liikkeen- ja ammatinharjoittajiin. Elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen eikä puolisolleen, mutta hän voi ottaa yrityksestä rahaa (yksityisnostot) tai tavaraa (yksityiskäyttö) yksityistalouteensa. Elinkeinonharjoittajaa verotetaan elinkeinotoiminnasta saatujen ansio- ja pääomatulojen perusteella, jotka muodostuvat elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Puolisoiden yhteisestä elinkeinotoiminnasta saatu yritystulo jaetaan puolisoitten kesken silloin, kun molemmat ovat osallistuneet yksityisen liikkeen tai ammatinharjoittamiseen.

Avoim ja kommandiittiyhtiö

Avoimen yhtiön muodostaa kaksi tai useampi yhtiömies, jotka vastaavat yhtiön sitoumuksista koko omaisuudellaan. Kommandiittiyhtiössä on vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies, joka vastaa yhtiön velvoitteista rajoituksetta, ja vähintään yksi äänetön yhtiömies, jonka vastuu rajoittuu hänen sijoittamansa panoksen määrään.

Henkilöyhtiöiden (avoimet ja kommandiittiyhtiöt) yhtiömiehet voivat nostaa yhtiöstä palkkaa tai ottaa yrityksestä rahaa (yksityisnostot) tai tavaroita (yksityiskäyttö) yksityistalouteensa.

Verotuksessa henkilöyhtiöt (avoimet ja kommandiittiyhtiöt) ovat elinkeinoyhtymiä. Niitä ei käsitellä erillisinä verovelvollisina, vaan niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona heidän osuuksiensa suhteessa.

Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi osakas, joka sijoittaa yhtiöön pääomapanoksen.

Osakkaan tuloksi osakeyhtiöstä voidaan lukea vain osingot tai, jos hän työskentelee yhtiössä, myös palkka. Yksityisnostoja hän ei saa tehdä.

Verotuksessa osakeyhtiö on yhteisö. Se on itsenäinen verovelvollinen, jonka tulosta ei jaeta osakkaille, vaan se verotetaan suoraan yhtiöltä.

Kuolinpesä

Kuolinpesää verotetaan yleensä erillisenä verovelvollisena, jolloin sen tuloa ja varallisuutta ei jaeta osakkaiden tulona ja varallisuutena verotettavaksi.

Elinkeinoimintaa harjoittavaa kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena vain kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen kuten avoimia tai kommandiittiyhtiöitä.

Kuolinpesän erillinen verovelvollisuus päättyy, kun kuolinpesä lopullisesti jaetaan.

Verotusyhtymä

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön käyttö, viljely tai vuokraus.

Verotusyhtymät eivät ole erillisiä verovelvollisia, vaan niiden tulot jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa.

1.8.2.13. Maa- ja porotalouden tulot

Tulona otetaan huomioon maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo (MYEL-työtulo). Maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo otetaan tulona huomioon kokonaan.

Maatalous- tai porotalousyrittäjällä, joka on vakuuttamisvelvollinen, mutta jolla ei ole vakuutusta, otetaan tuloksi MYEL-vähimmäistulo. MYEL-vähimmäistulo on 3 778,59 €/v (= 314, 88 €/kk) vuonna 2016. (3 751,07 €/vuodessa v. 2015).

Jos maatalous- tai porotalousyrittäjä ei ole MYEL-vakuuttamisvelvollinen, tuloksi arvioidaan oman arvion mukainen tulo. Jos oman arvion mukaista tuloa ei saada, otetaan tuloksi MYEL-vähimmäistulo.

MYEL-työtulon määrän voit selvittää HEKY/Työeläke ja korvaukset/YEL/MYEL-työtulo-kyselyltä. MYEL-työtulon merkitset tulokoodille 14.

Lue lisää

vakuuttamisesta

(www.mela.fi > Eläkevakuutus > MYEL-vakuutus).

1.8.2.14. Metsätalouden tulot

Tulona ei oteta huomioon puun myyntituloa eikä metsän laskennallista tuottoa.

1.8.2.15. Osinkotulot

Osinkotulot verotuksessa

Pörssiyhtiön jakama osinko on kokonaisuudessaan pääomatuloa. Sen jakamasta osingosta on veronalaista pääomatuloa 85 % ja verovapaata 15 %.

Poikkeuksena on REIT-rahaston maksama osinko, joka on kokonaan veronalaista pääomatuloa. (Orava Asuntorahasto on toistaiseksi ainoa REIT-rahasto Suomessa).

Muun kuin pörssiyhtiön jakama osinko jaetaan verotuksessa pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin.

- Osingosta katsotaan pääomatuloksi määrä, joka vastaa 8 prosenttia osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta. Ylimenevä osa on ansiotuloa.
- Pääomatulo-osuudesta on 25 % veronalaista ja 75 % verovapaata tuloa, jos pääomatulo-osuus on alle 150 000 euroa. (Jos taas pääomatulo-osuuden määrä ylittää 150 000 euroa, ylimenevästä osasta on veronalaista pääomatuloa 85 % ja verovapaata tuloa 15 %)
- Ansiotulo-osuudesta on veronalaista tuloa 75 % ja verovapaata 25 %.

Verotuksessa katsotaan 1.1.2014 lukien osinkotuloksi myös yhtiön jakamat varat ns. vapaan oman pääoman rahastosta (VOPR-osinko). VOPR-osinkoa voi jakaa sekä pörssiyhtiö että muu yhtiö. Osinko on veronalaista tuloa edellä kerrotulla tavalla.

EU-/ETA-maassa ja sellaisessa maassa, jolla on Suomen kanssa verosopimus, sijaitsevan yhtiön jakama osinko on veronalaista ja verovapaata tuloa edellä kerrotulla tavalla. Muussa maassa sijaitsevan yhtiön maksama osinko on kokonaan veronalaista ansiotuloa.

Tuloksi lukeminen ja arvioiminen

Osinkotulona otetaan huomioon sekä pörssiyhtiöiden että muiden yhtiöiden maksamat osingot (riippumatta siitä, ovatko ne veronalaisia vai verottomia). Ns. VOPR-osinkoa ei kuitenkaan oteta tulona huomioon.

Korko- ja osinkotulot otetaan huomioon vain, jos ne yhteensä ylittävät 60 euroa vuodessa. Jos korko- ja osinkotulot ylittävät 60 euroa vuodessa, ne otetaan tulona huomioon kokonaan.

Osinkotulon määrän saat siten, että kerrot osakkeiden lukumäärän osaketta kohti maksetun osingon määrällä.

Pörssiyhtiöiden osingon suuruuden osaketta kohti voit selvittää www.kauppalehti.fi/porssi/osinkohistoria.

Jos arvioit osinkotulon henkilön tiliotteen perusteella, käytä bruttomäärää, josta vähennät mahdollisen VOPR-osingon. Jos bruttomäärä ei selviä tiliotteelta, lisää

- pörssiyhtiön maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 22,5/77,5 tilille maksetusta osingon määrästä. (Ennakonpidätyksen määrä vuosina 2012 - 2013 on 21/79, vuosina 2006 - 2011 19/81).
- REIT-rahaston maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 30/70 tilille maksetusta osingosta.
- muiden kuin pörssiyhtiöiden yhtiöiden osinkoon 7,5/92,5 tilille maksetusta osingon määrästä. Ennen verovuotta 2014 muiden kuin pörssiyhtiöiden osingoista ei tehty ennakonpidätystä.

VOPR-osingoista on verovuodesta 2014 alkaen vinkkitieto (täppä tai euromäärä) vahvistetun verotuksen tiedoissa.

EU-/ETA- ja [verosopimusmaista](#) saadut osingot otetaan tuloksi bruttotulona. Veroprosenttina käytetään aina 15 prosenttia. Bruttotulon saat lisäämällä pankkitilille tulleeeseen osinkotuloon 15/85 tilille tulleesta osingon määrästä.

1.8.2.16. Talletusten korkotulot

Korkotuloja ovat

- talletusten korot
- osuuspääoman ja lisäpääoman korot
- sijoitusrahasto-osuuden tuotto-osuudelle maksettava voitto-osuus
- muut korkotulot

Korkotulo katsotaan aina pääomatuloksi.

Jos sijoitusrahasto osuus on äskettäin hankittu, voitto-osuutta ei vielä voida laskea, joten sitä ei oteta tulona huomioon.

Kasvuosuudelle tulevaa voitto-osuutta ei oteta tulona huomioon, koska sitä ei makseta vaan se liitetään vuosittain rahaston pääomaan. Säästöhenkivakuutuksen tuottoa ei myöskään oteta tulona huomioon, koska se liitetään vuosittain vakuutuksen pääomaan.

Korko- ja osinkotulot otetaan täydennysmäärässä tulona huomioon vain, jos ne yhteensä ylittävät 60 euroa vuodessa. Jos korko- ja osinkotulot ylittävät 60 euroa vuodessa, ne otetaan tulona huomioon kokonaan.

Talletusten korkoja laskettaessa ei tehdä 2 000 euron vuotuista käyttövaravähennystä.

Jos riittäviä tai luotettavia tietoja ei saada hakijalta, voidaan talletuksia yms. selvittää rahalaitoksilta

1.8.2.17. Luovutusvoitot

Omaisuuksien luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa. Luovutusvoittoa voi syntyä kiinteän ja irtaimen omaisuuden luovutuksesta. Luovutusvoittoa voi syntyä siten esimerkiksi kiinteistön, asunto-osakkeiden tai muiden arvopapereiden myynnin yhteydessä.

Luovutusvoittoa ei pääsääntöisesti oteta tulona huomioon. Jos verottaja on katsonut, että kyseessä on ammattimainen toiminta, toistuvat luovutusvoitot voidaan ottaa tulona huomioon.

1.8.2.18. Vuokratulot

Huoneen- ja maanvuokratulo on pääomatuloa ja ne otetaan tulona huomioon.

Huoneenvuokratulosta vähennetään sen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot, esimerkiksi yhtiövastike, kunnossapitokustannukset, lämpö-, sähkö-, vesi- tai vakuutusmaksut.

Jos vuokratulon hankinnasta aiheutuneita kuluja ei tiedetä, vähennykset voit tehdä vuokratulosta kaavamaisesti, jolloin

- omakotitalon tai kiinteistön tulonhankkimiskuluina vähennetään 25 % kokonaisvuokrasta tai, jos vuokraan sisältyy lämpö, 50 %
- osakehuoneiston tulonhankkimiskuluina vähennetään yhtiövastike ja 10 % kokonaisvuokrasta
- maanvuokrauksesta tulonhankkimiskuluina vähennetään 10 % kokonaisvuokrasta.

Vuokratulosta ei vähennetä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita korkomenoja. Korot vähennetään vuositulosta tehtävänä vähennyksenä. Lue lisää

vähennettävistä koroista

(Tulot ja vähennykset > Vähennykset).

1.8.2.19. Syytinki

Syytinkiä ei oteta täydennysmäärässä tulona huomioon.

1.8.2.20. Sosiaalietuudet

Sosiaalietuudet otetaan tulona huomioon, lukuun ottamatta etuoikeutettuja tuloja.

Sosiaalietuuksia ovat mm.

- työttömyyspäiväraha
- työmarkkinatuki
- koulutustuki
- aikuiskoulutustuki
- vuorottelukorvaus
- sairauspäiväraha
- vanhempainpäiväraha
- lasten kotihoidon tuki sekä kunnalliset lisät
- yksityisen hoidon tuki (hoitajan tuloa)
- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön perusteella maksettava päiväraha ja muu vastaava päiväraha

Etuuden määrän voit selvittää HEKY- kyselyltä tai hakijan toimittamasta korvauspäätöksestä.

Voit muuttaa etuudet vuosituloksi seuraavasti:

- Työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen, aikuiskoulutustuen ja vuorottelukorvauksen vuosituloksi kertomalla päiväkohtaisen määrän luvulla 250.
- Sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan ja vanhempainpäivärahan vuosituloksi kertomalla päiväkohtaisen määrän luvulla 280.

- Kaikilta viikon päiviltä maksettavat päivärahat, esim. tapaturmavakuutuksen päivärahan vuosituloksi kertomalla päiväkohtaisen määrän luvulla 360.
- lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen vuosituloksi kertomalla etuuden määrän luvulla 12.

Esimerkki

Henkilö saa vanhempainrahaa 56 päivältä 40 €/pv, 49 päivältä 30 €/pv, 30 päivältä 33 €/pv ja 128 päivältä 30 €/pv. Vanhempainraha otetaan tulona huomioon jatkuvan tulon periaatteen mukaan, joten vuosituloksi otetaan 280x30 € eli 8 400 €/v.

1.8.2.21. Etuoikeutetut tulot

[Työtoiminta](#)

[Kustannusten korvaukset](#)

[Ulkomailta maksettavat etuudet](#)

Vuositulona ei oteta huomioon: (KEL 568/2007 35 §).

- Kelan maksaman leskeneläkkeen perusmäärää
- kansaneläkkeen ja työeläkkeen lapsikorotusta
- 16 vuotta täyttäneen vammaistukea
- eläkettä saavan hoitotukea
- opintorahaa
- asumistukia
- lapsilisää
- lasten kotihoidon tuen hoitolisää
- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia
- kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta eikä muuta työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai kuntoutuksena annettavan koulutuksen ajalta maksettavia etuuksia. Kuitenkin tulona otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeenä maksettava kuntoutustuki sekä kuntoutuksen ajalta 1.1.1999 tai myöhemmin alkanut tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettava tapaturmaeläke/ elinkorko, ansionmenetyksen korvaus ja työkyvyttömyyseläke.
- sosiaalihoitolain 27 e §:n mukaisesta työtoiminnasta tai sitä vastaavasta työtoiminnasta maksettavaa etuutta tai korvausta
- toimeentulotukea
- 1.1.2005 alkaen 63 vuoden iän jälkeen tehdystä työstä karttunutta omaa työeläkettä
- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta työeläkkeen osaa
- työeläkkeen työkyvyttömyyseläkkeeseen ja tällaisen eläkkeen jälkeen maksettavaan perhe-eläkkeeseen sisältyvää kertakorotusta
- sotilasvammalain mukaista täydennyskorkoa ja lisähuoltoeläkettä
- kustannusten korvauksia
- julkisesta työvoimapaikasta annetun lain mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa korvausta
- kansaneläkkeen pohjaosan lakkaamisen vuoksi työeläkkeeseen maksettavaa korotusta 1.10.2003 alkaen
- edellä mainittuja etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia
- metsätaloudesta saatua tuloa
- osuutta kuolinpesän tuotosta

Eläketukea ei oteta vuositulona huomioon leskeneläkkeen täydennysmäärässä.

Työtoiminta

Sosiaalihuoltolain 27 e §:n mukaisella työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakyvyn ylläpitämistä ja sitä edistävää toimintaa. Työtoiminnaksi voidaan katsoa myös kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukainen työtoiminta sekä kunnan mielenterveyskuntoutujille ja sosiaalihuollon asiakkaille järjestämä työtoiminta. Yleishyödyllisten yhteisöjen, kuten yhdistysten ja säätiöiden järjestämä toiminta voidaan katsoa työtoimintaa vastaavaksi, jos se on luonteeltaan hoidollista ja kuntouttavaa. Vastaavuutta arvioidaan toiminnan luonteen pohjalta. Harkinnassa tulee otettavaksi huomioon mm. se, tähtääkö toiminta ensisijaisesti toimintakyvyn ylläpitämiseen ja edistämiseen, perustuuko henkilön toimeentulo pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin tai maksetaanko toiminnasta pienehköä korvausta työosuusrahana tai vastaavana. Ks. myös työllistymistä tukeva toiminta (Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset > Palkkatulot > Työllistymistä tukeva toiminta).

Kustannusten korvaukset

Kustannusten korvauksia ovat esim. päivärahat, matkakustannusten korvaukset ja muut tulonhankkimiskustannusten korvaukset. Kustannusten korvaukseksi katsotaan myös vammaispalvelulain perusteella vammaiselle maksettava korvaus henkilökohtaisen avustajan palkkaamista varten.

Ulkomailta maksettavat etuudet

Ulkomailta maksettava leskeneläkettä vastaava eläke sekä ulkomailta maksettavat eläkkeen lapsikorotusta, opintorahaa, lasten kotihoidon tuen tai yksityisen hoidon tuen hoitolisää vastaavat etuudet otetaan tulona huomioon. Ulkomailta maksettavat työeläkkeet otetaan tulona huomioon kokonaan.

1.8.2.22. Vähennykset

Vuositulosta vähennetään lesken asuntovelkojen korot.

Velkajärjestely

Velkajärjestelyssä olevan lesken tulot arvioidaan kuten muidenkin täydennysmäärän hakijoiden tulot. Asuntovelkojen korot otetaan huomioon maksuohjelman mukaisina. Jos korkoja ei ole tosiasiallisesti maksettu ennen maksuohjelman vahvistamista, ei niitä hyväksytä vähennyksenä.

1.8.2.23. Tiedot rahalaitoksilta

Rahalaitostiedustelu voidaan tehdä vain, jos riittäviä tietoja ja selvityksiä ei muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä ja luotettavuutta. Siten lähtökohtana on, että etuuden hakija toimittaa kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Vasta viimesijaisena keinona tietoja voidaan kysyä rahalaitoksilta.

Tiedustelu voidaan tehdä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa tiedusteluun vai ei. Tiedot saadaan em. edellytysten täytyessä maksutta. Rahalaitoksia ovat pankkien lisäksi mm. rahastoyhtiöt

(KEL 568/2007 86 §).

Lisäselvityspyyntö hakijalle

Jos on perusteltu syy epäillä hakijan antamien tietojen riittävyttä tai luotettavuutta, lähetä hakijalle kirje, jossa pyydät häneltä suostumusta rahalaitostiedustelun tekemiseen (kirjepohja PES12). Samalla annat hakijalle vielä mahdollisuuden toimittaa itse selvitykset. Perustelee aina kirjeessä, minkä vuoksi on syytä epäillä tietojen riittävyttä tai luotettavuutta.

Jos hakija ei ole määräaikaan mennessä palauttanut suostumuskirjettä, voit katsoa, että hän ei ole antanut suostumustaan. Mahdollisten hakijan toimittamien selvitysten jälkeen harkitse vielä, ovatko selvitykset riittäviä vai onko tarpeen tehdä rahalaitostiedustelu.

Hakijan informoiminen

Ilmoita hakijalle erillisellä kirjeellä (PEI09) rahalaitostiedustelun tekemisestä ennen sen lähettämistä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa vai ei.

Tiedustelun tekeminen

Tiedustelun voit tehdä kirjeellä (PEV03). Yksilöi, ketä tiedustelu koskee ja rastita, mitä tietoa kysyt.

Rahalaitostiedustelu voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa hakijalla on aikaisempina vuosina ollut huomattavasti pääomatuloja ja nyt hakija ilmoittaa, että pääomatuloja ei ole lainkaan tai että ne ovat huomattavasti vähentyneet. Myös tilanteissa, joissa epäillään tietoista väärin tietojen ilmoittamista ja mahdollista väärinkäytöstä, voi rahalaitostiedustelu olla aiheellinen. Pelkästään lainojen tai talletusten korkoprosentin selvittämiseksi et voi tehdä rahalaitostiedustelua, vaan nämä tiedot on hankittava etuuden hakijalta.

1.8.3. Ulkomailla olon vaikutus eläkkeen määrään

Edunjättäjän ulkomailla olo pienentää leskeneläkkeen määrää, jos hän on asunut Suomessa vähemmän kuin 80 % siitä kokonaisajasta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä kuolinpäivään tai 65 vuoden ikään.

Ennen 1.1.2008 alkanutta leskeneläkettä ei pienennetty edunjättäjän ulkomailla olon vuoksi, jos 65 vuotta täyttänyt edunjättäjä oli asunut Suomessa 40 vuotta 16 – 65 ikävuosien välisenä aikana.

1.8.3.1. Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutus aika

(KEL 568/2007 32 §)

Perhe-eläkettä varten eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu edunjättäjän Suomessa asumalta ajalta 16 vuoden iän täyttämisestä 65 vuoden ikään tai kuolinpäivään, jos edunjättäjä kuoli ennen 65 vuoden iän täyttämistä. Vakuutusaikaa karttuu myös sellaiselta Suomessa asutulta ajalta, jolta edunjättäjä sai omaa tai perhe-eläkettä Suomesta taikka ulkomailta. Eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa on karttunut myös sellaiselta tosiasialliselta edunjättäjän ulkomailla olon ajalta, jolloin häneen on sovellettu kansaneläkelakia soveltamisalalain perusteella (esimerkiksi Suomesta lähetetty työntekijä).

1.8.3.2. Suhteutus

(KEL 568/2007 32 §)

Lesken alkueläke ja jatkoeläke suhteutetaan edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan aina, kun edunjättäjä ei ole asunut tai ollut täällä vakuutettuna koko sitä aikaa, joka on kulunut hänen 16 vuoden iän täyttämistään leskeneläkkeen alkamiseen, enintään kuitenkin 65 vuoden ikään. Suhteuttamisesta huolimatta perhe-eläkkeen määrä voi olla täysi, jos edunjättäjällä on eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa vähintään 80 % siitä kokonaisuudesta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä perhe-eläkkeen alkamiseen tai 65 vuoden ikään.

Suhteutuskerroin saadaan jakamalla leskeneläkkeen määrään vaikuttava edunjättäjän vakuutusaika ajalla, joka on 80 prosenttia edunjättäjän 16 vuoden iän ja 65 vuoden iän täyttämisen tai kuoleman välisestä ajasta.

Suhteutettu leskeneläke lasketaan seuraavasti:

- lesken alkueläke kerrotaan edunjättäjän suhteutuskertoimella
- lesken jatkoeläkkeen perusmäärä ja täysimääräinen perhesuhteiden mukainen täydennysmäärä kerrotaan edunjättäjän suhteutuskertoimella ja sen jälkeen täydennysmäärässä otetaan huomioon tulojen vaikutus.

Lapseneläkettä ei suhteuteta edunjättäjän Suomessa asumaan aikana.

1.8.4. Kansainväliset säännökset

Sosiaaliturva-asetuksissa 883/2004, 987/2009, 1408/1971 ja 574/1972 on määräyksiä vakuutusajoista ja siitä, miten eri maiden päällekkäisiä vakuutusaikoja käsitellään. Niissä on määräyksiä myös eläketulojen huomioon ottamisesta ja eläkkeen määrän laskemisesta.

Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa on määräyksiä siitä, miten vakuutusajat ovat karttuneet Pohjoismaiden välillä liikkuneille henkilöille eläkettä varten ajalta ennen 1.1.1994.

Kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia sovellettaessa vakuutusaikaan ja eläkkeen määrän laskemiseen sovelletaan kansaneläkelain säännöksiä. Australian sosiaaliturvasopimuksessa on määräykset eläkkeen laskennasta sen mukaan, kummassa sopimusmaassa hakija asuu.

Jos toisessa sopimusmaassa asuva eläkkeenhakija on ollut vakuutettuna Suomen lisäksi myös muussa EU-/Eta-maassa, eläkkeen laskennassa tulee ottaa huomioon myös asetuksen 883/2004 eläkemääräykset. Lue lisää ratkaisemisesta (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kansainväliset säännökset > EU-lainsäädäntö).

1.8.4.1. EU-lainsäädännön vaikutukset eläkkeen määrään

Sosiaaliturva-asetuksissa [883/2004](#), [987/2009](#), [1408/1971](#) ja [574/1972](#) sekä Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa on määräyksiä vakuutusajoista ja siitä, miten eri maiden päällekkäisiä vakuutusaikoja käsitellään. Sosiaaliturva-asetuksissa on määräyksiä myös eläketulojen huomioon ottamisesta ja eläkkeen määrän laskemisesta.

Perusasetuksessa 883/2004, sen johtolauseessa 43 ja liitteessä XI SUOMI kohdassa 1 on kansaneläkkeiden laskemisesta erityismääräys. Säännökset eivät koske perhe-eläkettä.

1.8.4.1.1. Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

(KEL 568/2007 32 §)

Perhe-eläkkeen määrän laskentaa varten vakuutusaikaa (Maasta- ja maahanmuutto > Kansainvälinen lainsäädäntö ja vakuuttaminen > Kansallinen lainsäädäntö > Suomessa asuminen) karttuu edunjättäjän 16 vuoden iän täyttämisen ja kuoleman tai enintään 65 vuoden iän täyttämisen väliseltä Suomen asumis- tai työskentelyajalta ja sellaiselta ulkomailla olon ajalta, jona henkilö on pysynyt Suomessa vakuutettuna. Tästä ei vähennetä sitä aikaa, jona edunjättäjä itse oli saanut omaa eläkettä, pitkäaikaistyöttömien eläketukea, takuueläkettä tai perhe-eläkettä Suomesta tai ulkomailta. Vakuutusaikaa ei kuitenkaan ole karttunut 1.8.2004 lukien pelkästä työskentelystä Suomessa, jos edunjättäjän työskentely Suomessa ei kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta.

Työeläkkeenä edunjättäjän saama oma tai perhe-eläke ei estä vakuutusajan karttumista.

Selvitä tarvittaessa ennen Suomen vakuutusajan vahvistamista edunjättäjän suomalaiset työsuhteet työeläkejärjestelmän ansiotyörekisteristä tai pyydä Eläketurvakeskuksesta P5000-työskentelykauditodistus. Näin siitä syystä, ettei Suomen vakuutusajaksi vahvistettaisi sellaista aikaa, jona merityön tai rajatyön tekijä on työnteon perusteella kuulunut toisen maan vakuutukseen tai ettei Suomen vakuutusajasta jäisi puuttumaan aikaa, jona henkilö on tehnyt työtä Suomessa asumatta täällä.

Asetuksen mukaisen pro rata -eläkkeen (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Määrän laskeminen > Lopullinen eläke ja sen laskeminen > Pro rata -eläke) määrän laskemista varten tarvitaan myös muiden maiden E 205 -lomakkeella (pSED P5000) edunjättäjälle vahvistamat vakuutuskaudet. Voidaksesi laskea lopullisen eläkkeen määrän tarvitset kaikkien niiden maiden vahvistamat vakuutuskaudet, joissa työntekijä on ollut eläkevakuutettuna. Laskennassa on otettava huomioon myös niiden maiden vakuutuskaudet, joiden vanhuuseläkettä oli lykätty joko korkeamman eläkeiän vuoksi tai muusta syystä taikka joissa hakemus oli hylätty, vaikka edunjättäjä oli ollut siellä vakuutettuna.

Jos toisessa maassa ei ole asumisperusteista eläketurvaa, se vahvistaa vakuutusajakseen vain työskentelyajan. Siten tällaisessa maassa asuttu aika ei ole minkään maan vakuutusaikaa. Jos toisen maan vahvistamat ajat eivät ole päällekkäisiä Suomen vakuutusajan kanssa, ne hyväksytään yleensä sellaisinaan. Kuitenkaan maan vakuutusaikanaan ilmoittamaa tulevan ajan osuutta ei hyväksytä.

Sovellettaessa asetuksia 883/2004 ja 987/2009 ei ole merkitystä, onko toinen maa luokitellut vakuutus kautensa eläkeoikeutta kartuttaviksi tai eläkkeen määrän laskennassa huomioonotettaviksi.

Päällekkäiset vakuutusajat

(574/1972 artikla 15)

Asetuksessa 574/72 on säännöt siitä, miten menetellään, kun eri maiden vakuutusajat ovat päällekkäisiä. Niiden mukaan noudatetaan seuraavaa järjestystä:

- pakollinen kausi syrjäyttää vapaaehtoisen tai valinnaisen kauden
- varsinainen kausi syrjäyttää siihen rinnastettavan kauden
- täytetty kausi syrjäyttää hyväksi luettavan kauden.

Yleensä työntekijä on vakuutettu vain yhdessä asetusta soveltavassa valtiossa kerrallaan (1408/1971 artikla 13). Jos ennen vuotta 1994 kummankin maan pakolliset vakuutusajat ovat

päällekkäiset, ota huomioon vain Suomessa karttunut vakuutusaika. Vuodesta 1994 lukien työntekijä voi olla vakuutettuna samanaikaisesti kahdessa maassa seuraavissa tilanteissa:

Hakija asuu ja toimii yrittäjänä yhdessä maassa ja työskentelee samanaikaisesti toisessa maassa (1408/1971 artikla 14 c ja liite VII).

Hakija, joka kuuluu yhden maan pakolliseen vakuutukseen, voi samanaikaisesti kuulua toisen maan vapaaehtoiseen tai valinnaiseen vakuutukseen, jos tämä maa sen hyväksyy (1408/1971 artikla 15).

Jos vuoden 1993 jälkeen työnteosta karttuneet toisen maan vakuutusajat ovat päällekkäisiä Suomen asumisajan kanssa eikä kyseessä ole edellä mainittu sallittu päällekkäisyystilanne, työskentelymaan vakuutusaika syrjäyttää Suomessa yksinomaan asumisesta karttuneen vakuutusajan. Jos toisen maan työskentelyajan kanssa päällekkäistä on sekä Suomen asumisaika että Suomen työskentelyaika, Kela ottaa huomioon asumisaikana sen ajan, jonka Eläketurvakeskus on ilmoittanut työskentelyajaksi. Tältä osin siis toisen maan työskentelyaika syrjäytyy. Kuitenkin jos henkilö on ollut vakuutettuna **Pohjoismaissa ja työntekoon perustuvat maiden vakuutusajat ovat päällekkäiset sinä vuonna, jona henkilö muuttaa toiseen Pohjoismaahan**, Kela ottaa muuttovuodesta vakuutusajakseen vain Suomessa asutun ajan.

Vuotta 1994 aikaisempia päällekkäisiä vakuutusaikoja karsittaessa tulee ottaa huomioon se, että Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan vakuutusaikaa peruseläkettäkin varten karttuu vain työskentelymaasta, jos henkilö asuu yhdessä Pohjoismaassa ja työskentelee toisessa. Jos henkilö työskentelee kahdessa Pohjoismaassa, joista toinen on asuinmaa, vakuutusaikaa peruseläkettä varten karttuu asuinmaasta. Henkilö asuu siinä Pohjoismaassa, jossa hän on väestökirjoilla (Pohj.sop. artikla 11).

Vuotta lyhyempi vakuutusaika

(KEL 568/2007 9 §)

(1408/1971 artikla 48)

Vuotta lyhyemmän vakuutusajan perusteella ei tarvitse myöntää eläkettä, jos kansallisen lain mukaan vaaditaan vähintään vuoden tai tätä pidempi vakuutusaika. Tällöin jokainen maa, jossa työntekijä on ollut vakuutettuna vuoden tai joka ei vaadi edes vuoden vakuutusaikaa, ottaa omaa pro rata -eläkettä laskiessaan huomioon ne muiden maiden alle vuoden pituiset vakuutusajat, joiden perusteella nämä eivät myönnä eläkettä. Ajat otetaan huomioon laskettaessa eläkkeen teoreettista määrää, mutta ei teoreettista eläkettä suhteutettaessa.

Jos toinen maa ei myönnä eläkettä alle vuoden pituisen vakuutuskauden perusteella, kirjaa se suhteutuskerrointen laskentaa varten jaksona molemmille maille; Suomen vakuutusajaksi ja kestonä toisen maan vakuutusajaksi.

1.8.4.1.2. Eläketulot

(KEL 22 §) (KEL 31 §, 33 § ja 34 §) (KEL 43 §)

([883/2004 artiklat 53 - 55](#))

(1408/71 art. 46 – 46c)

Asetuksissa 883/2004 ja 1408/1971 on säännökset siitä, miten samanlaiset ja erilaiset etuudet voidaan sovittaa yhteen eli ottaa tulona huomioon. Perusasetuksen 883/2004 johtolauseessa 43 ja asetuksen liitteessä XI SUOMI kodassa 1 on kansaneläkkeiden laskemisesta ja tulojen huomioon ottamisesta erityismääräys.

Samanlainen etuus

Samanlaisella etuudella tarkoitetaan asetuksien 883/2004 ja 1408/1971 piiriin kuuluvaa vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä, joka on myönnetty saman henkilön vakuutuskausien perusteella. Asetus kieltää sovittamasta yhteen samanlaisia etuuksia. Siten esimerkiksi suhteutetussa vanhuuseläkkeessä ei voida ottaa tulona huomioon toisen maan vanhuuseläkettä, jos myös se on laskettu hakijan vakuutuskausien perusteella.

Kansaneläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta asetuksia soveltavasta maasta maksettava työeläke ja kansaneläkettä vastaava peruseläke tai takuueläke. Perhe-eläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta maasta saman edunjättäjän jälkeen maksettava työeläke ja perhe-eläkkeenä maksettava peruseläke tai takuueläke.

Erityismääräyksen perusteella Kela saa asetusta 883/2004 soveltaessaan ottaa toisista sosiaaliturva-asetuksia soveltavista maista ansaitut samanlaiset **työeläkkeet** tulona huomioon kansaneläkkeessä vastaavalla tavalla kuin Suomen työeläkkeet. Tämä kuitenkin edellyttää, että Suomessa asutuksi ajaksi katsotaan myös ne vakuutusajat, jotka hakijalle on karttunut muista maista. Toisesta maasta asumisen perusteella myönnettyä eläkettä ei edelleenkään saa ottaa tulona huomioon.

Erilainen etuus

Eri henkilöiden vakuutukseen tai eri vakuutustapahtumaan perustuvat etuudet ovat erilaisia. Siten omassa eläkkeessä saadaan ottaa tulona huomioon toisen maan perhe-eläke ja sellainen oma eläke, joka perustuu esimerkiksi edesmenneen tai eronneen puolison vakuutusaikaan. Jos osa toisen maan eläkkeestä perustuu puolison vakuutusaikaan, tämä osa otetaan tulona huomioon omassa eläkkeessä. Ellei ulkomaan päätöksestä tai muuten selviä (esimerkiksi prosenttiosuutena laskemalla) tämän toisen henkilön vakuutusaikaan perustuvan osuuden määrä, koko eläke jätetään ottamatta huomioon.

Myös liikennevahingon ja tapaturman perusteella maksettavat eli eri vakuutustapahtumaan perustuvat etuudet ovat erilaisia kuin eläkkeet ja ne saadaan sovittaa yhteen. Erilaisia ovat myös esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeet, jos toisen maan eläke lasketaan vakuutusajan perusteella ja toisen maan eläke ei riipu vakuutusajan pituudesta. Kelan eläkkeistä nuoren työkyvyttömän eläke ja VTS-eläke eivät riipu vakuutusajan pituudesta. VTS-eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, joka on alkanut ennen 1.1.1999 suhteuttamattomana eikä sitä ole myöhemminkään suhteutettu.

Eläkettä määrättäessä Suomesta ja ulkomailta maksettavat eläkkeet sekä tapaturma- ja liikennevakuutuskorvaukset otetaan tulona huomioon yleensä kansaneläkelain periaatteiden mukaisesti. Kuitenkaan toisesta asetuksia soveltavasta maasta maksettavaa samanlaista eli saman henkilön vakuutukseen perustuvaa, asetuksen piiriin kuuluvaa eläkettä ei oteta eläketulona huomioon, koska tämä kielletään asetuksessa 1408/71. Perhe-eläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta maasta saman edunjättäjän jälkeen maksettava työperhe-eläke ja perhe-eläkkeenä maksettava peruseläke tai takuueläke.

Sosiaaliturva-asetuksia soveltavien maiden ulkopuolisista maista maksettavat kansaneläkkeet, työeläkkeet ja korvaukset ovat tuloa riippumatta siitä, perustuvatko ne omaan vai edunjättäjän vakuutukseen. Tulona otetaan huomioon myös sosiaaliturvasopimusmaista myönnetty eläkkeet.

Asetusta sovellettaessa toisesta maasta maksettava työkyvyttömyyseläke ei saa estää leskeneläkkeen saamista. Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä otetaan siten toisen maan työkyvyttömyyseläke tulona huomioon, koska se perustuu eri vakuutustapahtumaan.

Saman erilaisen etuuden tai tulon vaikutus

(883/2004 artikla 55)

(1408/71 art. 46 – 46c)

Jos sama erilainen etuus vaikuttaa kahden tai useamman asetuksia soveltavan maan eläkkeen määrään, tätä etuutta ei saa ottaa tulona huomioon sen suuruisena kuin kansallinen laki edellyttää. Erilaisella etuudella tarkoitetaan esimerkiksi eläkettä tai korvausta, joka perustuu toisen henkilön vakuutukseen tai eri vakuutustapahtumaan (tapaturma- ja liikennevakuutuskorvaukset) sekä muuta tuloa, joka vaikuttaa eläkkeen laskentaan. Se, minkä suuruisena tällainen etuus otetaan tulona huomioon, on kerrottu kohdassa Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Määrän laskeminen > Lopullinen eläke ja sen laskeminen).

Tällainen tilanne on esimerkiksi Ruotsin elinkoron (livränta) ottaminen huomioon kansaneläkkeessä, jos se vaikuttaa eläkkeen laskentaan myös Ruotsissa.

Työeläkkeen teoreettinen määrä

Asetusta 1408/1971 sovellettaessa tämä ohje koskee kansaneläkettä ja perhe-eläkettä. Sovellettaessa asetusta 883/2004 ohje koskee vain perhe-eläkettä.

Asetuksen 1408/1971 mukaista pro rata -eläkkeen määrää laskettaessa suomalaisia lakisääteisiä omia työeläkkeitä ei oteta tuloksi, vaan niiden sijasta yhteen sovitettu työeläkkeen teoreettinen määrä. Teoreettisella määrällä tarkoitetaan sitä eläkettä, jonka asiakas saisi, jos hän olisi työskennellyt Suomessa myös sen ajan, jonka hän on työskennellyt muissa asetuksia soveltavissa maissa.

Teoreettinen määrä sisältää kaikki henkilön yksityisten alojen ja julkisten alojen lakisääteiset työeläkkeet ja lisäksi sitä laskettaessa on otettu huomioon myös muiden asetuksia soveltavien maiden työskentelyaika. Teoreettinen työeläke otetaan tuloksi kuten muukin työeläke 1.1.2005 alkaen eli ilman siihen sisältyvää

- työeläkkeen lapsikorotusta
- 63 ikävuoden jälkeen ansaittua työeläkkeen osaa
- työeläkkeen lykkäyskorotusta
- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta osuutta
- työkyvyttömyyseläkkeen kertakorvausta.

Työeläkkeen varhennusvähennys otetaan tuloksi eli varhennusvähennyksen osuus lisätään tuloksi otettavaan määrään.

Teoreettisen työeläkkeen määrään ei sisälly

- yksityisten alojen rekisteröimätöntä eikä rekisteröityä lisäeläkettä
- kansanedustajan ja valtioneuvoston jäsenen eikä vanhan virkamieseläkelainsäädännön mukaisia työeläkkeitä
- työeläkettä, joka on karttunut EU-säännösten mukaan lasketun työeläkkeen rinnalla 1.1.2005 tai myöhemmin tehdystä työstä. Työeläkelaitos ei laske EU-eläkettä uudelleen, kun eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttunut työeläke myönnetään.

Nämä eläkkeet otetaan tuloksi teoreettisen eläkkeen lisäksi. EU-eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttunut eläke otetaan huomioon vain silloin, kun se on karttunut alle 63 vuoden iässä tehdystä työstä (työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla karttunut eläke, joka myönnetään aikaisintaan vanhuuseläkeiässä).

Teoreettisen eläkkeen laskee työeläkelaitos. Hakija saa pyynnöstä työeläkelaitoksesta päätöksen teoreettisen eläkkeen määrästä. Teoreettista määrää ei lasketa, jos asiakas on ollut ulkomailla ennen 23 vuoden ikää (1.1.2005 lukien ennen 18 vuoden ikää) tai ennen työeläkejärjestelmän voimaantuloa 8.7.1961. Teoreettista eläkettä ei lasketa myöskään silloin, kun asiakkaalla ei ole työeläkevakuutuskausia Suomessa, mutta hän saa tulevan ajan eläkkeen toisen maan ansioiden perusteella. Näissä tapauksissa otetaan tulona huomioon työeläkkeen todellinen määrä (merkitse oikealle tulokoodille).

Kelaa varten työeläkelaitos laskee teoreettisen määrän kansaneläkettä varten vain Kelan pyynnöstä, myös silloin kun hakija asuu ulkomailla. Pyydä laskentaa kirjeellä (VEL08, TKL08, PEL09).

Teoreettisen työeläkkeen määrä ilmoitetaan HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyssä. Jos saat vastauksen kirjallisena eikä määrää näy kyselyssä, lähetä kirjallisena saamasi määrätieto tietohallinto-osaston tietotukeen rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

Merkitse työeläkkeen teoreettinen määrä kansaneläkkeessä koodille 73 ja perhe-eläkkeessä koodille 74.

1.8.4.1.3. Perhesuhteiden vaikutus

([883/2004 artiklat 5 ja 7](#))
(1408/71 art. 47, 574/72 art. 38)

Jos puoliset asuvat eri maissa muusta syystä kuin välirikon vuoksi, eläkettä laskettaessa heidän katsotaan asuvan yhteistaloudessa

1.8.4.1.4. Eläkkeen määrän laskeminen

([883/2004 artikla 52](#))
(1408/1971 artiklat 46 – 47)

Sosiaaliturva-asetuksissa on tarkat määräykset siitä, miten ja monellako tavalla eläkkeiden määrä lasketaan eri tilanteissa. Eläke voidaan myöntää tietyin edellytyksin väliaikaisena siihen saakka, kunnes kaikki lopullista ratkaisemista varten tarvittavat tiedot ovat käytettävissä. Lopullisen eläkkeen laskemiseksi asetuksessa on kaksi tapaa. Lopullisena eläkkeenä maksetaan suurempi eläke.

Väliaikainen eläke ja sen laskeminen

([883/2004 artikla 50](#))
(KEL568/2007 71 §)
(574/72 art. 45)

Asetusta 987/2009 sovellettaessa Suomessa kuolleen edunjättäjän jälkeen on Suomessa asuvalle hakijalle maksettava perusasetuksen mukainen itsenäinen eläke heti, kun on selvitetty, että hakijalla on oikeus perhe-eläkkeeseen kyseisen maan lainsäädännön mukaan. Suomessa

asuvalla hakijalla on oikeus eläkkeeseen, kun molemmat (hakija ja edunjättäjä) ovat täyttäneet kolmen vuoden karenssiajan Suomen vakuutusajalla ennen edunjättäjän kuolemaa.

Perhe-eläkkeen väliaikainen maksaminen on mahdollista seuraavin edellytyksin:

- hakijan ja edunjättäjän kolmen vuoden karenssiaika on täytynyt Suomesta karttuneella vakuutusajalla ennen edunjättäjän kuolemaa ja
- hakijalle on myönnetty lopullisena työeläkkeenä perhe-eläke, jonka määrä ei ylitä täyden takuueläkkeen määrää ja
- hakija itse kenenkään kehottamatta on pyytänyt väliaikaista maksamista ja
- hakija on tietoinen mahdollisen liikamaksun takaisinperinnästä.

Väliaikaisen laskemisen edellytyksenä on, että työeläkkeen ja muiden tulona huomioonotettavien eläkkeiden ja korvausten lopulliset määrät ovat tiedossa. Jos hakijan taloudellinen tilanne on huono ja hänen pääasiallinen toimeentulonsa on Kelan eläkkeen varassa, tulona voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon väliaikaisen työeläkkeen määrä.

Väliaikainen leskeneläke lasketaan kansaneläkelain mukaisesti edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan suhteutettuna. Eläketulona ovat Suomen todelliset työeläkkeet ja korvaukset sekä vain ne ulkomaan etuudet, joiden tulona huomioonottamisen asetus sallii. Näitä ovat toisen maan eläkkeet ja korvaukset, joihin ei sovelleta asetuksia sekä ne asetusten piiriin kuuluvat etuudet, jotka perustuvat toisen henkilön vakuutukseen tai muuhun vakuutustapahtumaan. Leskeneläkkeessä siis esimerkiksi toisesta maasta maksettava työkyvyttömyyseläke on perhe-eläketuloa.

Väliaikaisena lapseneläkkeenä tulee kysymykseen vain kansallisen lain mukaan laskettu perusmäärä. Täydennysmäärää, jota lain mukaan ei suhteuteta, ei voida laskea ennen kuin toisen maan myöntämät perhe-eläkkeet ovat selvillä.

Asetus edellyttää, että myös ulkomailla asuvalle maksetaan eläkkeen ennako heti, kun oikeus siihen on selvillä. Pro rata -eläkkeen käsittelyssä tarvitaan usein myös asetusten ulkopuolisten ulkomaisten eläkkeiden tietoja, joten pro rata -eläkkeen määrää on mahdotonta arvioida. Tästä syystä perhe-eläkkeen ennako maksetaan ulkomailla asuvalle vain poikkeuksellisesti. Ota tällöin yhteyttä eläke- ja toimeentuloturvaosaston kansainvälisiä eläkeasioita hoitaviin toimihenkilöihin (ryhmäpostilaatikko ETTKVELMA).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 väliaikainen eläke voidaan tietyin edellytyksin myöntää Suomessa kuolleen edunjättäjän jälkeen Suomessa asuvalle hakijalle, kun joudutaan odottamaan lopullisessa ratkaisemisessa tarvittavia tietoja. Toisessa asetuksia soveltavassa maassa asuvalle tai toisessa maassa kuolleen edunjättäjän jälkeen eläkettä ei myönnetä väliaikaisena.

Lopullinen eläke ja sen laskeminen

[\(883/2004 artiklat 52 - 56\)](#)
(1408/1971 artiklat 46 – 47)

Asetuksen 883/2004 mukainen itsenäinen perhe-eläke lasketaan samalla tavalla kuin asetuksen 1408/71 mukainen kansallinen eläke. Pro rata –perhe-eläkkeen laskenta ei myöskään ole muuttunut. Asetuksen 883/2004 liitteen XI Suomea koskevaa erityismääräystä ei sovelleta perhe-eläkkeisiin.

Se, millä perusteella hakijalla on oikeus eläkkeeseen, määrää myös sen, millä tavalla tai tavoilla eläkkeen määrä on laskettava.

Jos hakijalla on oikeus eläkkeeseen (Leskeneläke > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläkeoikeus) kansallisen lain mukaan, eläkkeen määrä on laskettava kahdella tavalla; asetuksen mukaisena itsenäisenä eläkkeenä ja pro rata –eläkkeenä,

ja maksettava asiakkaalle suurempi eläke. Jos oikeus eläkkeeseen syntyy pelkästään asetuksen perusteella, lasketaan vain asetuksen mukainen pro rata –eläke. Esimerkiksi toisessa asetuksia soveltavassa maassa asuvalle hakijalle tai siellä kuolleen edunjättäjän jälkeen lasketaan aina vain pro rata –eläke, koska oikeus eläkkeeseen on vain asetuksen perusteella (KEL 568/2007 8 §).

Laskennassa tarvitaan suhteutusta varten edunjättäjän Suomen lopulliset eläkkeen määrään vaikuttavat vakuutusajat ja toisten maiden vahvistamat vakuutusajat. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin näiden lisäksi myös tekninen FIN-kestoivi ja sen arvoksi 00 vv 00 kk 00 pv. Näiden perusteella ohjelma laskee kansallisen suhteutuskertoimen ja pro rata -suhteutuskertoimen.

Täysorvon molemmat eläkkeet suhteutetaan ja määrät lasketaan kummankin edunjättäjän tietojen perusteella. Esimerkiksi toinen eläkkeistä voi olla suhteuttamaton, jos edunjättäjä ei ole ollut ulkomailla. Molemmat täysorvolle ainoan edunjättäjän jälkeen maksettavat eläkkeet suhteutetaan ainoan edunjättäjän tietojen perusteella.

1. Asetuksen mukainen kansallinen eläke (itsenäinen eläke)

Kerro lesken alkueläke tai jatkoeläkkeen perusmäärän ja täysimääräisen perhesuhteiden mukaisen täydennysmäärän summa kansallisella suhteutuskertoimella ja ota sen jälkeen huomioon tulojen vaikutus. Rekisteröi täydennysmäärän eläketuloksi perhe-eläkkeenä maksettavan **Suomen työeläkkeen todellinen määrä** muut tulona huomioon otettavat etuudet ja ne ulkomaiset etuudet (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläketulot), jotka asetuksen mukaan voidaan ottaa huomioon.

Jos kaksi tai useampi maa ottaa huomioon saman erilaisen etuuden tai muun tulon, kirjaa täydennysmäärätuloksi puolet kyseisen etuuden määrästä, jos maita on kaksi ja muulloin maiden lukumäärää vastaava osuus siitä.

Kansaneläkelain mukainen suhteuttamaton lapseneläke. Koska eläkettä ei lain mukaan laskettaessa suhteuteta, täydennysmäärässä otetaan huomioon Suomen työeläkkeen lisäksi kaikki ulkomaiset saman edunjättäjän jälkeen myönnetty eläkkeet.

2. Pro rata –eläke

Laske pro rata -eläkettä varten ensin teoreettinen määrä eli se eläke, jonka työntekijä olisi ansainnut, jos muissa maissa työskennelty aika olisi työskennelty Suomessa. Kerro sen jälkeen teoreettinen määrä Suomen vakuutusajan ja kaikkien asetusta soveltavien maiden vakuutusaikojen summan suhteella (pro rata -suhde). Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika (1408/1971 artikla 47, [883/2004 artikla 56](#)).

Lesken alkueläke tai jatkoeläkkeen perusmäärän ja täysimääräisen perhesuhteiden mukaisen täydennysmäärän summa kerrotaan kansallisella suhteutuskertoimella. Sen jälkeen täydennysmäärässä otetaan huomioon muiden tulojen vaikutus pro rata –suhteessa. Rekisteröi täydennysmäärätuloksi perhe-eläkkeenä maksettavan **Suomen työeläkkeen todellinen määrä** ja ne ulkomaiset etuudet, jotka asetuksen mukaan voidaan ottaa huomioon. Suomen työeläkkeen teoreettista määrää ei käytetä.

Jos kaksi tai useampi maa ottaa huomioon saman muun etuuden tai tulon, rekisteröi täydennysmäärätuloksi sen todellinen määrä. Sen Suomen vakuutusaikaa vastaava osuus otetaan huomioon ohjelmallisesti kuten muidenkin täydennysmäärätulojen.

Lapseneläkkeen täysi perusmäärä kerrotaan edunjättäjän kansallisella suhteutuskertoimella ja sen jälkeen otetaan huomioon täydennysmäärässä muiden eläketulojen vaikutus pro rata -suhteessa. Rekisteröi täydennysmäärätuloksi perhe-eläkkeenä maksettava **Suomen työeläkkeen teoreettinen määrä** ja ne työeläkkeet, jotka eivät sisälly teoreettiseen määrään, ja ne ulkomaiset

etuudet, jotka asetuksen mukaan voidaan ottaa huomioon. Rekisteröi työeläkkeen maksettava määrä eläketuloksi niissä tilanteissa, joissa teoreettista määrää ei lasketa.

Vertailu

Jos eläkkeeseen on oikeus kansallisen lain (Leskeneläke > Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Oikeus ja edellytykset) perusteella ja suhteutuskerroin on pienempi kuin 1, vertaa kumpi kohdissa 1 ja 2 esitetyillä tavoilla lasketuista perhe-eläkkeistä on suurempi. Se maksetaan hakijalle lopullisena eläkkeenä. Jos pro rata -eläke on yhtä suuri kuin lain mukaan laskettu, hakijalle maksetaan kansallisen lain mukaan laskettu eläke. Myös myöhemmissä eläketulojen muutoksen johdosta tehtävissä tarkistuksissa eläketuloja käsitellään samalla tavalla kuin nyt myönnettyssä suuremmassa eläkkeessä eikä suhteutuksen maksamisperustetta ei muuteta.

Leskeneläkkeen vertailu ei ole tarpeen, jos suhteutuskerroin on 1, koska asetuksen mukainen kansallinen eläke on suurempi tai vähintään yhtä suuri kuin pro rata -eläke.

Vertailua ei tehdä ollenkaan, jos eläkkeeseen on oikeus vain asetuksen (Perhe-eläkkeet > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläkeoikeus) perusteella. Tällöin lasketaan ja maksetaan vain pro rata -eläke. Eläke säilyy pro rata -eläkkeenä myös myöhemmissä tarkistuksissa.

1.8.4.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

Perhe-eläkettä varten eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu edunjättäjän Suomessa asumalta ajalta 16 vuoden iän täyttämisenstä kuolemaan tai enintään 65 vuoden ikään saakka. Vakuutusaikaa karttuu myös sellaiselta tosiasialliselta ulkomailla olon ajalta, jolloin henkilöön sovelletaan kansaneläkelakia soveltamisalain perusteella (esimerkiksi Suomesta lähetetyn työntekijän perheenjäsen, joka itse ei työskentele).

Eläkkeen suhteuttamista varten tarvitaan myös toisen Pohjoismaan asumisajat.

Eläkettä ei myönnetä, jos Suomessa asumista on vähemmän kuin kolme vuotta. Näistä mitään ei voi korvata toisessa Pohjoismaassa asutulla ajalla.

Eläketulot

Pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta sovelletaan perhe-eläkkeeseen vain, jos vähintään kahdessa Pohjoismaassa asunut edunjättäjä ei ole ollut töissä. Eläketuloja ei siten ole.

Eläkkeen määrän laskeminen

Eläkkeen määrä lasketaan sekä kansallisena suhteuttamalla eläke Suomessa asuttuun aikaan että pro rata -eläkkeenä Pohjoismaissa asuttujen aikojen suhteessa. Näistä suurempi maksetaan hakijalle. Jos pro rata -eläke on yhtä suuri kuin lain mukaan laskettu, lain mukainen eläke maksetaan.

1.8.4.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

Kahdenvälisissä sopimuksissa on määräyksiä siitä, kumman sopimusmaan lainsäädäntöä sovelletaan työntekijöihin ja eräisiin muihin henkilöryhmiin (esimerkiksi valtion virkamiehet, lähetetyt työntekijät, kuljetusliikkeiden palveluksessa olevat, merityön tekijät, opiskelijat) sovelletaan.

Suomessa asuttu aika (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Vakuutusaika) otetaan huomioon kansaneläkelain määräysten mukaisesti. Toisesta sopimusmaasta karttunutta vakuutusaikaa ei rekisteröidä eläkkeen määrään vaikuttavana vakuutusaikana edunjättäjän Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin. Teknisen FIN-keston arvo on 00 vv 00 kk 00 pv.

Eläketulot

Eläketuloina (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset) otetaan huomioon samat etuudet kuin eläkettä kansaneläkelain mukaan laskettaessa. Siten myös toisesta sopimusmaasta maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon.

Eläkkeen määrän laskeminen

Eläkkeen määrä suhteutetaan (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Suhteutus) ja lasketaan kansaneläkelain määräysten mukaisesti.

1.9. Ratkaiseminen

Leskeneläkehakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös.

Perhe-eläkehakemusten ja perhe-eläkeregressien käsittely on keskitetty Eteläiseen vakuutuspiiriin (Eteläinen eläkeryhmä).

Perhe-eläkkeen tekninen ratkaiseminen ja päätöksenanto tehdään [RAKE](#)-päätejärjestelmässä.

1.9.1. Käsittelypaikka

[Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)

[Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)

[Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta [Vankilassaolo ja Kelan etuudet](#) sekä prosessikuvauksesta [Vankilailmoitusten käsittely](#).

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasia käsitellään siinä yksikössä, joka on antanut valituksenalaisen päätöksen.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tulon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan erääntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan erääntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovittulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöä tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää väärinkäytösepäilyn tunnistamisesta.

Lue myös [väärinkäytöksistä](#).

1.9.1.1. Eläke-etuuksien käsittelypaikka

Eläke-etuuksien valmistelu ja ratkaiseminen tehdään pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä.

Eläke-etuuksien keskittämiset

Eteläinen vakuutuspiiri

- perhe-eläkkeet
- kansaneläke, takueläke, ylimääräinen rintamalisä, lapsikorotus, eläkkeensaajan asumistuki, perhe-eläke ja eläketuki, kun eläke-etuuden liikamaksu peritään regressisäännöksen perusteella muun laitoksen maksamasta eläkkeestä tai korvauksesta (KEL 72 §, TKL 21 §, EAL 30 § ja ET 13 §)
- Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa (TK-ratkaisukeskus) [työkyvyttömyyseläkeasioissa](#) työkyvyn arviointi ja 1.9.2017 alkaen koko työkyvyttömyyseläkeprosessi.
- [kansainväliset eläkeasiat](#) Kansainvälisten asioiden yksikössä (KV-yksikkö)
- [vankilailmoitukset](#)

1.9.1.2. Kansainvälisten eläkeasioiden käsittelypaikka

Suomessa asuvien asiakkaiden eläkehakemukset, joissa on jokin kansainvälinen ulottuvuus, käsitellään keskitetysti kansainvälisten asioiden keskuksessa (KV-keskus, käsittelypiste 99600). Kansainvälinen ulottuvuus on kysymyksessä silloin, kun eläkkeenhakija tai perhe-eläkettä haettaessa edunjättäjä on asunut ulkomailla 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Hakemuksen käsittely kuuluu KV-keskuksen vastuulle myös silloin, kun aina Suomessa asuneelle

eläkkeenhakijalle tai -saajalle myönnetään oma tai perhe-eläke ulkomailta. Käsittely on keskitetty KV-keskukseen riippumatta siitä, haetaanko samalla eläkettä ulkomailta vai ei.

Turvakieltoasiakkaiden eläkeasiat käsitellään KV-keskuksessa, kun eläkkeessä on kansainvälinen ulottuvuus. Myös ulkomailla asuvien eläkkeensaajien eläkeasiat käsitellään KV-keskuksessa, vaikka asiakkaalla olisi suomalainen turvakielto.

Ohjaa hakemus KV-keskukseen myös silloin, kun hakijalla tai edunjättäjällä on Kelan vakuuttamispäätös tai Eläketurvakeskuksen antama lähetetyn työntekijän todistus Suomen vakuutukseen kuulumisesta koko ulkomailla olon ajalle.

Kirjaa HEMU-tapahtumalla (Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot) hakijan Kela-tietoihin vastuuyksiköksi KV-keskuksen numero 67593, kun asiakas asuu Suomessa.

Uudet hakemukset

Jos hakija tai edunjättäjä on 16 vuotta täytettyään asunut tai työskennellyt EU-/Eta-alueella, Sveitsissä tai maassa, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, taikka on muuttanut Suomeen jostain muusta ns. 3. maasta, siirrä vakuutuspiiristä KV-keskukseen uudet

- kansaneläkehakemukset
- leskeneläkehakemukset
- lapseneläke- ja koululaiseläkehakemukset
- takuueläkehakemukset ja
- lapsikorotushakemukset.

KV-keskus myös hylkää työkyvyttömyyseläkehakemukset, joissa on kansainvälinen ulottuvuus, jos kansaneläkettä ei jää maksettavaksi eläketulojen vuoksi. Joko KV-keskus tai työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskus, riippuen siitä kumpi perusteen havaitsee, ratkaisee hakemukset, joissa työkyvyttömyyseläke hylätään, koska vakuutusaikaa ei ole tarpeeksi (ns. karenssihylät). Alle 20-vuotiaalla työkyvyttömyyseläkkeen hakijalla ei ole asumisaikavaatimusta, vaan näissä tilanteissa TK-keskus tutkii, onko oikeus ns. nuoren työkyvyttömän eläkkeeseen.

Lue lisää hakemusten rekisteröinnistä vireille RAKE ja QE-järjestelmään.

Jos ulkomailla asuva henkilö on jättänyt kansallisen eläkehakemuksen ja se on ohjautunut OIWAssa vakuutuspiiriin tai etuuden keskittämisyksikköön, siirrä OIWA-työ KV-keskukseen tarkenteella kv-siirto. KV-keskuksen eläkekäsittelijät tarkistavat ja korjaavat tarvittaessa hakemuksen vireilläolotiedot ja rekisteröivät asiakkaan kotitoimistotiedot.

Ohjaa työt OIWAssa vakuutuspiiriin tai muun yksikön työjonosta KV-keskukseen etuuden mukaiseen työjonoon. KV-keskuksessa ei ole käytössä Yleinen-työjonoa. Merkitse työn tarkenteeksi kv-siirto. Tarkenne on valittavissa työtyypeille Hakemus, Oikaisu, Selvitettävä asiakirja ja Toimeksianto.

Eläkehakemus vakuutuspiirissä/ keskittämisyksikössä	KV-keskuksen työjono, Suomessa asuvan eläkehakemus	KV-keskuksen työjono, Ulkomailla asuvan eläkehakemus
Vanhuuseläke, työttömyyseläke	KE Suomessa asuva 99600	KE Ulkomailla asuva 99600
Työkyvyttömyyseläke	TK Suomessa asuva 99600	TK Ulkomailla asuva 99600
Perhe-eläke	PE Suomessa asuva 99600	PE Ulkomailla asuva 99600

Takuueläke	Takuueläke 99600	Takuueläke 99600
Lapsikorotus	KE Suomessa asuva 99600	KE Ulkomailla asuva 99600

U-liitteen käsittely

Vakuutusjaksot rekisteröidään KV-keskuksessa ja siksi U-liite tulee ohjata KV-keskuksen Yhteyslaitos-jonoon. Jos U-liite ei ole ohjautunut indeksoinnista suoraan KV-keskukseen, luo Vakuutusjaksojen rekisteröintityö ja liitä U-liite työhön.

Pyydä U-liite mikäli se puuttuu eläkehakemuksesta. Luo OIWAan Vakuutusjaksojen rekisteröintityö (etuus Vakuuttaminen), liitä pyyntökirje siihen ja laita työ odottamaan. Merkitse työn tarkenteeksi U-liite pyydetty. OIWA ohjaa Vakuutusjaksojen rekisteröintityön KV-keskuksen Yhteyslaitos -työjonoon.

Asiakirjojen siirtotyön käsittely

Asiakirjojen siirtotyöt ohjautuvat OIWAassa vakuutuspiirien työjonoihin ja vakuutuspiirien etuuskäsittelijät siirtävät työt OIWAsta työeläkejärjestelmän keskuspiiteeseen SANTRAan. Luo tarvittaessa Asiakirjojen siirtotyö ja siirrä se OIWAsta SANTRAan ennen kuin siirrä KV-keskuksen vastuulle kuuluvan hakemustyön KV-keskuksen työjonoon. Mikäli työeläkelaitokselle välitettävä asiakirja on ohjautunut KV-keskukseen, KV-keskuksen etuuskäsittelijä ohjaa sen Asiakirjojen siirtotyönä OIWAsta SANTRAan.

Tarkistushakemukset

Myös edellä mainittujen eläkkeiden ja etuuksien tarkistushakemukset käsitellään KV-keskuksessa. Tämä koskee perhesuhteiden ja tulojen muutoksen johdosta tehtäviä tarkistuksia, samoin kuin määräaikaistarkistuksia. Myös ylimääräisen rintamalisän tarkistukset, joissa on kansainvälinen ulottuvuus, hoidetaan KV-keskuksessa.

Kansaneläke tarkistetaan KV-keskuksessa, vaikka saaja itse ei ole ollut ulkomailla, jos hän hakee ulkomaista perhe-eläkettä.

Määräaikaistarkistushakemukset ohjautuvat pääsääntöisesti OIWAassa suoraan KV-keskukseen Tarkistus-työjonoihin. Siirrä muut mahdolliset KV-keskuksen vastuulle kuuluvat tarkistusasiat tarvittaessa KV-keskuksen Tarkistus -työjonoon asuinmaan mukaan. Merkitse työn tarkenteeksi kv-siirto. Tarkenne on valittavissa työtyypeille Hakemus, Oikaisu, Selvitettävä asiakirja ja Toimeksianto.

Tarkistushakemukset vakuutuspiirissä/ keskittämisyksikössä	KV-keskuksen työjono, Suomessa asuvan eläkehakemus	KV-keskuksen työjono, Ulkomailla asuvan eläkehakemus
Tarkistushakemukset	Eläkkeen tarkistus, Suomessa 99600	Eläkkeen tarkistus, Ulkomailla 99600

Muut asiat

Kun kansainvälisenulottuvuuden käsittävä eläkehakemus on vireillä, KV-keskuksessa käsitellään myös samanaikaisesti vireillä olevat

- nostaja-asiat

- maksuosoitteen muutosasiat
- vankiasiat
- verokorttiasiat
- maksuvaatimusasiat ja
- kuolinilmoitukset.

Jos yllä mainitut asiat eivät ole ohjautuneet OIWAssa suoraan KV-keskukseen, siirrä ne KV-keskuksen Tuki 99600 –työjonoon.

Jos eläke on jo maksussa, edellä mainitut asiat hoidetaan ja esimerkiksi eläkkeen määrää koskevat todistukset annetaan vakuutuspiirissä.

KV-keskus käsittelee myös antamaansa päätökseen liittyvät valitusasiat. Lisäksi KV-keskus hoitaa ratkaisemiensa etuuksien takaisinperinnän lukuun ottamatta niitä asioita, jotka on siirretty perintäyksiköiden tehtäväksi.

KV-keskus antaa päätöksen Suomessa asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä. Ulkomailla asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä päätös sen sijaan annetaan TK-ratkaisukeskuksessa. Lepäämisen jälkeiset lakkautuspäätökset antaa TK-ratkaisukeskus, jos eläke on ollut maksussa QE-aikana. Suomessa asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisen jälkeiset lakkautuspäätökset annetaan KV-keskuksessa, jos eläke on jätetty lepäämään RAKE-ajalla eikä maksuja ole QE-ajalla.

Suomen sisäiset kansaneläkkeen ja takuueläkkeen oikaisu- ja muutoksenhakuregressit sekä perhe-eläkkeen regressit on keskitetty Espoon vakuutuspiiriin. Kansainvälisissä tilanteissa hakemus tai tarkistushakemus käsitellään kuitenkin KV-keskuksessa sen jälkeen kun laitosten välinen regressiasia on hoidettu. Kansainväliset regressiasiat hoidetaan KV-keskuksessa.

KV-keskus rekisteröi eläkkeensaajan Kela-tietoihin EU-eläkkeet-vastuutiedon (67593), ulkomaiset vakuutustunnukset ja ulkomaiset lisäeläkelaitokset, ellei niitä ole rekisteröity vakuutuspiirissä.

1.9.2. Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin. Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.9.2.1. Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.9.2.2. Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyyssasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.9.3. Lisäselvitykset

Voit pyytää ratkaisuvaiheessa lisäselvityksiä asiakkaalta joko suullisesti tai kirjallisesti.

Voit käyttää seuraavia kirjepohjia

- PEL 01 Lisäselvityspyyntö
- PEL07 Tiedustelu eläkkeistä ja korvauksista (ulkomaan eläkkeet)
- PEL 50 Selvitys ulkomailla olosta (U-liite)

Hakijan tulee toimittaa eläkehakemuksen liitteet kirjallisesti. Katso liitteet Hakeminen-kohdasta.

1.9.4. Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.9.4.1. Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.9.4.2. Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.9.5. Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista [edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta](#). Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.9.5.1. Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa

Päätöksen antamisesta on erityissäännös seuraavissa eläke-etuuslaeissa:

- Kansaneläkelaki (568/2007) 63 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 24 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 §
- Eläketukilaki (1531/2016) 22 §

Eläke- etuuden maksamisen keskeyttämisestä (väliaikainen keskeytys, laitoshoitokeskeytys, keskeytys vankilassaolon vuoksi) annetaan aina päätös.

1.9.5.2. Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa

Kun eläke-etuus lakkautetaan etuudensaajan kuoleman johdosta, siitä ei anneta päätöstä.

Jos eläke-etuutta on ehditty maksaa liikaa, pyytää Kela pankkia palauttamaan liikaa maksetut etuuserät. Katso tarkemmin [menettelystä](#).

Eläke-etuudet on tarkistettava perheenjäsenen kuoleman vuoksi esimerkiksi kansaneläke, takuueläke, eläketuki ja eläkkeensaajan asumistuki. Asiakas voi myös hakea joitakin etuuksia, kuten perhe-eläkettä, perheenjäsenen kuoleman perusteella.

Jos päätös tulee antaa etuudensaajan, puolison tai lapsen kuoleman vuoksi, ota huomioon seuraavat asiat:

- Jos päätös lähetetään kuolinpesälle, muokkaa tarvittaessa päätöksen tekstiä tilanteeseen paremmin sopivaksi. Jos etuudensaaja on kuollut, poista etuuspäätöksestä maininta henkilökohtaisesta sähköisestä asiointipalvelusta. Lähetä päätös kuolinpesälle.
- Muokkaa takaisinperintäpäätöksen tekstiä sopimaan paremmin kuolinpesälle. Esimerkiksi jos takaisinperintäpäätöksessä todetaan ”Teiltä on päätetty periä...”, tarkista sopiiko tilanteeseen paremmin sanamuoto ”Kuolinpesältä on päätetty periä...” Lisää päätökseen teksti: ”Takaisinperittävä määrä tulee huomioida perunkirjoituksessa ja se on kirjattava velkana perukirjaan.”
- Päätöksen mukana tulee mennä kuulemiskirje, koska kuolinpesälle on annettava mahdollisuus vastata kuulemiskirjeeseen, ja takaisinperintäpäätös voidaan antaa vasta kuulemiselle varatun määräajan jälkeen.
 - Vanhuuseläkkeessä, takuueläkkeessä ja eläkkeensaajan asumistuessa on käytössä kuolinpesää varten oma kuulemiskirje ja vastauslomake (VEG02, GEG02 ja AEG02).

- Varmista, että kuolinpesän osakkaalle lähetettävään päätökseen tulee fraasi, jossa kerrotaan kuolinpesän osakkaan ilmoitusvelvollisuudesta pesän muille osakkaille (etuudesta riippuen AEX10, GEW10 tai YGW10).

1.9.5.3. Väliaikainen päätös

Myöntäminen väliaikaisesti

Leskeneläke ratkaistaan yleensä lopullisella päätöksellä vasta sen jälkeen, kun kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot tai niiden määrä on muulla tavalla selvitetty.

Leskeneläke voidaan kuitenkin myöntää väliaikaisella päätöksellä, kun

- leskeneläkkeen täydennysmäärässä tulona huomioon otettava eläke tai korvaus on hylätty ja eläkkeestä on muutoksenhaku vireillä (KEL 568/2007 72 §). Lue lisää menettelystä (Liikamaksu > Regressimenettely)
- leskeneläkkeeseen on haettu muutosta. Lue lisää [Muutoksenhakuohje](#)
- Kela on tehnyt päätöksen poistamista koskevan esityksen muutoksenhakuelimelle (KEL 568/2007 84 § 2 mom.). Lue lisää menettelystä [Päätöksen oikaisu ja poistaminen](#).
- täydennysmäärässä tulona huomioon otettavaa eläkettä tai etuutta on haettu EU/ETA-maasta tai Sveitsistä (KEL 568/2007 71 §). Lue lisää menettelystä (Ratkaisutyö > Leskeneläke > Kv-säännökset > Määrän laskeminen).

Keskeyttäminen väliaikaisesti

Leskeneläkkeen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää antamalla väliaikainen päätös.

Lue lisää

väliaikaisesta keskeyttämisestä

(Keskeyttäminen > Väliaikainen keskeyttäminen)

(KEL 568/2007 73 §)

1.9.5.4. Päätöksensaajat

Päätös lähetetään eläkkeenhakijalle tai -saajalle itselleen, ellei hänellä ole edunvalvojaa.

Hakija tai edunvalvoja

Päätös tulee lähettää hakijalle itselleen tai tämän lailliselle edustajalle (edunvalvoja, alaikäisen huoltaja).

Jos henkilölle on määrätty edunvalvoja ja hänet on rekisteröity käsittelyjärjestelmään ns. nostajaksi, lähtevät päätökset ohjelmallisesti sekä eläkkeensaajalle että edunvalvojalle. Voit erityisistä syistä estää päätöksen lähtemisen eläkkeensaajalle itselleen. Menettely tulee kyseeseen vain erityistapauksissa.

Pääsääntöisesti 15 vuotta täyttänyt henkilö voi itse käyttää puhevaltaa edunvalvojansa ohella. Päätös tulee siksi pääsääntöisesti lähettää sekä 15 vuotta täyttäneelle etuudensaajalle että hänen

edunvalvojalleen. Voit erityisistä syistä estää päätöksen lähtemisen eläkkeensaajalle itselleen. Menettely tulee kyseeseen vain erityistapauksissa.

Edunvalvontavaltuus

Päätös tulee lähettää myös edunvalvontavaltuutetulle, kun edunvalvontavaltuus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon.

Rekisteröi nostaja nostoperusteena Edunvalvontavaltuutettu. Päätökset lähtevät sekä etuudensaajalle että edunvalvontavaltuutetulle.

Valtuutus

Kun henkilö on valtuuttanut toisen henkilön hoitamaan Kela-asioitaan, lähetä päätös myös valtuutetulle, jollei tämän oikeutta vastaanottaa tiedoksiantoja ole erikseen rajoitettu esimerkiksi valtakirjassa. Valtuutuksen laajuuden perusteella sinun tulee tapauskohtaisesti ratkaista, lähetätkö päätöksen valtuutuksen nojalla toimivalle henkilölle vai et.

Voit käyttää Päätös tiedoksi –toimintoa päätöksen lähettämiseen valtuutetulle.

Kunta

Kun täysi-ikäisen henkilön etuus maksetaan kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n tai kansaneläkelain 67 §:n nojalla, lähetetään päätökset ohjelmallisesti sekä kunnalle että eläkkeensaajalle itselleen.

Kuolinpesä

Päätös lähetetään ensisijaisesti kuolinpesän hoitajalle.

Kuolinpesän hoitaja voi olla:

- **Pesänselvittäjä.** Jos kuolinpesälle on määrätty pesänselvittäjä, hän toimii aina pesän hoitajana ja päätös lähetetään pesänselvittäjän nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Testamentin toimeenpanija.** Jos vainajan testamentissa on määrätty testamentin toimeenpanija, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään toimeenpanijan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Kuolinpesän osakkaiden valtuuttama kuolinpesän edustaja.** Jos osakkaat ovat valtuuttaneet kuolinpesälle edustajan, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään edustajan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Leski.** Jos edellä mainittuja pesänhoitajia ei ole Kelan tiedossa eikä esimerkiksi jotakin pesän osakkaista ole ilmoitettu hoitajaksi ja vainajalta on jäänyt leski, voit olettaa lesken kuolinpesän hoitajaksi ja lähettää päätöksen hänen nimellään hänen osoitteeseensa.
- **Pesän osakas.** Pesän hoitajana voi toimia myös joku pesän osakkaista.

Kuolinpesän hoitajan selvittäminen

Kun kuolinpesän hoitaja on Kelan tiedossa tai vainajalta on jäänyt leski, sinun ei tarvitse erikseen selvittää kuolinpesän hoitajaa. Myös jos joku pesän täysi-ikäisistä osakkaista on asunut vainajan kanssa, voit olettaa hänet pesänhoitajaksi ja lähettää päätöksen hänen nimellään hänen osoitteeseensa. Jos vainajan kanssa on asunut useampi täysi-ikäinen osakas tai jos kukaan täysi-ikäisistä osakkaista ei ole asunut vainajan kanssa, sinun tulee selvittää kuolinpesän hoitaja.

Voit selvittää kuolinpesän hoitajan puhelimitse tai kirjeellä YHL16. Jos pesänhoitajaksi ilmoitetaan muu kuin pesänselvittäjä, testamentin toimeenpanija tai kuolinpesän osakkaiden valtuuttama edustaja, varmista, hyväksyykö pesänhoitajaksi nimetty itse sen, että hän toimii hoitajana. Päätös lähetetään pesänhoitajaksi nimetyn nimellä hänen osoitteeseensa.

Kun kuolinpesän hoitajaa ei saada selville

Jos kuolinpesän hoitajaa ei saada selville, päätös lähetetään jollekin kuolinpesän osakkaista tämän nimellä tämän omaan osoitteeseen. Kuolinpesän osakkaita ovat perilliset ja yleistestamentin saajat sekä yleensä myös leski. Jos yhtään osakastakaan ei ole tiedossa, päätös lähetetään vainajan kuolinpesälle vainajan viimeiseen osoitteeseen.

Tiedoksianto- ja vahingonkorvausvastuuteksti päätökseen

Kuolinpesätilanteissa päätöksessä tulee olla teksti, jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Sovelletut lainkohdat
(Hallintolaki 434/2003 9 luku)

1.9.5.5. Ratkaiseminen käytettävissä olevin tiedoin

Eläke voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja. Samoin menetellään, jos hän ei toimita Kelan pyytämää selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Tällöin eläkehakemus hylätään tai maksussa oleva eläke lakkautetaan. (KEL 568/2007 62 §)

1.9.6. Kansainväliset säännökset

ETA-eläkkeiden ratkaisemisessa noudatetaan Euroopan unionin sosiaaliturva-asetusten 987/2009 ja 574/1972 määräyksiä eläkkeiden käsittelystä.

Sosiaaliturvasopimuksissa ei ole ratkaisemista koskevia säännöksiä.

1.9.6.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artiklat 12 ja 43 - 52\)](#)
[\(574/72 art. 35 – 52\)](#)

Asetuksessa 987/2009, jota sovelletaan asetuksen 883/2004 eläkesäännösten mukaan määräytyvien eläkkeiden prosessiin, on seikkaperäisemmät määräykset prosessin etenemisestä. Pääpaino on sähköisessä laitosten välisessä tiedonvaihdossa, jonka käyttöönoton ajankohdasta ei vielä ole tietoa. Yhteyslaitoksen rooli painottuu hakijan ajan tasalla pitämiseen eläkekäsittelyn etenemisestä. Laitokset vaihtavat tietoja keskenään ja välittävät niitä yhteyslaitokselle tiedoksi. Kukin laitos pyytää itse tarvitsemansa lisäselvitykset muilta laitoksilta. Yhteyslaitos päättää prosessin päätösten yhteenvetoon (P7000).

Sosiaaliturva-asetuksessa 574/1972 määrätään menettelystä, kun EU-tilanteissa haetaan eri maiden eläkkeitä asetuksen 1408/1971 perusteella. Ratkaiseminen on osa ETA-hakemusprosessia. Hakemustiedot toiseen maahan välitetään hallintotoimikunnan vahvistamilla E 200 -sarjan lomakkeilla. Käsittely alkaa siitä, kun hakija jättää eläkehakemuksensa asuinmaan laitokseen ja ilmoittaa samalla olostaan toisessa asetuksia soveltavassa maassa. Käsittelyänsä ilmoittavien laitosten välityksellä maat ilmoittavat toisilleen vakuutus kautensa ja päätöstietonsa. Käsittely päättyy, kun asiakas saa käsittelyänsä ilmoittavilta laitokselta E 211 -yhteenvedon kaikkien käsittelyyn osallistuneiden laitosten eläkepäätyksistä.

Sähköisen tiedonvaihdon rakentamisen aikana prosessi Suomessa pyritään pitämään nykyisen kaltaisena. Siten Eläketurvakeskus Suomessa asuvien yhteyslaitoksena toimittaa edelleen hakemukset, vakuutuskausitodistukset ja päätökset toisiin maihin sekä valmistaa asiakkaalle yhteenvedon päätöksistä. Tietojenvaihto tapahtuu pääasiassa entisillä E-lomakkeilla, asuupa hakija Suomessa tai toisessa maassa. Varaudumme osittain jo nyt ainakin vastaanottamaan muista maista sähköistä tiedonvaihtoa vastaavia paperiasiakirjoja (pSEDi).

1.9.6.1.1. E 205-vakuutuskausitodistus

[\(987/2009 artiklat 47 ja 52\)](#)
[\(574/72 art. 42 ja 43\)](#)

Asetuksen 987/2009 mukaan kaikkien eläkekäsittelyyn osallistuvien laitosten on ilmoitettava yhteyslaitokselle ja toisilleen soveltamansa lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutus- ja asumiskaudet.

Asetuksen 574/1972 mukaan vakuutuskausitodistus on aina valmistettava, jos sitä pyytää joko asiakas itse tai se laitos, jossa hän on tuolloin vakuutettuna. Vakuutuskaudet ilmoitetaan lomakkeella E 205.

Asetuksien 987/2009 ja 574/1972 mukaan kukin maa vahvistaa omat vakuutus kautensa ja ilmoittaa ne toisille maille. Suomen asumiskaudet vahvistetaan KV-keskuksessa.

Eläketurvakeskus vahvistaa aina Suomen työskentelykaudet. Jokainen muu maa vahvistaa itse omat vakuutus kautensa maansa lainsäädännön mukaisesti.

Asetusta 987/2009 sovellettaessa vakuutuskausien ilmoittamisessa siirtymäaikana Kela käyttää edelleen E 205 -lomaketta ja Eläketurvakeskus pSEDiä P5000. Kelan asumiskausitodistuksessa tulisi ilmoittaa lisäksi, että työeläkejärjestelmä ilmoittaa omat kautensa eri lomakkeella.

Toinen maa saattaa ilmoittaa vakuutus kautensa joko E 205-lomakkeella tai pSEDillä P5000. Lisäksi toinen maa saattaa ilmoittaa lastenhoitokausiaan ([987/2009 artikla 44](#)) P1000-pSEDillä ja kysyä, ottaako Kela kaudet huomioon eläkekäsittelyssään. Kela vastaa pSEDillä P1100, ettei kausia oteta huomioon kansaneläkkeessä. Kela ei myöskään ilmoita erillisiä lastenhoitokausia vakuutuskausitodistuksessaan.

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu Suomessa

Ratkaisemisen ensimmäinen vaihe on Suomessa asutun ajan vahvistaminen. Selvitä aluksi, onko asiakkaan Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin kirjoittuneita jaksoja korjattava. Sinne on kirjoittunut ohjelmallisesti asiakkaan Vakuutusjaksot-tiedoista ne Suomessa tai ulkomailla olon jaksot, jolloin häneen on sovellettu Suomen asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä 16 vuoden iästä alkaen. Korjaa jaksot sen mukaisiksi kuin otat vakuutusajan (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Suhteutus) huomioon eläkkeen määrän laskennassa. Huomaa, että ulkomaan eläkkeen tai korvauksen saaminen ei enää estä asumisajan karttumista silloin, kun asiakas asuu Suomessa eikä saa samanaikaisesti sellaista etuutta Suomesta, jonka saaminen estää uuden vakuutusajan karttumisen.

Kun toimistossa on rekisteröity eläkehakemus vireille ETA-asiana QE-järjestelmään tai RAKE-järjestelmään, ohjelma on muodostanut YHTE-järjestelmään vireille EU-hakemuskäsittely -asian. Valitsemalla sen saat E 205 -lomakepohjan vakuutusajan kirjaamista varten. Kirjaa jaksoina se Suomen vakuutusaika, jonka otat huomioon eläkkeen määrän laskennassa. Kirjaa

erikseen ne jaksot, jotka vaikuttavat vain eläkeoikeuteen. Tulosta lomake toimistossa ja postita se Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain osastolle (00065 Eläketurvakeskus).

Kun olet saanut kaikkien tarvitsemiesi maiden vahvistamat E 205 -vakuutuskaudet (pSED P5000), tarkista muuttuvatko Suomen asumiskaudet, kun otat huomioon asetuksen yhteensovitusmääräykset päällekkäisistä vakuutuskausista ja ns. tekniset päällekkäisyydet, jotka johtuvat maiden erilaisista tavoista merkitä vakuutusajankoja.

Kun sovellat asetusta 987/2009 eläkkeisiin, jotka alkavat 1.5.2010 tai sen jälkeen, tarkistettuja Suomen asumisjaksoja ei tarvitse korjata pelkästään toisen maan vakuutusajan teknisen päällekkäisyyden takia. Tällöin voit kirjata toisen maan ajan kestona.

Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin eläkkeen suhteutusta ja laskentaa varten kaikissa tilanteissa myös tekninen FIN-kestoivi seuraavasti

- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 tai 1408/1971 mukaista väliaikaista määrää, kirjaa FIN-kestoivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.
- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 mukaista lopullista kansaneläkkeen määrää, kirjaa FIN-kestoivin ajaksi muiden asetusta soveltavien maiden vakuutusajokojen summa. Ota summassa huomioon myös sen maan aika, joka on vahvistanut pelkkää asumisaikaa.
- Jos olet laskemassa asetuksen 1408/1971 mukaista lopullista kansaneläkkeen taikka väliaikaista tai lopullista perhe-eläkkeen määrää, kirjaa FIN-kestoivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.

Valmista ja toimita yhteyslaitokselle uusi E 205 -vakuutuskausitodistus, jos Suomen asumiskausiin tulee vähintään yhden vuoden muutos puoleen tai toiseen. Muutos saattaa vaikuttaa toisen maan pro rata -eläkkeen laskentaan. Teknisen FIN-kestoivin tiedot eivät kirjoitu vakuutuskausitodistukseen.

Valmista asumiskausitodistus Eläketurvakeskuksen pyynnöstä myös esimerkiksi silloin, kun Suomessa asuva henkilö

- saa jo kansaneläkettä eikä aikaisempaa E 205 -lomaketta ole tai Eläketurvakeskus haluaa uuden toisen maan eläkkeen hakemista varten
- kansaneläkehakemus on hylätty eikä aikaisempaa E 205 -lomaketta ole tai Eläketurvakeskus haluaa uuden toisen maan eläkkeen hakemista varten
- hakee vain toisen maan vanhuuseläkettä eikä Kelan eläkettä vielä voi saada tai Kelan eläkkeen hakemista on lykätty
- ei ole hakenut Kelan eläkettä, jolloin KV-keskus saa tiedon toisen maan eläkkeen hakemisesta vasta Eläketurvakeskuksen pyytäessä asumiskausia.

Vastaavasti Kela tarvitsee toisen maan vahvistamat vakuutuskaudet eläkehakemuksen käsittelyä varten riippumatta siitä, onko toisen maan eläkettä haettu.

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu ulkomailla

Asetusta 987/2009 sovellettaessa eläkkeenhakija on velvollinen asuinmaassaan ilmoittamaan tiedot niistä vakuutuskausista ja asumiskausista, jotka ovat saattaneet täytyä toisen maan lainsäädännön mukaisesti. Asuinmaan yhteyslaitos toimittaa nämä tiedot KV-keskukseen pSEDillä P4000 tai asetuksen 574/1972 mukaisella E 207-lomakkeella. Samalla haetaan yleensä eläkettä ja pyydetään Suomen vakuutuskausia. Kaikkien maiden vakuutuskausitodistukset eivät välttämättä tule asuinmaan yhteyslaitoksen kautta, vaan niitä voi tulla myös suoraan muista maista.

Myös toinen maa voi pyytää KV-keskuksesta Suomen vakuutuskausia jo ennen eläkehakemusta. Pynnön mukana on yleensä E 207 -vakuutushistoriatiedot (pSED P4000). Esimerkiksi Saksa tarvitsee avioerotilanteissa Suomenkin vakuutusajat Saksan eläkeoikeuden jakamista varten.

Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, pyydä se maistraatista.

Toimita vakuutuskausiopyyntö liitteineen myös Eläketurvakeskukseen.

Selvitä ja vahvista Suomen asumiskaudet. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin eläkkeen suhteutusta ja laskentaa varten kaikissa tilanteissa myös tekninen FIN-keistorivi seuraavasti:

- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 mukaista lopullista kansaneläkkeen määrää, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi muiden asetusta soveltavien maiden vakuutusajojen summa. Ota summassa huomioon myös sen maan aika, joka on vahvistanut pelkkää asumisaikaa.
- Jos olet laskemassa asetuksen 1408/1971 mukaista lopullista kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen määrää tai eläkettä ei ole vielä haettu, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.

Kirjaa Suomen vakuutusajat E 205 –lomakkeelle. Teknisen FIN-keistorivin tiedot eivät kirjoitu vakuutuskausi todistukseen. Lähetä se yhdessä Eläketurvakeskuksen vahvistamien työskentelykausien (P5000) kanssa pyytäneen maan laitokselle. Jos olet saanut vakuutuskausia suoraan muista maista, lähetä Suomen vakuutuskaudet niille ja ilmoita se tiedoksi asuinmaan yhteyslaitokselle.

1.9.6.1.2. Väliaikainen ratkaiseminen

(KEL 568/2007 71 §)

([987/2009 artikla 50](#))

(574/72 art. 45)

Väliaikaisesta käsittelystä on säännökset sekä asetuksessa 987/2009 että 574/1972. Lue lisää väliaikaisen päätöksen antamisesta kohdasta Väliaikainen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-lainsäädätö).

Suomessa asuvan asiakkaan hakemus voidaan ratkaista tietyin edellytyksin väliaikaisena ja maksaa väliaikaista eläkettä siihen saakka, kunnes kaikilta tahoilta on saatu ne tiedot, jotka tarvitaan hakemuksen lopullista ratkaisemista varten.

Ulkomailla asuvalle hakijalle ei yleensä makseta ennakkoa sovellettaessa asetusta 987/2009. Ennakon maksaminen voi tulla kysymykseen vain poikkeuksellisesti, jos hakijan pääasiallinen toimeentulo on kansaneläkkeen varassa. Ota tällöin yhteyttä eläke- ja toimeentuloturvaosaston kansainvälisiä eläkeasioita hoitaviin henkilöihin (ETTVKELMA-ryhmäpostilaatikko).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 toisessa maassa asuvan hakemusta ei käsitellä Ulkomaan yksikössä väliaikaisena, koska väliaikaista pro rata -eläkettä ei voida heti laskea.

Älä hylkää hakemusta väliaikaisena, koska väliaikaiseen päätökseen ei voi hakea muutosta. Toisaalta ratkaisu voi muuttua myönteiseksi, kun olet saanut kaikki lopullista käsittelyä varten tarvittavat tiedot. Älä myöskään anna etukäteistä väliaikaista päätöstä.

Eläkkeen väliaikaisen myöntämisen edellytyksenä on, että

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika on kirjattu Eläkkeen vakuutusajat - tietoihin eläkkeen suhteuttamista varten.
- Suomen työeläkkeen määrä ei ylitä täyden takuueläkkeen määrää ja päätös on lopullinen. Jos hakijan taloudellinen tilanne on huono ja hänen pääasiallinen toimeentulonsa on kansaneläkkeen varassa, eläketulona voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon työeläkkeen väliaikainen määrä.

- hakija on pyytänyt väliaikaista päätöstä ja on tietoinen mahdollisen liikamaksun takaisinperinnästä.

Laske väliaikainen kansaneläke kansaneläkelain mukaisesti hakijan Suomessa asumaan aikaan suhteutettuna. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin Suomen vakuutusajat ja teknisen FIN-kestorivin arvoksi 00 vv 00 kk 00 pv. Ota eläketulona huomioon Suomen todelliset työeläkkeet ja korvaukset sekä ne tuloksi otettavat ulkomaan etuudet, jotka ovat jo tiedossa väliaikaista ratkaisua tehtäessä.

Muuta euroiksi ne tulona huomioon otettavat ulkomaan etuudet, jotka maksetaan muussa valuutassa kuin euroina. Voit käyttää muuntamisessa Euroopan keskuspankin laskuria, jonka löydät internet-osoitteesta <http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>

Käytä valuutan muuntamisessa ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. pankkipäivänä voimassa olevaa kurssia.

Älä maksa viivästyskorotusta väliaikaisen ratkaisemisen perusteella.

Ilmoita väliaikaisessa päätöksessä myöntämistä koskevien asioiden lisäksi ainakin

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika tai tieto siitä, että ulkomailla olo ei ole vaikuttanut eläkkeen määrään
- mitkä ulkomaan tulot on otettu huomioon
- regressivaatimuksen lähettämisestä toisen maan laitokselle, jos vaatimus on esitetty
- mahdollisen liikamaksun takaisinperimisestä
- lopullisen päätöksen antamisesta myöhemmin.

Päätöksen liitteenä ei ole ohjetta muutoksen hakemisesta.

Väliaikainen päätös postitetaan eläkkeenhakijalle ja nostajalle.

1.9.6.1.3. Lopullinen ratkaisu

Ratkaise hakemus lopullisesti joko ensimmäisellä käsittelykerralla tai väliaikaisen ratkaisemisen jälkeen heti, kun kaikki sen käsittelemisessä tarvittavat tiedot on saatu. Lue lisää kohdasta Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-lainsäädäntö).

Suhteutusta varten tarvitet Suomesta karttuneet ja muiden maiden vahvistamat vakuutusajat. Kirjaa myös tekninen FIN-kestorivi. Näiden perusteella ohjelma laskee kansallisen suhteutuskertoimen ja pro rata –kertoimen. Lisäksi tarvitet kaikkien tulona huomioon otettavien eläkkeiden ja korvausten lopulliset bruttomäärät.

Jos ratkaiset hakemusta asetuksen 1408/1971 perusteella, tarvitet Suomen työeläkkeen teoreettisen määrän silloin, kun kansallinen suhteutuskerroin on pienempi kuin 1. Eläkkeen vakuutusajat –tiedoissa teknisen FIN-kestorivin arvo on 00 vv 00 kk 00 pv. Teoreettisen määrän saat pyynnöstä työeläkelaitoksesta. Ota se tulona huomioon Suomen työeläkkeen asemesta. Asetuksen 1408/1971 piiriin kuuluvia muiden maiden samanlaisia eläkkeitä et voi ottaa tuloksi.

Hakemuksen lopullisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että olet saanut

- ETK:n vahvistamat Suomen työskentelykaudet (P5000)
- muiden maiden vahvistamat vakuutuskaudet ja kirjannut ne ottaen huomioon yhteensovitusäännökset ja mahdollisen vaikutuksen asumisjaksoihin

- Suomen työeläkkeen lopullisen maksettavan määrän asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen (itsenäinen eläke) laskemista varten
- Suomen työeläkkeen teoreettisen määrän pro rata –perhe-eläkkeen laskemista varten
- muiden maiden eläkepäätökset
- muista asetuksia soveltavista maista ja muualta ulkomailta maksettavien tulona huomioon otettavien eläkkeiden ja korvausten bruttomäärät.

Laske asetuksen 884/2004 mukainen lopullinen itsenäinen eläke kertomalla täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kansallisella suhteutuskertoimella, jossa on otettu huomioon muiden maiden vakuutusaika Suomen vakuutusajan lisäyksenä. Jos vakuutusajojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika. Vähennä tästä vuositulojen vaikutus.

Laske asetuksen 883/2004 mukainen pro rata –eläke kertomalla edellä mainittu itsenäinen eläke pro rata –kertoimella, joka on laskettu jakamalla Suomesta karttunut vakuutusaika Suomen ja muiden maiden vakuutusaikojen summalla. Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika. Pro rata –eläke on siis Suomen vakuutusaikojen vastaava osuus itsenäisestä eläkkeestä.

Muuta euroiksi ne tulona huomioon otettavat ulkomaan etuudet, jotka maksetaan muussa valuutassa kuin euroina. Voit käyttää muuntamisessa Euroopan keskuspankin laskuria, jonka löydät nettiosoitteesta www.sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do. Käytä valuutan muuntamisessa ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. pankkipäivänä voimassa olevaa kurssia tai käsittelypäivän kurssia, jos edellä mainittu päivä on vielä etukäteinen.

Hylkää hakemus vasta, kun olet saanut kaikista maista tiedot lopullista ratkaisemista varten.

Maksa Suomessa asuvalle hakijalle asetuksen 883/2004 mukainen itsenäinen eläke, jos kolmen vuoden karenssiaika on täytynyt Suomen vakuutusajalla. Pro rata –eläke voi olla suurempi, jos kaksi tai useampi maa on ottanut huomioon saman erilaisen etuuden.

Jos Suomessa asuvan asiakkaan karenssiaika on täytynyt vain laskemalla vakuutusajat yhteen tai jos hakija asuu ulkomailla, maksa pro rata –eläke.

Kirjaa OIWAN eläketyöhön laskelmat ja lopullisen ratkaisemisen perusteet sekä valuutanvaihtotiedot.

Ilmoita lopullisessa päätöksessä myöntämistä tai hylkäämistä koskevien asioiden lisäksi ainakin

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika ja muiden maiden vakuutuskausien kesto yhteensä tai tieto siitä, että ulkomailla olo ei ole vaikuttanut eläkkeen määrään
- Suomen vakuutusajan lisäyksenä huomioon otettu muiden maiden aika
- mitä ulkomaan eläkkeitä ei ole otettu tulona huomioon ja mitä on
- mahdollisen liikaa maksetun eläkkeen takaisinperimisestä
- että käsittelyssä on otettu huomioon sosiaaliturva-asetusten määräykset.

Asetus 987/2009: Päätöksen liitteenä on aina kansallinen muutoksenhakuohje, jonka perusteella asiakas voi hakea muutosta. Käsittelyn päätteeksi yhteyslaitos antaa kaikista päätöksistä yhteenvedon (E 211, pSED P7000), mutta sen perusteella ei voi hakea muutosta. Lue lisää muutoksenhakemisesta (Vanhuuseläke > Muutoksenhaku > EU-säännökset).

Asetus 574/1972: Päätöksen liitteenä on ohje muutoksen hakemisesta. Jos hakija on ollut vakuutettuna vain Pohjoismaissa, päätöksen mukana on tavanomainen muutoksenhakuohje. Jos hakija on ollut vakuutettuna myös Pohjoismaiden ulkopuolisessa asetuksia soveltavassa maassa, myönteiseen päätökseen liitettiin tiedote, jonka mukaan muutosta voidaan hakea vasta, kun hakija on saanut päätösten E 211 -yhteenvedon. Tilanne on samanlainen, kun

1.5.2010 tai sen jälkeen alkavaan eläkkeeseen sovelletaan asetusta 1408/1971 (asiakas on vakuutettuna ETA-maassa tai Sveitsissä taikka on ETA-maan tai Sveitsin kansalainen tai asiakas on 3. maan kansalainen ja eläke alkaa 15.2010–31.12.2010 välisenä aikana).

Lopullinen päätös tulostetaan ja se toimitetaan KV-keskukselle postitettavaksi eläkkeenhakijalle ja nostajalle. Lisäksi KV-keskus postittaa yhden kappaleen Eläketurvakeskukseen, kun hakija asuu Suomessa.

Hakijan asuessa ulkomailla, KV-keskus lähettää molemmat päätöskappaleet toisen maan yhteyslaitokselle valmistamansa E 210-lomakkeen mukana. Lomakkeen pohjan saa EU-hakemuskäsittely-valinnalla YHTE-järjestelmästä. KV-keskus toimittaa kyseisen maan yhteyslaitokselle myös työeläkelaitoksen E 210 -lomakkeen ja päätökset kansallisine muutoksenhakuohjeineen. Yleensä molempien tahojen tiedot lähetetään toiseen maahan samanaikaisesti. Jos työeläkelaitos on maksanut eläkettä toisen maan laitokselle sen esittämän regressivaatimuksen perusteella, KV-keskus toimittaa työeläkepäätöksen välittömästi kyseiselle yhteyslaitokselle.

1.9.6.1.4. E211-yhteenvedo

Sovellettaessa asetusta 987/2009 yhteyslaitos laatii päätösten yhteenvedon (asiakkaalle P1, laitoksille pSEDin P7000 ja siirtymäaikana E 211) saatuaan jokaisesta laitoksesta kansalliset päätökset muutoksenhakuohjeineen. Yhteenvedo ei avaa asiakkaalle uutta muutoksenhakumahdollisuutta. Lue lisää (Vanhuuseläke > Muutoksenhaku > EU-säännökset).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 käsittelevä laitos laatii päätösten yhteenvedon lomakkeelle E 211, kun se on saanut kaikkien käsittelyyn osallistuneiden maiden ja laitosten eläkepäätökset. Asetuksen mukaan yhteenvedo laaditaan hakijan äidinkielellä ja sen mukana lähetetään kunkin laitoksen alkuperäinen päätöskappale. Yhteenvedossa ilmoitetaan myös eri laitosten muutoksenhakukeinot. Valitusaika alkaa siitä, kun asiakas on saanut tiedon päätösten yhteenvedosta. Valitusaika lasketaan kunkin maan oman lainsäädännön mukaisesti. Hakija saa kuitenkin hakea muutosta heti kansallisen hylkäävän päätöksen saatuaan, jos kyse on työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä.

Yhteyslaitos ei automaattisesti laadi yhteenvedoa, jos uusi eläkehakemus koskee vain yhtä maata tai yhtä laitosta. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun yksi maa jo maksaa vanhuuseläkettä ja sitä nyt vasta haetaan korkeamman eläkeiän maasta.

Eläketurvakeskus lähettää laatimansa yhteenvedon tiedoksi kaikille käsittelyyn osallistuneille laitoksille.

Toisen maan yhteyslaitos/käsittelevä laitos lähettää yhteenvedon KV-keskukseen, joka toimittaa sen myös Eläketurvakeskukseen rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

1.9.6.2. Sosiaaliturvasopimukset

Eläkehakemuksia Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella ratkaistaessa noudatetaan samaa menettelyä kuin EU-tilanteissa (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > E211-yhteenvedo).

Muihin sosiaaliturvasopimuksiin perustuvien hakemusten käsittely ei eroa kansallisesta käsittelystä, ellei hakija ole ollut vakuutettuna myös muussa EU/Eta-maassa kuin Suomessa. Amerikan Yhdysvaltoja lukuun ottamatta toiseen sopimusmaahan on kuitenkin ilmoitettava tiedoksi ensimmäisen päätöksen sisältö. Kun eläkkeensaaja asuu Australiassa, sinne on ilmoitettava vanhuuseläkkeessä tapahtuneet kaikki muutokset. Intian sopimus ei koske Kelan eläkkeitä eikä Kela voi ilmoittaa eläketietoja Intiaan.

Tee ilmoitus kyseisen sopimuksen mukaisella yhteydenpitomakkeella. Jos asiakas asuu Suomessa, toimita yhteydenpitomake sopimusmaan yhdyslaitokselle. Yhdyslaitosten osoitteet löytyvät Kelan ulkomaan laitosten rekisteristä OSKY / Viranomaiset ja laitokset / Ulkomaan laitokset.

KV-keskus kirjoittaa lomakkeen ulkomailla asuvan hakijan päätöksen sisällöstä.

Yhteydenpitomakkeet ovat:

Sopimusmaa	Lomakkeet
Kanada	FIN/CAN 3
Chile	FI/CL 2
Israel	FIN/ISR 2
Australia	FI/AUS 2

Chilen sopimuksen mukaan Chilessä asuvalle eläkkeensaajalle on annettava terveydenhuolto varten todistus Suomen eläkkeiden saamisesta. KV-keskus antaa sen lomakkeella FI / CL 5 sekä kansaneläkkeestä että työeläkkeestä.

Sopimusmaassa asuva hakija on ollut vakuutettuna EU-/Eta-alueella

Jos sosiaaliturvasopimusmaassa asuva eläkkeenhakija on ollut vakuutettuna Suomen lisäksi myös vähintään yhdessä muussa EU/Eta-maassa, EU-säännösten mukaisesti hänelle myönnetään pro rata -eläke. Intiassa asuvalle ei myönnetä kansaneläkettä, koska sopimus ei koske Kelan eläkkeitä.

Pyydä vakuutuskaudet ja eläkkeiden määrätiedot muista EU-/Eta-maista. Kirjaa näiden maiden vakuutuskaudet Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin pro rata –suhteutuskertoimen laskentaa varten. Ota eläketulona huomioon myös näistä maista ansaitut työeläkkeet.

1.10. Maksaminen

Leskeneläke maksetaan kuukausittain etuudensaajan sukunimen alkukirjaimen mukaisena maksupäivänä tai edeltävänä pankkipäivänä seuraavasti:

- A - K 4. päivä
- L - R 14. päivä
- S - Ö 22. päivä

Leskeneläke maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen hänen ilmoittamalleen tilille. Eläkkeen maksaminen muulle kuin sen saajalle itselleen tulee kysymykseen vain laissa määrätyin perustein.

Jos eläkehakemuksen käsittely viivästyy, eläkkeeseen voidaan tietyissä tilanteissa maksaa viivästyskorotusta.

1.10.1. Maksuosoite

Etuus maksetaan etuudensaajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Jos asiakas ei saa avattua pankkitiliä tai jos asiakas esittää Kelalle erityisen syyn, etuus voidaan maksaa prepaid-kortille. Poikkeuksellisissa tilanteissa etuus voidaan maksaa myös maksuosoituksena tai käteismaksuna (KEL 568/2007 64 §).

Jos etuudensaaja on alaikäinen tai hänelle on määrätty edunvalvoja taloudellisten asioiden hoitoa varten, etuus maksetaan edunvalvojan ilmoittamalle tilille.

Kunnalle maksettava etuus maksetaan kunnan ilmoittamalle tilille.

Lue lisää [maksamisesta](#).

1.10.1.1. Ulkomaan maksuosoite

Kelan eläke voidaan maksaa ulkomailla vakinaisesti asuvalle eläkkeensaajalle seuraavin tavoin:

1. Eläke maksetaan eläkkeensaajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan pankkiin.
2. Jos eläkkeensaaja ei ole ilmoittanut tiliä Suomessa tai hän ei halua eläkettä sinne, eläke maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla ulkomaan maksuosoitteeksi.
 - IBAN-tilinumero ja pankin BIC-koodi (kansainvälinen muoto) tai
 - BBAN-tilinumero (kansallinen muoto) ja pankin BIC-/SWIFT-koodi tai
 - BBAN-tilinumero ja pankin nimi sekä pankin maakoodi. Pankin osoite kirjoitetaan pankin nimen alle, jos se on ilmoitettu. Tai
 - eläkkeensaajan tai nostajan postiosoite, kirjoittamalla x sille varattuun kenttään.

1.10.2. Maksunsaajat

Leskeneläke voidaan maksaa

- etuudensaajalle
- edunvalvojalle
- edunvalvontavaltuutetulle
- kunnalle
- kuolinpesälle
- ulosottoviranomaiselle
- vangin perheelle

Leskeneläke maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen.

Leskeneläkettä ei saa siirtää maksettavaksi toiselle henkilölle (ns. siirtokielto). Tällainen sopimus on mitätön

(KEL 568/2007 111 §)

. Tästä syystä etuudensaajan asioita hoitavan lähimaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee ilmoittaa maksuosoitteeksi etuudensaajan tili.

1.10.2.1. Etuudensaaja

Etuus maksetaan yleensä täysi-ikäiselle etuudensaajalle itselleen, jos hänelle ei ole määrätty edunvalvojaa. Etuus maksetaan etuudensaajan omalle tilille myös silloin, kun hänen etuusasioitaan sairauden tai muun syyn perusteella hoitaa lähimainen tai valtakirjalla toimiva henkilö.

Tilin varmistamiseksi lähimaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee esittää, esimerkiksi

- tiliote, josta ilmenee asianomaisen tilin omistajan olevan etuudensaaja
- pankin antama todistus siitä, että tili on etuudensaajan
- muu vastaava selvitys

Tilinumeron muuttamiseksi tarvitaan myös jokin edellä esitetyistä selvityksistä.

Lue lisää: Hakeminen vanhuuseläkkeessä (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Hakeminen)

1.10.2.2. Edunvalvontavaltuutettu

Kun henkilön antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan etuus edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Sinun ei tarvitse tarkistaa kenen nimissä tili on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon henkilön edunvalvontavaltuutetusta. Tiedon perusteella Oiwaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvontavaltuutetusta näkyy Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot ja Oiwan Asiakkaan tiedot -näytöllä. Voit tarkistaa tiedot maistraatin vahvistamasta edunvalvontavaltuutuksesta myös holhousasioiden rekisterikyselyllä (Ratkaisutyö >> Työvälineet, kohta Holhousasioiden rekisteri).

Pyydä edunvalvontavaltuutetulta tai asianomaisesta maistraatista kopio edunvalvontavaltakirjasta. Voit pyytää edunvalvontavaltuutetulta tilinumeron ja kopion edunvalvontavaltakirjasta käyttämällä kirjepohjaa YHL14. Jos edunvalvontavaltuutus kattaa etuusasioiden hoidon, tee nostajan muutos ja maksa tuki edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille.

Lue lisää:

Mikä on edunvalvontavaltuutus?
Edunvalvontavaltuutuksen sisältö, muoto ja voimaantulo
Valtuutuksen vaikutukset
Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

1.10.2.3. Edunvalvoja

Täysi-ikäinen etuudensaaja

Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja hoitamaan hänen asioitaan. Etuusasiaa ratkaistaessa tulee aina selvittää, onko henkilölle määrätty edunvalvoja ja mikä edunvalvontamääräyksen sisältö on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta. Tiedon perusteella Oiwaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvojasta näkyy myös Henkilön tietojen kyselytapauksella HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot ja Oiwaan Asiakkaan tiedot-näytöllä. HEKY-kyselyllä on nähtävissä edunvalvojan nimi ja tunniste sekä tieto siitä, onko henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu tai onko henkilö julistettu vajaavaltaiseksi. Tarkempi tieto edunvalvojan tehtävästä selviää edunvalvontamääräyksestä. Tarkista edunvalvojan tehtävän sisältö holhousasioiden rekisterikyselyllä (Ratkaisutyö > Työvälineet, kohta Holhousasioiden rekisteri).

Etuus maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja hoitamaan

- hänen taloudellisia asioitaan
- hänen omaisuuttaan
- hänen omaisuuttaan ja taloudellisia asioitaan

Jos edunvalvontamääräyksessä ei mainita mitään edunvalvojan tehtävästä, voidaan katsoa, että se kattaa eläkeasioiden hoitamisen.

Etuus tulee maksaa edunvalvojalle siinäkin tapauksessa, vaikka edunvalvontamääräyksessä ei ole rajoitettu etuudensaajan omaa toimintakelpoisuutta.

Jos edunvalvojan tehtävä on rajattu koskemaan ainoastaan määrättyä oikeustointia, asiaa tai omaisuutta (esim. perinnönjako), edunvalvojan toimivalta rajoittuu vastaavasti. Kelan maksama etuus ei siten aina välttämättä kuulu edunvalvojan toimivaltaan.

Edunvalvojan tehtävänä on ilmoittaa, mille tilille etuus tulee maksaa. Jos edunvalvoja ei ole ilmoittanut uutta tilinumeroa siihen mennessä, kun tieto tulee väestörekisterijärjestelmästä, pyydä edunvalvojalta tilinumeroa käyttämällä kirjepohjaa YHL13. Maksa etuus edunvalvojan ilmoittamalle tilille ja rekisteröi nostajaksi edunvalvoja. Sinun ei tarvitse tarkistaa, kenen nimissä tili on.

Jos edunvalvontatehtävä on määräaikainen, tarkista nostaja-asia ennen määräajan päättymistä. Rekisteröi seurantatieto määräajan päättymisestä.

Etuudensaajalla on useita edunvalvoja

Jos etuudensaajalle on määrätty useita edunvalvoja, etuus maksetaan sille edunvalvojalle, jolle tuomioistuin on määrännyt taloudellisten asioiden hoidon. Jos tehtävien jaosta ei ole päätetty, etuus voidaan maksaa kenelle tahansa edunvalvojista.

Lue lisää

[Mikä on edunvalvoja?](#)

[Edunvalvojan asema ja tehtävät](#)

[Mitä tarkoittaa toimintakelpoisuuden rajoittaminen?](#)

[Mitä tarkoittaa vajaavaltaiseksi julistaminen?](#)

[Mistä saa tiedon edunvalvojan määräämisestä, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta tai vajaavaltaiseksi julistamisesta?](#)

[Voiko Kela tehdä ilmoituksen edunvalvojan tarpeessa olevasta?](#)

[Kuuleminen edunvalvontatilanteessa](#)

1.10.2.4. Kunta

Etuus voidaan maksaa kunnalle

- laitos- tai perhehoidon korvaamiseksi
- etuudensaajan elämäntapojen, sairauden tai muun erityisen syyn perusteella

1.10.2.4.1. Laitos- tai perhehoito (AML 14 §)

Miltä ajalta etuuden voi maksaa kunnalle

Onko etuudensaaja laitos- tai perhehoidossa

Kunta voi asiakasmaksulain 14 §:n perusteella periä järjestämänsä laitos- tai perhehoidon korvaukseksi etuudensaajalle tulevat etuudet siltä ajalta, jonka laitos- tai perhehoito kestää.

Kunnan on tehtävä ilmoitus etuuden perimisestä kunnalle

- lomakkeella EV 255
- Kuntaliiton omalla lomakkeella
- muulla tavoin kirjallisesti

Vaatimuksen tulee olla Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

Miltä ajalta etuuden voi maksaa kunnalle

Etuus voidaan maksaa kunnalle siltä ajalta, jonka laitos- tai perhehoito kestää. Etuudensaajaa itseään tai edunvalvojaa ei kuulla ennen maksamisen ratkaisemista.

Jos etuus on jo maksussa ja Kelaan saapuu asiakasmaksulain 14 §:n mukainen vaatimus, voit muuttaa etuuden maksettavaksi kunnalle seuraavasta maksuerästä lukien, jos kunnan vaatimus on saapunut Kelaan vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Jos vaatimus saapuu tätä myöhemmin, voit muuttaa etuuden maksettavaksi kunnalle vasta seuraavasta maksuerästä.

Jos ratkaiset samanaikaisesti etuushakemuksen ja kunnan vaatimuksen, tarkista, että vaatimus on saapunut Kelaan vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Tällöin voit maksaa etuuden kunnalle jo laitos- tai perhehoidon alkamiskuukauden alusta. Myös takautuvat maksuerät maksetaan kunnalle laitos- tai perhehoidon ajalta. Jos kunnan vaatimus ei ole saapunut Kelaan vähintään kahta viikkoa ennen etuuden maksupäivää, et voi maksaa takautuvia maksueriä tai kuluvan kuukauden etuutta kunnalle. Tällöin voit tehdä nostajaratkaisun vasta seuraavan kuukauden alusta.

Etuus maksetaan kunnalle sen kuukauden loppuun saakka, jonka aikana laitos- tai perhehoito päättyy.

Onko etuudensaaja laitos- tai perhehoidossa

Sinun tulee selvittää, onko etuudensaaja laitoshoidoksi määritellyssä toimintayksikössä tai perhehoidossa. Toimintayksikön luonne selvitetään laitostietojen kyselytapahtumalla YZLK tai osoite- ja yhteystiedot kyselytapahtumalla OSKY. "Vaikutus etuuksiin" -tietona tulee laitoshoidon yksikön osalta olla "ei makseta" tai "ratkaistaan julkisen tuen perusteella/ostopalvelusopimus".

Jos kyseessä ei ole laitos- tai perhehoito, hylkää kunnan vaatimus. Kun henkilö asuu avohoidon toimintayksikössä (esim. palveluasuminen), etuus voidaan maksaa kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n perusteella vain, jos kysymyksessä on huostaanoton perusteella (jälkihuoltana) järjestetty asuminen.

1.10.2.4.2. Sijais- ja jälkihuolto

Kunta voi lastensuojelulain perusteella ottaa lapsen huostaan. Tällöin lapselle on järjestettävä sijaishuolto

- perhehoitona
- laitoshuoltana
- muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla

Sijaishuollon päättymisen jälkeen kunnan on aina järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto. Se voidaan järjestää esimerkiksi laitos- tai perhehuoltana tai väliaikaisena avohuollon tukitoimena, esimerkiksi asumispalveluna. Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttäessä 21 vuotta.

Kunta voi periä edellä mainitusta perhehoidosta, laitoshoidosta tai asumispalvelusta asetuksella säädettävän maksun. Kunnalla on oikeus periä korvaus lapselle tai nuorelle tulevista asiakasmaksulain 14 §:n mukaisista etuuksista siltä ajalta, jonka hoito kestää. Ks. lastensuojelulain 417/2007 3 luku 19 § ja AML 734/1992 7 §. Oikeus maksun perimiseen koskee myös jälkihuoltoa.

1.10.2.4.3. Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt

Etuus voidaan maksaa etuudensaajan asuinkunnan sosiaalihuollon toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan tai hänen omaistensa elatukseen, jos etuuden maksaminen hänelle itselleen vaarantaa hänen toimeentulonsa. Lisäksi edellytetään, että etuudensaajalle ei ole määrätty edunvalvojaa. (KEL 568/2007 67 §)

Etuuden maksaminen kunnalle ei edellytä etuudensaajan suostumusta.

Kunta ei vastoin etuudensaajan suostumusta saa käyttää sille maksettua etuutta muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta etuus on maksettu.

Osa kunnista on ottanut käyttöön Virho-järjestelmän, jonka kautta kunnat hoitavat asiakkaidensa raha-asioita. Virho-tili korvaa kuntien välitystilin niissä kunnissa, joissa järjestelmä on otettu käyttöön. Virho-järjestelmässä kunta avaa pankkitilin jokaiselle asiakkaalle eli ns. Virho-tilin. Tili on kunnan nimissä, ja kunnan nimeämällä toimihenkilöllä on siihen käyttöoikeus. Asiakkaalla ei ole tiliin käyttöoikeutta.

Eläke-etuus (kansaneläke, takuueläke, eläkkeensaajan asumistuki, lapsikorotus, eläketuki, leskeneläke, lapseneläke) voidaan maksaa kunnan ilmoittamalle Virho-tilille vain silloin, kun kunnalle maksaminen perustuu siihen, että etuudensaajalle itselleen maksaminen vaarantaisi etuudensaajan tai hänen omaistensa toimeentulon. Jatkossakin Kela päättää kirjallisen esityksen perusteella, maksaako se tällä perusteella eläke-etuuden kunnalle vai ei. Etuus maksetaan Virho-tilille vain kunnan pyynnöstä. Pyyntö on tehtävä kirjallisesti. Siinä tulee ilmoittaa, että kyseessä on Virho-tili. Ilman pyyntöä etuus maksetaan Sosiaalihuollon toimielimet -rekisterissä olevalle kunnan tilille.

Lue lisää [Virho-tilistä](#).

Kuka ja miten voi tehdä esityksen kunnalle maksamisesta

Esityksen etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle voi tehdä

- etuudensaaja
- hänen avio- tai avopuolionsa
- muu omainen
- etuudensaajasta pääasiallisesti huolehtiva henkilö
- kunnan sosiaalihuollon toimielin

Esitys etuuden maksamisesta kunnalle tulee tehdä lomakkeella

- [EV 241N](#) (Esitys etuuden maksamisesta kunnalle)
- Eläketurvakeskuksen lomakkeella ETK 2164
- muulla tavoin kirjallisesti

Esitys on aina perusteltava.

Kun kunnan esitys maksamisesta saapuu Kelaan, se tulee välittömästi kuvata Oiwaan ja rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään.

Ennen etuuden maksamista kunnalle sinun on kuultava etuudensaajaa. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa YHL18.

Jos asiakas on vahvistanut kunnan maksuvaatimuksen allekirjoituksellaan, asiakkaan kuulemisen voi tehdä myös suullisesti.

Mitä teet, kun etuudensaajan asuinkunta muuttuu

Etuus voidaan maksaa vain etuudensaajan asuinkunnalle. Jos etuudensaajan asuinkunta muuttuu, selvitä, voidaanko etuus maksaa etuudensaajalle itselleen. Uudelle asuinkunnalle etuutta ei voida maksaa, ellei kunta ole tehnyt perusteltua esitystä etuuden maksamisesta. Uuden asuinkunnan esityksen perusteista sinun on myös kuultava etuudensaajaa.

Mitä teet, kun etuudensaaja vaatii kunnalle maksamisen lakkauttamista

Jos etuudensaaja vaatii kirjallisesti kunnalle maksamisen lakkauttamista, selvitä kunnalta, vaatiiko se yhä etuuden maksamista itselleen. Sinun on aina kuultava kuntaa asiakkaan vaatimuksen johdosta. Voit käyttää kuulemisessa etuuden omaa kirjepohjaa (VEL35, PEL35). Anna maksamisesta päätös.

1.10.2.5. Vangin perhe

Etuus tai osa siitä voidaan maksaa puolison, avopuolison tai alle 16-vuotiaiden lasten toimeentulon turvaamiseksi, jos etuudensaaja on ennen vankilaan joutumistaan elättänyt heitä. Lisäksi perheen muiden tulojen edellytetään olevan niin pienet, että perheen koko huomioon ottaen voidaan katsoa sen elatuksen olevan keskeytettävän etuuden varassa.

Jos puoliso saa sairaus-, äitiys- tai työttömyyspäivärahaa tai on itse eläkkeensaaja, hänen katsotaan tulevan toimeen omilla tuloillaan.

Perheen saamat muut jatkuvat tulot kuten esimerkiksi lasten kotihoidontuki, otetaan huomioon. Lisäksi on huomattava, että vankeusrangaistusta suorittavan etuudensaajan työeläkkeen maksaminen jatkuu yleensä vankilassaolosta huolimatta.

Jos lapsi täyttää 16 vuotta aikana, jolloin etuutta maksetaan perheen toimeentulon turvaamiseksi, on maksaminen tai maksettava määrä tarkistettava.

Kun etuus tai osa etuudesta maksetaan perheen huoltoon, rekisteröi etuusjärjestelmän nostajaratkaisun nostajaksi muu nostaja (KEL 66 § vangin perhe) ja muuta nostajaksi se henkilö tai viranomainen, jolle etuus maksetaan. Lue myös > Tekniset ohjeet.

Maksamisen muuttaminen, kun henkilön vankeusrangaistus päättyy

Jos koko etuus on maksettu rangaistuksen suorittamisen ajalta perheen toimeentuloon, muuta se henkilön vapauduttua tai päästyä valvottuun koevapauteen maksettavaksi hänelle itselleen tai sille, joka ennen keskeytystä on sen nostanut. Mikäli vain osa etuudesta on maksettu perheen toimeentulon turvaamiseksi, aloita lisäksi keskeytettynä olleen osan maksaminen.

1.10.2.6. Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea etuutta.

Maksussa oleva etuus maksetaan vainajan tai mahdollisen maksunsaajan tilille sen kuukauden loppuun, jonka aikana etuudensaaja on kuollut.

Etuus voidaan lisäksi maksaa kuolinpesälle, jos etuushakemus on saapunut Kelaan etuudenhakijan kuolinpäivänä tai sitä ennen. Etuus maksetaan tällöin hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille.

Vainajan tili on voimassa

Kun vainajan tili on voimassa, etuus maksetaan hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille.

Vainajan tili on ehditty lopettaa:

Jos vainajan tili on ehditty lopettaa, sinun tulee selvittää tili, jolle etuus voidaan maksaa. Päätös lähetetään näissä tilanteissa sille, kenelle etuus maksetaan. Päätöksessä tulee olla teksti, jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Etuus maksetaan

- **pesänselvittäjälle** aina, jos kuolinpesälle on määrätty selvittäjä. Hakemus maksamisesta tehdään lomakkeella EV 224 (Eläkkeen tai muun etuuden maksaminen kuolinpesälle). Pesänselvittäjän tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi jäljennös oikeuden antamasta määräyskirjasta.
- jos kuolinpesälle ei ole määrätty pesänselvittäjää, etuus maksetaan hakemuksen EV 224 perusteella
 - **leskelle.** Lesken tulee toimittaa Kelalle vain hakemus.
 - **kuolinpesän edustajalle.** Hakemukseen on liitettävä vahvistettu perukirja ja yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Voit pyytää kuolinpesän edustajaa toimittamaan puuttuvat valtakirjat ja muut asiakirjat kirjeellä (VEL37 / PEL37).
 - **yleistestamentin saajalle.** Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Valtakirjoja ei tarvita.

- **testamentissa määrätyle toimeenpanijalle.** Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja sekä yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys.
- **kunnalle** niissä tapauksissa, joissa vainajan omaisia ei ole löydetty ja kunta on huolehtinut hautauksesta.

Lainkohdat: Kansaneläkelaki (568/2007) 64 §

1.10.3. Ulosotto

Kansaneläkelain mukainen etuus voidaan ulosmitata lapselle maksettavan elatusavun tai siihen rinnastettavan vahingonkorvauksen perimiseksi (KEL 568/2007 111 §) Ulosmittaus voi koskea sekä kuukausittain erääntyvää elatusapua että viisi vuotta nuorempia rästejä. Ulosmittauksen perusteena on oikeuden päätös tai kunnallisen toimielimen vahvistama sopimus.

Ulosmittaaminen toimeenpannaan ulosottomieheltä saapuneen maksukiellon perusteella ja siinä noudatetaan ulosottolain palkkaa koskevia säännöksiä.

Eläkkeen, eläketuen tai lapsikorotuksen ulosmittausta varten ulosottoviranomainen lähettää palvelupisteeseen maksukieltomakkeen.

Maksukiellon saavuttua tarkista, että maksukiellossa ovat kaikki tarpeelliset tiedot. Lisäksi varmista, että ulosotto koskee elatusavun perimistä. Ulosottomies vastaa maksukiellon oikeellisuudesta. Jos havaitset siinä selvän virheen, huomauta asiasta ulosottomiehelle. Jos tämä pysyy kannassaan, noudata maksukieltoa virheestä huolimatta, jos ei ole olemassa seuraavia syitä maksukiellon noudattamatta jättämiseen:

- ulosmittaus ei koske elatusavun perimistä
- velallinen ei ole etuudensaaja
- velallisen tulot eivät nouse yli suojaosuuden
- eläke-etuuteen kohdistuu muu maksuvaatimus, jonka on katsottava olevan ensisijainen ulosottovaatimukseen verrattuna
- Kelaan on saapunut uusi velallista koskeva maksukielto. Viimeistä maksukieltoa noudatetaan.

Näissä tapauksissa palauta maksukielto ulosottomiehelle. Kirjoita palauttamisen syy maksukiellon taakse.

1.10.3.1. Tulopohja

Tulopohjalla tarkoitetaan sitä tulojen määrää, josta ulosmittaus suoritetaan. Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, eläketuki, lapsikorotus ja sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetuudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen tarkoitettuja avustuksia ja korvauksia (esimerkiksi vammaisetuudet, asumistuet, lapsilisä) ei kuitenkaan lasketa mukaan tulopohjaan.

1.10.3.2. Suojaosuus

Etuudensaajalle on jätettävä hänen omaan sekä hänen elatuksensa varassa olevan puolison, oman lapsen ja puolison lapsen elatukseen tietty vuosittain tarkistettava euromäärä päivää kohden (Ulosottokaari 4 luku 48 §).

Käytä eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen ulosmittauksessa aina ulosottomiehen ilmoittamaa suojaosuuden määrää. Suojaosuuden muuttuessa ulosottomies antaa uuden maksukiellon.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2018 alusta

- 22,41 euroa päivässä velallisen itsensä osalta
- 8,04 euroa päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta.

Suojaosuus lasketaan kertomalla päiväkohtainen suojaosuus 30:lla. Yksinäisen velallisen suojaosuus on siten vuoden 2018 alusta lukien 672,30 euroa kuukaudessa.

Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Tästä johtuen ulosottomiehen tulisi vuosittain toimittaa Kelaan uusi maksukielto.

Velallisen elatuksen varassa olevina lapsina voidaan ottaa huomioon alaikäiset, samassa taloudessa asuvat

- aviolapset
- ottolapset
- tunnustetut avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset

Eri taloudessa asuvaa lasta ei oteta huomioon, vaikka eläke-etuuden maksaisi lapselle elatusapua. Myös avopuoliso otetaan huomioon suojaosuutta laskettaessa, jos hän on etuudensaajan elatuksen varassa.

Velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioon ottaminen suojaosuutta määrättäessä on harkinnanvarainen ja kokonaan ulosottomiehen vastuulla. Sitä sinun ei tarvitse tarkistaa ulosottomieheltä, vaikka päätteellä olevien tietojen mukaan huollettavia näyttäisikin olevan.

1.10.3.3. Toimenpiteet palvelupisteessä

Tulopohjan laskeminen	Vapaakuukausijärjestelmä	muun eläkkeen maksaminen keskeytyä tai lakkaa
Takautuvan eläke-erän maksaminen	Ulosmitattavan määrän tarkistaminen	Ennakonpidätyksen korjaus
Lapsikorotus	Ulosmittauksen lakkauttaminen	

Tulopohjan laskeminen

Laske ensin, mikä on tulopohjaan kuuluvien tulojen yhteenlaskettu nettomäärä. Lisää ulosottomiehen maksukiellossa ilmoittamaan muun tulon nettomäärään kansaneläkkeen ja/tai perhe-eläkkeen/eläketuen nettomäärä sekä mahdollinen lapsikorotus ja rintamalisät. Lisää tulopohjaan myös muut Kelan ko. henkilölle maksamat etuudet, jotka otetaan huomioon tulopohjassa (esim. sairauspäiväraha). Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ei ylitä suojaosuutta, et voi ulosmitata eläkettä, eläketukea tai lapsikorotusta lainkaan.

Jos ulosmitattavaksi vaadittu määrä on maksukiellossa ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmittaa tämä määrä, enintään kuitenkin suojaosuuden ylittävä määrä.

Jos vaadittu määrä on ilmoitettu murtolukuna (1/3 tai 2/3), laske ulosmitattava määrä seuraavasti:

- Jos tulopohjaan kuuluvien tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin ko. henkilölle laskettu suojaosuus kerrottuna kahdella, ulosmitattava määrä on 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.
- Jos yhteenlaskettu nettomäärä on yhtä suuri tai pienempi kuin ko. henkilölle laskettu suojaosuus kerrottuna kahdella, ulosmitattava määrä on 2/3 tulojen yhteenlasketun nettomäärän ja suojaosuuden erotuksesta (ns. tulo-eräulosmittaus).

Jos maksukiellossa on määrätty ulosmittaukselle euromääräinen enimmäismäärä, ei sitä saa ylittää.

Voit ulosmitata kansaneläkkeestä, eläketuesta, lapsikorotuksesta ja leskeneläkkeestä elatusapusaatavan perimiseksi edellä mainittua säännönmukaista määrää (1/3 tai 2/3) suuremman määrän. Ulosottomies ilmoittaa ulosmitattavan määrän maksukiellossa. Velalliselle olisi kuitenkin aina jätettävä vähintään yksi kolmasosa palkan ja siihen rinnastuvien tulojen yhteismäärästä eikä suojaosuutta saa ulosmitata.

Ota muut tulot huomioon sen suuruisena kuin ulosottomies ilmoittaa maksukielto-ohjelmalla. Jos ulosottomies ei ole ilmoittanut muita tuloja, katsotaan, ettei niitä ole. Tällöin tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ei yleensä ylitä suojaosuutta. Etuutta ei siten voida ulosmitata ja maksukielto palautetaan.

Voit laskea ulosmitattavan määrän oikeushallinnon sivuilla (www.ulosotto.oikeus.fi/maksukieltolaskuri) olevaa maksukielto-laskuria apuna käyttäen.

Takautuvan etuus-erän ulosmittaus

Voit elatusapumaksujen suorittamiseksi pidättää takautuvasti maksettavasta kansaneläkkeestä, eläketuesta, perhe-eläkkeestä ja lapsikorotuksesta 2/3 niiden nettomäärästä. Tällöin ei sovelleta suojaosuussäännöstä. Siten myönnettäessä etuutta ensimmäisen kerran tai jatkettaessa kuntoutustukea suojaosuus ei rajoita takautuvista eristä ulosmitattavaa määrää. Ainoana rajoituksena on vaatimus 2/3 nettomäärästä.

Lapsikorotus

Eläkkeensaajalle voidaan myöntää lapsikorotus alle 16-vuotiaasta lapsesta ulosmittauksen perusteella, jos eläkkeensaajan tuloista säännöllisesti ulosmitataan vähintään elatustuen (156,39 euroa/kk vuonna 2018) verran tai hänellä ulosmitattava määrä mukaan lukien on kustannuksia lapsesta yhteensä vähintään elatustuen verran. Katso myös lapsikorotus.

Jos eläkkeeseen on jo ennen ulosmittausta myönnetty lapsikorotus lapsesta, jonka elatusavun perimiseksi ulosmittausta on vaadittu, mutta ulosmittausta ei voida suojaosuuden vähentämisen jälkeen toteuttaa, tarkista eläkkeensaajan oikeus saamaansa lapsikorotukseen. Pyydä tarkistusta varten hakemus.

Jos eläkkeeseen on myönnetty lapsikorotus ulosmittauksen perusteella ja ulosmittaus lakkaa, lakkautaa lapsikorotus.

Vapaakuukausijärjestelmä

Kun ulosmittaus toimitetaan elatusavun perimiseksi, voidaan velalliselle antaa vapaakuukausia vain painavasta syystä. Keskeytä ulosmittaus vapaakuukausien ajaksi. Keskeytyksestä ei anneta päätöstä asiakkaalle.

Ulosottomies ilmoittaa Kelalle kirjallisesti vapaakuukausista. Uutta maksukieltoa ei kuitenkaan tarvitse antaa. Jos ulosottomies ei toimita uutta maksukieltoa, noudata aiempaa maksukieltoa keskeytyksen jälkeenkin. Vapaakuukausista voidaan ilmoittaa myös maksukiellossa, jos kuukaudet

ovat ennalta tiedossa. Jos vapaakuukausien ilmoitetaan olevan esim. heinäkuu ja joulukuu, huolehdi siitä, että vapaakuukaudet tulevat huomioonotetuksi.

Ulosmitattavan määrän tarkistaminen

Ulosmitattava määrä on tarkistettava, kun eläkkeen, eläketuen tai lapsikorotuksen määrä muuttuu. Tarkistuksen voi aiheuttaa veroprosentin muutos, lapsen täyttäminen 16 vuotta tai muu syy. Tästä syystä rekisteröi muutosta edeltävälle kuukaudelle seurantatieto.

Myös kun lapsikorotus myönnetään henkilölle, jolla on jo voimassa eläke-etuuteen kohdistuva maksukielto, tulee ulosmitattava määrä tarkistaa. Ulosmitattavan määrän selvittämiseksi ota tarvittaessa yhteyttä ulosottoviranomaiseen.

Ulosmittauksen lakkauttaminen

Lakkauta ulosmittaus, kun

- ulosottomies lähettää Kelaan ilmoituksen maksukiellon peruuttamisesta/muuttumisesta tai muulla tavoin kirjallisesti peruuttaa ulosmittauksen.
- eläkkeen, eläketuen määrän ja/tai suojaosuuden muuttuessa ei jää enää ulosmitattavaa. Tällöin maksukielto palautetaan ulosottomiehelle.

Kun eläke-etuuden maksaminen keskeytyy tai lakkaa

Jos eläkkeen tai eläketuen maksaminen keskeytetään esim. vankeusrangaistuksen suorittamisen tai tuntemattomissa olon vuoksi tai määräajaksi myönnetty kuntoutustuki lakkaa, ilmoita ulosottomiehelle eläkkeen tai eläketuen maksamisen keskeytymisestä ja tiedustele, onko maksukielto edelleen voimassa maksua jatkettaessa vai palautetaanko maksukielto.

Eläkkeensaajan kuoltua ilmoita ulosmittauksen päättymisestä kuoleman johdosta ja palauta maksukielto ulosottomiehelle.

Ennakonpidätyksen korjaus

Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää toimistolle tiedon ennakonpidätyksen korjaamisesta. Selvitä, onko palautettavasta ennakosta vielä maksettava ulosottomiehelle ja laske tarvittaessa ulosmitattavan määrän uudelleen. Rekisteröi maksamista koskevat tiedot ja ilmoita siitä Vero- ja kirjanpitoryhmälle. Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa, milloin rahat ovat maksussa. Ilmoituksen saatuaasi, anna ennakon palautusta koskeva päätös eläke-etuudensaajalle.

1.10.3.4. Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus

Kelan on annettava ulosottoviranomaisen pyynnöstä ulosmittauksen täytäntöönpanoa varten tiedot kansaneläkelain mukaisen eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen määrästä. Voit ilmoittaa Kelan maksaman eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen määrän muunkin velan kuin elatusavun ulosmittaamista varten. Ulosmittauksen ulkopuolella jääviä etuuksia, kuten vammaisetuudet ja asumistuki, ei ilmoiteta ulosottoviranomaiselle.

Työeläkkeen maksajaa koskevan tiedon saa antaa ulosottoviranomaiselle. Työeläkkeen määrää koskevia tietoja ei yleensä anneta, vaikka ne ovat nähtävissä kyselyillä. Työeläkelaitoksille ei anneta tietoja Kelan ulosmittauksesta.

1.10.4. Maksaminen regressinä

[Useat vaatimukset](#)

[Brutto- ja nettoperintä](#)

Leskeneläke voidaan maksaa regressinä eli takautumisvaatimuksen perusteella toiselle viranomaiselle tai Kelalle muun, eläkkeeseen nähden toissijaisen etuuden tai korvauksen liikamaksun korvaukseksi. Regressitilanne voi syntyä esimerkiksi, kun leskeneläke myönnetään takautuen samalle ajalle, jolta henkilölle on jo maksettu toimeentulotukea.

Leskeneläke voidaan maksaa regressinä, kun kyseessä on:

- toimeentulotukilain mukainen vaatimus (TOTUL 1412/1997 23 §)
- kansaneläkkeen liikamaksun kuittaaminen (KEL568/2007 69 §)
- potilasvahinkolain mukainen vaatimus (potilasvahinkolaki 585/1986 9 §)
- takuueläkettä koskeva vaatimus (TKL 21 §)
- sosiaaliturva-asetuksen ja sopimusten regressimääräykset

Leskeneläke voidaan maksaa vaatimuksen perusteella siltä ajalta, jolle toisen etuuden tai korvauksen liikamaksu kohdistuu. Tällöin takautuva eläke maksetaan vaatijalle joko kokonaan tai osittain. Regressiperintä ei edellytä etuudensaajan suostumusta.

Maksaminen muulle viranomaiselle edellyttää, että se on toimittanut Kelaan kirjallisen maksuvaatimuksen. Maksuvaatimus (TOT, POT, SRV) tulee rekisteröidä vireille RAKE-järjestelmään välittömästi sen saapumisen jälkeen.

Maksettaessa leskeneläkettä regressinä kansaneläkkeen ja/tai takuueläkkeen liikamaksun korvaukseksi lähtökohtana on, että kyseiseen etuuteen on tehty tarkistus- tai lakkautusratkaisu ja sen johdosta on syntynyt liikamaksua samalle ajalle, jolle eläke myönnetään.

Liikamaksun käsittelyn yhteydessä RAKE-järjestelmään rekisteröidään vireille maksuvaatimus (OTV).

Eläkkeen maksamisesta maksunvaatijalle annetaan päätös eläkkeensaajalle itselleen. Maksunvaatijalle ei yleensä anneta päätöstä erikseen, vaan tiedot maksusta välitetään vaatijalle pankin tiliotteella.

Useat vaatimukset

Leskeneläkkeeseen voi kohdistua samanaikaisesti useita vaatimuksia tai vähennyksiä. Useita vaatimuksia voi olla esimerkiksi kun henkilölle on maksettu samanaikaisesti toimeentulotukea ja potilasvahinkolain mukaista korvausta ja hänelle myönnetään eläke takautuen tälle ajalle. Jos TOTUL 23 §:n mukainen vaatimus ja potilasvahinkolain mukainen vaatimus koskevat samaa aikaa, on potilasvahinkolain mukainen vaatimus ensisijainen. Bruttoperintä on ensisijainen nettoperintään nähden.

Brutto- ja nettoperintä

Bruttomäärästä peritään

- kansaneläkkeen liikamaksu (ennakkosuoritus) (OTV)
- potilasvahinkolain 9 §:n mukainen vaatimus (POT)
- takuueläkkeen liikamaksu (OTV)

Nettomäärästä peritään

- toimeentulotukilain 23 §:n mukainen vaatimus (TOT) tai

- sosiaaliturvasopimuksien mukainen vaatimus (SRV).

1.10.4.1. Maksaminen toimeentulotuen korvaukseksi

1.1.2017 alkaen Kela on myöntänyt ja maksanut perustoimeentulotuen ja kunta ehkäisevän sekä täydentävän toimeentulotuen.

Kela ja kunta voivat myöntää toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa perhe-eläkettä vastaan. Molemmat voivat periä perhe-eläkkeestä ennakkona myöntämänsä toimeentulotuen, jos eläke myönnetään samalle ajalle, jolta toimeentulotukea on maksettu (Totul 1412/1997 23 §). Toimeentulotuki voidaan periä vain niiden kuukausien eläkkeestä, joilta ennakkona myönnettyä toimeentulotukea on maksettu.

Kelan vaatimus

Perhe-eläke maksetaan Kelalle, kun perustoimeentulotuen käsittelijä tekee toimeentulotukilain 23 §:än perustuvan kuittauspyynnön (Maksuvaatimus-työ Oiwaan) perhe-eläkkeeseen. Perustoimeentulotuen käsittelijä lisää Maksuvaatimus –työn kommenttiin kuittauspyynnön ajan ja euromäärän. Maksuvaatimus rekisteröidään vireille (RAKE-järjestelmä).

Jos perustoimeentulotuen käsittelijä ei ole tehnyt Maksuvaatimus -työtä perustoimeentulotuen ratkaisun yhteydessä, voi takautuva perhe-eläke jäädä kuittaamatta perustoimeentulotukeen. Ota yhteyttä perustoimeentulotuen käsittelijään, jos huomaat, että perustoimeentulotukea on maksettu samalta ajalta, jolta olet myöntämässä perhe-eläkettä, eikä maksuvaatimuspyyntöä ei ole tullut.

Kunnan vaatimus

Kunnan vaatimus saapuu Kelaan joko sosiaalitoimen etuustietopalvelun kautta tai lomakkeella. Maksuvaatimus rekisteröidään vireille perhe-eläkkeeseen (RAKE-järjestelmä).

Vaatimuksen tulee olla Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen perhe-eläkkeen maksupäivää.

Esimerkki

Jos perhe-eläkkeen maksupäivä on torstai, vaatimuksen on täytynyt saapua Kelaan viimeistään torstaina kaksi viikkoa aikaisemmin.

Kunta vastaa tekemänsä vaatimuksen oikeellisuudesta. Käsittelijän ei siten tarvitse selvittää, onko kunta myöntänyt toimeentulotukea odotettavissa olevaa perhe-eläkettä vastaan. Epäselvissä tapauksissa voit kuitenkin varmistaa, kohdistuuko kunnan vaatimus käsittelemääsi perhe-eläkkeeseen.

Jos Kela ja kunta vaativat perhe-eläkkeen samalta ajalta, Kelan maksama perustoimeentulotuki kuitataan ensin perhe-eläkkeestä ja jäljelle jäävä perhe-eläke maksetaan kunnalle. Jos perhe-eläkkeen lisäksi maksetaan viivästyskorotusta, Kelan ja eläkkeensaajan osuuteen kohdistuva viivästyskorotus maksetaan eläkkeensaajalle itselleen. Kunnalle maksetaan sen osuuteen kohdistuva viivästyskorotus.

Lue lisää [Perintä ja kuittaus odotettavissa olevasta etuudesta, TOTUL 23 §:n maksuvaatimusten muutokset 1.1.2017 alkaen](#) ja [Perustoimeentulotuen aiheuttamat muutokset eläkejärjestelmiin 1.1.2017](#).

Ennakkonpidätyksen korjaukset

Ennakkonpidätyksen korjauksessa palautettava ennako maksetaan ensin Kelalle ja mahdollinen loppuosa kunnalle, jos niiden molempien TOTUL 23 § -vaatimukset ovat voimassa samalle ajalle, johon palautus kohdistuu. Kun Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa ennakkonpidätyksen korjaamisesta

Toimeksianto-työllä, selvitä, onko Kelan maksuvaatimus vielä voimassa ja miltä ajalta. Jos Kelan vaatimus on voimassa, rekisteröi siihen jäljellä olevan perustoimeentulotuen tiedot (aika ja määrä). Ota yhteyttä kuntaan ja selvitä sen vaatimuksen tiedot vain, jos ennakonpalautus on suurempi kuin Kelan vaatiman perustoimeentulotuen määrä. Jos kunnan vaatimus ei ole enää voimassa, poista vaatimuksen voimassaolo. Jos kunnan vaatimus on voimassa, rekisteröi vaatimukseen jäljellä olevan toimeentulotuen tiedot. Kirjaa vaatimusten tiedot Toimeksianto-työhön ja siirrä työ Vero- ja kirjanpitoryhmään. Vero- ja kirjanpitoryhmä kirjaa Toimeksianto-työhön, milloin rahat ovat nostettavissa.

1.10.4.2. Maksaminen kansaneläkkeen korvaukseksi (ennakkosuoritus)

Jos kansaneläkettä saavalle henkilölle myönnetään takautuvasti kansaneläkelain mukainen perhe-eläke, pidetään maksettua kansaneläkettä perhe-eläkkeen ennakosuorituksena. Samalta ajalta maksettu kansaneläke peritään perhe-eläkkeestä maksuvaatimuksella (OTV). (KEL 568/2007 69 §)

1.10.4.3. Maahanmuuttajan erityistuen korvaukseksi

Jos eläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolla on maksettu maahanmuuttajan erityistukea, voidaan liikaa maksettu erityistuki periä eläkkeestä. Vaatijalle eli Kelan toimistolle maksetaan eläkkeestä se osuus, joka on rekisteröity maksuvaatimukseen. (MMETL 17 §)

1.10.4.4. Maksaminen takuueläkkeen liikamaksun korvaukseksi

Jos eläke myönnetään tai sitä korotetaan takautuvasti samalle ajalle, jolle on maksettu takuueläkettä, voidaan liikaa maksettu takuueläke periä eläkkeestä. Rekisteröi maksuvaatimus Maksuvaatimus/ Maksunsaaja-toiminnolla. Lue lisää teknisistä ohjeista > QE- järjestelmä > Takaisinperintä > Takaisinperintäasian valmistelu > Regressikuittaus- ja perintä.

1.10.4.5. Maksaminen Potilasvakuutuskeskukselle

Potilasvahinkokorvaus on toissijainen muihin lakisääteisiin korvauksiin nähden (potilasvahinkolaki 8 §). Tämän vuoksi Potilasvakuutuskeskus vastaa potilasvahingon korvauksesta vain siltä osin kuin vahingon kärsinyt ei saa siitä korvausta muun kuin potilasvahinkolain perusteella.

Jos Potilasvakuutuskeskus on jo maksanut korvausta ja vahingon kärsineellä on oikeus Kelan maksamaan eläkkeeseen, syntyy Potilasvakuutuskeskukselle regressioikeus samalta ajalta maksettua Kelan eläkkeeseen (potilasvahinkolaki 9 § 1 mom).

Regressi edellyttää, että Kelan maksama eläke perustuu samaan vahinkotapahtumaan. Lisäksi edellytetään, että Potilasvakuutuskeskuksen ilmoitus on saapunut Kelaan viimeistään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

1.10.4.5.1. Toimenpiteet keskittämisyksikössä

Kun potilasvahinkoasia tulee vireille Potilasvakuutuskeskuksessa, se voi lähettää Kelaan ennakoilmoituksen. Kun ilmoitus saapuu Kelaan, se tulee välittömästi rekisteröidä vireille RAKE-etuusjärjestelmään.

Kun käsittelet perhe-eläkettä koskevaa hakemusta ja potilasvahinkolain mukainen vaatimus on vireillä, sinun tulee ennen etuuspäätöksen antamista ilmoittaa myönnettävän eläkkeen määrä Potilasvakuutuskeskukselle. Voit tehdä sen palauttamalla saamasi ilmoituksen Potilasvakuutuskeskukselle eläkettä koskevin tiedoin varustettuna.

Kun Potilasvakuutuskeskus on saanut tiedon Kelan eläkkeen määrästä, se laskee takautumisvaatimuksensa määrän ja esittää sen jälkeen vaatimuksensa Kelalle.

Potilasvakuutuskeskuksen vaatimuksesta tulee käydä ilmi

- Potilasvakuutuskeskukselle maksettava eläke ja sen määrä
- aika, jolta eläke on maksettava Potilasvakuutuskeskukselle
- aika, mistä lukien Kelan myöntämä eläke voidaan maksaa etuudensaajalle itselleen

Kun vaatimus on saapunut, voit ratkaista eläkeasian. Ennen päätöksen antamista sinun tulee aina varmistua siitä, että Kelan maksama eläke perustuu samaan vahinkotapahtumaan kuin potilasvahinko.

Kun Potilasvakuutuskeskukselle maksamisen edellytykset täyttyvät, maksetaan takautuvat eläke-erät Potilasvakuutuskeskukselle. Eläke maksetaan henkilölle itselleen Potilasvakuutuskeskuksen ilmoittamasta ajankohdasta lukien.

Potilasvakuutuskeskus voi esittää vaatimuksensa myös ilman ennakoilmoitusta. Takautuvat eläke-erät maksetaan tässäkin tilanteessa Potilasvakuutuskeskukselle, jos sille maksamisen edellytykset täyttyvät ja ilmoitus on saapunut Kelaan viimeistään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

Erityiskysymyksiä

Jos potilasvakuutuslain mukainen maksuvaatimus on ennakoilmoituksen perusteella vireillä, mutta takautumisvaatimus ei saavu kohtuullisessa ajassa, voit tiedustella Potilasvakuutuskeskukselta, aikooko se esittää vaatimuksen Kelalle. Jos Potilasvakuutuskeskus peruuttaa esittämänsä ennakoilmoituksen, voit myöntää eläkkeen ja maksaa sen hakijalle itselleen.

Jos eläkkeen hakija on hakemuksessa ilmoittanut hakevansa tai saavansa korvausta myös potilasvakuutuksesta, tulee sinun tiedustella Potilasvakuutuskeskuksesta, haluaako se tehdä takautumisvaatimuksen. Sinun ei kuitenkaan tarvitse tehdä tiedustelua, jos on ilmeistä, että eläkettä haetaan eri vahinkotapahtuman perusteella.

Potilasvakuutuskeskukselle maksettavaan eläkkeeseen tai sen osaan ei makseta viivästyskorotusta.

Menettely, kun Kelan maksama eläke on jo myönnetty

Jos potilasvahingon kärsineelle on suoritettu eläkettä Kelasta, Potilasvakuutuskeskus vähentää tämän korvauksestaan ja maksaa vahingon kärsineelle vain potilasvahinkolain mukaisen korvauksen ja saman vahinkotapahtuman perusteella samalta ajalta maksetun eläkkeen

erotuksen. Potilasvakuutuskeskus voi toimia näin myös silloin, kun eläke on jo myönnetty, vaikka sitä ei olisi vielä maksettu. (potilasvahinkolaki 8 §)

Kun Kela on jo myöntänyt potilasvahinkokorvauksen hakijalle yhteen sovitettavan eläkkeen, Potilasvakuutuskeskus tiedustelee Kelalta sen myöntämien eläkkeiden määrät. Keskus lähettää tiedustelunsa Kelan toimistoon, joka vastaa tiedusteluun. Ennen määrän ilmoittamista sinun tulee tutkia, perustuuko etuus samaan potilasvahinkotapahtumaan.

1.10.5. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä siitä, milloin toisen maan eläke on maksettava toisen maan laitokselle tai toimeentulotukea antaneelle viranomaiselle sen liikaa maksaman eläkkeen tai muun etuuden korvaamiseksi.

1.10.5.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 72\)](#)
[\(574/72 art. 111\)](#)

Jos toisen asetuksia soveltavan maan laitos on maksanut liikaa eläkettä tai muuta etuutta, liikamaksu voidaan tietyin edellytyksin periä toisen maan eläkkeestä. Samoin voidaan menetellä, jos henkilö on saanut toimeentulotukea ajalta, jolta hänellä olisi ollut oikeus toisen maan eläkkeeseen. Liikamaksu voidaan periä toisen maan laitokselta regressiperintänä tai eräissä tilanteissa takaisinperintänä.

1.10.5.1.1. Maksaminen regressivaatimuksella

Eläke – eläke

[987/2009 72 artiklan 2 kohta](#)
[574/72 111 artiklan 1 kohta](#)

Jos toisen maan laitos on maksanut liian suurta eläkettä, se voi vaatia Suomen laitoksia (Kelaa ja työeläkelaitosta) pidättämään liikaa maksetun määrän Suomen takautuvista eläke-eristä ja maksamaan sen itselleen. Eläkkeen liikamaksun ei tarvitse kohdistua samaan aikaan, jolle Kela myöntää eläkkeen. Kela ei voi kieltäytyä maksamisesta esimerkiksi siitä syystä, että toisen maan eläke on työeläkettä, jota lain mukaan ei voi periä kansaneläkkeestä.

Eläke – muu etuus

[987/2009 72 artiklan 1 kohta](#)
[574/72 111 artiklan 2 kohta](#)

Toisen maan laitos voi vaatia muun etuuden kuin eläkkeen liikamaksun regressiperintänä Kelan ja työeläkelaitoksen myöntämän eläkkeen takautuvista eristä, jos se on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Kelan toimeenpaneman lainsäädännön mukaan takautuva kansaneläke on vaadittaessa maksettava toisen maan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai työttömyysturvaetuuksia vastaavien etuuksien liikamaksun korvaamiseksi ikään kuin kysymyksessä olisi Suomesta liikaa maksetut etuudet.

Kansaneläkettä ei voida maksaa toisen maan maksaman lapsilisän, elatusavun, tapaturmavakuutuksen elinkoron eikä yleisen asumistuen liikamaksuun käytettäväksi. Kansaneläkettä ei myöskään voida maksaa Ruotsin sairauspäivärahan, kuntoutusrahan eikä työttömyysturvaetuuksien liikamaksun korvaamiseksi, koska tämä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – toimeentulotuki

[987/2009 72 artiklan 3 kohta](#)

[574/72 111 artiklan 3 kohta](#)

Ennakkona eläkettä vastaan annettu toimeentulotuki voidaan myös vaatia toisen maan eläkkeen takautuvista eristä, jos tämä on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Jos toisen maan viranomainen on antanut eläkkeenhakijalle toimeentulotukea, viranomainen voi vaatia Suomesta takautuen maksettavan kansaneläkkeen ja työeläkkeen toimeentulotuen korvaukseksi.

Toimenpideohje

Toinen maa esittää regressivaatimuksensa eläkehakemuksessa tai myöhemmin erikseen yhteydenpitomakkeella E 001 (pSED R005).

Regressivaatimus käsitellään KV-keskuksessa, kun eläkkeenhakija asuu ulkomailla.

Selvitä, minkä etuuden liikamaksun korvaamiseksi vaatimus on esitetty, jos tämä ei ilmene hakemuksesta eikä vaatimuksesta.

Sovellettaessa asetusta 987/2009 Kela ilmoittaa regressivaatimuksen esittäneelle laitokselle, miltä ajalta ja paljonko eläkettä myönnetään takautuen (takautuva talteenotto ja jatkuvan maksamisen aloittaminen). Tämän jälkeen vaatijan on eläkkeen liikamaksua Kelan eläkkeestä kuitatessaan ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa liikamaksunsa määrä. Kela maksaa vaatijalle liikamaksun määrän talteen otetuista eristä ja eläkkeensaajalle mahdollisen ylitteen. Jos ilmoitusta ei saada määräajassa, takautuva eläke maksetaan eläkkeensaajalle. Jos liikamaksun määrää ei ole ilmoitettu euroina, valuutta muunnetaan euroiksi yksilöidyn liikamaksupyynnön lähettämispäivänä voimassa olevan kurssin mukaan (<http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>).

Sovellettaessa asetusta 574/72 koko takautuva eläke maksetaan vaatijalle, kun maksaminen edellä olevien kohtien mukaan on ylipäätään mahdollista. Vaatija vähentää suorituksesta saatavansa ja maksaa mahdollisen yli jäävän osan asiakkaalle.

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuvat erät maksetaan Ruotsin vakuutuskassalle vain, jos kysymyksessä on Ruotsin eläkkeen liikamaksu.

1.10.5.1.2. Maksaminen takaisinperintänä

Jos toisen maan laitos ei saa etuutensa liikamaksua regressisuorituksena, se voidaan periä takaisin Suomen maksussa olevasta eläkkeestä (kansaneläke ja työeläke). Näin voidaan menetellä vain, jos se on mahdollista kummankin maan lainsäädännön mukaan. Maksaminen edellyttää, että toisen maan laitos on antanut takaisinperintäpäätöksen ja että se on lainvoimainen.

Kansaneläkelain mukaan ei ole mahdollista periä kansaneläkkeestä takaisin toisen maan työeläkkeen liikamaksua. (KEL 568/2007 75 §)

Lue lisää takaisinperintäohjeesta > Menettelyohjeet > Takaisinperintä > EU-asetuksen 883/2004 mukainen perintä YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä

1.10.5.2. Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset

Regressi- ja takaisinperintäartikla on Israelin (artikla 31), Chilen (artikla 22) ja Australian (artikla 18) sosiaaliturvasopimuksissa.

Sopimusmaan laitoksen on eräissä tilanteissa maksettava myöntämänsä eläke lainsäädäntönsä sallimissa puitteissa toisen sopimusvaltion laitokselle tai viranomaiselle. Kelan eläke on maksettava, jos suoritusta pyytää Israelin, Chilen tai Australian

- laitos, joka on maksanut liikaa eläkettä, tai
- laitos, joka on maksanut eläkkeen ennakkoa samalta ajalta, jolle Kela myöntää eläkkeen, tai
- viranomainen (ei koske Australian sopimusta), joka on maksanut toimeentulotukea samalta ajalta, jolle Kela myöntää eläkkeen.

Sopimusmaiden vaatimukset käsitellään KV-keskuksessa.

1.10.6. Viivästyskorotus

Etuudensaajalla on oikeus viivästyskorotukseen, jos hakemuksen tai muun vaatimuksen käsittely viivästyy. Viivästyskorotus määräytyy viivästysajan ja korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan.

Viivästyskorotusta ei tarvitse hakea erikseen.

Viivästyskorotusta laskettaessa pääoma muodostuu kaikista viivästyneistä etuuseristä. Korotus lasketaan etuuskohtaisesti ja pääsääntöisesti ohjelmallisesti.

Viivästyskorotuksesta ei anneta yleensä erillistä päätöstä, vaan viivästysaika ja viivästyskorotuksen määrä ilmoitetaan etuuspäätöksessä.

Viivästyskorotuksesta on valitusoikeus samalla tavalla kuin etuudesta.

Viran puolesta myönnettävään tai tarkistettavaan etuuteen ei makseta viivästyskorotusta.

Viivästyskorotuksen veronalaisuus määräytyy etuuden mukaan. Siten vain kansaneläkkeeseen, takuueläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen maksettava viivästyskorotus on veronalaista.

Säädökset

- Kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §

- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki vammaisetuuksista (570/2007) 49–50 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 51–52 §
- Rintamasotilaseläkelaki (119/1977) 17 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106-107 §
- Korkolaki (633/1982) 4 ja 12 §

1.10.6.1. Viivästysaika

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti

- hakemuksen jättämistä seuraavan neljännen kuukauden alusta (**kolmen kuukauden sääntö**)
- yhden kuukauden kuluttua eläke- tai korvaustiedon saapumisesta (**yhden kuukauden sääntö**)

Viivästysaika voi alkaa erityistilanteissa etuudensaajasta johtuvan esteen poistuttua tai eräpäivästä.

1.10.6.1.1. Kolmen kuukauden sääntö

Viivästyskorotuksen maksaminen edellyttää, että hakija on jättänyt Kelalle etuushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen sekä antanut etuuden ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Hakemus tai vaatimus katsotaan saapuneeksi silloin, kun se on saapunut Kelaan. Kuitenkin jos hakemus on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkelaitoksen saapumispäivä katsotaan myös Kelaan saapumispäiväksi. Näin menetellään myös, jos ulkomaan laitos on lähettänyt eläkehakemuksen Ulkomaan yksikön asemesta työeläkelaitokseen.

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti, kun hakemuksen jättämiskuukautta seuraavat kolme kalenterikuukautta ovat kuluneet eikä etuus vielä ole maksussa. Etuuserä tai etuuden korotuserä ei kuitenkaan ole viivästynyt, jos se maksetaan saman kuukauden aikana, jolloin oikeus siihen on syntynyt.

Esimerkki 1

Hakemus on tullut vireille 3.7. Oikeus etuuteen alkaa 1.9., mutta etuus maksetaan 14.12. Koska käsittelyaika on pitempi kuin hakemuksen jättökuukausi ja kolme sitä seuraavaa kuukautta, viivästysaika alkaa 1.11. ja päättyy 14.12. Siten syys- ja lokakuun etuuseriin maksetaan viivästyskorotusta ajalta 1.11. -14.12. ja marraskuun etuuserään ajalta 1.-14.12. Joulukuun etuuserä ei ole viivästynyt, koska se on maksettu joulukuussa.

Jos hakija ei ole toimittanut hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia selvityksiä, viivästysaika alkaa kulua vasta, kun kolme kuukautta on kulunut selvityksen esittämiskuukauden päättymisestä.

Esimerkki 2

Hakemus ja lääkärinlausunto ovat saapuneet Kelaan 3.2. Hakija toimittaa toisen lääkärinlausunnon 8.3. Etuus myönnetään uuden lääkärinlausunnon perusteella, jolloin kolmen kuukauden määräaika lasketaan lisäselvityksen saapumispäivästä eli 8.3 saapuneesta lääkärinlausunnosta. Viivästysaika alkaa 1.7. lukien.

Ulkomaan laitokselta hakemuksen saapumisen jälkeen saadut selvitykset, esimerkiksi tiedot vakuutusajoista, ovat lisäselvityksiä, jotka myöhentävät viivästysaikaa.

Jos hakemuksen käsittely on viivästynyt lisäselvityksen puuttumisen vuoksi, rekisteröi ratkaisua tehdessäsi viivästyskorotusnäytölle (EJVK) lisäselvityksen saapumispäivä. Ohjelma laskee viivästysajan tästä päivästä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotuksen laskenta.

Viivästysaika lasketaan etuuden todelliseen maksupäivään saakka. Ulkomaille maksettavan etuuden maksupäiväksi katsotaan se päivä, jolloin se on maksettu Suomessa toimivaan rahalaitokseen.

Selvitysvelvollisuus

Hakijalta edellytetään, että hän on antanut Kelalle sellaiset etuuden perusteeseen ja määrään vaikuttavat selvitykset, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Hän on täyttänyt velvollisuutensa, kun hän on vastannut riittävän tarkasti hakemuksessa esitettyihin kysymyksiin ja toimittanut Kelaan hakemuksessa mainitut liitteet ja muut hakemuksen ratkaisemiseksi vaadittavat selvitykset.

Kun **Kelalla** on oikeus saada tarvittava tieto lain perusteella esimerkiksi työeläketiedot kansaneläkelain 85 §:n perusteella, **hakija** on täyttänyt selvitysvelvollisuutensa, kun hän on ilmoittanut hakemuksessa, mistä tieto on saatavissa. Tällöin kolmen kuukauden määräaika lasketaan hakemuksen jättämiskuukauden päättymisestä. Lue lisää Yhden kuukauden säännöstä (Etuusohje > Viivästyskorotus > Yhden kuukauden sääntö).

Jos hakija määrätään kansaneläkelain tai vammaisetuksista annetun lain perusteella lisätutkimuksiin ja hakemuksen käsittely tämän vuoksi viivästyy, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella hakemuksen saapumisesta. Lue lisää Viivästyskorotus > Lääketieteellisten lisäselvitysten kustannukset.

Kun Kela hankkii muita etuuden ratkaisemiseksi välttämättömiä lisäselvityksiä viran puolesta, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella lisäselvitysten saapumisesta.

Ulkomailta Kela ei hanki selvityksiä viran puolesta, vaan hakijan on itse hankittava selvitykset. Jos sopimusmaan vakuutuslaitos ei ole vahvistanut hakijan henkilötietoja, hakija on itse velvollinen hankkimaan asuinmaansa viranomaiselta Suomen virkatodistusta vastaavan todistuksen.

1.10.6.1.2. Yhden kuukauden sääntö

Jos hakemuksen ratkaisua varten on jouduttu odottamaan tietoa tulona huomioon otettavasta tai etuusioikeuteen vaikuttavasta eläkkeestä tai korvauksesta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan ja edellä mainittu etuus on tällöin lopullisesti ratkaistu. Myös ulkomailta maksettaviin tulona huomioon otettaviin etuuksiin sovelletaan yhden kuukauden sääntöä.

Työeläke tai korvaus katsotaan lopullisesti ratkaistuksi päätöksen antopäivänä, jos asiasta ei ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu, se on lopullinen silloin, kun viimeisin valitusaste on ratkaissut asian ja päätöksestä saadaan tuloksi huomioonottamisessa tarvittava tieto. Vastaavaa sovelletaan työeläkkeen itseoikaisupäätöksiin. Hylkäyspäätös katsotaan lopulliseksi, kun valitusaika on kulunut umpeen eikä valitusta ole tullut vireille. Jos valitus koskee sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan.

Sovella yhden kuukauden sääntöä vain silloin, jos sen mukaan laskettu viivästyskorotuksen alkamisaika on myöhäisempi kuin kolmen kuukauden säännön mukaan laskettu aika.

Ohjelma laskee yhden kuukauden käsittelyajan sen kuukauden päättymisestä, jolloin ilmoitus eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan. Jos työeläkepäivä eli päivä, jona ilmoitus työeläkkeen

tai muun korvauksen myöntämisestä on saapunut Kelaan, on myöhäisempi kuin hakemuksen saapumispäivä, rekisteröi etuusratkaisussa viivästyskorotusnäytölle myös Työeläkepäivä. Jos ilmoituksia on useita, merkitse Työeläkepäiväksi viimeisimmän ilmoituksen Kelaan saapumispäivä. Jos myöhempi ilmoitus koskee kuitenkin vain sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, tulee Työeläkepäiväksi merkitä vammaisetuuteen vaikuttavan ilmoituksen Kelaan saapumispäivä.

Eläkettä tai korvausta koskevan ilmoituksen Kelaan saapumispäivän saat HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyllä kyseisen eläkkeen tai korvauksen näytöllä, kohdasta 'Saapumispäivä.'

1.10.6.1.3. Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)

Etuuden maksupäivä ilmoitetaan päätöksessä. Jos etuus ei ole maksussa luvattuna säännöllisenä maksupäivänä, viivästysaika on eräpäivän ja todellisen maksupäivän välinen aika.

Esimerkki

Eläke-etuus on keskeytetty tai lakkautettu virheellisesti, joten sitä ei makseta säännöllisenä maksupäivänä 4.7. Eläke-etuuserät maksetaan 22.8, viivästysaika alkaa 4.7 ja lasketaan 22.8. saakka.

Viivästyskorotusta ei lasketa ohjelmallisesti RAKE-, AE-, QE- eikä GE-järjestelmässä. Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA).

Anna maksumääräys maksujenhallintaryhmälle ja etuudensaajalle päätös viivästyskorotuksesta RAKE-järjestelmässä Päätöksenanto-tapahtumalla.

Maksa viivästyskorotus AE-, QE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös Asiakaskirjejärjestelmästä.

Lue lisää [Viivästyskorotuksen laskenta](#).

1.10.6.1.4. Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa etuudensaajasta johtuvasta syystä, viivästysaika alkaa siitä lukien, kun Kela on saanut tiedon esteen poistumisesta.

Jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut sen maksamista varten välttämätöntä tietoa, viivästyskorotuksen maksaminen alkaa aikaisintaan siitä, kun tieto on saatu. Tällöin kuitenkin edellytetään, että viivästysaika kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella on alkanut. Tällainen tilanne syntyy, jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut maksuosoitetta.

Maksuunpantaessa etuus oikeuden epäselvyyden vuoksi keskeytettyä etuutta viivästysaika alkaa, kun etuudensaaja on antanut vaaditun selvityksen tai se muutoin on saatu. Jos eläke sen sijaan oli keskeytetty sen määrään vaikuttavan seikan selvittämiseksi, viivästyskorotus määräytyy lopullista päätöstä annettaessa tarkistushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen perusteella kolmen tai yhden kuukauden säännön mukaisesti.

Viivästyskorotuksen määrä lasketaan ohjelmallisesti RAKE-järjestelmässä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotus-EJVK.

Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA). Maksa viivästyskorotus AE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös YHTE-kirjejärjestelmästä.

1.10.6.2. Erityistilanteet

Muutoksenhaku

Jos etuus myönnetään tai sitä korotetaan muutoksenhaun tai oikaisun takia, viivästysaika lasketaan alkuperäisestä hakemuksesta. Myös väliaikaiseen päätökseen viivästyskorotus lasketaan yleensä alkuperäisestä hakemuksesta. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Muutoksenhakuaste voi kuitenkin määrätä viivästysajan alkamaan myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta. Edellytyksenä on, että Kela on esittänyt oleellisen muutoksen tapahtuneen hakijan olosuhteissa muutoksenhaun aikana.

Jos katsot, että viivästysaika tulisi laskea myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta, ilmoita tästä muutoksenhakuelimelle antamassasi lausunnossa.

Oikaisu

Oikaistaessa hakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtunutta Kelan virhettä, viivästysaika lasketaan virheellisesti ratkaistun hakemuksen jättämisestä. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Jos on kysymys Kelan viran puolesta tekemän ratkaisun oikaisusta, viivästyskorotusoikeus syntyy vain etuudensaajan esittämän oikaisupyynnön perusteella. Viivästysaika lasketaan oikaisupyynnön esittämisestä. Kun päätös oikaistaan uuden selvityksen perusteella, viivästysaika alkaa selvityksen saapumisesta.

Kun oikaistaan päätöstä, jolla etuutta on virheellisesti pienennetty tai etuuden maksaminen on virheellisesti keskeytetty, viivästysaika lasketaan etuuden tai etuuserän oikeasta eräpäivästä todelliseen maksupäivään. Etuudensaajan esittämällä oikaisuvaatimuksella ei ole merkitystä viivästysajan laskemisessa.

Jos etuudensaaja vaatii esittämänsä uuden selvityksen perusteella aikaisemmin tehdyn päätöksen oikaisua, eikä kyseessä ole Kelan virhe, viivästyskorotusoikeus määräytyy kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella vaatimuksen esittämisestä. Jos oikaisu tehdään Kelan aloitteesta, esimerkiksi työeläkelaitoksen oikaisupäätöksen perusteella, ei viivästyskorotusta makseta.

Kunta

Jos etuus maksetaan kunnalle toimeentulotuen korvaukseksi taikka perhehoidon tai laitoshoidon kustannusten korvaukseksi, kunnalle maksettaviin etuuseriin voidaan maksaa viivästyskorotus.

Maksunjako

Jos eläke maksetaan regressivaatimuksen perusteella esimerkiksi samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan korvaukseksi ja osa siitä jää maksettavaksi eläkkeensaajalle, viivästyskorotus maksetaan vain eläkkeensaajalle maksettavaan osuuteen.

Viivästyskorotus lasketaan normaaliin tapaan, kun etuuteen kohdistuu ulosmittausvaatimus. Tällöin viivästyskorotus voi tulla maksettavaksi myös ulosottoviranomaisellemaksettavaan osuuteen.

1.10.6.3. Korkoprosentti

Korkoprosentti määräytyy etuuden maksupäivää edeltävälle puolivuotiskaudelle vahvistetun korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan. (Korkolaki 633/1982 4 § 1 mom.)

Esimerkki

Jos etuuden maksupäivä on 4.5., korkoprosentti on edellisen vuoden puolivuotiskauden eli 1.7.–31.12. vahvistettu korko. Jos etuuden maksupäivä 14.10., korkoprosentti on 1.1.–30.6 ajalle vahvistettu korko.

Selvitä tarvittaessa viivästyskorkoprosentit www.suomenpankki.fi > [Ajankohtaista](#) > [Lehdistötiedotteet](#) > [Korkolain mukainen viitekorko ja viivästyorko.](#)

1.10.6.4. Ei viivästyskorotusta

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta, kun se maksetaan

- toiselle Suomessa tai ulkomailla lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle
- Kelalle
- työttömyyskassalle.

Lue lisää Viivästyskorotus > Erityistilanteet > Maksunjako.

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta myöskään, kun

- etuus tai sen korotus myönnetään viran puolesta
- etuuden maksaminen on viivästynyt lain säännöksen johdosta tai yleisen liikenteen taikka maksuliikenteen keskeytymisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi
- korotuksen määrä etuudelta jäisi pienemmäksi kuin 1,83 euroa vuonna 2018.

1.10.7. Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Tuloverolain mukaan henkilö voi olla Suomessa joko yleisesti verovelvollinen tai rajoitetusti verovelvollinen.

Yleisesti verovelvollinen on henkilö, joka verotuksellisesti asuu Suomessa. Hän on velvollinen suorittamaan Suomessa veroa sekä Suomesta että ulkomailta saamastaan tulosta. Kela toimittaa ennakonpidätyksen yleisesti verovelvolliselle maksamastaan etuudesta tai eläkkeestä, jos niitä ei ole säädetty verovapaiksi (TVL 1535/1992 92 §). Ennakonpidätys tehdään myös työkorvauksesta, jos sen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollinen on henkilö, joka ei vakinaisesti asu Suomessa. Hän on velvollinen maksamaan Suomessa veroa vain Suomesta saamastaan tulosta. Tällaisen henkilön verotuksessa sovelletaan pääasiallisesti rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia.

Lue lisää Ennakonpidätys > Lähdevero

Ulkomailla asuvan henkilön Suomesta maksettavasta eläketulosta ei peritä lähdeveroa, vaan siitä toimitetaan ennakonpidätys.

1.10.7.1. Ennakonpidätyksen perusteet

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä säädetään, millä perusteilla ennakonpidätys toimitetaan Kelan maksamista etuuksista ja veronalaisista työkorvauksista.

Ennakonpidätys- ja lisäprosentti

Ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten määrätyn prosentin mukaan siltä osin, kun maksettava määrä ei ylitä Verohallinnon määrittelemää henkilökohtaista tulorajaa. Tulorajan ylittävältä osalta pidätys toimitetaan lisäprosentin mukaan.

Määräprosentti

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä on määritelty tilanteita, joissa ennakonpidätys määräytyy eläkkeissä, muissa etuuksissa ja työkorvauksissa kaavamaisesti määräprosentin perusteella.

Taulukkoprosentti

Sairausvakuutuslain mukaisissa päivärahoissa ja kuntoutusrahassa pidätys voidaan toimittaa [Verohallinnon päätöksessä olevan prosenttilaulukon mukaan](#). (VeroHp ennakonpidätyksen toimittamistavasta ja määrästä 6 § 3 mom.)

Muutosverokortti

Maksunsaaja voi hakea Verohallinnolta muutosta ennakonpidätykseen. Jos Verohallinto antaa maksunsaajalle sosiaalietuutta tai eläkettä taikka opintorahaa varten myönnetyn muutosverokortin, se saadaan pääsääntöisesti suorasiirtona (pl. opintoraha) Kelaan, jolloin tiedot kirjautuvat ohjelmallisesti. Jos Verohallinto tai asiakas toimittaa muutosverokortin suoraan toimistoon, rekisteröi muutosverokortin tiedot HEMU-tapahtumalla.

Verohallinto merkitsee muutosverokorttiin tiedon siitä, mihin tarkoitukseen sitä voidaan käyttää. Sosiaalietuuksien ennakonpidätyksessä voidaan käyttää vain sosiaalietuutta varten annettua muutosverokorttia. Kuitenkin opintorahassa ja eläkkeissä voidaan käyttää vain näitä varten annettua muutosverokorttia.

Muutosverokortissa on pidätysprosentti, jota käytetään verokortissa olevaan euromääräiseen tulokertymään asti, jonka jälkeen käytetään korttiin merkittyä lisäprosenttia. Tulokertymää laskettaessa huomioidaan voimassaoloaikana maksetut etuudet tai työkorvaukset. Jos muutosverokorttia käytetään vuodenvaihteen yli, tulokertymän seuranta aloitetaan alusta.

Eläkettä varten annetussa muutosverokortissa ei ole tulokertymää.

Muutosverokortissa voi myös olla merkittynä vain yksi pidätysprosentti.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin.

Maksunsaajan oma pyyntö

Ennakkopidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

1.10.7.2. Tietojen saanti ja käyttöönotto

Etuuksien ennakkopidätyksen toimittamisessa käytetään hyväksi Kelaan suorasiirtona saatuja ennakkopidätysperusteita. Maksunsaaja voi toimittaa Kelaan myös verokortin tai ilmoittaa muun pidätysperusteen.

Lue lisää kohdasta [Oma pyyntö](#) (Tiedot maksunsaajalta > Oma pyyntö)

Työkorvauksista ei toimiteta ennakkopidätystä, jos saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan myöntöpäätöksen jälkeen Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää pääkaupunkiseudun verotoimistoon ennakkopidätysprosentin pyyntökirjeen. Verotoimisto antaa sen perusteella eläkettä varten kirjoitetun henkilökohtaisen pidätysprosentin.

1.10.7.2.1. Suorasiirtotiedot

Kela saa suoraan Verohallinnolta vuosittain tiedot Suomessa verovelvollisten etuudensaajien ennakkopidätysperusteista. Muutosverokortit saadaan Kelaan suoraan Verohallinnolta joka arkipäivä.

Kela tarkistaa vuosittain Verohallinnolta tiedon työkorvauksen saajien (päivähoidon-/ kuntoutuspalveluntuottajat) ennakkoperintärekisterissäolosta maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuussa. Tarkistus tehdään suorasiirtopyyntönä ohjelmallisesti.

Eläkettä varten määrättyt henkilökohtaiset ennakkopidätysprosentit saadaan Kelan pyynnöstä yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisille eläkkeensaajille, joiden eläke on maksussa marraskuussa tai joille eläke on myönnetty etukäteen. Pyyntö lähetetään ohjelmallisesti yleensä marraskuussa ja siinä ilmoitetaan arvio seuraavana vuonna maksettavasta eläkkeestä. Verohallinnolta saadut uudet ennakkopidätysprosentit seuraavaa vuotta varten tallennetaan järjestelmään ohjelmallisesti.

Verohallinnolta suoraan saadut ennakkopidätysprosentit otetaan vuosittain käyttöön erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Siihen asti käytetään edellisen vuoden joulukuussa voimassa olleita ennakkopidätysperusteita.

1.10.7.2.2. Tiedot maksunsaajalta

Verokortti

Jos maksunsaaja tai Verohallinto toimittaa sosiaalietuutta, opintorahaa, eläkettä tai työkorvausta varten muutosverokortin, ennakkopidätys lasketaan muutosverokortin mukaisesti. Tarkistettua ennakkopidätystä sovelletaan yleensä seuraavan maksuerän alusta lukien.

Takautuvaan aikaan kohdistuvan muutoksen voi kuitenkin ottaa huomioon, jos muutosverokortin voimassaoloaika ulottuu maksettujen erien ajalle. Lue lisää [Ennakkonpidätyksen korjaus ja palautus](#)

Palkkaa varten annettuja muutosverokortteja ei käytetä etuuksien eikä eläkkeiden ennakkonpidätyksessä.

Rajoitetusti verovelvollinen etuudensaaja voi pyytää Verohallinnolta muutosverokortin. Verohallinto toimittaa verokortin postitse Kelaan.

Oma pyyntö

Ennakkonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

Lähdevero

Lähdeverotusta varten etuuden tai työkorvauksen saaja toimittaa lähdeverokortin. Lähdeverokortin pitää olla Kela varten kirjoitettu. Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

Eläkkeistä ei peritä lähdeveroa, vaan rajoitetusti verovelvolliselle eläkkeensaajalle määrätään ennakkonpidätys.

1.10.7.2.3. Ennakkonpidätyksen tallennus

Ennakkonpidätystietojärjestelmään tallennetaan kaikki etuudensaajien ja Verohallinnon toimittamat ennakkonpidätysperusteet. Rekisteröi tiedot valitsemalla HEMU-aloitusvalikolta Ennakkonpidätystiedot.

Rajoitetusti verovelvollisten ennakkonpidätysperusteet tallennetaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa, Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa tai Vero- ja kirjanpitoryhmässä.

Verokorteissa olevia tulorajoja seurataan ohjelmallisesti. Kertymätiedot päivitetään ohjelmallisesti maksujen eräajoissa ja palautusten kirjaamisen yhteydessä. Mikäli kertymätietojen korjaamisessa ilmenee ongelmia, ota yhteyttä Vero- ja kirjanpitoryhmään.

1.10.7.3. Toimittaminen

Ennakkonpidätys toimitetaan ennakkoperintäasetuksen (1124/1996) ja Verohallinnon päätöksen ennakkonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä mukaisesti.

Ensisijaisia pidätysperusteita ovat

- muutosverokortti
- lähdeverokortti tai
- oma ilmoitus muuta perustetta suuremmasta pidätysprosentista.

1.10.7.3.1. Perhe-eläke

Ennakonpidätys toimitetaan perhe-eläkkeistä eri tavalla riippuen perhe-eläkkeen lajista ja siitä, onko kyseessä säännöllinen vai takautuva maksu. ([VeroHp ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä 4 ja 5 §](#))

1.10.7.3.1.1. Leskeneläke

Alkueläke

Lesken alkueläkkeestä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen Kelan eläkettä varten annetun pidätysprosentin mukaan.

Jos henkilökohtaista ennakonpidätysprosenttia ei ole, pidätys toimitetaan 30 % mukaan.

Jatkoeläke

Lesken jatkoeläkkeestä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen Kelan eläkettä varten annetun ennakonpidätysprosentin mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole,

- ennakonpidätys toimitetaan täysimääräisestä lesken jatkoeläkkeestä 0 % mukaan
- ennakonpidätys toimitetaan vajaamääräisestä lesken jatkoeläkkeestä 30 % mukaan
- ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan, jos eläke-erä on enintään 20 euroa

Eläke on täysimääräinen, kun siihen kuuluu perusmäärä ja täysi täydennysmäärä.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä ennakonpidätys on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

Kertasuoritus

Lesken kertasuorituksesta ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti kertasuoritusta varten annetun henkilökohtaisen prosentin mukaan ja toissijaisesti 40 %:n mukaan.

1.10.7.3.1.2. Perhe-eläkkeiden takautuvat erät

Lesken alkueläke

Lesken alkueläkkeen takautuvasti maksettavista eläke-eristä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys takautuvasta lesken alkueläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 30 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva lesken alkueläke kertyy myös maksuvuotta aikaisemmalta ajalta, toimitetaan ennakonpidätys 40 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke-erä on enintään 20 euroa, ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä ennakonpidätys on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

Lesken jatkoeläke

Lesken jatkoeläkkeen takautuvasti maksettavista eläke-eristä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys täysimääräisestä takautuvasta eläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 0 % mukaan.

Eläke on täysimääräinen, kun siihen kuuluu perusmäärä ja täysi täydennysmäärä.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys vajaamääräisestä takautuvasta eläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 30 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy myös maksuvuotta aikaisemmalta ajalta, toimitetaan ennakonpidätys 40 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke-erä on enintään 20 euroa, ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä ennakonpidätys on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

Lapseneläke ja koululaiseläke

Lapsen- ja koululaiseläkkeen takautuvasti maksettavista eläke-eristä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin mukaan. Lapseneläke on täysimääräinen, kun siihen kuuluu perusmäärä ja täysi täydennysmäärä. Koululaiseläkkeeseen voi kuulua vain perusmäärä, joten koululaiseläke on aina vajaamääräinen eläke.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys täysimääräisestä takautuvasta lapseneläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 0 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys vajaamääräisestä takautuvasta lapseneläkkeestä ja perusmääräisestä koululaiseläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 20 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy myös maksuvuotta aikaisemmalta ajalta, toimitetaan ennakonpidätys 40 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke-erä on enintään 20 euroa, ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä ennakonpidätys on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

1.10.7.3.2. Eläkejärjestelmien välinen kuittaus

Jos eläkkeensaajalle myönnetään kansaneläke samalta ajalta, jolta hän on jo saanut perhe-eläkettä tai päinvastoin, aikaisemmin maksettu eläke kuitataan myönnettävästä eläkkeestä ja eläkkeensaajalle maksetaan vain eläkkeiden erotus.

Veronalaisesta kuitataan veronalaista

Kun veronalaisesta eläkkeestä kuitataan toista veronalaista eläkettä, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan eläkkeiden veronalaisten osien erotus, kuitenkin enintään koko eläkkeiden erotus.

Veronalaisesta kuitataan verovapaata

Kun veronalaisesta kansaneläkkeestä kuitataan verovapaata leskeneläkettä, eläkkeen veronalaiset määrät lasketaan eri lailla maksuvuoden eläkkeen ja maksuvuotta aikaisemman ajan eläkkeen osalta.

Jos erotus on maksuvuotta aikaisempaan aikaan kohdistuvaa eläkettä, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan myönnettävän eläkkeen veronalaisten osien ja aikaisemmin maksetun verovapaan eläkkeen vastaavien osien erotus, enintään kuitenkin eläkkeiden bruttoerotus.

Ennakonpidätys toimitetaan erotuksesta

- henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin tai
- 40 %:n mukaan.

Jos eläke kohdistuu maksuvuoteen, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan maksuvuodelta takautuvasti myönnetty veronalainen eläke kokonaisuudessaan.

Ennakonpidätys toimitetaan

- henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaan
- henkilökohtaisen kuukausieläkettä varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaan
- viimesijaisesti 40 %:n mukaan.

Ennakonpidätys voi kuitenkin olla enintään eläkkeiden bruttoerotuksen määrä.

1.10.7.3.3. Tulontasaus ja jaksottaminen

Eläkkeensaaja voi joissakin tapauksissa vaatia Verohallinnolta takautuvasti maksettujen eläkkeiden eläketulon jaksotusta tai tulontasausa. (TVL 1535/1992 128 § ja 112 §)

Tulontasaus voidaan tehdä valtionverotuksessa, jos

- verovuonna on kertatulona maksettu veronalaista eläkettä vähintään 2 500 euroa
- tulo on kertynyt yhtäjaksoisesti yli vuoden ajalta
- tulo on vähintään neljäsosa verovuonna saadun puhtaan ansiotulon yhteismäärästä.

Eläketulo voidaan jaksottaa, jos se

- on vähintään 500 euroa ja
- se kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalle maksuvuotta edeltäneeseen aikaan.

Jaksotus voidaan tehdä enintään kolmelle vuodelle. Jos eläkettä maksetaan tätä pidemmältä ajalta, se jaksotetaan kolmeen yhtä suureen erään maksamisvuodelle ja kahdelle sitä edeltävälle vuodelle.

Eläkkeensaajille, joille on verovuoden aikana maksettu edellä mainitut edellytykset täyttäviä takautuvia eläke-eriä, lähetetään Kelan maksupalvelusta Vero- ja kirjanpitoryhmästä kirje, jossa selvitetään tulontasauksen/eläketulon jaksottamisen hakemista. Kirjeen mukana on todistus takautuvasti maksetuista eläke-eristä. Jos eläkkeensaaja haluaa hakea tulontasausta tai eläketulon jaksotusta, hänen tulee toimittaa todistus Verohallintoon.

1.10.7.4. Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus

Muutosverokortti

Voit korjata ennakonpidätyksen, jos Kelaan on tullut muutosverokortti, joka on voimassa takautuvasti.

Jos muutosverokortin voimassaolo alkaa edellisen vuoden puolelta, voit korjata ennakonpidätyksen kuluvan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on myös oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa.

Esimerkki

Kelaan on tullut verokortti 5.1. ja se on voimassa 1.11. alkaen. Verokortti on voimassa enintään 31.12. saakka. Ennakonpidätys voidaan korjata 1.11. alkaen. Korjaus voidaan tehdä kuluvan vuoden toukokuun loppuun mennessä, jolloin myös palautettavan määrän on oltava viimeistään maksussa.

Lähdevero

Jos etuudesta on peritty liikaa lähdeveroa, voit korjata liikapidätyksen vain saman maksuvuoden aikana.

Palveluntuottaja ennakonpidätysrekisteriin

Korjaa ennakonpidätys aina silloin, kun työkorvauksensaaja ilmoittaa kesken vuotta tiedon enakkoperintärekisteriin kuulumisesta.

Kelan virhe

Jos Kela on toimittanut ennakonpidätyksen virheellisesti liian suurena, voit korjata virheen ilman muutosverokorttia. Kelan virhe on kyseessä esimerkiksi silloin, kun Verohallinnon antama ennakonpidätysprosentti on tallennettu väärin liian suurena.

Korjauksen voit tehdä verovuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa. Verovuosi on kalenterivuosi, jolta vero määrätään.

Ennakonpidätyksen korjaaminen

Voit korjata ja maksaa liikaa perityn ennakonpidätyksen HERE-aloitusvalikon Ennakonpidätyksen korjaus -toiminnolla. Vero- ja kirjanpitoryhmä tekee RAKE-eläkkeiden ennakonpidätyksen korjaukset ja palautukset saatuaan niistä tiedon ohjelmallisesti.

1.10.7.5. Takaisin maksetut etuudet

Veronalaista etuutta voidaan periä takaisin nettomääräisenä niin kauan kuin Kela voi ilmoittaa Verohallinnolle veronalaisen etuuden ja ennakonpidätyksen määrien muutokset vuosi-ilmoituksen korjauksena. Maksettua etuutta voidaan periä takaisin ja kuitata nettomääräisenä etuuden maksuvuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Tämän jälkeen perintä ja kuittaus tehdään bruttomääräisenä.

Jos etuudensaaja maksaa takaisin etuutta sellaiselta vuodelta, jonka verotus on jo vahvistettu, Kela ilmoittaa palautetun etuuden määrän Verohallinnolle takaisinmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Etuudensaajalle lähetetään tosite, johon on etuuksittain eritelty Verohallinnolle ilmoitetut tiedot. Verohallinto ottaa palautetun etuuden määrän huomioon takaisinmaksuvuoden verotuksessa.

(TVL 1535/1992 112 a § 1 ja 2 mom.)

Kela ilmoittaa myös työpaikkakassojen perimien etuuksien korjaustiedot Verohallinnolle.

Lastenhoidon tuen työkorvauksia ei peritä takaisin työkorvauksen saajalta, vaan lastenhoidon tuen hakijalta. Perhe ja hoidon tuottaja hoitavat yksityisen hoidon tuen veronoinaisuasiat suoraan Verohallinnon kanssa.

Lastenhoidon tuen hoidon tuottajille maksettujen työkorvausten takaisinperintä- ja kuittaustiedoista ei ilmoiteta muutostietoja Verohallinnolle.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa kuntoutuksen työkorvausten palautukset Verohallinnolle.

1.10.7.6. Regressisuoritukset

Eri laitosten väliset ja (Kelan) saman maksajan eri veronalaisten etuuksien väliset regressisuoritukset käsitellään ja maksetaan verottomina bruttomäärinä. Jos kuitenkin regressinä perittävä etuus tai sen osa on verotonta, on maksettava etuus verottomalta osin veronalaista esim. kun kuntoutusrahasta peritään opintotuen asumislisää. (TVL 1535/1992 112 a § 3 mom.)

Lue lisää regressiperinnästä ao. etuuden ohjeesta Regressiperintä-kohdasta.

Asiakkaan veronalaista tuloa on aina hänelle itselleen maksettu etuus. Verohallinnolle ei ilmoiteta verovapaina käsiteltyjä regressimaksuja.

1.10.7.7. Vuosi-ilmoitukset

Verovuosi 2018

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista ja työkorvauksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle vuosi-ilmoituksen maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaille etuudensaajille, edunvalvoijille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltynä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Verovuosi 2019

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista. Työkorvauksista ei enää anneta vuosi-ilmoitusta, koska tiedot on ilmoitettu 1.1.2019 alkaen tulorekisteriin, josta Verohallinto saat tarvitsemansa tiedot.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle etuuksien vuosi-ilmoitukset maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaalle etuudensaajille, edunvalvojille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltynä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Tietojen korjaaminen

Vuosi-ilmoitustietoja voidaan korjata ennen verotuksen päättymistä, jos etuuden tai ennakonpidätyksen määrä muuttuu esimerkiksi takaisinperinnän vuoksi. Edellisen vuoden nettopalautukset on tehtävä toukokuun loppuun mennessä. Vero- ja kirjanpitoryhmä voi korjata virheellisiä tietoja syyskuun loppuun saakka. Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää korjatuista tiedoista aina ilmoituksen myös etuudensaajalle.

1.10.7.8. Kuukausivalvonta

Kirjanpito- ja maksuliikenneryhmä tekee kuukausittain (viimeistään 10. päivä) Verohallinnolle valvontailmoituksen ennakonpidätyksistä ja lähdeveroista. Ilmoitus sisältää ilmoituskuukautta edeltävän kuukauden tiedot. Ennakonpidätys ja lähdevero maksetaan kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kuukauden 10. päivänä.

1.10.8. Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.10.8.1. Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen

Jos kansaneläkettä, takuueläkettä, rintamalisiä, leskeneläkettä, lapseneläkettä, eläkkeensaajan asumistukea, eläketukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea on maksettu liikaa etuudensaajan kuolemasta johtuen (kuoleman jälkeiseltä ajalta), Palautusten käsittelytiimi pyytää aiheetta maksetut maksuerät takaisin pankista. Kelan oikeus saada maksut takaisin pankilta perustuu etuuslainsäädäntöön. Lainsäädännökset ovat:

- Kansaneläkelaki 75 a §
- Takuueläkelaki 32 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Eläketukilaki 22 § (viittaus takuueläkelain 32 §:ään josta viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Rintamasotilaseläkelain 17 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 10 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta 33 a §
- Laki vammaisetuksista 34 a §

Jos pankki ei palauta maksua tai palauttaa vain osan, Palautusten käsittelytiimi pyytää kuolinpesää palauttamaan maksun.

Palautuspyyntökirjeiden mallit voit katsoa asiakaskirjeistä: VTJ03 (pankin kirje), VTJ04 (kuolinpesän kirje).

Lue lisää Menettelyohjeet: Takaisinperintä, Perintätilanne, Kohtuullistamisharkinta, [Etuudensaaja kuollut](#).

1.11. Ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kelalle

- eläketulojen muutoksista
- perhesuhteiden muutoksista
- muutostaan ulkomaille tai ulkomailla asuessa muutosta maasta toiseen
- osoitteen muutoksesta
- eläkkeen myöntämisestä, myös ulkomaan eläkkeen myöntämisestä
- muut välttämättömät tiedot

1.12. Tarkistaminen

Leskeneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan kahden vuoden välein (määräaikaistarkistus). Määräaikaistarkistuksen ajankohdasta otetaan huomioon myös ulkomailta maksettavissa eläkkeissä tapahtuneet muutokset. Leskeneläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos siihen vaikuttavat tulot tai eläkkeensaajan perhesuhteet muuttuvat.

Eläkkeen tarkistamisessa käytetään lomaketta Leskeneläkkeen täydennysmäärän hakemus (EV 277). Voit pyytää eläkkeensaajalta tarkistushakemuslomakkeen kirjeellä PEH11. Määräaikaistarkistusta varten täydennysmäärän saajalle lähetetään kirje ja tarkistushakemus.

Eläkkeensaajalla on velvollisuus ilmoittaa sellaisista olosuhteissaan tapahtuneista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hänen leskeneläkeoikeuteensa ja leskeneläkkeen määrään. (KEL 568/2007 58 §).

Leskeneläkkeen täydennysmäärän tarkistuksessa eläkkeet otetaan huomioon yleensä tarkistusajankohdan tasoissa, jos täydennysmäärä on alkanut 1.1.2008 tai myöhemmin. Jos täydennysmäärä on alkanut ennen 1.1.2008, eläketulot ovat voineet jäättyä. Eläketulot säilyvät tällöin edelleen jäätyneinä, ellei tuloksi otetussa eläkkeessä ole tapahtunut perustemuutosta. Lue lisää jäätymisestä (Leskeneläke > Täydennysmäärän määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset > Eläketulojen jäätyminen)

Suullinen tarkistaminen

Leskeneläke voidaan tarkistaa myös **puhelimessa saatujen tietojen perusteella**. Tämä on mahdollista silloin, kun tieto muutoksesta on tullut Kelaan muualta kuin asiakkaalta (esim. väestörekisteristä saadaan tieto asiakkaan perhesuhteiden muuttumisesta) ja Kelassa on kaikki tarkistamiseen tarvittavat tiedot, jotka tarkistetaan asiakkaalta itseltään. Jos keskustelun perusteella selviää, että asiakkaan pitää toimittaa kirjallisesti lisäselvityksiä, tarkistusta ei voi tehdä pelkästään puhelimessa saatujen tietojen perusteella. Lähetä tällöin asiakkaalle tarkistushakemuslomake ja lisäselvityspyyntö.

Jos otat tarkistamista varten tarvittavat tiedot vastaan puhelimessa, kirjaa tiedot huolellisesti Oiwan Yhteydenottoon. Puhelimessa saadut tiedot vastaavat hakemusta. Hakemuksen saapumispäivä on se päivä, jolloin asiakkaalle on soitettu. Ratkaisu tehdään käsittelyjärjestelmään välittömästi soiton jälkeen. Päätökseen kirjoittuu fraasi suullisesta tarkistamisesta (fraasi ELA21).

1.12.1. Perhesuhteiden muutos

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken perhesuhteet muuttuvat (KEL 568/2007 36 §).

Perhesuhteet muuttuvat, kun

- leski solmii avioliiton tai rekisteröi parisuhteen sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 50 vuotta
- leski menee avoliittoon tai hänen avoliittonsa päättyy
- lesken avioliitto tai rekisteröity parisuhde purkautuu
- toinen puolisoista joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestävään laitoshoittoon tai hoitoon, jota annetaan avohoidon toimintayksikössä
- aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten yhteistalous purkautuu tai palautuu
- puoliso kuolee

Pääsääntö: Tee leskeneläkkeen tarkistus perhesuhteiden muuttumisen vuoksi vain silloin, kun eläkkeensaajan perheluokka muuttuu. (Leskeneläke > Määräytymisperusteet > Perhesuhteet). Leskeneläkettä ei siten tarkisteta esimerkiksi silloin, kun eläkkeensaaja solmii avioliiton avopuolisonsa kanssa. Huomaa kuitenkin leskeneläkkeen [lakkauttaminen avioliittotilanteessa](#).

Poikkeuksia pääsääntöön: Tarkistus kuitenkin tehdään, vaikka perheluokka ei muutu, kun

- leskeneläke on maksettu suojatun Y-perheluokan mukaan tai
- eläkkeensaajan puoliso vaihtuu. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun eläkkeensaajan avopuoliso vaihtuu ilman, että väliin jää vähintään yhden kuukauden jaksoa yksin asuvana.

[Suojattu Y-perheluokka](#) voi muuttua tarkistuksessa Y:ksi tai P:ksi. Suojattu Y-perheluokka purkautuu avioliiton solmimisen tai purkautumisen vuoksi taikka avoliittoon menon tai avioliiton päättymisen vuoksi. Suoja purkautuu näin ollen myös silloin, kun aiemmin avoliitossa ollut

eläkkeensaaja solmii avioliiton puolisonsa kanssa. Suoja säilyy kuitenkin silloin, kun toinen puolisoista joutuu avo- tai laitoshoitoon ja palaa laitoksesta myöhemmin takaisin kotiin. (KELVpL 569/2007 12 § 1 mom)

Tarkistus perhesuhteiden muuttumisen vuoksi tehdään yleensä hakemuksesta.

Avio-/avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevan täydennysmäärän saajan perheluokka tarkistetaan yksinäisen henkilön perheluokaksi, kun väestörekisteritiedoista saadaan tieto puolison kuolemasta (TORE / tarkistettavat asiat / eläkkeet ja vammaisetuudet / yleistietomuutokset). Voit tehdä tarkistuksen ilman hakemusta, jos vuositulossa ei ole tapahtunut muutosta.

Asiakas voi ilmoittaa avoliittoon menosta tai sen päättymisestä myös Kelan sähköisen asiointipalvelun kautta. Voit tehdä tarkistuksen perhesuhteiden muuttumisen vuoksi tämän ilmoituksen perusteella, jos täydennysmäärän saajan tuloissa ei ole tapahtunut muutoksia. Jos asiassa on epäselvyyttä, pyydä täydennysmäärän saajalta tarvittaessa tarkistushakemus.

Asiakas voi ilmoittaa sähköisen asiointipalvelun kautta, että ei asu aviopuolionsa kanssa yhteisessä taloudessa. Täydennysmäärän tarkistusta ei tehdä pelkästään tämän ilmoituksen perusteella. Pyydä tässä tilanteessa asiakkaalta tarkistushakemus tai muu selvitys perhesuhteiden muutoksesta. Lue lisää aviopuolisoiden eri taloudesta (Perhe-eläke > Määräytymisperusteet > Perhesuhteet > Eri talous).

Kun tarkistat perhe-eläkkeen perhesuhteiden muutoksen vuoksi, ota tulot huomioon tarkistusajankohdan tasoisina. Jos eläketulo on kuitenkin jäädytetty, säilyy eläke edelleen jäätyneenä, ellei siinä ole tapahtunut perustemuutosta Lue lisää jäätymisestä(Perhe-eläke >Määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset> Eläketulojen jäätyminen).

Suojattu perheluokka

Jos avio-/avoliitossa ollut leskeneläkkeensaaja sai jatkoeläkkeen lisäosaa 1.9.1991, hänen lisäosansa on säilynyt aikaisemman lain mukaisesti yksinäisen eläkkeensaajan lisäosan suuruisena (lisäosan nimike on muuttunut täydennysmääräksi 1.1.1997). Tällainen suojattu täydennysmäärä (entinen lisäosa) tarkistetaan, kun leskeneläkkeensaajan puolisolalle tai avopuolisolle myönnetään kansaneläke, leskeneläkkeen perusmäärä tai täydennysmäärä, leskeneläkkeensaaja solmii avioliiton tai hänen avioliittonsa purkautuu (KEL VpL 569/2007 12 §).

Kun tarkistat eläkkeen perhesuhteiden muutoksen vuoksi, muista tarkistaa samalla, onko eläkkeensaajan tuloissa tapahtunut muutoksia.

1.12.1.1. Puolison tai oma laitoshoido

Aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi, jos eläkkeensaaja tai hänen puolisonsa joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestävään laitoshoitoon. Tee tarkistus hakemuksen perusteella.

Puolisoiden perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi heti laitokseen menoa seuraavan kuukauden alusta lukien sen jälkeen, kun laitoshoido on osoittautunut jatkuvaksi. Jos laitoksessa olo päättyy ja puoliset muuttavat jälleen yhteen, tarkista perheluokka hakemuksen perusteella.

1.12.1.2. Puolison vankilassaolo

Kun leskeneläkkeen täydennysmäärän saajan aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli alkaa suorittaa ehdotonta vankeusrangaistusta ja puolison eläkkeen **maksaminen keskeytetään**

yli kuuden kuukauden ajaksi, leskeneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan hakemuksesta yksinäisen henkilön määräytymisperusteiden mukaisesti keskeyttämisajankohdasta lukien.

Voit tehdä perheluokan muutoksen selvissä tapauksissa ennen kuin täydennysmäärän maksaminen on ollut keskeytyneenä kuusi kuukautta.

Perheluokan muutosta ei tehdä, kun aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli

- on tutkintavankeudessa ja hänelle maksetaan edelleen eläkettä
- saa eläkettä ja se maksetaan perheen huoltoon käytettäväksi ajalta, jolta vankilassa oleva henkilö ei itse ole oikeutettu saamaan etuutta.

Jos eläke on ollut keskeytettynä yli kuusi kuukautta ja kotona olevan puolison eläke on tarkistettu Y-perheluokan mukaisiksi, tarkistetaan etuudet todellisten perhesuhteiden mukaisesti samasta ajankohdasta, josta vankilassa olleen puolison etuuden maksaminen valvotun koevapauden alkamisen tai vapautumisen jälkeen alkaa.

1.12.2. Vuositulojen muutos

Täydennysmäärä tarkistetaan, kun (KEL 568/2007 36 §)

- täydennysmäärään vaikuttavat tulot ovat alentuneet vähintään 460 euroa vuodessa vuonna 2016 (462 e/v vuonna 2015) verrattuna siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella täydennysmäärä on laskettu. Edellä mainittua määrää kutsutaan vuositulon alentumisrajaksi. Jos täydennysmäärän korottamisen edellytykset ovat eläkelaitoksen tiedossa, korotus voidaan myöntää hakemuksettakin.
- leskeneläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat tulot ovat nousseet vähintään 920 euroa vuodessa vuonna 2016 (923 e/v vuonna 2015) verrattuna siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella täydennysmäärä on laskettu. Edellä mainittua määrää kutsutaan vuositulon nousurajaksi.

Kun lasket, onko vuositulo noussut tai alentunut vähintään vuositulon nousu- tai alentumisrajan määrällä, vertaa uutta tarkistusajankohdan mukaista vuosituloa aikaisemmin vahvistettuun, kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon.

Jos uusi leskeneläkkeen täydennysmäärään vaikuttava vuositulo ylittää pienimpään leskeneläkkeen täydennysmäärään oikeuttavan tulorajan, täydennysmäärää ei lakkauteta, jos vuositulot eivät ole nousseet vähintään vuositulon nousurajan määrällä. Täydennysmäärän määrää ei muuteta, jos vuositulo on noussut vähemmän kuin vuositulon nousurajan tai alentunut vähemmän kuin vuositulon alentumisrajan määrällä. Vuositulon nousurajaa koskevaa säännöstä ei sovelleta, kun täydennysmäärää oikaistaan virheellisen vuositulon johdosta.

1.12.3. Tarkistamisajankohta

Määräaikaistarkistus tehdään kahden vuoden kuluttua täydennysmäärän myöntämisestä tai edellisestä tarkistuksesta.

Muuten leskeneläke tarkistetaan

- pääsääntöisesti muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta
- jos muutos kuitenkin on tapahtunut kuukauden ensimmäisenä päivänä, täydennysmäärä tarkistetaan sen kuukauden alusta (HUOM. näin myös silloin, kun tarkistuksen aiheuttaa puolison kuolema).

Leskeneläkkeen määrää korotetaan kuitenkin enintään kuusi kalenterikuukautta ennen korotuksen hakemista. Erityisestä syystä korotus voidaan myöntää pitemmältäkin kuin kuuden kuukauden ajalta.

1.12.4. Ulkomailla asuvan olosuhteiden tarkistus

Eläkkeensaajat ovat velvollisia ilmoittamaan yleistietojensa ja sellaisten olosuhteidensa muutoksista, joilla voi olla vaikutus eläkkeen maksamiseen tai sen määrään. Eläkepääätöksessä kerrotaan asiat ja tilanteet, joista Kelalle on ilmoitettava. Ulkomailla asuvilta eläkkeensaajilta tiedot saadaan yleensä huonommin kuin Suomessa asuvilta. Tieto eläkkeensaajan kuolemasta saadaan satunnaisesti omaisilta tai ulkomaan laitokselta.

Ruotsin ja Norjan laitosten kesken on sovittu, että asuinmaan laitos ilmoittaa ohjelmallisesti asiakkaan yleistietojen muutoksista, kun hän saa eläkettä toisesta Pohjoismaasta (LEVI-liikenne). Muutokset koskevat nimeä, osoitetta, asuinmaata, kansalaisuutta, siviilisäätystä ja kuolintietoa.

LEVI-liikenteessä Ruotsista ja Norjasta saadut muutostiedot ilmoitetaan KV-keskukseen toimenpiteitä varten TORE / Tarkistettavat asiat -luettelossa.

KV-keskus tarkistaa lisäksi erikseen kansaneläkelain perusteella joka toinen vuosi ulkomailla asuvien eläkkeensaajien perhesuhteet ja eläketulot. Eläketulotietoja ei saada edes Ruotsista eikä Norjasta laitosten välisessä liikenteessä. Tarkistusta varten eläkkeensaajille lähetetään ohjelmallisesti Tiedustelu perhesuhteista ja tuloista (EV 16K) ja lomake Selvitys perhesuhteista ja tuloista (EV 16L). Palauttamiselle on määräaika.

Jos eläkkeensaaja ei vastaa määräaikaan mennessä, kansaneläkkeeseen tehdään ohjelmallisesti keskeytysratkaisu (keskeytysjakso Jaksot-toimintoon), josta annetaan myös päätös. KV-keskus aloittaa eläkkeen maksamisen uudelleen vasta saatuaan pyydytyt tiedot, kuitenkin enintään kuusi kuukautta takautuen tiedoksisaannista.

Muuttuneiden perhesuhteiden johdosta eläke tarkistetaan muutoskuukauden alusta, jos muutos on tapahtunut kuukauden 1. päivänä ja muulloin seuraavan kuukauden alusta. Ulkomaan eläkkeet otetaan samalla huomioon tarkistusajankohdan määräisinä.

Jos muita muutoksia ei ole ja tehdään vain olosuhdetarkistus, eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta eläkkeen maksaminen olisi keskeytetty, jos asiakas ei olisi palauttanut selvityslomaketta määräajassa. Ulkomaisten eläketulojen muutoksen tosiasiallisella ajankohdalla ei siten ole merkitystä. Eläke tarkistetaan kyseisenä ajankohtana ja asiasta annetaan päätös, ovatpa ulkomaiset eläketulot muuttuneet tai eivät. Jos ulkomaan eläkettä ei ole ilmoitettu euroissa, valuutan muuntamisessa käytetään ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. päivänä voimassa olevaa kurssia (<http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>).

KV-keskus korjaa muuttuneet yleistiedot Kela-tietoihin ja tarkistaa eläkkeen, jos perhesuhteet ovat muuttuneet tai eläketulona on otettu huomioon jokin ulkomaan eläke.

Päätös annetaan aina eli silloinkin, kun eläkkeensaajalla ei ole tulona huomioonotettavaa ulkomaan eläkettä tai hänen yleistietonsa eivät ole muuttuneet tai niiden muutokset eivät edellytä päätöksen antamista. Päätöksessä asiakkaalle ilmoitetaan seuraava olosuhteiden tarkistamisen aika.

Jos asiakas ilmoittaa olosuhteidensa muuttumisesta oma-aloitteisesti tai esimerkiksi sukulainen ilmoittaa eläkkeensaajan kuolemasta, välitä tiedot myös työeläkelaitokseen OIWAn kautta Asiakirjojen siirtotyönä. Ilmoita siinä eläkkeen laji ja työn tyyppiä Liite. Kirjoita Viesti-kenttään, mikä muutos on kysymyksessä, esimerkiksi 'Maksuosoitteen muutos maksussa olevaan eläkkeeseen'.

Jos saat olosuhdetiedon hakemuksessa tai muussa selvityslomakkeessa, jossa on muutakin vain Kelalle tarpeellista tietoa, ilmoita olosuhdetietojen muutokset työeläkelaitokseen sähköpostitse.

1.12.5. Vakinainen muutto Suomeen

Ennen eläkeasian käsittelyä tarkista, että eläkkeensaajalle on annettu myönteinen päätös Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.

Eläkkeen maksamisen aloittaminen

(KEL 568/2007 65 §)

Katso ensin eläkepäätöksestä, onko eläkkeen maksaminen keskeytetty vai lakkautettu.

Kun asiakas on muuttanut vakinaisesti Suomeen, aloita ulkomailla olon vuoksi keskeytetyn eläkkeen maksaminen aikaisintaan Suomeen muuttoja seuraavan kuukauden alusta. Jos muutosta ilmoitetaan Kelalle myöhemmin kuin muuttoja seuranneen 7. kuukauden aikana, maksa eläkettä takautuen vain kuudelta kuukaudelta ilmoituksen tekemisestä.

Keskeytetyn eläkkeen maksaminen aloitetaan entisin perustein. Siten eläkkeessä ollut lykkäyskorotus tai varhennusvähennys ja suhteutus säilyvät ennallaan. Tarkista kuitenkin, onko tulona huomioon otettavissa eläkkeissä tai perhesuhteissa tapahtunut muutoksia.

Jos eläkkeen maksaminen ulkomailla olon johdosta on lakkautettu, maksamista ei voida aloittaa, vaan eläkettä on haettava. Uuteen eläkkeeseen lasketaan uusi suhteutus ja muutenkin otetaan huomioon eläkkeen alkamisajan mukaiset perusteet. Vain lykkäyskorotus tai varhennusvähennys on sama kuin lakanneessa eläkkeessä.

Tarkistaminen

Kun eläkettä on maksettu ulkomailla olosta huolimatta ja eläkkeensaaja on muuttanut vakinaisesti Suomeen, eläkkeen maksaminen jatkuu entisin perustein, ellei sitä ole tarkistettava perhesuhteiden tai eläketulojen muutosten johdosta.

Jos eläke on alun perin myönnetty toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa asuvalle hakijalle pro rata -eläkkeenä, älä muuta sitä nytkään asetuksen mukaiseksi itsenäiseksi eläkkeeksi, vaikka sen saamisen edellytykset täyttyisivät ja se olisi pro rata -eläkettä suurempi.

Jos pro rata -eläkkeessä on tulona Suomen työeläkkeen teoreettinen määrä, tämä tarvitaan myös eläkettä tulojen muutoksen vuoksi tarkistettaessa. Jos pro rata -eläke on alkanut ennen 1.1.1997, eläketulona on teoreettisen työeläkkeen asemesta työeläkkeen todellinen määrä. Sitä käytetään myös eläkettä tulojen muutoksen johdosta tarkistettaessa.

Jos lapseneläke on maksettu pro rata -eläkkeenä, voit myöntää koululaiseläkkeen asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä. Tämä edellyttää kuitenkin, että edunjättäjä on kuollut Suomessa asuessaan ja hänen kolmen vuoden karenssiaikansa on täyttynyt Suomessa asutulla ajalla.

Suomeen muuttaneen eläkkeensaajan eläketiedoissa on edelleen seuraavana muutoksena eläkkeen keskeyttäminen (KES ULK) ulkomailla olevan olosuhteiden tarkistamista varten. Tiedot tulee poistaa, jotta eläkkeen maksamista Suomessa asuvalta ei turhaan keskeytetä. Tee poisto/ muutos seuraavasti:

- Jos eläketulona on jokin ulkomainen eläke, rekisteröi vireille sekä eläkelajin että kansaneläkkeen (EK) tarkistus. Eläkelajin käsittely (TAR) poistaa seuraavana muutoksena olevan KES ULK -tiedon ja muodostaa ERLO-näytölle ulkomaisen eläkkeen tarkistusta varten seuraavaksi muutokseksi KES EKM -tiedon. Sen aika on noin kahden vuoden päässä käsittelyajankohdasta. Lyhennä aikaa, jos edellisestä ulkomaan eläkkeen tarkistuksesta on kulunut yli puoli vuotta.
- Jos eläketulona ei ole ulkomaista eläkettä, rekisteröi vireille vain eläkelajin tarkistus. Ratkaisun tallentaminen poistaa KES ULK -tiedon. Tee tarkistus päätöstä antamatta, jos eläkeasiassa ei muusta syystä ole tarpeen antaa päätöstä.

Lue lisää Suomeen muuttaneen olosuhdetarkistusajan käsittelystä (Ratkaisutyö > Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Valmistelu > Olosuhdetark.ajan käsittely).

1.12.6. Kansainväliset säännökset

(KEL 568/2007 24 ja 36 §)

Myös kansainvälisissä tilanteissa eläkkeen määrä tarkistetaan, jos saajan perhesuhteet tai eläketulot muuttuvat.

Kansaneläkelain mukaan eläkkeen määrä tarkistetaan vähintään joka toinen vuosi, jos vuositulona on otettu huomioon jokin ulkomainen eläke tai korvaus. Suomessa asuville eläkkeensaajille, joiden eläkkeeseen ulkomainen eläke tai korvaus vaikuttaa, lähetetään ohjelmallisesti joka toinen vuosi Tiedustelu ulkomaisista eläkkeistä (EV17K) ja Selvitys ulkomaisista eläkkeistä (EV17L). Ulkomailla asuville eläkkeensaajille lähetetään Tiedustelu perhesuhteista ja tuloista (EV16K) ja Selvitys perhesuhteista ja tuloista (EV16L).

Riippumatta siitä, milloin ulkomaiset eläketulot ovat tosiasiallisesti muuttuneet, eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta eläkkeen maksaminen olisi keskeytetty (KES EKM, KES ULK), jos asiakas ei olisi palauttanut selvityslomaketta määräajassa. Eläke tarkistetaan ja asiasta annetaan päätös, ovatpa ulkomaiset eläketulot muuttuneet tai eivät.

Tarkistuksissa otetaan tulona huomioon sellaisetkin ulkomaiset eläkkeet ja korvaukset, joita eläkkeen alkamisajankohtana voimassa olleen lain mukaan ei otettu huomioon, elleivät kansainväliset säännökset sitä estä. Huomaa lisäksi seuraavat asiat:

- Pro rata -eläkkeenä myönnetty eläke säilyy pro rata -eläkkeenä myös kaikissa tarkistuksissa. Eläkettä tarkistettaessa ei siis tehdä vertailua asetuksen 1408/1971 mukaisen kansallisen eläkkeen ja pro rata -eläkkeen välillä. **Poikkeus:** Jos asiakas asui Suomessa eläkkeen alkaessa ja pro rata -suhteutuskerroin oli 1, suhteutuksen maksamisperusteen saa muuttaa. Näin siitä syystä, että tällöin lain mukainen eläke on vähintään yhtä suuri kuin pro rata -eläke.
- Asetuksen 883/2004 perusteella myönnetty pro rata -eläke säilyy myös pro rata -eläkkeenä kaikissa tarkistuksissa.
- Jos ETA-eläke on alkanut ennen 1.1.1997, myös pro rata -eläkkeessä otettiin eläketulona huomioon todellinen työeläke nykyisen teoreettisen työeläkkeen asemesta. Kun ennen 1.1.1997 alkanutta pro rata -eläkettä myöhemmin tarkistetaan, myös tarkistuksissa eläketulona on todellinen työeläke.
- Jos eläke on myönnetty asetuksen 1408/1971 mukaisena pro rata -eläkkeenä 1.1.1997 – 30.4.2010 välisenä aikana, eläketulona on Suomen maksettavan työeläkkeen sijasta sen teoreettinen yhteen sovitettu määrä. Jos eläkkeensaajalla on edelleen oikeus mainitun asetuksen mukaiseen eläkkeeseen, teoreettinen määrä säilyy tulona myöhemmissä tarkistuksissakin.

Sosiaaliturva-asetuksissa on myös määräykset siitä, milloin ja missä tilanteissa eläkkeitä on tarkistettava. Asetusten siirtymäsäännökset koskevat menettelyjä, kun Euroopan unioni laajenee ja liittynyt maa alkaa soveltaa asetuksia.

Australian sopimusta lukuun ottamatta sosiaaliturvasopimuksissa ei ole määräyksiä eläkkeiden tarkistamisesta. Kukin sopimusmaa noudattaa siis kansallista lainsäädäntöään.

1.12.6.1. EU-säännökset

([883/2004 artiklat 50 ja 59](#), [987/2009 artikla 51](#))
(1408/71 art. 49 ja 51)

Asetuksen mukaan maksussa olevan eläkkeen määrä on laskettava uudelleen, kun

- eläkkeensaaja hakee uudesta maasta vanhuuseläkettä täytettyään sen maan eläkeiän tai lykättyään aikaisemmin eläkkeen hakemista. Eläkettä ei kuitenkaan tarvitse laskea uudelleen, jos tämän maan vakuutuskaudet on jo aiemmin otettu huomioon.
- eläkkeen laskemissäännöt tai määräytymisperusteet muuttuvat jossakin maassa (lainmuutos).

Uudelleenlaskemisesta tulee antaa päätös asiakkaalle ja tiedoksi muille eläkettä maksaville maille.

Lainmuutos

Eläke- ja toimeentuloturvaosasto päättää, mitkä kansaneläkelainsäädännön muutokset aiheuttavat tarkistushakemuksen lähettämisen toiseen eläkettä maksavaan maahan.

Indeksikorotus

Eläkkeitä ei tarkisteta pelkän indeksikorotuksen perusteella, joten indeksikorotuksista ei tarvitse ilmoittaa toisiin maihin.

Eläkkeen hakeminen uudesta maasta

([883/2004 artikla 50](#))
(1408/71 art. 49)

Tässä uudella maalla tarkoitetaan maata, joka on jo soveltanut sosiaaliturva-asetuksia, mutta sieltä ei ole aikaisemmin voinut saada eläkettä esimerkiksi korkeamman eläkeiän vuoksi.

Eläkkeen hakeminen uudesta maasta käynnistää uuden käsittelyn yleensä myös muissa jo eläkettä maksavissa maissa. Uudesta maasta saatujen tietojen perusteella jokaisen eläkettä jo maksavan maan tulisi tarkistaa maksamansa eläkkeen määrä ja antaa päätös. Eläkkeen myöntäminen uudesta maasta ei aiheuta muutosta läheskään kaikkien muiden maiden maksussa oleviin eläkkeisiin, joten ne eivät välttämättä anna uutta päätöstä. Tästä syystä yhteyslaitoskaan ei yleensä tee uutta yhteenvetoa, jos päätöksen antaneita laitoksia on vain yksi.

Asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkettä jo maksavan maan ei tarvitse laskea eläkettä uudelleen, jos niiden maiden, joista eläkettä nyt haetaan, vakuutusajat on otettu jo aikaisemmin huomioon. Tällaisessa tilanteessa Kelan eläke siis tarkistetaan vain mahdollisen eläketulomuutoksen takia, jos vakuutusaikojen ei ole tarpeen muuttaa. Jos samalla vakuutusaikoihin tulee muutoksia, ratkaisu tehdään ETA-tarkistuksena (vireilläolossa ETA-tunnus) ja päätös toimitetaan myös yhteyslaitokselle.

Suomessa uuden maan eläkettä haetaan täyttämällä kansallinen hakemus ja myös liite U, ellei sitä ole täytetty jo aikaisemmin Suomen eläkkeitä haettaessa. Jos työeläkettä jo maksetaan tai siihen ei ole oikeutta, toimita hakemus OIWAn kautta Asiakirjojen siirto –työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra), joka ohjaa hakemuksen merkintöjesi perusteella Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain osastolle.

Postita Suomessa asuvan asiakkaan asumiskaudet E 205 –lomakkeella Eläketurvakeskukseen.

Saatuasi uuden maan vakuutuskaudet ja myönteisen eläkepäätöksen kirjaa Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin uuden maan kaudet, ellei niitä ole ennestään, ja tekninen FIN-keistorivi. Tarkista Kelan maksussa oleva eläke samasta ajankohdasta, josta uusi maa on eläkkeen myöntänyt. Noudata eläkkeen määrän laskemisessa samaa tapaa kuin uuden lopullisen eläkkeen laskemisessa, ks. tarkemmin Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Lopullinen ratkaisu). Jos hakemus on hylätty uudessa maassa, anna asiakkaalle vain 'Ei muutosta' –eläkepäätös.

Jos Kelan eläke on maksussa suhteuttamattomana, kirjaa eläkkeensaajalle ensin Eläkkeen vakuutusajat -tiedot ja sinne teknisen FIN-keistorivin lisäksi eläkkeen alkamisajaksi se ajankohta, josta tarkistat eläkkeen. Laske näissä tilanteissa eläkkeen määrä myös suhteuttamattomana VTS-eläkkeenä, jossa voit ottaa eläketulona huomioon myös asetuksen piiriin kuuluvat toisen maan työeläkkeet ja peruseläkkeet. Lopullisena eläkkeenä maksetaan näistä eri tavoilla lasketuista eläkkeistä suurin.

Muut ilmoitukset

Muihin eläkettä maksaviin maihin on ilmoitettava eläkkeensaajan

- kuolemasta
- eläkkeen lakkaamisesta muusta syystä.

Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena/yhteyslaitoksena hoitaa ilmoittamisen Suomessa asuvista eläkkeensaajista.

LEVI-liikenteessä kuolintieto välitetään ohjelmallisesti Ruotsiin ja Norjaan väestötietojärjestelmän kuolintiedon perusteella. Eläketurvakeskus saa väestötietojärjestelmästä kuolintiedot Suomessa asuvista työeläkkeensaajista ja niistä ulkomaan eläkettä saavista, joiden ulkomainen eläkepäätös on rekisteröity eläkerekisteriin. Eläketurvakeskus välittää kuolintiedot Ruotsin ja Norjan ulkopuolisiin maksajamaihin. Jos ulkomaista eläkepäätöstä ei ole rekisteröity eläkerekisteriin, Kela ilmoittaa kansaneläkkeen saajan kuolemasta Eläketurvakeskukselle sähköpostitse osoitteeseen henkilöselvittely@etk.fi. Ilmoituksessa kerrotaan henkilön nimi, henkilötunnus, kuolinpäivä, maa ja laitos, josta henkilö saa eläkettä sekä vakuutusnumero, mikäli se on tiedossa.

Eläketurvakeskus ilmoittaa kuntoutustuen päättymisajan jo päätösten E 211 -yhteenvedossa, joten lakkaamisesta ei tarvitse ilmoittaa enää erikseen. Toistaiseksi myönnetyn eläkkeen lakkauttamisesta tulee ilmoittaa, koska käsittelevä laitos ei saa lakkauttamispäätöstä.

Toisessa maassa asuvasta eläkkeensaajasta ilmoitukset tulevat KV-keskukseen, joka välittää tiedot edelleen työeläkelaitoksiin.

1.12.6.2. Siirtymäsäännökset Euroopan unionin laajentuessa

([883/2004 artikla 87](#), [987/2009 artikla 94](#))

(1408/71 art 94 – 95e)
(574/72 art. 118 – 119)

Siirtymäsäännösten soveltaminen edellyttää, että eläkkeeseen on oikeus viimeistään uuden maan liittymisajankohdasta. Jos eläkeoikeus alkaa liittymisajankohtaa myöhemmin, muut eläkettä maksavat maat soveltavat siirtymäsäännösten sijaan asetuksen tarkistamista koskevia säännöksiä (1408/1971 artikla 49, [883/2004 artikla 50](#)).

Asiakas voi hakea liittyneen maan eläkettä, johon hänellä aikaisemmin ei ole ollut oikeutta tai pyytää tarkistamaan maksussa olevat eläkkeensä EU-säännösten mukaisiksi. Jotta eläke voitaisiin myöntää tai tarkistaa uuden maan liittymisen ajankohdasta, hakemus tulee jättää kahden vuoden kuluessa unioniin liittymisestä. Myöhemmin tehtyyn hakemukseen sovelletaan kunkin maan kansallisia hakuaikoja.

Asetuksen 883/2004 siirtymäsäännöksen mukaan eläkkeensaaja voi myös pyytää maksussa olevan eläkkeensä, johon on sovellettu asetusta 1408/1971, tarkistamista tämän asetuksen mukaiseksi.

Uuden maan unioniin liittymisestä seuraa erilaisia toimenpiteitä sen mukaan, mitä eläkkeensaaja saa ja onko hakemus jo vireillä liittymisen ajankohtana.

Jos hakija jo saa eläkettä liittyneestä maasta, sen määrä saattaa pysyä samana lasketaanpa se EU-säännösten tai esimerkiksi aiemmin sovelletun sosiaaliturvasopimuksen mukaan. Siten aina ei ole tarpeen lähettää hakemusta uuteen maahan. Kansaneläkkeen asetuksen mukaista laskemista varten liittyneestä maasta tarvitaan kuitenkin E 205 -vakuutuskaudet sekä tieto eläkkeen alkamisajasta ja sen määrästä.

Siirtymävaiheessa voi tulla esille seuraavia tilanteita:

- Suomessa asuva eläkkeensaaja saa jo Kelan eläkettä ja työeläkettä. Hakee nyt liittyneen maan eläkettä. Kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Asiakirjojen siirto – työnä työeläkejärjestelmän keskuspiesteelle (Santra), josta se ohjataa Eläketurvakeskukseen. Kansaneläke tarkistetaan ETA-asiana, jos liittyneen maan vakuutusajat otetaan vasta nyt huomioon.
- Suomessa asuva eläkkeensaaja saa jo Kelan eläkettä, työeläkettä ja myös liittyneen maan eläkettä. Hakee nyt eläkkeiden tarkistusta EU-säännösten mukaiseksi. Jos asiakas haluaa tarkistuttaa liittyneestä maasta saamansa eläkkeen, kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Eläketurvakeskukseen. Kelan eläke tarkistetaan ETA-asiana (suhteutus/tulot).
- Suomessa asuvan Kelan eläke on hylätty liittyneen maan eläkkeen tulona huomioon ottamisen vuoksi. Nyt hakee Kelan eläkettä. Jos hakija haluaa myös tarkistuttaa liittyneestä maasta saamansa eläkkeen, kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Eläketurvakeskukseen. Hakemuksen käsittelyä varten KV-keskus tarvitsee kuitenkin toisen maan vakuutuskaudet.
- Liittyneessä maassa asuva ei saa Kelan eläkettä kansaneläkelain eikä sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Hakee nyt Kelan eläkettä KV-keskuksesta.
- Toisessa sosiaaliturva-asetuksissa soveltavassa maassa asuva saa Kelan eläkettä ja hakee nyt samanlaista eläkettä liittyneestä maasta. Kelan eläke tarkistetaan KV-keskuksessa.

Jos Suomessa asuva eläkkeensaaja saa myös takuueläkettä, se tarkistetaan samalla kansaneläkkeen muutoksen johdosta.

1.13. Keskeyttäminen

Leskeneläke voidaan keskeyttää (KEL 568/2007 73 §)

- vankilassaolon vuoksi (KEL 66 §)
- ulkomailla olon vuoksi (KEL 65 §)
- kun täydennysmäärän saaja ei ole palauttanut hänelle lähetettyä määräaikaistarkistushakemusta määräajassa (KEL 73 §).

Eläke voidaan keskeyttää väliaikaisesti, kun on syytä olettaa, että

- eläke on maksussa väärin perustein
- eläkkeensaaja ei toimita maksuosoitetta.

1.13.1. Väliaikainen keskeyttäminen

Etuuden maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää ja antaa väliaikainen päätös (KEL 568/2007 73 §). Väliaikainen keskeyttäminen osittain tai kokonaan tulee kysymykseen silloin, kun

- toimiston tietoon on tullut, että etuudensaajan olosuhteet ovat muuttuneet
- etuudensaaja ei toimita maksuosoitetta.

Väliaikaisella keskeyttämisellä osittain tai kokonaan on tarkoitus estää liikasuoritus niissä tapauksissa, joissa tarkistushakemusta ei saada kohtuullisessa ajassa tai sitä ei saada lainkaan. Tällöin annetaan väliaikainen päätös, josta ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Päätöksen vahvistaminen

Väliaikainen päätös vahvistetaan tarkistushakemuksen perusteella oikeiden perusteiden mukaiseksi. Jos tarkistushakemusta ei saada, väliaikainen päätös vahvistetaan ilman sitä lopullisella päätöksellä. Päätös annetaan neljän viikon kuluessa väliaikaisen päätöksen antamisesta. Etuus tarkistetaan tällöin käytävissä olevien tietojen perusteella muutosajankohdasta lukien. Päätöksestä on muutoksenhakuoikeus. Väliaikainen päätös katsotaan tällöin eläkkeensaajan kuulemiseksi.

Huolehdi siitä, että väliaikainen päätös vahvistetaan lopullisella päätöksellä silloinkin, kun tarkistushakemusta ei ole palautettu.

Mahdollisesti liikaa maksettu etuus peritään takaisin. Lue lisää [Takaisinperinnästä](#).

Maksuunpano

Jos keskeytettyä etuutta aletaan maksaa uudelleen tai osittain keskeytettyä eläkettä korotetaan, etuus tai sen korotus maksetaan kuuden kalenterikuukauden takautuvan hakuajan puitteissa (KEL 568/2007 73 § 2 mom.).

1.13.2. Keskeyttäminen vankilassaolon vuoksi

Eläkkeen maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta. Lue lisää > [Vankilassaolo ja Kelan etuudet](#)

Kun eläke laitetaan uudelleen maksuun, tulot säilyvät entisenä, ellei tuloksi otetussa eläkkeessä ole tapahtunut perustemuutosta. Jos eläkkeensaajan tulot tai perhesuhteet ovat muuttuneet kansaneläkkeen keskeytyksen aikana, tarkista määräytymisperusteet oikeiksi kansaneläkkeen maksuunpanoajankohdasta lukien.

1.13.3. Vakainainen muutto ulkomaille

(KEL 568/2007 65 §)
(KELVpL 569/2007 7 §)

Kun eläkkeensaajalle on annettu päätös siitä, että Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltaminen päättyy, kirjaa päättymisaika EU-eläkkeet-vastuuyksikkötiedolle eläkkeensaajan yleistietoihin. Eläkkeen ulkomaille maksamiseen liittyvät toimenpiteet hoidetaan KV-keskuksessa riippumatta siitä, mihin maahan eläkkeensaaja muuttaa. Jos eläkkeensaajalle maksetaan etuuksia, joita ei makseta ulkomaille ollenkaan, lakkautta nämä etuudet ennen KV-keskukseen siirtämistä.

Eläkkeen ulkomaille maksamisessa noudatetaan pelkästään kansaneläkelain määräyksiä silloin, kun eläkkeensaaja muuttaa vakinaisesti Suomesta maahan, joka ei sovelle Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksia tai jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta.

Kansaneläkelakia sovelletaan myös silloin, kun eläkkeensaaja muuttaa sosiaaliturva-asetuksia soveltavaan maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta hän ei kuulu sopimusten piiriin esimerkiksi siitä syystä, että sopimusten kansalaisuusedellytykset eivät täyty tai hän saa eläkettä, joka ei kuulu sopimusten piiriin.

Kansaneläke ja perhe-eläke maksetaan ulkomaille muuttaneelle eläkkeensaajalle kansaneläkelakia sovellettaessa vuoden ajan. Etuuden maksaminen keskeytetään kuitenkin ulkomaille muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jos eläkkeensaaja ei välittömästi ennen ulkomaille muuttoa ole asunut Suomessa (kuulunut Suomen sosiaaliturvaan) vuoden pituista aikaa. Lapsikorotus maksetaan samalta ajalta kuin kansaneläke, jos sen saamisen edellytykset eivät muutoin muutu. Jos lapsikorotus on myönnetty työeläkkeen perusteella, lapsikorotusta maksetaan ulkomaille enintään vuoden ajan sillä edellytyksellä, että työeläkkeen saaja vastaa edelleen lapsen toimeentulosta. Työeläkkeet maksetaan ulkomaille toistaiseksi.

KV-keskus keskeyttää eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen muuttoa seuraavan 13. kuukauden alusta. Maksamista ulkomaille ei voida hakemuksestakaan jatkaa, jos muutto on tapahtunut 1.1.2008 tai sen jälkeen.

Jos muutto on tapahtunut ennen vuotta 2008, eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen jatkuu entisin perustein (KELVpL 569/2007 7 §) siihen saakka, kunnes eläkettä tarkistetaan perhesuhteiden tai vuositulojen muutoksen johdosta tai kunnes etuus lakkaa. KV-keskus tarkistaa olosuhteiden muutokset vähintään joka toinen vuosi.

Ulkomaille muuttaneella veteraanilla on oikeus ulkomaille maksettavaan rintamalisään, jota maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Jos veteraanille maksetaan kansaneläkkeen lisäksi rintamasotilaseläkelain mukaista rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää, KV-keskus keskeyttää ylimääräisen rintamalisän maksaminen samasta ajankohdasta kuin eläke ja muuta rintamalisä ulkomaille maksettavaksi rintamalisäksi.

Jos eläkkeensaaja, joka jo eläkettä myönnettäessä oli asunut ulkomailta, muuttaa siellä uuteen maahan, kysymykseen saattaa keskeyttämisen asemesta tulla eläkkeen lakkauttaminen (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Lakkauttaminen).

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu ulkomailla

Kun eläkkeensaaja muuttaa ulkomaille, selvitä miten kauan eläkettä voidaan maksaa kyseiseen maahan. Jos eläkettä maksetaan ulkomaille

- yhden vuoden ajan, tee eläkelajin tarkistusratkaisu ja lakkautuksen aika (LAK ULY), tai
- toistaiseksi, tee eläkelajin tarkistusratkaisu ja olosuhteiden tarkistus (KES ULK).

Jos eläkkeessä on tulona jokin ulkomailta maksettava eläke tai korvaus, olosuhteiden tarkistustieto poistaa määräaikaistarkistustiedon KES EKM, joka Suomessa asuvalla eläkkeensaajalla on ollut ulkomaan eläkkeen tarkistamista varten. Muuta ohjelman muodostama KES ULK-tiedon aika aikaisemmaksi, jos edellisestä KES EKM-määräaikaistarkistuksesta on kulunut yli puoli vuotta.

Lue lisää QE-järjestelmän muuttotilanteiden toimenpiteistä (Ratkaisutyö > Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Valmistelu > Olosuhdetark.ajan käsittely).

1.13.4. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä eläkkeiden maksamisesta toisiin maihin ja siitä, mitä eläkkeitä määräykset koskevat.

1.13.4.1. EU-säännösten vaikutukset

[\(883/2004 artikla 7\)](#)
[\(1408/71 art. 10\)](#)

Sosiaaliturva-asetuksen mukaan eläkettä, johon on saavutettu oikeus yhden tai useamman asetuksia soveltavan maan lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa eikä takavarikoida sen vuoksi, että eläkkeensaaja asuu muun asetuksia soveltavan maan alueella kuin sen, joka on vastuussa eläkkeen maksamisesta.

Eläkkeensaajalle, johon sovelletaan sosiaaliturva-asetuksia, ja hänen perheenjäsenelleen maksetaan edelleen kansaneläke ja perhe-eläke, kun hän on muuttanut toiseen sosiaaliturva-asetuksia soveltavaan maahan. Pääperiaate on siis, että eläkkeen voi muuttaessaan viedä siihen maahan, jonne eläke voidaan asetuksen perusteella myöntääkin.

1.13.4.2. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Kahdenvälisten sosiaaliturvasopimusten mukaan eläkkeet maksetaan sopimusmaiden kansalaisille, jotka muuttavat toiseen sopimusmaahan, jos kyseinen eläke kuuluu sopimuksen piiriin. Pääperiaate on se, että sopimusmaan kansalainen saa viedä sopimuksen piiriin kuuluvan eläkkeen mukanaan muuttaessaan toiseen sopimusmaahan. Muiden eläkkeiden maksamisesta sopimuksessa tulee olla erityismääräys.

Amerikan yhdysvaltojen, Kanadan, Israelin ja Chilen sopimuksen mukaan Suomessa myönnetyn vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen saa viedä mukanaan eläkkeensaaja, joka on Suomen tai sen sopimusmaan kansalainen, jonne hän muuttaa. Australian sopimuksen mukaan vanhuuseläke maksetaan Australiaan muuttaneelle jommankumman sopimusmaan kansalaiselle. Muille kyseisiin maihin muuttaneille eläke maksetaan kansaneläkelain perusteella vain vuodeksi.

Amerikan yhdysvaltojen sopimuksessa on erityismääräys (6 artikla 3 kohta) Suomessa myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta Yhdysvaltoihin. Se maksetaan Suomen tai Amerikan yhdysvaltojen kansalaiselle, joka on asunut 16 vuotta täytettyään Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta ennen eläkkeen alkamista. Muulloin työkyvyttömyyseläke maksetaan yhdysvaltoihin vain vuodeksi.

Vastaava työkyvyttömyyseläkettä koskeva erityismääräys (10 art. 5 kohta) on myös Kanadan sopimuksessa. Työkyvyttömyyseläke maksetaan Kanadaan muuttaneelle Suomen tai Kanadan kansalaiselle, joka on asunut 16 vuotta täytettyään Suomessa yhdenjaksoisesti kolme vuotta. Muulloin työkyvyttömyyseläke maksetaan Kanadaan vain vuodeksi.

Israelin ja Chilen sopimuksissa ei ole työkyvyttömyyseläkkeen maksamista koskevia määräyksiä. Työkyvyttömyyseläke maksetaan siis toiseen sopimusmaahan muuttaneelle kansaneläkelain perusteella vain vuodeksi. Australian sopimuksessa ei ole työkyvyttömyyseläkkeen eikä perhe-eläkkeen maksamista koskevia määräyksiä. Siten nämä eläkkeet maksetaan Australiaan muuttaneelle vain vuodeksi.

Intian, Kiinan ja Etelä-Korean sopimus ei koske Kelan eläkkeitä. Siten Kelan eläkkeet maksetaan Intiaan, Kiinaan ja Koreaan muuttaneelle vain vuodeksi.

Jos eläkkeensaaja ei saa kansaneläkettä ja lapsikorotus maksetaan Suomen työeläkkeen perusteella, sopimusmaahan muuttaneelle maksetaan edelleen lapsikorotusta työeläkkeen saantiajan. Maksamisen edellytyksenä on, että työeläkkeen saaja edelleen vastaa lapsen toimeentulosta. Työeläkkeet maksetaan ulkomaille toistaiseksi.

Jos EU-/Eta-maan kansalaiselle (ei koske 3. maan kansalaista) on myönnetty eläke hänen asuessaan Eta-alueella, eläke maksetaan edelleen, kun hän muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan (USA, Kanada, Chile, Israel ja Australia). Maksamisen edellytyksenä on kuitenkin, että eläkkeensaaja (perhe-eläketilanteessa edunjähtäjä) on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa kolme vuotta. Muussa tapauksessa eläke lakkautetaan. Jos eläkkeessä on tulona Australian eläke, se poistetaan Australiaan muuttaneen tuloarviosta, mutta ei muuhun sopimusmaahan muuttaneelta.

1.14. Lakkauttaminen

Leskeneläke lakkaa, kun

- leski täyttää 65 vuotta (lakkautus seuraavan kuukauden alusta)
- leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta (lakkautus seuraavan kuukauden alusta + maksetaan kertasuoritus) tai
- leskelle myönnetään kansaneläke tai vastaava ulkomailta maksettava eläke (jos eläke alkaa kuukauden 1. päivänä: lakkautus tämän kuukauden alusta; tai jos eläke alkaa muuna päivänä: lakkautus eläkkeen myöntämistä seuraavan kuukauden alusta). Alkueläke lakkaa kuitenkin vain, jos leskelle myönnettävä, edellä mainittu etuus on määrältään alkueläkettä suurempi
- etuudensaaja kuolee (maksetaan kuolinkuukauden loppuun).

Täydennysmäärä lakkaa ilman eri päätöstä, ellei sitä ole vaadittu maksettavaksi kahden vuoden kuluessa keskeyttämisestä, jos täydennysmäärä on keskeytetty sen vuoksi, että täydennysmäärän saaja ei ole palauttanut määräaikaistarkistusta koskevaa hakemusta määräajassa.

Perusmäärä lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona lesken ja edunjättäjän nuorin yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Jos perusmäärä on myönnetty muun kuin yhteisen lapsen perusteella, perusmäärä lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona lapsi täyttää 18 vuotta tai muuttaa sitä nuorempana pois lesken luota.

1.14.1. Pyynnöstä lakkauttaminen

Etuus voidaan etuudensaajan pyynnöstä lakkauttaa myöntämisaikakohdasta, kun

- etuuspäätös ei ole vielä lainvoimainen tai
- etuutta ei ole vielä maksettu, vaikka päätös on lainvoimainen

Lakkautuspyyntö tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Jos etuutta ei ole vielä maksettu, voit selvissä tapauksissa lakkauttaa sen myös suullisen pyynnön perusteella. Kirjaa pyyntö Oiva-työn kommenttikenttään.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuutus, et voi tehdä lakkautusta ilman etuudensaajan laillisen edustajan suostumusta.

Toimenpiteet, kun etuutta ei ole maksettu

Jos päätös on jo annettu, mutta etuutta ei ole vielä maksettu, pyydä Maksujenhallintaryhmää estämään etuuden maksaminen tekemällä toimeksiantotyö Maksujenhallintaryhmä/Etuusmaksut 24401–työjonoon (tarkenteella ”Selvitettävä asia ja tarkenteen lisätiedoilla ”Maksun esto”). Tarvittaessa kiirehdi työtä tai ole yhteydessä Maksujenhallintaryhmään. Pyydä asiakasta palauttamaan etuuden myöntöpäätös. Rekisteröi lakkautusratkaisu etuuden myöntöajankohdalle (HYL OIK -ratkaisu).

Anna asiakkaalle päätös, jossa kerrot, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien.

Lue lisää RAKE-ohje Maksamisen estäminen ja sen jälkeinen ratkaisu.

Toimenpiteet, kun etuutta on maksettu

Voit lakkauttaa etuuden takautuen sen myöntöajankohdasta lukien. Keskeytä tällöin etuuden maksaminen väliaikaisella päätöksellä seuraavan säännöllisen maksun ajasta. Pyydä keskeytyspäätöksessä etuudensaajaa palauttamaan saamansa myöntöpäätös toimistoon ja saamansa maksut Kelan tilille FI69 5000 0110 0248 24. Ilmoita odotettavissa olevasta palautuksesta tekemällä toimeksiantotyö Palautusten käsittelytiimin Etuuspalautukset –työjonoon (tarkenteella ”Selvitettävä asia” ja tarkenteen lisätiedoilla ”Palautus”). Pyydä työn kommentissa palauttamaan työ, kun pyydetyt maksut on kirjattu palautuneiksi.

Kun maksetut etuuserät on palautettu, anna tuensaajalle lopullinen päätös, jossa kerrotaan, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien. Rekisteröi lakkautusratkaisu etuuden myöntöajankohdalle.

Kun maksetut etuuserät on palautettu, anna tuensaajalle lopullinen päätös, jossa kerrotaan, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien. Rekisteröi lakkautusratkaisu etuuden myöntöajankohdalle (HYL OIK -ratkaisu).

Menettelystä, kun hakemusta ei vielä ole ratkaistu, Lue lisää Hakemuksen peruuttaminen.

Maksussa olevan etuuden lakkauttaminen

Jos päätös on jo lainvoimainen, ei eläke-etuutta yleensä voida lakkauttaa etuudensaajan pyynnöstä.

Etuus voidaan kuitenkin lakkauttaa, kun lakkautettavan etuuden tilalle myönnetään toinen, määrällisesti suurempi Kelan etuus. Etuus voidaan lakkauttaa myös muusta erityisestä syystä. Erityisenä syynä voidaan pitää sitä, että eläkkeensaaja menettäisi suuremman muualta maksettavan etuuden. Verotuksen vaikutusta ei pidetä erityisenä syynä.

1.14.2. Kansainväliset säännökset

Eläke myönnetty ulkomailla asuttaessa

Kun eläke ulkomailla asuvalle on myönnetty Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella, eläkkeen maksaminen lakkautetaan, jos eläkkeensaaja muuttaa sellaiseen maahan, jonne kyseistä eläkettä ei voida sopimusten perusteella myöntää. (KEL 568/2007 65 §)

Lakkauttaminen tulee siis kysymykseen, kun eläkkeensaaja ulkomailla

- muuttaa sosiaaliturva-asetuksia soveltavien maiden tai sosiaaliturvasopimusmaiden ulkopuolelle
- muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta ei ole kummankaan sopimusmaan kansalainen eikä sellainen EU-/Eta-maan kansalainen, joka on asunut Suomessa kolme vuotta 16 vuotta täytettyään
- muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta saa eläkettä, jota ei siinä sopimusmaassa asuvalle myönnettäisi eikä sopimuksessa ole erityismääräystä maksamisesta.

Lakkauttaa eläkkeen maksaminen muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

Jos eläke on myönnetty sosiaaliturvasopimusmaassa asuvalle, joka muuttaa EU-/Eta-alueelle, eläkkeeseen ei ole oikeutta enää sopimuksen perusteella, mutta EU-säännösten perusteella siihen saattaa olla oikeus.

Eläke myönnetty Suomessa asuttaessa

Jos eläke on alun perin myönnetty Suomessa asuvalle ja eläkkeensaaja nyt ulkomailla asuessaan muuttaa toiseen maahan, kysymykseen voi tulla maksamisen keskeyttäminen (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Keskeyttäminen) kansaneläkelain mukaisesti.

1.15. Liikamaksu

Liikamaksu syntyy takautuvan pienentävän tarkistuksen tai lakkautuksen yhteydessä. Muodostunut liikamaksu näytetään Liikamaksun kysely -näytöllä muutosjaksoittain. Seuraavalla näytöllä voit ottaa kantaa liikamaksun perintään ja luopua jo tässä yhteydessä perinnästä.

Jos lakkautat perhe-eläkkeen sen vuoksi, että myönnät samalle takautuvalle ajalle kansaneläkkeen ja maksettu perhe-eläke on kansaneläkkeen ennakkosuoritusta, voit merkitä liikamaksun kuitatuksi muusta järjestelmästä. Tällainen liikamaksu ei ole enää takaisinperittävä.

1.15.1. Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.15.2. Regressimenettely

Leskeneläkkeen täydennysmäärän liikamaksu voidaan periä takaisin suoraan eläkelaitokselta tai vakuutusyhtiöltä regressimenettelyllä, jos omasta työeläkkeestä, tapaturma- tai sotilasvammakorvauksesta on valitus vireillä. (KEL 568/2007 72 § 1 mom.)

1.15.2.1. Tuloksi otettavasta eläkkeestä valitus vireillä

Regressimenettelyn tarkoitus on turvata eläkkeensaajan toimeentulo muutoksenhakuajalta. Regressimenettelyä käytetään, kun

- tuloksi otettavasta eläkkeestä tai muusta korvauksesta on valitus vireillä tai
- työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea.

Menettelyä käytetään vain silloin, kun valitus koskee henkilön omaa työeläkettä tai muuta korvausta.

Menettelyä ei käytetä, jos etuuden myöntämisellä ei ole eläkkeensaajalle taloudellista merkitystä.

Regressioikeus on seuraavista työeläkkeistä ja korvauksista:

- lakisääteiset yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset omat työeläkkeet
- luopumistuki, sukupolvenvaihdoseläke ja luopumiskorvaus
- tapaturma- ja ammattitautilain mukainen elinkorko ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen elinkorko ja huoltoeläke.

Muut eläkkeet ja korvaukset jäävät regressimenettelyn ulkopuolelle.

Toimenpiteet vakuutuspiirissä ja Eteläisessä vakuutuspiirissä (perhe-eläke)

Anna väliaikainen päätös ja ilmoita muulle laitokselle Kelan regressioikeudesta. Tee ilmoitus kirjeellä YHV48.

Lähetä ilmoitus sille laitokselle, jonka eläke- tai korvauspäätöksestä on haettu muutosta ja myös seurannaislaitokselle. Ilmoitus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksupäivää.

Luo Oiwaan Seuranta-työ ja kirjoita kommentiksi, mistä laitoksista työeläkettä halutaan periä eläkkeen regressinä. Liitä kirje työhön ja siirrä työnololle Eteläinen vakuutuspiiri/Regressit 38000.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Vahvasta väliaikainen päätös sen jälkeen, kun valituksen johdosta annettu työeläkepäättös tai muu korvauspäättös on lainvoimainen.

Anna väliaikainen päätös kunkin päätöksen tultua, jos muutoksehakuasteet ovat antaneet päätökset eri aikoina. Anna lopullinen vahvistuspäättös vasta, kun kaikista valituksista on annettu lainvoimaiset päätökset.

Lähetä perimisilmoitus kirjeellä YHV50 kullekin laitokselle erikseen, kun liikamaksua peritään usealta eri laitokselta. Jos liikamaksua ei ole syntynyt, ilmoita eläkettä maksavalle laitokselle, että regressivaatimus raukeaa (kirje YHV49).

Jos liikamaksua ei saada perittyä kokonaan takaisin eläkkeen tai korvauksen maksajalta, peri jäljellä oleva liikamaksu eläkkeensaajalta itseltään normaalia takaisinperintämenettelyä käyttäen.

Jos työeläkelaitos on valituksen vireillä ollessa myöntänyt eläkkeen väliaikaisella päätöksellä tai esimerkiksi tapaturmaeläkkeestä on annettu ennakkopäättös, tarkista Kelan maksama etuus väliaikaisella päätöksellä. Lähetä perimisilmoitus tässä vaiheessa työeläke- tai muulle laitokselle. Anna lopullinen päätös, kun työeläkettä tai korvausta koskevasta valituksesta on annettu lainvoimainen päätös.

[Työeläkevalituksen regressin prosessikuvaus](#)

1.15.3. Ennakkosuoritus

Jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään kansaneläke, pidetään perhe-eläkettä samalta ajalta maksettavan kansaneläkkeen ennakkosuorituksena (KEL 568/2007 69 §).

Lakkauta perhe-eläke siitä ajankohdasta, josta myönnät kansaneläkkeen. Perhe -eläkkeessä syntyy liikamaksua. Perhe-eläke on tällöin kansaneläkkeen ennakkosuoritusta ja voit merkitä liikamaksun kuitatuksi muusta järjestelmästä. Jos et saa liikamaksua kokonaan kuitatuksi ennakkosuorituksena, peri ylimenevä osuus takaisinperintänä.

Lue lisää valintaoikeudesta (Ratkaisutyö > Leskeneläke > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Kansaneläkkeen saaja)

Katso kansaneläkkeen liikamaksun käsittelystä alkueläkkeen myönnön yhteydessä (Tekniset ohjeet > Rake-järjestelmä > Alkueläkkeen myöntäminen kansaneläkkeen saajalle).

1.15.4. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä siitä, milloin toisen maan eläke on maksettava toisen maan laitokselle tai toimeentulotukea antaneelle viranomaiselle sen liikaa maksaman eläkkeen tai muun etuuden korvaamiseksi.

1.15.4.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 72\)](#)
(574/72 art. 111)

Jos toisen asetuksia soveltavan maan laitos on maksanut liikaa eläkettä tai muuta etuutta, liikamaksu voidaan tietyin edellytyksin periä toisen maan eläkkeestä. Samoin voidaan menetellä,

jos henkilö on saanut toimeentulotukea ajalta, jolta hänellä olisi ollut oikeus toisen jäsenvaltion eläkkeeseen. Liikamaksu voidaan periä toisen jäsenvaltion laitokselta regressiperintänä tai eräissä tilanteissa takaisinperintänä.

1.15.4.1.1. Kelan regressivaatimus

Eläke – eläke ([987/2009 artikla 72 kohta 2](#), [574/1972 artikla 111 kohta 1](#))

Jos Kela on maksanut liian suurta eläkettä, se voi vaatia toisen maan laitosta pidättämään liikaa maksetun määrän takautuvista eläke-eristä ja maksamaan sen Kelalle. Eläkkeen liikamaksun ei tarvitse kohdistua samaan aikaan, jolle toisen maan laitos myöntää eläkkeen. Toisen maan laitos ei voi kieltäytyä maksamisesta siitä syystä, että se ei ole maan lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – muu etuus ([987/2009 artikla 72 kohta 1](#), [574/1972 artikla 111 kohta 2](#))

Takautuva eläke voidaan vaatia regressisuorituksena toisen maan muun etuuden kuin eläkkeen liikamaksun korvaukseksi vain, jos se on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Kela voi toimeenpanemansa lainsäädännön mukaan vaatia regressisuorituksena toisen maan takautuvaa eläkettä samalta ajalta liikaa maksamansa sairauspäivärahan, kuntoutusrahan tai työttömyysturvaetuuksien korvaamiseksi. Kela ei voi vaatia toisen maan eläkettä eläkkeensaajan asumistuen liikamaksuun käytettäväksi. Myöskään Ruotsin työkyvyttömyyseläkettä ei voi vaatia Kelan sairauspäivärahan, kuntoutusrahan eikä työttömyysturvaetuuden liikamaksun korvaamiseksi, koska tämä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – toimeentulotuki ([987/2009 kohta 3](#), [574/1972 artikla 111 kohta 3](#))

Ennakkona eläkettä vastaan annettu toimeentulotuki voidaan myös vaatia toisen maan eläkkeen takautuvista eristä, jos tämä on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Jos kunta on antanut Suomessa asuvalle eläkkeenhakijalle toimeentulotukea, kunta voi vaatia toisen maan takautuvan eläkkeen ennakkona eläkettä vastaan antamansa toimeentulotuen korvaukseksi.

Toimenpideohje

Sovellettaessa asetuksen 987/2009 artiklan 72 kohtia 1 ja 2 KV-keskus voi vaatia toisen maan eläkettä maksettavaksi Kelalle esimerkiksi silloin, kun väliaikaisen ratkaisun perusteella eläkettä on maksettu liikaa. Menettely on kuitenkin erilainen kuin asetuksen 574/1972 mukaisissa regressiperinnöissä, joten Kelan liikamaksun periminen on asiallisesti ja hallinnollisesti yksinkertaisinta hoitaa kansallisin säännöin.

Asetuksen 987/2009 artiklan 72 mukainen menettely on seuraava

1. Kela esittää regressivaatimuksensa eläkehakemuksessa tai mahdollisimman pian hakemuksen lähettämisen jälkeen. Tällöin ei vielä ole selvillä, minkä verran liikamaksua tulee vai tuleeko ollenkaan.
2. Toinen maa ilmoittaa hakemuksen ratkaistuaan, miltä ajalta ja paljonko takautuvaa eläkettä olisi mahdollista maksaa Kelan vaatimuksen

- perusteella. Toinen maa pidättää takautuvan maksun ja aloittaa säännöllisen maksamisen eläkkeensaajalle.
3. Kelan on kahden kuukauden kuluessa ilmoitettava eläkkeen liikamaksun aika ja määrä Eläketurvakeskuksen kautta toiselle maalle. Tällöin Kelan hakemusta ei välttämättä ole vielä edes ratkaistu (esimerkiksi asetuksen ulkopuoliset lisäeläkkeet selvitettävänä).
 4. Toinen maa maksaa pidättämistään takautuvista eläke-eristä Kelan vaatiman määrän Eläketurvakeskuksen kautta Kelalle, jos se on saanut Kelan liikamaksuilmoituksen ajoissa. Jos Kelan ilmoitusta ei ole tullut määräajassa, toinen maa maksaa pidättämänsä erät eläkkeensaajalle.

Asetus 574/1972

Toisen maan eläkkeeseen kohdistuvat päivärahojen ja työttömyysturvaetuuksien Kelan regressivaatimukset käsitellään KV-keskuksessa. KV-keskus hoitaa näiden etuuksien regressiasiat Eläketurvakeskuksen kanssa.

Eläketurvakeskus merkitsee viran puolesta Kelan regressivaatimuksen toiseen maahan lähtevään eläkehakemukseen silloin, kun Kela on maksanut hakijalle eläkettä edeltävältä ajalta sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai työttömyysturvaetuuksia. Eläketurvakeskus näkee etuuksien suorittamisajan Kela-tietojen kyselyllään. Tämä ei koske Ruotsiin lähetettäviä työkyvyttömyyseläkehakemuksia.

Toisen maan laitos maksaa yleensä koko takautuvan eläkkeensä Eläketurvakeskukselle. Se maksaa suorituksen vaatijoille ja mahdollisen yli jäävän osan eläkkeensaajalle.

Eläketurvakeskus ilmoittaa Kelalle ja muille vaatijoille, jos toinen maa hylkää eläkehakemuksen. Tällöin Kela voi periä liikamaksunsa kansallisen takaisinperintämenettelyn mukaisesti. Samoin voidaan menetellä silloinkin, kun toisen maan laitos Kelan regressivaatimuksesta huolimatta maksaa koko takautuvan eläkkeen eläkkeensaajalle itselleen.

Vastaanotettuaan toisen maan regressisuorituksen Eläketurvakeskus pyytää Kelasta yksilöidyn vaatimuksen suorituksen jakamista varten. Ilmoita yksilöidyssä vaatimuksessa asiakkaan nimi ja henkilötunnus, Kelan toimiston nimi, osoite ja kansainväliset maksuosoitetiedot. Täsmennä myös vaatimus eli ilmoita mitä etuutta, miltä ajalta ja kuinka paljon Kela vaatii.

Kunta lähettää TOTUL-vaatimuksensa sekä Kelan toimistoon että työeläkelaitokseen. Eläketurvakeskus saa siis vaatimuksen työeläkelaitoksesta toiseen maahan toimittamista varten. Toimisto siirtää vaatimuksen KV-keskuksen työjonoon, jos vaatimus koskee Kelan eläkettä.

1.15.4.1.2. Kelan etuuksien takaisinperintä

Jos Kela ei saa etuutensa liikamaksua regressisuorituksena, se voidaan periä takaisin toisen maan maksussa olevasta eläkkeestä. Näin voidaan menetellä vain, jos se on mahdollista kummankin maan lainsäädännön mukaan. Edellytyksenä on, että Kela on antanut takaisinperinnästä päätöksen ja että se on lainvoimainen.

Kelan liikaa maksama eläke peritään yleensä takaisin tulevasta Kelan eläke-eristä kuukausittain. Jos tämä ei ole mahdollista, liikamaksu pyydetään asiakkaalta kertasuorituksena tai tehdään osamaksusuunnitelma. Viimeisenä voidaan yrittää perintää toisen maan eläkkeestä.

1.16. Leski syntynyt ennen 1.7.1950

Ennen 1.7.1950 syntynyt leski voi saada eläkkeen, jos hän oli avioliitossa edunjättäjän kanssa 1.7.1990, ja yleisten edellytysten (kuolema, ikä, Suomessa asuminen, avioliitto/rekisteröity parisuhde) lisäksi täytyvät seuraavat ehdot:

- avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta,
- avioliitto oli kestänyt vähintään kolme vuotta ja
- leski oli täyttänyt 40 vuotta edunjättäjän kuollessa (KELVpL 569/2007 4 §)

1.1.2008 lukien miesleskellä on oikeus näillä edellytyksillä eläkkeeseen.

Lue lisää leskeneläkkeen myöntämisedellytyksistä, alkamisesta ja päättymisestä sekä leskelle maksettavasta kertasuorituksesta.

1.17. Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.18. Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

1.18.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 48\)](#)

[\(574/1972 artikla 48\)](#)

Sovellettaessa asetusta 987/2009 asiakkaat saavat muutoksenhakuohjeen kunkin laitoksen kansallisessa päätöksessä. Yhteyslaitos antaa asiakkaalle hänen äidinkielellään yhteenvedon (P1) sen jälkeen, kun se on saanut kaikki kansalliset päätökset. Tämä yhteenvedo ei kuitenkaan avaa enää uutta muutoksenhakumahdollisuutta. Kuitenkin jos asiakas yhteenvedon saatuaan on sitä mieltä, että kahden tai useamman laitoksen antamilla päätöksillä on kielteinen yhteisvaikutus hänen oikeuksiinsa (esimerkiksi jokin vakuutuskausi ei ole mukana minkään laitoksen päätöksessä), hän voi pyytää päätösten tarkistusta. Tarkistaminen määräytyy kunkin maan kansallisen lainsäädännön mukaan. Kelan eläkepäätös voidaan oikaista asiakkaan eduksi ilman määräaikaa.

Jos asiakas vaatii päätösten yhteenvedon (P1) saatuaan päätösten tarkistamista ja Kelan päätöksestä on valitus vireillä tai päätös ei vielä ole lainvoimainen,

- tutki, onko tarkistusvaatimuksen perusteella syytä oikaista Kelan antama päätös.
- käsittele asia muutoksenhakuna, jos Kelan päätöstä ei voi oikaista eikä asiakkaalla ole valitusta vireillä.
- käsittele asia muutoksenhaun vireillä ollessa tullessa lisäselvityksenä, jos Kelan päätöksestä on valitus vireillä.

Jos asiakas vaatii päätösten yhteenvedon saatuaan päätösten tarkistamista ja Kelan päätös on lainvoimainen, tarkistamisvaatimukseen tulee yleensä sovellettavaksi oikaisua koskevat

säännökset. Oikaise päätös asiakkaan eduksi, jos tarkistusvaatimuksessa esitetään sellaista selvitystä, joka edellyttäisi päätöksen oikaisemista. Tutki, onko laitosten päätöksillä ollut kielteinen yhteisvaikutus asiakkaan eläkkeeseen (P1 lomakkeen ohjeessa esimerkkejä kielteisestä yhteisvaikutuksesta). Jos uutta selvitystä ei ole esitetty eikä laitosten päätöksillä ole ollut kielteistä yhteisvaikutusta, hylkää oikaisuvaatimus. Päätökseen saa hakea normaalisti muutosta.